

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ :ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ:ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ
ΜΑΣΤΡΟΚΩΣΤΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΑΠΟ ΤΟ Β΄ Κ.Π.Σ ΣΤΟ Γ΄ Κ.Π.Σ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Π.Ε.Π. ΣΤΕΡΕΑΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ.1
---------------	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1.1 Γενικά.....	σελ.3
1.2 Συνθήκη του Μάαστριχτ.....	σελ.3
1.3 Συνθήκη του Άμστερνταμ.....	σελ.4
1.4 Τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	σελ.5
1.5 Η Ευρώπη των Περιφερειών.....	σελ.5
1.6 Τα κοινοτικά μέσα κοινωνικής και οικονομικής συνοχής.....	σελ.6
1.7 Διαδικασία Προγραμματισμού.....	σελ.9
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου.....	σελ.11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΠΣ 1994-1999 / ΚΠΣ 2000-2006

2.1 Επεξεργασία, πεδίο και περιεχόμενο.....	σελ.12
2.2 Κ.Π.Σ. 1994-1999.....	σελ.12
2.3 Το Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006 / Κ.Π.Σ. 2000-2006.....	σελ.13
2.4 Η εφαρμογή του Κ.Π.Σ.....	σελ.15
2.4.1 Η εκ των προτέρων εκτίμηση.....	σελ.15
2.4.2 Η παρακολούθηση και οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις.....	σελ.15
2.4.3 Η εκ των υστέρων αξιολόγηση.....	σελ.16
2.5 Η παρακολούθηση του Κ.Π.Σ.....	σελ.17
2.5.1 Η Επιτροπή Παρακολούθησης του Κ.Π.Σ.....	σελ.17
Βιβλιογραφία κεφαλαίου.....	σελ.19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΠΟ ΤΟ Β΄ Κ.Π.Σ. ΣΤΟ Γ΄ Κ.Π.Σ.

3.1	Θετικές εξελίξεις σε σχέση με την έναρξη του Β΄ ΚΠΣ.....σελ.20
3.2	Προβλήματα και νέες προκλήσεις.....σελ.21
3.3	Τομεακές προτεραιότητες.....σελ.22
3.3.1	Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού:Εκπαίδευση-Κατάρτιση- Απασχόληση.....σελ.22
3.3.2	Βασική υποδομή:Μεταφορές-Ενέργεια-Επικοινωνίες.....σελ.27
3.3.3	Παραγωγικοί Τομείς:Γεωργία, Μεταποίηση-Υπηρεσίες, Τουρισμός, Έρευνα και τεχνολογία.....σελ.37
3.3.4	Βελτίωση ποιότητας ζωής:Υγεία πρόνοια, Πολιτισμός, Περιβάλλον.....σελ.48
3.4	Η Ελλάδα στην Κοινωνία της Πληροφορίας.....σελ.54
3.4.1	Η πορεία προς την Κοινωνία της Πληροφορίας.....σελ.54
3.4.2	Οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες για την Ελλάδα σήμερα.....σελ.55
3.4.3	Μια συνολική κυβερνητική στρατηγική για την Κοινωνία της Πληροφορίας.....σελ.55
3.5	Περιφερειακές Προτεραιότητες.....σελ.57
3.5.1	Περιφερειακή Ανάπτυξη.....σελ.57
	Βιβλιογραφία Κεφαλαίου.....σελ.59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ – Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

4.1	Συνοπτική επισκόπηση της εξέλιξης του θεσμού.....σελ.60
4.2	Όργανα της Περιφέρειας.....σελ.61
4.2.1	Γενικός Γραμματέας.....σελ.61
4.2.2	Περιφερειακό Συμβούλιο.....σελ.61
4.3	Αρμοδιότητες Περιφέρειας.....σελ.61
4.4	Ο Νόμος 2503/97.....σελ.64
4.5	Ο προγραμματισμός σε επίπεδο Περιφέρειας και η σύνδεση με το εθνικό και αυτοδιοικητικό προγραμματισμό.....σελ.66
	Βιβλιογραφία Κεφαλαίου.....σελ.68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

5.1 Γεωγραφικά – Μορφολογικά στοιχεία.....σελ.69	σελ.69
5.2 Πληθυσμός.....σελ.69	σελ.69
5.3 Περιφερειακό ΑΕΠ.....σελ.70	σελ.70
5.4 Απασχόληση.....σελ.71	σελ.71
5.5 Ανεργία.....σελ.72	σελ.72
5.6 Επίπεδο Απασχόλησης.....σελ.73	σελ.73
5.7 Οι τομείς παραγωγής.....σελ.73	σελ.73
5.8 Μεταφορές.....σελ.76	σελ.76
5.9 Υγεία – Πρόνοια.....σελ.77	σελ.77
5.10 Εκπαίδευση.....σελ.77	σελ.77
5.11 Φυσικό και Ανθρωπογενές περιβάλλον.....σελ.78	σελ.78
5.12 Διανομαρχιακές ανισότητες.....σελ.79	σελ.79
Βιβλιογραφία Κεφαλαίου.....σελ.82	σελ.82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 1994 – 1999

6.1 Στόχοι – Αναπτυξιακή Στρατηγική.....σελ.83	σελ.83
6.2 Δομή του Ε.Π. Στερεάς Ελλάδας.....σελ.83	σελ.83
6.3 Συνοπτική παρουσίαση Υποπρογραμμάτων και Μέτρων....σελ.84	σελ.84
6.4 Υποπρόγραμμα 1:Ειδικό ολοκληρωμένο πρόγραμμα στήριξης προβληματικών περιοχών.....σελ.87	σελ.87
6.5 Υποπρόγραμμα 2:Αγροτική ανάπτυξη.....σελ.88	σελ.88
6.6 Υποπρόγραμμα 3:Στήριξη επιλεγμένων παραγωγικών Τομέων – μεταφορές.....σελ.90	σελ.90
6.7 Υποπρόγραμμα 4:Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού.....σελ.92	σελ.92
6.8 Υποπρόγραμμα 5:Περιβάλλον και ποιότητα ζωής.....σελ.93	σελ.93
6.9 Υποπρόγραμμα 6:Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ε.Α.Π.Τ.Α.).....σελ.95	σελ.95
6.10 Υποπρόγραμμα 7:Συμπλήρωση λειτουργικών χαρακτηριστικών έργων ΠΕΠ 1989 – 93.....σελ.96	σελ.96
6.11 Υποπρόγραμμα 8:Εφαρμογή.....σελ.97	σελ.97
Βιβλιογραφία κεφαλαίου.....σελ.99	σελ.99

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 1994 – 1999

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.1:Υποπρογράμματα ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας.....σελ.100	
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.2:Μέτρα ανάπτυξης υποδομών.....σελ.102	
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.3:Μέτρα υποστήριξης παραγωγικού περιβάλλοντος.....σελ.103	
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.4:Μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος.....σελ.104	
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.5:Μέτρα Υγείας – Πρόνοιας.....σελ.105	
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.6:Μέτρα ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού.....σελ.106	
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.7:Μέτρα υποστήριξης του Προγράμματος.....σελ.107	
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.8:Κυριότερα προβλήματα Περιφέρειας.....σελ.108	
ΠΙΝΑΚΑΣ 7.9:Αποτελέσματα προγράμματος ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 1994 – 1999.....σελ.116	
Βιβλιογραφία κεφαλαίου.....σελ.118	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2000 – 2006

8.1 Στόχοι και στρατηγική για την περίοδο 2000-20006.....σελ.119	
8.2 Άξονες προτεραιότητας.....σελ.124	
8.2.1 1 ^{ος} Άξονας Προτεραιότητας:Μείωση των έντονων φαινομένων δυϊσμού με έμφαση στις ορεινές-αγροτικές περιοχές.....σελ.124	
8.2.2 2 ^{ος} Άξονας Προτεραιότητας:Προστασία περιβάλλοντος. Αξιοποίηση των πολιτιστικών-ιστορικών πλεονεκτημάτων και του τουριστικού προϊόντος.....σελ.131	
8.2.3 3 ^{ος} Άξονας Προτεραιότητας:Βασικές και κοινωνικές υποδομές. Ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων....σελ.136	
8.2.4 4 ^{ος} Άξονας προτεραιότητας:Ενίσχυση-εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων και διασύνδεση με την τοπική οικονομία.....σελ.143	
8.2.5 5 ^{ος} Άξονας Προτεραιότητας:Ανθρώπινο δυναμικό.....σελ.148	
8.2.6 6 ^{ος} Άξονας Προτεραιότητας:Τεχνική βοήθεια.....σελ.151	
8.3 Συνολική εικόνα προόδου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000-2006.....σελ.152	
Βιβλιογραφία κεφαλαίου.....σελ.157	

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....σελ.158

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....σελ.160

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις μέρες μας κοινή είναι η διαπίστωση ότι για την περιφερειακή και την τοπική ανάπτυξη πρωτεύοντα ρόλο πρέπει να παίζουν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Η πολιτική αυτή αποτελεί όχι απλώς διακήρυξη αλλά και προγραμματικό στόχο της Ε.Ε. η οποία μέσα από διάφορα προγράμματα και πρωτοβουλίες προσπαθεί να ενισχύσει αυτές τις πολιτικές και τους φορείς που τις υλοποιούν.

Ιδιαίτερα μέτρα ενίσχυσης λαμβάνονται για τις χώρες μέλη των οποίων η οικονομία και η Διοικητική – Οικονομική τους διάρθρωση αποκλίνει σημαντικά από το μέσω Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η ένταξη στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση καθιστά απαραίτητη την επιτάχυνση των εκσυγχρονιστικών διαδικασιών στους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής.

Σήμερα, το μέγεθος των Ο.Τ.Α. έχει διαφοροποιηθεί σημαντικά, τα γεωγραφικά όρια μέσα στα οποία καλούνται να δραστηριοποιηθούν έχουν επίσης αυξηθεί. Η στελέχωσή τους με επιστημονικό επίπεδο και η βελτίωση της τεχνικής τους υποδομής συνηγορούν για έναν άλλο ρόλο που μπορούν εξ αντικειμένου να παίξουν σε τοπικό επίπεδο αυτόνομα ή μέσω διαδημοτικών συνεργασιών.

Ποιο όμως είναι το πλαίσιο του προγραμματισμού και της χρηματοδότησης των έργων που ενισχύονται από την Ε.Ε.;

Ποιοι είναι οι μηχανισμοί μέσω των οποίων οι πόροι των Εθνικών προγραμμάτων και των αντίστοιχων της Ε.Ε. φτάνουν στο πρώτο επίπεδο προγραμματισμού που είναι οι Ο.Τ.Α.;

Ανταποκρίνονται οι Ο.Τ.Α. στις απαιτήσεις που βάζουν οι Εθνικοί και Ευρωπαϊκοί κανονισμοί και σε τι βαθμό;

Ποια είναι τα δεδομένα για την Τοπική Αυτοδιοίκηση Στερεάς Ελλάδας που αποτελεί και τον ιδιαίτερο στόχο της εργασίας;

Τι είναι και σε τι αναφέρονται τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα που απορρέουν από τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης;

Αυτά είναι ορισμένα από τα βασικά ερωτήματα που φιλοδοξεί να απαντήσει η παρούσα εργασία.

Για το σκοπό αυτό:

- ◆ Γίνεται μία σύντομη παρουσίαση της δομής της Ε.Ε. και των μηχανισμών της.
- ◆ Περιγράφονται τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης 1994-1999 και 2000-2006.
- ◆ Αναλύονται τα δεδομένα για τα προγράμματα των Ο.Τ.Α. στους 5 Νομούς της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας την περίοδο 1994-1999 και 2000-2006 και διαπιστώνονται συμπεράσματα και προτάσεις.

Λεπτομερέστερη ανάλυση προϋποθέτει στοιχεία τα οποία δεν ήταν διαθέσιμα κατά το χρόνο που πραγματοποιήθηκε η εργασία.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους αυτούς που με βοήθησαν και με στήριξαν στην προσπάθειά μου να ολοκληρώσω αυτήν την εργασία, τον κ. Δ. Σταματόπουλο ο οποίος ήταν και ο επιβλέπων καθηγητής, την οικογένειά μου για την ηθική υποστήριξη καθώς και όλους τους δημόσιους οργανισμούς που απευθύνθηκα στην προσπάθειά μου να συγκεντρώσω υλικό για την μελέτη, επεξεργασία και συγγραφή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

1.1 ΓΕΝΙΚΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένας υπερεθνικός πολιτικός οργανισμός κράτους. Η ακριβής μορφή του μελλοντικού αυτού κράτους δεν μπορεί να προκαθοριστεί. Η εξελικτική διαδικασία άρχισε με την υπογραφή της Συνθήκης της Ρώμης και στηρίχτηκε στη συνεχή μεταβίβαση εθνικής κυριαρχίας, εθνικών δηλαδή εξουσιών, από το εθνικό προς το κοινοτικό (υπερεθνική πολιτική οντότητα), ο οποίος αποτελεί περαιτέρω στάδιο εξελισσόμενης διαδικασίας, που αποβλέπει στη δημιουργία "νέου επίπεδο. Με την υπογραφή της Ενιαίας Πράξης η διαδικασία αυτή εντάθηκε, κυρίως στον οικονομικό τομέα. Περαιτέρω ένταση της εξελικτικής διαδικασίας σημειώνεται με τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε τομείς που δεν αφορούν μόνο στην οικονομία. Βελτιωτικές παρεμβάσεις έγιναν με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

1.2 ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ

Η συνθήκη που άνοιξε μια νέα φάση στη διαδικασία μιας διαρκώς στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης ήταν η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Σ Ε Ε), που υπογράφηκε στο Μάαστριχτ στις 7 Φεβρουαρίου 1992. Η Ένωση βασίζεται στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες ,συμπληρωμένες με νέες πολιτικές και μορφές εργασίας. Η Ένωση θέτει, πράγματι, σαν στόχους:

α) να προωθήσει την ισόρροπη και σταθερή οικονομική πρόοδο, με τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα, με την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και με την ίδρυση μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η οποία θα περιλάβει εν καιρώ, ένα ενιαίο νόμισμα,

β) να επιβεβαιώσει την ταυτότητά της στη διεθνή σκηνή, με την εφαρμογή μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, και με τη διαμόρφωση μιας κοινής αμυντικής πολιτικής, η οποία μπορεί να οδηγήσει στο μέλλον σε κοινή άμυνα,

γ) να ενισχύσει την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των υπηκόων των κρατών μελών της με τη θέσπιση ιθαγένειας της Ένωσης,

δ) να αναπτύξει στενή συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων,

ε) να διατηρήσει στο ακέραιο το κοινοτικό κεκτημένο και να το αναπτύξει, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα των μηχανισμών και των οργάνων της κοινότητας.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ κάλυπτε τροποποιώντας συγχρόνως, τις προηγούμενες Συνθήκες.

1.3 ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Στις 16 και 17 Ιουνίου 1997, στο Άμστερνταμ, οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων των 15 κρατών της ΕΕ αναθεώρησαν τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ καθιερώνει μια πιο δημοκρατική Ευρώπη που εξασφαλίζει το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των αρχών από τα κράτη μέλη. Επίσης σημειώνει σαφείς προόδους στα θέματα που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της, ενώ συγχρόνως επιτρέπει την καλύτερη αντιμετώπιση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ έχει τέσσερις κυρίως στόχους:

Α) να θέσει την απασχόληση και τα δικαιώματα των πολιτών στην καρδιά της Ένωσης. Ενώ δηλώνει ότι τα κράτη μέλη έχουν την κύρια ευθύνη για την απασχόληση, η νέα Συνθήκη τα υποχρεώνει να επιδιώξουν από κοινού να βρουν λύσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας που είναι το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα της Ευρώπης σήμερα.

Β) να εξαλείψει τα τελευταία εναπομένοντα εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και να ενδυναμώσει την ασφάλεια, παγιώνοντας τη συνεργασία των κρατών μελών στα πεδία της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων (τρίτος πυλώνας της Ένωσης).

Γ) να δώσει στην Ευρώπη μια ισχυρότερη φωνή στις παγκόσμιες υποθέσεις, καθιστώντας το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων) υπεύθυνο για τον ορισμό κοινών στρατηγικών, τις οποίες θα εφαρμόζουν τα κράτη μέλη και η Ένωση, ορίζοντας έναν ανώτατο αντιπρόσωπο της Κ Ε Π Π Α (τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου) και ιδρύοντας μια μονάδα πολιτικού προγραμματισμού και επείγουσας δράσης υπό την αρμοδιότητά του.

Δ) να καταστήσει πιο αποτελεσματική τη θεσμική δομή της Ένωσης ενόψει της διεύρυνσης της με την ένταξη των κρατών της Ανατολικής Ευρώπης και της Κύπρου.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ έκανε ορισμένα βήματα προς την κατεύθυνση του τελευταίου στόχου, ιδίως με την επέκταση της διαδικασίας συναπόφασης

(Κοινοβουλίου / Συμβουλίου) και της λήψης των αποφάσεων κατά πλειοψηφία αλλά μια νέα αναθεώρηση της Σ Ε Έ ή μία νέα Συνθήκη χρειάζεται ασφαλώς για συμπληρωθεί η αναδιάρθρωση των θεσμών έτσι ώστε να μπορούν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες ενός οργανισμού αποτελούμενου από πάνω από είκοσι κράτη μέλη.

1.4 ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Τα κύρια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι:

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο
- Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

Τα επικουρικά όργανα της Ένωσης είναι

- Η Επιτροπή των μόνιμων αντιπροσώπων
- Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
- Η Επιτροπή των Περιφερειών
- Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
- Ο Διαμεσολαβητής

1.5 Η ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σήμερα μία δύναμη με πάνω από 370 εκατομμύρια κατοίκους που ανήκουν στα 15 κράτη μέλη της. Παρουσιάζει μεγάλη ποικιλομορφία που οφείλεται στην ιστορία και στη γεωγραφία της και εκδηλώνεται στις περιφέρειές της, οι οποίες αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματά της. Ωστόσο, όλες οι περιφέρειες δεν έχουν το ίδιο επίπεδο ανάπτυξης και η εσωτερική συνοχή αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους στόχους της Ευρωπαϊκής οικοδόμησης. Οι περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαφέρουν σημαντικά η μία από την άλλη. Υπάρχουν πλούσιες και φτωχές, μεγάλες και μικρές, βιομηχανικού ή αγροτικού χαρακτήρα.

Η κατάσταση των μειονεκτικών περιοχών οφείλεται σε ιδιαίτερα σοβαρές αιτίες στις οποίες πρέπει να δοθούν λύσεις σε επίπεδο διαρθρώσεων. Ορισμένες από τις περιφέρειες αυτές υφίστανται τις αρνητικές συνέπειες της γεωγραφικής απομόνωσής τους. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν όλες είναι κοινές, ο βαθμός διαφέρει:

- ανεπάρκεια βασικών υποδομών (μεταφορές, τηλεπικοινωνίες, παροχή ενέργειας και ύδατος, προστασία του περιβάλλοντος).

-χαμηλός βαθμός ειδίκευσης του προσωπικού και καθυστέρηση στους τομείς έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης.

-ελλιπής προσαρμογή των τοπικών χρηματοοικονομικών αγορών στις ανάγκες των Μ.Μ.Ε. όσον αφορά τις πιστώσεις.

Όλα αυτά τα προβλήματα αναστέλλουν τις αναπτυξιακές δυνατότητες των περιφερειών αυτών στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς και αποτελούν εμπόδιο για την οικοδόμηση της Ενωμένης Ευρώπης.

Για να καλυφτούν οι ανάγκες αυτές, η Κοινότητα καθόρισε, μέσω έξι αναπτυξιακών στόχων, οικονομικές και κοινωνικές προτεραιότητες, οι οποίες ανταποκρίνονται σε αυστηρά προσδιορισμένα κριτήρια.

Επιπλέον, η Κοινότητα παράλληλα με τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης που βασίζονται σε εθνικά και περιφερειακά προγράμματα και υποβάλλονται με πρωτοβουλία των κρατών μελών, αναπτύσσει και δικά της προγράμματα, τις λεγόμενες Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, πολλές από τις οποίες απευθύνονται στις περιφέρειες. Στα διεθνή αυτά προγράμματα συμμετέχουν άμεσα τόσο οι περιφερειακές όσο και οι τοπικές αρχές.

Στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών οργάνων, εδώ και λίγο καιρό, οι περιφέρειες συμμετέχουν απευθείας στις αποφάσεις όσον αφορά τις υποθέσεις της Ε'Ε μέσω της Επιτροπής των Περιφερειών. Αυτό το όργανο που δημιουργήθηκε το 1994 είναι πράγματι, με τα 181 μέλη του, το αντιπροσωπευτικό όργανο της τοπικής αυτοδιοίκησης των δεκαπέντε κρατών μελών. Έχει συμβουλευτικό ρόλο στις μεγάλες κατευθύνσεις της Ε'Ε και εκφράζει την άποψη των περιφερειών για τα μεγάλα θέματα της μελλοντικής Ευρώπης.

Πέρα λοιπόν από τον πλούτο που αποτελεί για την Ευρώπη η ποικιλομορφία των περιφερειών και η ολοένα μεγαλύτερη συμμετοχή τους στην Ευρωπαϊκή οικοδόμηση, μία από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη είναι να μειώσει τις προφανείς διαφορές στο επίπεδο της ανάπτυξης.

1.6 ΤΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

1.6.1 ΤΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ

Το μεγαλύτερο μέρος της διαρθρωτικής δράσης της Κοινότητας χρηματοδοτείται από τα διαρθρωτικά ταμεία:

-Το Ευρωπαϊκό Ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης (Ε .Τ. Π.Α.), το οποίο ιδρύθηκε το 1975 και του οποίου οι παρεμβάσεις περιορίζονται στις μειονεκτούσες περιφέρειες και αφορούν κυρίως τις παραγωγικές επενδύσεις, την υποδομή και την ανάπτυξη των Μ Μ Ε.

-Το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε Κ Τ)**, η δράση του οποίου επικεντρώνεται στην επαγγελματική κατάρτιση και στις ενισχύσεις για προσλήψεις.

-Το **Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Προσανατολισμού (Ε Γ Τ Π Ε-Π)**, το οποίο στηρίζει την προσαρμογή των γεωργικών διαρθρώσεων και τις ενέργειες αγροτικής ανάπτυξης.

-και, από το 1993, το **Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (Χ Μ Π Α)**, το οποίο στηρίζει την προσαρμογή των διαρθρώσεων του κλάδου αυτού.

Τα ταμεία αυτά συγχρηματοδοτούν, από κοινού με τα κράτη μέλη, τις αναπτυξιακές ενέργειες με τη χορήγηση μη επιστρεπτέων ενισχύσεων.

1.6.2 ΤΑ ΑΛΛΑ ΜΕΣΑ ΣΥΝΟΧΗΣ

-Το **Ταμείο Συνοχής**, το οποίο ιδρύθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και λειτουργεί παράλληλα με τα προϋπάρχοντα διαρθρωτικά ταμεία, στόχο έχει να διευκολύνει τις 4 χώρες των οποίων το κατά κεφαλή Α Ε γ χ Π ήταν χαμηλότερο από το 90% του κοινοτικού μέσου όρου το 1992, δηλαδή την Ελλάδα, την Πορτογαλία, την Ιρλανδία, και την Ισπανία, να προετοιμαστούν για την Ο Ν Ε. Παρεμβαίνει σε ολόκληρη την επικράτειά τους, για να στηρίζει έργα στον τομέα του περιβάλλοντος και των διευρωπαϊκών δικτύων υποδομής των μεταφορών.

-Τέλος, η **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε Τα Ε)** συμμετέχει επίσης, με τα δάνεια που χορηγεί, στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής

1.6.3 ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Από το 1989, η δράση των διαρθρωτικών ταμείων βασίζεται σε τέσσερις αρχές, οι οποίες ενισχύθηκαν με τη νέα νομοθεσία του Ιουλίου 1993:

1) Η συγκέντρωση της δράσης στους παρακάτω έξι αναπτυξιακούς στόχους προτεραιότητας:

-Στόχος 1: Οικονομική προσαρμογή των περιφερειών με αναπτυξιακή καθυστέρηση.

-Στόχος 2: Οικονομική ανασυγκρότηση των περιοχών που παρουσιάζουν βιομηχανική παρακμή.

-Στόχος 3: Καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας, επαγγελματική ένταξη των νέων και ένταξη των ατόμων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

-Στόχος 4: Προσαρμογή των εργαζομένων στις μεταλλαγές της βιομηχανίας και των συστημάτων παραγωγής, με τη λήψη προληπτικών μέτρων κατά της ανεργίας.

-Στόχος 5: α) Προσαρμογή των διαρθρώσεων της γεωργίας και της αλιείας, στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της κοινής γεωργικής πολιτικής, β) Οικονομική διαφοροποίηση των ευάλωτων αγροτικών περιοχών.

-Στόχος 6: Ανάπτυξη των ιδιαίτερα αραιοκατοικημένων περιοχών.

2)Ο προγραμματισμός ο οποίος καταλήγει σε πολυετή αναπτυξιακά προγράμματα. Ακολουθείται μία διαδικασία λήψης αποφάσεων με βάση την εταιρική σχέση που καλύπτει διάφορα στάδια μέχρι την ανάληψη της εκτέλεσης των ενεργειών από τους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς του έργου.

3)Η εταιρική σχέση, η οποία συνεπάγεται τη στενότερη δυνατή συνεννόηση μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των αρμοδίων αρχών κάθε χώρας σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, από το προπαρασκευαστικό στάδιο έως και την εκτέλεση των ενεργειών.

4)Η προσθετικότητα, η οποία σημαίνει ότι η ενίσχυση της Κοινότητας δεν πρέπει να οδηγήσει τα κράτη μέλη να μειώσουν τις προσπάθειές τους, αλλά αποσκοπεί στη συμπλήρωση των προσπαθειών αυτών. Τα κράτη μέλη οφείλουν, με εξαίρεση κάποιες ιδιαίτερες περιπτώσεις, να διατηρήσουν για κάθε στόχο τις δημόσιες δαπάνες τους στο ίδιο τουλάχιστον επίπεδο με αυτά της προηγούμενης περιόδου.

5)Η αρχή της επικουρικότητας, η οποία καθιερώνεται με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, κατευθύνει τις σχέσεις της Κοινότητας με τα κράτη μέλη. Σημαίνει εν γένει ότι μία ανώτερη αρχή δεν πρέπει και δεν μπορεί να δράσει, εκτός εάν ένας στόχος δεν μπορεί να υλοποιηθεί ικανοποιητικά σε χαμηλότερο επίπεδο. Αυτό σημαίνει, ιδίως, ότι εναπόκειται στις αρμόδιες σε εθνικό επίπεδο αρχές να επιλέξουν τα προς χρηματοδότηση έργα και να εξασφαλίσουν την εκτέλεσή τους.

1.7 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Κάθε σχέδιο, Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, επιχειρησιακό πρόγραμμα και ενιαίο έγγραφο προγραμματισμού, καλύπτει περίοδο επτά ετών.

Το κράτος μέλος οφείλει, το αργότερο μετά από 3 μήνες από τη θέση σε ισχύ των αναθεωρημένων κανονισμών, να υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ. Π. Α.). Στο Σ. Π. Α. πρέπει να αναλύονται η υφιστάμενη κατάσταση και τα αποτελέσματα των διαρθρωτικών παρεμβάσεων της προηγούμενης περιόδου, να περιγράφεται η αναπτυξιακή στρατηγική που θα ακολουθήσει και η εκ των προτέρων εκτίμηση των αποτελεσμάτων της, να αξιολογείται η επίπτωση της στρατηγικής αυτής στο περιβάλλον και να δηλώνονται οι κοινοτικοί και εθνικοί πόροι που θα χρησιμοποιηθούν.

Η Επιτροπή αξιολογεί στα πλαίσια της εταιρικής σχέσης το υποβαλλόμενο Σ. Π. Α. και το αργότερο σε 6 μήνες μετά την υποβολή του, εγκρίνει, σε συμφωνία με το αρμόδιο κράτος μέλος, το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Κ. Π. Σ.) για όλη την περίοδο προγραμματισμού. Το Κ. Π. Σ. είναι δηλαδή το προϊόν της συμφωνίας στην οποία, με βάση το Σ. Π. Α. που έχει υποβληθεί και συζητηθεί, καταλήγουν το αντίστοιχο κράτος μέλος και η Επιτροπή, και περιλαμβάνει:

- τους άξονες της αναπτυξιακής στρατηγικής.
- τις μορφές των παρεμβάσεων.
- το χρηματοδοτικό σχέδιο.
- τη διάρκεια των παρεμβάσεων.

Στην περίπτωση της Ελλάδας, προβλέπονται δύο μεγάλες κατηγορίες λειτουργικών προγραμμάτων, τα εθνικά και τα περιφερειακά.

Τα εθνικά προγράμματα καλύπτουν το σύνολο της χώρας και αφορούν συγκεκριμένους τομείς (π.χ. μεταφορές, ενέργεια, συνεχιζόμενη κατάρτιση, γεωργικές αναδιαρθρώσεις κ.λ.π.). Τα περιφερειακά προγράμματα, αποκαλούμενα Π. Ε. Π., δηλαδή Πολυτομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα χρηματοδοτούνται και από τα 3 Διαρθρωτικά Ταμεία και αντιστοιχούν στην κάθε μία από τις 13 περιφέρειες της χώρας. Τα εθνικά προγράμματα συντάσσονται από τα υπεύθυνα για τους αντίστοιχους τομείς Υπουργεία ή φορείς (π.χ. Υ Π Ε Χ Ω Δ Ε, Ο Τ Ε, Υπ. Βιομηχανίας κ.λ.π.) ενώ τα περιφερειακά προγράμματα από τις αντίστοιχες περιφέρειες.

Τα εθνικά προγράμματα των οποίων η χρηματοδότηση γίνεται από το Ε Τ Π Α (ή τα πολυτομεακά προγράμματα των οποίων η χρηματοδότηση γίνεται από το Ε Τ Π Α και κατά μικρότερο μέρος τα άλλα ταμεία) κατά κανόνα υποβάλλονται στην Επιτροπή από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (Υ Π Ε Θ Ο). Το ίδιο υπουργείο υποβάλλει στην Επιτροπή και όλα τα Περιφερειακά Προγράμματα. Πρέπει εξάλλου να σημειωθεί ότι το Υ Π Ε Θ Ο έχει την ευθύνη του συντονισμού της υλοποίησης όλου του Κ. Π. Σ.

Για τα εθνικά προγράμματα που αφορούν το ανθρώπινο δυναμικό (και χρηματοδοτούνται συνολικά ή εν μέρει από το Ε. Κ. Τ.) τον συντονισμό ασκεί το Υπουργείο Εργασίας.

Τέλος, τα προγράμματα που αφορούν τη γεωργική ανάπτυξη, τις αναδιαρθρώσεις, την αλιεία, την υδατοκαλλιέργεια κ.λ.π. (και χρηματοδοτούνται, συνολικά ή εν μέρει, από το F E O G A – Τμ. Προσανατολισμού ή το Χ. Μ. Π. Α.) συντάσσονται και υποβάλλονται στην Επιτροπή από το Υπουργείο Γεωργίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

- ◆ Η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ένα οδοιπορικό στην ιστορία, τους θεσμούς και τις βασικές πολιτικές της.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο-Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Μάρτιος 1998

- ◆ Διαρθρωτικά ταμεία και Ταμείο Συνοχής. Κανονιστικά κείμενα και σχόλια.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ιανουάριος 1996

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

**ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΚΠΣ 1994-1999/ΚΠΣ 2000-2006**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Κ Π Σ 1994-1999 / Κ Π Σ 2000-2006

2.1 Επεξεργασία, πεδίο και περιεχόμενο

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (Κ. Π. Σ.) είναι το έγγραφο που εγκρίνεται από την Επιτροπή, σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, μετά την εκτίμηση του σχεδίου που έχει υποβληθεί από ένα κράτος μέλος και το οποίο περιέχει τη στρατηγική και τις προτεραιότητες – δράσεις των ταμείων και του κράτους μέλους, το ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης, τις διατάξεις εφαρμογής του Κ. Π. Σ.

Επίσης, περιλαμβάνουν την εκ των προτέρων επαλήθευση της τήρησης της προσθετικότητας. Το Κ. Π. Σ. διαιρείται σε άξονες ανάπτυξης και εφαρμόζεται μέσω ενός ή περισσότερων επιχειρησιακών προγραμμάτων.

2.2 Κ.Π.Σ. 1994-99

Με τη νέα συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Μάαστριχτ 1992), η Κοινοτική περιφερειακή πολιτική κινείται στις προηγούμενες κατευθύνσεις, με ορισμένες όμως αλλαγές, προκειμένου οι διαρθρωτικές πολιτικές να εξυπηρετήσουν νέες προτεραιότητες πολιτικής, ιδιαίτερα στο κοινωνικό πεδίο και να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των περιφερειών της Κοινότητας. Η νέα αυτή συνθήκη συνοδεύεται από ένα νέο πακέτο μέτρων περιφερειακής πολιτικής, το λεγόμενο «δεύτερο πακέτο Delors».

Τα κυριότερα στοιχεία αυτής της μεταρρύθμισης είναι:

1) Η επιπλέον αύξηση των χορηγούμενων πόρων.

2) Η δημιουργία ενός ακόμα χρηματοδοτικού μέσου, του Ταμείου Συνοχής, το οποίο χρηματοδοτεί έργα που αφορούν το περιβάλλον και τα διευρωπαϊκά δίκτυα υποδομών στον τομέα μεταφορών στην Ελλάδα, Ισπανία, Ιρλανδία και Πορτογαλία.

3) Η ενίσχυση ορισμένων υφιστάμενων αρμοδιοτήτων (σε τομείς όπως η κοινωνική πολιτική, η έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη, το περιβάλλον), καθώς και η επέκταση σε νέες (όπως οι τομείς της εκπαίδευσης, δημόσιας υγείας, πολιτισμού, προστασίας των καταναλωτών, διευρωπαϊκών δικτύων, βιομηχανίας).

4) Η θεμελιώδης αρχή του προγραμματισμού μέσω των Κ. Π. Σ. διατηρείται. Τα νέα Κ. Π. Σ. έχουν πλέον εξαετή διάρκεια (1994-1999), δεδομένου ότι ο χαρακτήρας των διαρθρωτικών προβλημάτων που καλούνται να αντιμετωπίσουν απαιτεί συνεπή και μακροπρόθεσμο σχεδιασμό.

5) Τέλος, η γενικότερη άποψη που προωθεί η Κοινότητα για την ενίσχυση της αποκέντρωσης και της ενδογενούς ανάπτυξης συνεχίζεται. Με βάση την αρχή της εταιρικής σχέσης, αλλά και την εισαγωγή της αρχής της «επικουρικότητας», ενισχύεται ακόμα περισσότερο η αποκέντρωση και η προσέγγιση της «εκ των κάτω ανάπτυξης» (Πλασκοβίτης 1994).

Οι άξονες παρέμβασης του Κ. Π. Σ. Ι Ι, το οποίο υλοποιείται για τη χώρα μας, είναι οι εξής (Ε Ε Κ, 1994):

α) Μείωση του περιφερειακού χαρακτήρα της χώρας και προώθηση της εσωτερικής ολοκλήρωσης μέσω της ανάπτυξης των βασικών υποδομών.

β) Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

γ) Ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα του οικονομικού ιστού.

δ) Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση της απασχόλησης.

ε) Μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και άρση της απομόνωσης των νησιωτικών περιοχών μέσω της αξιοποίησης του Τοπικού δυναμικού τους.

Ο τελευταίος άξονας αφορά το περιφερειακό σκέλος του Κ. Π. Σ. Ι Ι (Π Ε Π και Ε Α Π Τ Α).

Το συνολικό ποσό που διατέθηκε είναι 29,72 δις ECU (ενώ επιπλέον 3,061 δις ECU διατέθηκαν από το Ταμείο Συνοχής).

Η μεγαλύτερη χρηματοδοτική βαρύτητα του Κ. Π. Σ. Ι Ι δίνεται στις βασικές υποδομές (και κυρίως στα μεγάλα έργα), ενώ το περιφερειακό σκέλος (Π Ε Π) απορροφά το 25% των πόρων.

2.3 Το Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006-Κ. Π. Σ. ΙΙΙ

Το νέο Σχέδιο Ανάπτυξης της Ελλάδας για την περίοδο 2000-2006 αποτελείται από τρία μέρη. Το πρώτο, το «Γενικό Μέρος» αναφέρεται στο μακροοικονομικό πλαίσιο και γενικότερα στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο θα ενεργοποιηθούν οι παρεμβάσεις του Σχεδίου και θα διαμορφωθούν τα

αποτελέσματα της εφαρμογής του. Το δεύτερο μέρος, το «Τομεακό», περιλαμβάνει την εξειδίκευση των στόχων του Σχεδίου κατά άξονα προτεραιότητας και κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας και το τρίτο μέρος, το «Περιφερειακό», θέτει τις προτεραιότητες ανάπτυξης των δεκατριών περιφερειών της χώρας. Για πρώτη φορά προστίθενται τρία ειδικά προγράμματα που αναφέρονται στις ορεινές και νησιωτικές περιοχές και στα μητροπολιτικά κέντρα, οι δράσεις των οποίων θα ενταχθούν στα αντίστοιχα τομεακά και περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα.

Σύμφωνα με το Σχέδιο, το Συνολικό Κόστος του τρίτου χρηματοδοτικού πακέτου (που αναλύεται σε χρηματοδοτήσεις του Γ' Κ. Π. Σ., του Ταμείου Συνοχής και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών) για την Ελλάδα ανέρχεται στα 13.395 δις. Δ ρ χ .

Συνοπτικά οι κύριες κατευθύνσεις της περιφερειακής πολιτικής τη νέα προγραμματική περίοδο 2000-2006 αναφέρονται:

- Στην ανάδειξη του ρόλου των αστικών κέντρων.
- Στην δημιουργία καινοτομικού κλίματος και στην ενσωμάτωση της νέας τεχνολογίας, καθώς και στη συμμετοχή στην Κοινωνία της Πληροφορίας.
- Στην ολοκλήρωση των μεγάλων έργων υποδομών, οι περισσότερες των οποίων συνεχίζονται από το προηγούμενο Κ. Π. Σ., όπως το νέο διεθνές αεροδρόμιο στην Αθήνα, η γέφυρα στο Ρίο – Αντίρριο, το Μετρό της Αθήνας, ο οδικός άξονας Π Α Θ Ε, ο εκσυγχρονισμός των αυτοκινητοδρόμων, οι βασικές οδικές αρτηρίες, οι Ολυμπιακές εγκαταστάσεις κ.τ.λ. και στη λειτουργική διασύνδεση της χώρας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα.
- Στην διαμόρφωση αναπτυξιακής στρατηγικής για ορισμένες ειδικές κατηγορίες περιοχών που αναφέρονται στα δύο Μητροπολιτικά Κέντρα της χώρας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη), στις ορεινές περιοχές και στο νησιωτικό χώρο.

Οι στρατηγικοί στόχοι – προτεραιότητες του Σχεδίου Ανάπτυξης της περιόδου 2000-2006 συνοψίζονται κατωτέρω:

Προτεραιότητα 1^η: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
Εκπαίδευση – Κατάρτιση, Απασχόληση

Προτεραιότητα 2^η: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ
Μεταφορές, Ενέργεια

Προτεραιότητα 3^η: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΤΟΜΕΩΝ

Γεωργία – Αλιεία, Μεταποίηση – Υπηρεσίες,
Πολιτισμός, Έρευνα & Τεχνολογία, Τουρισμός

Προτεραιότητα 4^η:ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
Υγεία – Πρόνοια, Περιβάλλον

Προτεραιότητα 5^η:ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΗΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Προτεραιότητα 6^η:ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
13 Περιφέρειες (συμπεριλαμβανομένων και των
ειδικών κατηγοριών περιοχών)

2.4 Η εφαρμογή του Κ. Π. Σ.

Τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργάζονται στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, ακόμα και σε πολυμερές επίπεδο, σε θέματα μηχανισμών, μεθόδων και διαδικασιών που πρέπει να εφαρμόζονται για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητά των συστημάτων παρακολούθησης και των μεθόδων εκτίμησης και αξιολόγησης.

2.4.1 Η εκ των προτέρων εκτίμηση.

Η εκ των προτέρων εκτίμηση υπάγεται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και της Επιτροπής και εντάσσεται στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης.

Εκτός από την εκ των προτέρων εκτίμηση, που πραγματοποιείται σε επίπεδο σχεδίων και κοινοτικών πλαισίων στήριξης, οι διάφορες αιτήσεις για την χορήγηση συνδρομής περιέχουν τα αποτελέσματα της εκ των προτέρων εκτίμησης που πραγματοποιούν τα κράτη μέλη. Η εκτίμηση αυτή αφορά:

-Τα κοινωνικοοικονομικά οφέλη που θα προκύψουν μεσοπρόθεσμα από την προτεινόμενη παρέμβαση όσον αφορά τους συγκεντρωνόμενους πόρους.

- Τη συμβατικότητα των ενεργειών και των προτεινόμενων μέτρων με τις προτεραιότητες του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.
- Την ύπαρξη επαρκών μηχανισμών εφαρμογής και διαχείρισης.
- Τη συμβατικότητα των προτεινόμενων ενεργειών και μέτρων με τις άλλες Κοινοτικές πολιτικές και το συνδυασμό επιδοτήσεων – δανείων.

2.4.2 Η παρακολούθηση και οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις.

Η παρακολούθηση αφορά το Κ. Π. Σ. και τις παρεμβάσεις που εφαρμόζονται γι' αυτό. Η παρακολούθηση ενισχύεται με ενδιάμεσες αξιολογήσεις, προκειμένου

να δοθεί δυνατότητα να πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες ενδεχόμενες προσαρμογές στα Κ. Π. Σ. και στις παρεμβάσεις κατά τη διάρκεια της υλοποίησης.

Η παρακολούθηση και οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις υπάγονται στην αρμοδιότητα της Επιτροπής Παρακολούθησης και πραγματοποιούνται με βάση φυσικούς δείκτες και χρηματοοικονομικούς δείκτες καθώς και δείκτες επιπτώσεων, που ορίζονται στα Κ. Π. Σ. και την εξεταζόμενη παρέμβαση.

Η παρακολούθηση περιέχει την οργάνωση και το συντονισμό της συλλογής των δεδομένων που αφορούν τους χρηματοοικονομικούς φυσικούς δείκτες και δείκτες επιπτώσεων καθώς και τις ποιοτικές πτυχές της εφαρμογής (ιδίως τα κοινωνικοοικονομικά, λειτουργικά, νομικά ή και διαδικαστικά ακόμα θέματα).

Η παρακολούθηση συνίσταται στην εκτίμηση της προόδου εφαρμογής της παρέμβασης και με βάση αυτή συντάσσονται οι ετήσιες εκθέσεις. Οδηγεί, εάν χρειαστεί σε προσαρμογές, ιδίως μετά τα αποτελέσματα των ενδιάμεσων αξιολογήσεων. Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις περιλαμβάνουν κριτική εξέταση των δεδομένων που συλλέγονται στο πλαίσιο της παρακολούθησης, ακόμα και των ετήσιων εκθέσεων. Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις εκτιμούν με πιο τρόπο επιτυγχάνονται σταδιακά οι επιδιωκόμενοι στόχοι και εξηγούν τις ενδεχόμενες αποκλίσεις, υπολογίζουν δε, τα αναμενόμενα αποτελέσματα της παρέμβασης. Αφορούν επίσης την εγκυρότητα της τρέχουσας παρέμβασης και την καταλληλότητα των επιδιωκόμενων στόχων.

Κατά κανόνα για τις παρεμβάσεις με διάρκεια μεγαλύτερη των τριών ετών πραγματοποιείται μετά το τέλος του τρίτου έτους εφαρμογής, ενδιάμεση αξιολόγηση με στόχο να πραγματοποιηθούν, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο, οι αναγκαίες προσαρμογές. Για να διεκπεραιώσει αυτές τις αξιολογήσεις, η επιτροπή Παρακολούθησης προσφεύγει σε ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.

2.4.3 Η εκ των υστέρων αξιολόγηση.

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση αφορά:

- την κάθε παρέμβαση.
- το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Πραγματοποιείται αφενός με βάση τα στοιχεία, που προκύπτουν από την παρακολούθηση και αφετέρου με τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις των εφαρμοζόμενων ενεργειών, και τη συλλογή στατιστική στοιχείων που αφορούν τους δείκτες, οι οποίοι έχουν επιλεγεί κατά τον καθορισμό των στόχων.

Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή μπορούν να κάνουν χρήση ανεξάρτητων φορέων ή εμπειρογνομώνων, οι οποίοι έχουν δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες και τα δεδομένα των Επιτροπών Παρακολούθησης. Οι φορείς αυτοί οφείλουν να τηρούν τον εμπιστευτικό χαρακτήρα κατά την επεξεργασία αυτών των δεδομένων.

2.5 Η παρακολούθηση του Κ. Π. Σ.

2.5.1 Η Επιτροπή Παρακολούθησης του Κ. Π. Σ.

Μια Επιτροπή Παρακολούθησης (Ε. Π.), η οποία δημιουργείται στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, έχει την ευθύνη να μεριμνά για την εφαρμογή του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Η Ε. Π. αποτελείται από τους εκπροσώπους του κράτους μέλους στους οποίους περιλαμβάνονται, κατά περίπτωση, αντιπρόσωποι των αρμοδίων αρχών και οργανισμών, καθώς και από αντιπρόσωπους της Επιτροπής.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης καταρτίζει τον κανονισμό εσωτερικής λειτουργίας ο οποίος περιέχει τους τρόπους οργάνωσής της. Η Επιτροπή Παρακολούθησης συνέρχεται είτε με πρόσκληση του κράτους μέλους, είτε με πρόσκληση της Επιτροπής, συνεδριάζει δε κατά κανόνα δύο φορές το έτος ή και συχνότερα, εάν αυτό είναι αναγκαίο.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης συνεπικουρείται από μια γραμματεία που είναι αρμόδια για την προετοιμασία της τεκμηρίωσης, των εκθέσεων, της ημερήσιας διάταξης και των πρακτικών των συνεδριάσεων. Τις αρμοδιότητες αυτής της γραμματείας ασκεί η αρχή που είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή του Κ. Π. Σ. Τα έγγραφα που απαιτούνται για τις εργασίες των επιτροπών παρακολούθησης πρέπει να είναι διαθέσιμα κατά κανόνα τρεις εβδομάδες πριν από τις συνεδριάσεις των επιτροπών.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης του Κ. Π. Σ. μπορεί να αποφασίσει να δημιουργήσει υποεπιτροπές συμβουλευτικού χαρακτήρα για να συντονίσουν δραστηριότητες σε ειδικούς τομείς, όπως το ανθρώπινο δυναμικό, η βιομηχανική στρατηγική και οι μεγάλες επενδύσεις σε έργα υποδομής.

Όσον αφορά το ανθρώπινο δυναμικό, για να υπάρχει μια συνεπής προσέγγιση, τα καθήκοντα αυτής της υποεπιτροπής θα τα ασκεί η επιτροπή παρακολούθησης του λειτουργικού προγράμματος «Συνεχιζόμενη κατάρτιση και προώθηση της απασχόλησης». Οι αποφάσεις αυτών των υποεπιτροπών δεν θίγουν τις καθορισμένες εξουσίες των επιτροπών Παρακολούθησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων και των άλλων μορφών παρέμβασης.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης έχει, μεταξύ άλλων, τα εξής καθήκοντα:

α) Συντονίζει τις διάφορες παρεμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων αυτών που υπάγονται σε Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, οι οποίες εφαρμόζονται από τις περιφερειακές ή κεντρικές αρχές του εξεταζομένου κράτους μέλους, καθώς και τα όργανα της Κοινότητας που παρέχουν τις επιδοτήσεις και τα δάνεια και τις συντονίζει με τις άλλες κοινοτικές πολιτικές, με στόχο την υλοποίηση των στρατηγικών στόχων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

β) Εξασφαλίζει την παρακολούθηση, οργανώνει και εξετάζει τις εργασίες των ενδιάμεσων αξιολογήσεων του Κ. Π. Σ. με βάση τους φυσικούς

χρηματοοικονομικούς δείκτες και τους δείκτες των επιπτώσεων που καθορίζονται στα Κ. Π. Σ. σε επίπεδο αξόνων προτεραιότητας και υποαξόνων.

γ)Επεξεργάζεται και αποφασίζει για τις ενδεχόμενες προτάσεις τροποποίησης του Κ. Π. Σ., προτείνει τη διάθεση των πόρων οι οποίοι προκύπτουν από την ετήσια αναπροσαρμογή του αρχικού χρονοδιαγράμματος του Κ. Π. Σ. με ενίσχυση ορισμένων εφαρμοζόμενων ενεργειών και με τη θέσπιση νέων ενεργειών στο πλαίσιο του εξεταζομένου Κ. Π. Σ.

δ)Αναλύει τακτικά την εξέλιξη σε θέματα ανισοτήτων και αναπτυξιακών καθυστερήσεων με βάση τους δείκτες που προσδιορίζονται στο Κ. Π. Σ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

- Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων(1999)
Κανονισμός 1260/1999

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΠΟ ΤΟ Β' ΚΠΣ ΣΤΟ Γ' ΚΠΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΑΠΟ ΤΟ Β' ΚΠΣ ΣΤΟ Γ' ΚΠΣ

3.1 Θετικές εξελίξεις σε σχέση με την έναρξη του Β' ΚΠΣ

Ο σχεδιασμός του Γ' Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Π.Α.) της Ελλάδας για την περίοδο 2000-2006 εξελίσσεται σε ένα πολιτικό-οικονομικό περιβάλλον σημαντικά διαφοροποιημένο σε σχέση με την περίοδο σχεδιασμού του Β' Κ.Π.Σ. (τέλη 1993 - αρχές 1994).

Το μακροοικονομικό περιβάλλον παρουσιάζει θεαματική βελτίωση. Η μείωση του πληθωρισμού και του ελλείμματος του δημοσίου τομέα κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες στο χαμηλότερο επίπεδο της τελευταίας 25ετίας, η σταθεροποίηση του δημοσίου χρέους, η συνακόλουθη μείωση του κόστους του χρήματος, η ένταξη της δραχμής στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ), είναι τα κύρια χαρακτηριστικά εξυγίανσης των οικονομικών δεικτών.

Η εφαρμογή του Β' Κ.Π.Σ. έθεσε τη βάση για ένα ριζικό εκσυγχρονισμό στις υποδομές, στο παραγωγικό περιβάλλον και στις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας. Σε πολλές περιπτώσεις υιοθετήθηκε διαφορετικός αναπτυξιακός προσανατολισμός σε σχέση με το παρελθόν, με μεγάλο βαθμό καινοτομίας ως προς τα μέσα και τους στόχους. Οι αυξημένες διοικητικές ανάγκες και οι νέοι θεσμοί που απαίτησε η εφαρμογή του Β' Κ.Π.Σ. οδήγησαν σε εκτεταμένες οργανωτικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις με κύρια έμφαση στους τομείς των δημοσίων έργων, των βιομηχανικών υποδομών και ενισχύσεων και της κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού.

Η κοινή γνώμη, οι κοινωνικοί εταίροι, οι φορείς του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα απέβαλλαν σταδιακά νοοτροπίες προστατευτισμού, συντεχνιασμού και εσωστρέφειας, αντιλαμβάνονται σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό τους νέους όρους που επιβάλει η τεχνολογική εξέλιξη και η διεθνοποίηση των οικονομιών. Η πρόοδος της διαρθρωτικής εξυγίανσης των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, το άνοιγμά τους στην αγορά και τις δυνάμεις του ανταγωνισμού αφαίρεσαν ένα κρίσιμο ανασταλτικό παράγοντα για την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.

Η παρουσία των ελληνικών επιχειρήσεων και προϊόντων στις βαλκανικές και παρευξείνιες οικονομίες ακολουθεί μια επιταχυνόμενη πορεία, έχοντας ήδη φθάσει σε σημαντικά επίπεδα και δημιουργεί τις προϋποθέσεις επενδύσεων για μια διευρυμένη και συνεχώς ανερχόμενη καταναλωτική αγορά.

Οι πιο πάνω εξελίξεις οδήγησαν τα τελευταία χρόνια σε σημαντική αύξηση της κερδοφορίας των επιχειρήσεων, σε μεγένθυση του κύκλου εργασιών τους, των χρηματιστηριακών αξιών και δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την επιτάχυνση των ιδιωτικών επιχειρηματικών επενδύσεων και κυρίως για την εξυγίανση του τρόπου χρηματοδότησής τους μέσω ιδίων κεφαλαίων.

3.2 Προβλήματα και νέες προκλήσεις

Γενικότερα, το Γ' ΚΠΣ σχεδιάστηκε με ορίζοντα τις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας του 2010. Ο σχεδιασμός του κατά συνέπεια λαμβάνει υπόψη τα κρίσιμα νέα ζητήματα και τις νέες προκλήσεις που έχουν διαμορφωθεί, την ανάγκη ολοκλήρωσης των στόχων που προωθήθηκαν από το Β' ΚΠΣ και τις αναγκαίες ισορροπίες στις οικονομικές και κοινωνικές επιλογές, έτσι ώστε να υπάρχει όσο γίνεται μεγαλύτερη αντιστοιχία μεταξύ σχεδιαζόμενων δράσεων και προτεραιοτήτων της νέας προγραμματικής περιόδου.

Στα πλαίσια αυτά το Γ' ΚΠΣ αποδίδει ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού μέσα από την Παιδεία. Στόχος είναι τόσο η διεύρυνση όσο και η εμβάθυνση: διεύρυνση με τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών πρόσβασης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και εμβάθυνση με τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Η καθολικότητα των ευκαιριών πρόσβασης απαιτεί υποδομή αλλά και κοινωνική οργάνωση ικανή να υπερβεί γεωγραφικά, κοινωνικά, φυλετικά και οικονομικά εμπόδια που αποκλείουν ή δυσχεραίνουν συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού από το να απολαύσουν τα αγαθά της Παιδείας. Η ποιότητα απαιτεί διαδικασίες συνεχούς κατάρτισης και αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και φυσικά την αναγκαία υλικοτεχνική υποδομή για όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Σε όλα αυτά τα μέτωπα το Γ' ΚΠΣ σχεδιάζεται να έχει καταλυτικά αποτελέσματα.

Σε αρκετούς τομείς οι στόχοι που έθεσε το Β' Κ.Π.Σ. υπερέβησαν κατά πολύ τους οικονομικούς πόρους, το χρονικό ορίζοντα και τα διοικητικά μέσα που ήταν διαθέσιμα. Ως αποτέλεσμα διαπιστώνονται σημαντικές υστερήσεις αποτελεσμάτων, η κάλυψη των οποίων θα απαιτήσει μεγάλη προσπάθεια στη νέα προγραμματική περίοδο. Ο τομέας των υποδομών στις μεταφορές είναι ένα τέτοιο παράδειγμα. Σε άλλες περιπτώσεις τα αποτελέσματα του Β' Κ.Π.Σ. θέτουν νέες προκλήσεις αξιοποίησής τους με στόχο τη μεγιστοποίηση των θετικών επιπτώσεων, την ενσωμάτωσή τους στην αναπτυξιακή διαδικασία, την απόδοσή τους υπέρ της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Βλέποντας προς το μέλλον, η χώρα αναμένεται ότι θα αντιμετωπίζει στην πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα μια σειρά από νέες προκλήσεις, που πρέπει να ληφθούν υπόψη:

Η συμμετοχή στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση ανάγει την ενίσχυση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας σε πρωταρχικούς παράγοντες της οικονομικής και κοινωνικής της ανάπτυξης.

3.3 Τομεακές Προτεραιότητες

3.3.1 Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού: *Εκπαίδευση - Κατάρτιση – Απασχόληση*

Παρούσα Κατάσταση - Αποτελέσματα Β΄ ΚΠΣ

Πρωταρχική σημασία αποδίδεται σήμερα στο ανθρώπινο δυναμικό για τον εκσυγχρονισμό και την προώθηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας. Ο υψηλός βαθμός ειδίκευσης, και η ικανότητα προσαρμογής στα νέα πρότυπα εργασίας αποτελούν απαραίτητα εφόδια για την επιτυχία σ' αυτή τη προσπάθεια.

Οι εξελίξεις και οι διαφαινόμενες προοπτικές στην ελληνική αγορά εργασίας επιβεβαιώνουν την αναγκαιότητα αυτή. Η σημαντικότερη από τις πρόσφατες μεταβολές ήταν η σταθερή μακροχρόνια άνοδος του ποσοστού ανεργίας. Η αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό και ο μεγάλος αριθμός των εισερχομένων μεταναστών στη χώρα μας οδήγησαν σε αύξηση του εργατικού δυναμικού σημαντικά ταχύτερη της δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης. Οι παράγοντες αυτοί κρίνεται ότι αποτελούν το κύριο αίτιο της αυξανόμενης ανεργίας και όχι τόσο οι απολύσεις λόγω αναδιάρθρωσης ή αστοχίας των επιχειρήσεων.

Το κύριο βάρος της ανεργίας φέρουν οι νέοι (20-24 ετών), οι γυναίκες και γενικότερα οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας. Από πλευράς γεωγραφικής κατανομής η ανεργία εντοπίζεται κυρίως στις μεγάλες αστικές περιοχές. Σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η ανεργία συγκεντρώνεται στους αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης και στους πτυχιούχους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης γεγονός που εγείρει ανησυχίες για το επίπεδο διασύνδεσης του εκπαιδευτικού συστήματος με την αγορά εργασίας.

Κατά την τελευταία πενταετία η απασχόληση αυξάνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,3%. Τομεακά φαίνεται ότι η απασχόληση στη γεωργία ακολουθεί μακροχρόνια πτωτική τάση, αλλά και η απασχόληση στο δευτερογενή τομέα εμφανίζει τα τελευταία χρόνια ελαφρά μείωση. Τα φαινόμενα μείωσης των θέσεων απασχόλησης είναι ισχυρότερα στις μεγάλες μεταποιητικές επιχειρήσεις. Ο τομέας των υπηρεσιών είναι συνεπώς ο μόνος που δημιουργεί νέες θέσεις απασχόλησης χωρίς όμως, να είναι σε θέση να αποσοβήσει την αύξηση του ποσοστού ανεργίας.

Με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση” το Β΄ ΚΠΣ έθεσε ως προτεραιότητες:

- Την παροχή εναλλακτικών δυνατοτήτων στους νέους, ιδίως μετά το γυμνάσιο και λύκειο, εξασφαλίζοντάς τους πρόσβαση σε μια αναγνωρισμένη μορφή εκπαίδευσης.
- Την επιμόρφωση των καθηγητών κυρίως σε παιδαγωγικές μεθόδους.

-Τη στήριξη της βελτίωσης των υποδομών και του εξοπλισμού στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση.

-Τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου μέσω κατάλληλων ενεργειών πρόληψης και υποστήριξης.

-Την αναμόρφωση των πανεπιστημιακών προγραμμάτων και τη προώθηση των μεταπτυχιακών σπουδών.

Είναι σαφές ότι, με εξαίρεση την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το Πρόγραμμα επιχειρεί μια εφ' όλης της ύλης παρέμβαση στα συστήματα, στους φορείς και στα μέσα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Παρότι η επιλογή αυτή ήταν δικαιολογημένη λόγω των μεγάλων αδυναμιών και ελλείψεων σε όλο το φάσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, εντούτοις οδήγησε σε ένα υπερβολικά φιλόδοξο πρόγραμμα και σε σχετική ανεπάρκεια πόρων για την επίτευξη ολοκληρωμένου αποτελέσματος. Παράλληλα η έκταση των παρεμβάσεων και ο υψηλός βαθμός καινοτομίας τους, σε συνδυασμό με επί μέρους θεσμικές ελλείψεις και οργανωτικές αδυναμίες των υπηρεσιών, είχαν ως αποτέλεσμα καθυστερήσεις στην υλοποίηση ορισμένων μέτρων του Προγράμματος. Αυτό δεν ισχύει στη περίπτωση των μέτρων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΙΕΚ, Σχολές Μαθητείας ΟΑΕΔ, Ναυτικά Λύκεια κλπ) όπου εμφανίζεται υψηλός ρυθμός υλοποίησης ακριβώς γιατί οι αρμόδιοι φορείς διέθεταν τη σχετική εμπειρία από την εφαρμογή αντίστοιχων δράσεων στο Α' ΚΠΣ.

Με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Συνεχιζόμενη Κατάρτιση και Προώθηση της Απασχόλησης” το Β' ΚΠΣ έθεσε ως προτεραιότητες:

-Την ανάπτυξη επαρκών και κατάλληλων υπηρεσιών απασχόλησης που να συνδυάζουν αποτελεσματικά τα συστήματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης με την αγορά εργασίας, παρέχοντας ενεργό επαγγελματικό προσανατολισμό και υπηρεσίες παροχής συμβουλών στους ανέργους.

-Τη χρηματοδότηση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης με έμφαση στους νέους ανέργους, στους μακροχρόνια ανέργους, στις γυναίκες καθώς και στους εργαζόμενους για τους οποίους απαιτείται προσαρμογή δεξιοτήτων προκειμένου να διατηρήσουν τη θέση εργασίας τους και να βελτιωθεί η παραγωγικότητα των επιχειρήσεων.

-Τη χρηματοδότηση της απασχόλησης ανέργων σε νέες θέσεις εργασίας ή αυτοαπασχολούμενων για τη δημιουργία ατομικής επιχείρησης.

Η πρόοδος και κατ' επέκταση τα αποτελέσματα από την εφαρμογή του Επιχειρησιακού Προγράμματος έως σήμερα εμφανίζουν σημαντική ανισομέρεια. Στα αρχικά στάδια, η λειτουργία των νέων δομών κατάρτισης και προώθησης της απασχόλησης παρουσίασε καθυστερήσεις. Η πλήρης λειτουργία των νέων δομών είναι καθοριστική για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των υπολοίπων ενεργειών του Προγράμματος. Μικρή πρόοδο παρουσίασαν επίσης τα μέτρα που αφορούν την κατάρτιση εργαζομένων σε επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αναδιάρθρωση καθώς και των εργαζομένων σε προβληματικές επιχειρήσεις που απειλούνται με απόλυση. Οι δυσχέρειες και οι καθυστερήσεις που παρουσιάστηκαν τα πρώτα έτη εφαρμογής του Προγράμματος δεν αναιρούν

τα σημαντικά βήματα προόδου που έγιναν κατά το πρόσφατο χρονικό διάστημα. Αναφέρεται χαρακτηριστικά η δημιουργία του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης, η επαναπιστοποίηση των Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης, η σύσταση του Εθνικού Παρατηρητηρίου Εργασίας, των πρώτων Κέντρων Προώθησης της Απασχόλησης κ.α.

Σε αντίθεση με τις παραπάνω περιπτώσεις οι υπόλοιπες ενέργειες του Προγράμματος παρουσιάζουν πολύ σημαντική πρόοδο υλοποίησης. Από το σύνολο αυτών των ενεργειών επωφελήθηκαν συνολικά 400 χιλιάδες άτομα εκ των οποίων το 47% ήταν εργαζόμενοι που έλαβαν μέρος σε προγράμματα κατάρτισης και το 53% άνεργοι που έλαβαν μέρος σε προγράμματα κατάρτισης ή επιδότησης της απασχόλησης.

Με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Καταπολέμηση του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας” το Β΄ΚΠΣ έθεσε ως προτεραιότητες:

-Την κατάρτιση ατόμων με ειδικές ανάγκες σε κατάλληλες ειδικότητες, οι οποίες σε συνδυασμό με την ευαισθητοποίηση των εργοδοτών θα συμβάλλουν στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

-Την κατάρτιση των μεταναστών και παλιννοστούντων, ώστε να επιτευχθεί η αποπεριθωροποίησή τους.

-Την ένταξη στην αγορά εργασίας άλλων κατηγοριών κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων, όπως αποφυλακισμένοι, πρώην χρήστες ναρκωτικών, ομάδες με θρησκευτικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες κ.ά.

Από την εφαρμογή του προγράμματος διαπιστώνεται μία ανισομερή κατανομή των δράσεων σε τρεις κυρίως Περιφέρειες. Άνω του 70% των υλοποιηθέντων προγραμμάτων εντοπίζονται στην Αττική, στην Κεντρική Μακεδονία και στην Ανατολική Μακεδονία - Θράκη, όπου και συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού-στόχου του Προγράμματος. Διαπιστώθηκε επίσης και το χαμηλό επίπεδο οργάνωσης των κοινωνικών φορέων και εθελοντικών οργανώσεων. Στην όλη εξέλιξη του Προγράμματος σημαντικό ρόλο έπαιξε και η καθυστέρηση στην διεξαγωγή των μελετών-ερευνών που προβλεπόταν, μέσω των οποίων θα επιτυγχανόταν ο ακριβής εντοπισμός των κοινωνικών ομάδων - στόχων, των πολυδιάστατων αιτιών αποκλεισμού τους και η ανάπτυξη των κατάλληλων συνοδευτικών υπηρεσιών στήριξης.

Παρόλα αυτά το Πρόγραμμα αποτέλεσε ένα μεγάλο ξεκίνημα σε ένα ευαίσθητο κοινωνικά τομέα για τον οποίο απουσίαζε ουσιαστικά η δημόσια πρωτοβουλία. Οδήγησε στην αφύπνιση δημόσιων και κοινωνικών φορέων και ανέδειξε μέσα από τις δυσκολίες που αντιμετώπισε το μέγεθος της απαιτούμενης προσπάθειας.

Νέες Προκλήσεις - Στόχοι για το Γ΄ ΚΠΣ.

Η προηγούμενη ανάλυση δείχνει ότι η αποτελεσματικότερη εφαρμογή των περισσότερων δράσεων του Β΄ΚΠΣ και η προσέγγιση των τεθέντων στόχων παραμένει ως μεγάλη πρόκληση και για το Γ΄ Κ.Π.Σ. Η γενικότερη εξέλιξη στην αγορά εργασίας κατά την προγραμματική περίοδο 2000-2006 θα

επηρεαστεί από σειρά παραγόντων οι κυριότεροι των οποίων εκτιμάται ότι θα είναι:

Ως προς τις θέσεις εργασίας:

Θα επενεργήσουν θετικά:

-Η επιτάχυνση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα, λόγω της προβλεπόμενης επιτάχυνσης του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ.

-Η επιτάχυνση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στους τομείς που συνδέονται με τις δημόσιες επενδύσεις και κύρια στις κατασκευές.

Αναμένεται να επενεργήσουν αρνητικά:

-Η μείωση των θέσεων εργασίας στους τομείς σε αναδιάρθρωση υπό την πίεση του διεθνούς ανταγωνισμού.

-Η μείωση των θέσεων εργασίας στο στενό και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, με εξαίρεση τους τομείς της Παιδείας και της Υγείας - Πρόνοιας.

-Η συνέχιση της μακροχρόνιας μείωσης των θέσεων εργασίας στο γεωργικό τομέα.

Ως προς το εργατικό δυναμικό,

Θα επενεργήσουν θετικά:

-Η διεύρυνση του εργατικού δυναμικού λόγω της περαιτέρω αύξησης της συμμετοχής των γυναικών.

-Η διεύρυνση του εργατικού δυναμικού μέσω της συνεχιζόμενης εισροής οικονομικών μεταναστών.

-Η διεύρυνση του εργατικού δυναμικού μέσω της παράτασης των ορίων ηλικίας για συνταξιοδότηση.

Αναμένεται να επενεργήσει αρνητικά:

-Η επιβράδυνση της πληθυσμιακής αύξησης μετά τη δεκαετία του '80 θα λειτουργεί περιοριστικά στην είσοδο νέων στο εργατικό δυναμικό μετά το 2000.

Οι αντίρροπες δυνάμεις που ασκούνται πάντως οδηγούν στο συμπέρασμα ότι δεν θα πρέπει να αναμένονται θεαματικές μεταβολές στον αριθμό των ανέργων, τουλάχιστον κατά τα αμέσως προσεχή χρόνια παρά την όποια αύξηση στον αριθμό των θέσεων εργασίας. Η ένταξη της χώρας στην ΟΝΕ αίρει τις δυνατότητες προστασίας της ανταγωνιστικότητας δια της νομισματικής πολιτικής, η δε λειτουργία του Συμφώνου Σταθερότητας θέτοντας αυστηρότατα όρια σε σχέση με τις κρατικές δαπάνες, αφαιρεί ουσιαστικά τη δυνατότητα διάθεσης πόρων για τη διάσωση μη ανταγωνιστικών δημοσίων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων και τη συντήρηση μη παραγωγικών θέσεων εργασίας. Συνεπώς ο κίνδυνος δημιουργίας θυλάκων υψηλής ανεργίας είναι υπαρκτός. Παράλληλα η απελευθέρωση των παραδοσιακών τομέων κοινής ωφέλειας και το άνοιγμά τους στην ιδιωτική πρωτοβουλία θέτει νέες απαιτήσεις παραγωγικότητας της εργασίας.

Στη δεκαετία του 1990 έχουμε ήδη μπει “στην κοινωνία της γνώσης”, σε μια κοινωνία που η τεχνολογία στο χώρο της παραγωγής και της πληροφόρησης αλλάζει ταχύτατα και που η αξία των επιχειρήσεων μετράται από την ικανότητά

τους για απόκτηση, παραγωγή, διάχυση και εφαρμογή νέας γνώσης στη παραγωγική διαδικασία. Οι γρήγορες παραγωγικές και οργανωτικές μεταλλάξεις, η ευέλικτη προσαρμογή στις απαιτήσεις των καταναλωτών, οδηγούν σε γρήγορη απαξίωση της κεκτημένης γνώσης και σε μεγάλες ανακατατάξεις στην αγορά εργασίας. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, όχι μόνο προβάλλει έντονη η ανάγκη για συνεχή εμπλουτισμό και ανανέωση των γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά ταυτόχρονα αλλάζει ο χαρακτήρας της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Ο μαθητής ή φοιτητής που κατακλύζεται από νέες πληροφορίες και αποκτά ο ίδιος πρόσβαση, μέσω ηλεκτρονικών δικτύων και σύγχρονων μέσων επικοινωνίας σε πηγές γνώσης, πρέπει να έχει αναπτύξει την αναλυτική και κριτική σκέψη καθώς και τις δεξιότητες που απαιτούνται για να κάνει τις αναγκαίες επιλογές και την απαραίτητη σύνθεση. Θα πρέπει να μπορεί να εντοπίζει τη χρήσιμη πληροφορία, να τη διασταυρώνει με άλλες και να εξάγει τα δικά του συμπεράσματα. Κάτω από αυτές τις συνθήκες ο ρόλος του καθηγητή μεταβάλλεται, καθώς καλείται να εμπνεύσει, να κατευθύνει και να υποστηρίξει το μαθητή ή το φοιτητή σ' αυτή τη διαδικασία και όχι απλώς να του μεταφέρει ένα απόθεμα συσσωρευμένης γνώσης.

Οι αυξανόμενες μεταναστευτικές ροές και κυρίως η επιμήκυνση του χρόνου παραμονής των μεταναστών, πολλοί από τους οποίους επιδιώκουν την μόνιμη ενσωμάτωσή τους στο εργατικό δυναμικό της χώρας, απαιτούν την εντατικοποίηση της προσπάθειας για κατάλληλες δράσεις στο τομέα της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και των κοινωνικών υπηρεσιών.

Η μορφολογία του ελληνικού χώρου παρεμποδίζει τη λειτουργική σύνδεση περιοχών περιορίζοντας την αναπτυξιακή δυναμική των περιφερειών. Τα ηλεκτρονικά δίκτυα μετάδοσης δεδομένων δίδουν απάντηση στη γεωγραφική ασυνέχεια ως προς την ισότητα των ευκαιριών πρόσβασης στην ενημέρωση, την εκπαίδευση, την εργασία. Προκειμένου να αξιοποιηθούν οι νέες δυνατότητες τηλεεργασίας, τηλεεκπαίδευσης κλπ απαιτείται η ανάπτυξη των κατάλληλων δεξιοτήτων στο ανθρώπινο δυναμικό των πλέον απομονωμένων περιοχών.

Η αναμενόμενη περαιτέρω μείωση των θέσεων εργασίας στο γεωργικό τομέα και η σημαντική υποκατάσταση απασχόλησης από τους μετανάστες, προκειμένου να μην οδηγήσει σε νέα δημογραφική αποψίλωση της υπαίθρου απαιτεί πολυεπίπεδες παρεμβάσεις μεταξύ των οποίων ιδιαίτερη βαρύτητα έχει η εξειδίκευση του αγροτικού εργατικού δυναμικού σε νέες οικονομικές δραστηριότητες προσαρμοσμένες στον αγροτικό χώρο.

Η ολοκλήρωση των στόχων του Β' ΚΠΣ και η αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων που φέρνουν οι πιο πάνω τάσεις και εξελίξεις μας οδηγούν στην ακόλουθη σύνοψη στόχων για το Γ' ΚΠΣ:

-Δημιουργία μιας ανοικτής κοινωνίας που θα εξασφαλίζει καθεστώς ίσων ευκαιριών, θα καταπολεμά διαχωρισμούς με βάση το φύλο, θα διευκολύνει την πρόσβαση των πολιτών της στα συστήματα εκπαίδευσης και δια βίου κατάρτισης και θα διασφαλίζει ευελιξία και προσαρμοστικότητα προσόντων και δεξιοτήτων στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς εργασίας.

-Προσανατολισμός της γενικής παιδείας στην καλλιέργεια της συνθετικής και κριτικής σκέψης, της ικανότητας επίλυσης προβλημάτων και της δυνατότητας δημιουργικής αφομοίωσης του πρωτοφανούς όγκου πληροφόρησης που συνεπάγεται η κοινωνία της πληροφορίας.

-Προϋπόθεση για τη βελτίωση της ποιότητας είναι επίσης η κάλυψη των κενών βασικής κτιριακής υποδομής για τη κατάργηση της δεύτερης βάρδιας και εκσυγχρονισμού του εξοπλισμού στη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κυρίως στους τομείς της πληροφορικής, των βιβλιοθηκών και της διδασκαλίας ξένων γλωσσών.

-Παροχή υπηρεσιών στήριξης, εμπύχωσης και επαγγελματικού προσανατολισμού στους νέους, στους μακροχρόνια άνεργους, στις γυναίκες, στους εξερχόμενους από το γεωργικό τομέα και γενικότερα στις ομάδες που αντιμετωπίζουν σοβαρούς κινδύνους παρατεταμένου αποκλεισμού.

3.3.2 Βασική Υποδομή:

Μεταφορές - Ενέργεια – Επικοινωνίες

Μεταφορές

Παρούσα Κατάσταση - Αποτελέσματα Β' ΚΠΣ

Στον Τομέα των Μεταφορών στο πλαίσιο του Β' ΚΠΣ και του Ταμείου Συνοχής καταβάλλεται μια μοναδική για τα ελληνικά δεδομένα προσπάθεια ολικής αναβάθμισης των δικτύων μεταφοράς εθνικής και διαπεριφερειακής εμβέλειας. Εκατοντάδες χιλιόμετρα νέων κλειστών αυτοκινητοδρόμων, κατασκευή νέων λιμένων και εκσυγχρονισμός άλλων, εκατοντάδες χιλιόμετρα νέας ηλεκτροδοτούμενης σιδηροδρομικής γραμμής υψηλών ταχυτήτων και νέο τροχάιο υλικό για τους σιδηροδρόμους, το νέο αεροδρόμιο της Αθήνας και ο εκσυγχρονισμός άλλων, απεικονίζουν το μέγεθος της προσπάθειας.

Αν και τα έργα υποδομής των μεταφορών -όπως και των άλλων βασικών υποδομών- συμβάλλουν άμεσα στη διαμόρφωση των διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών (ΑΕΠ, απασχόληση...), εντούτοις η κύρια συμβολή τους είναι έμμεση. Οι μεταφορές αποδίδουν κυρίως στην έκταση που εξυπηρετούν τις ανάγκες που έχουν οι άλλες κοινωνικοοικονομικές δραστηριότητες για υπηρεσίες μεταφορών. Κατά συνέπεια, η αναπτυξιακή επίπτωση των έργων υποδομής μεταφορών συναρτάται από τις μεταβολές που θα σημειωθούν στις άλλες παραγωγικές και κοινωνικές δραστηριότητες πέρα από την πρωτογενή συμβολή τους στην αναπτυξιακή διαδικασία, λόγω βελτιωμένων συνθηκών προσπελασιμότητας.

Όσον αφορά τις υφιστάμενες ανάγκες, εκτιμάται ότι σχετικά μικρό μέρος του μεταφορικού έργου δεν πραγματοποιείται σήμερα λόγω ανεπάρκειας της σχετικής υποδομής (κυρίως στη διαμετακόμιση και τον εσωτερικό τουρισμό). Διαπιστώνεται ωστόσο ότι η ποιότητα εξυπηρέτησης που απολαμβάνουν οι

χρήστες της υποδομής είναι πολύ κατώτερη της επιθυμητής. Αυτό έχει ως συνέπεια να περιορίζεται η ανταγωνιστικότητα και γενικά η αποτελεσματικότητα της ελληνικής οικονομίας, να αποθαρρύνεται η ανάπτυξη των περιφερειών, να σημειώνεται δυσανάλογα μεγάλος αριθμός ατυχημάτων και να υποβαθμίζεται το περιβάλλον.

Μέχρι σήμερα βέβαια τα προβλήματα και οι αδυναμίες που είχαν διαπιστωθεί κατά το στάδιο κατάρτισης του Β΄ ΚΠΣ εξακολουθούν σε μεγάλο βαθμό να υπάρχουν δεδομένου ότι μικρό μέρος των υπό κατασκευή έργων έχουν αποδοθεί σε χρήση, ενώ η ζήτηση για μεταφορικές υπηρεσίες εξακολουθεί να αυξάνει με ταχείς ρυθμούς. Τα σημαντικότερα από αυτά τα προβλήματα ήταν και παραμένουν:

- η μεγάλη υστέρηση του ρυθμού αύξησης χωρητικότητας και βελτίωσης των συνθηκών ασφαλείας των κύριων αξόνων του εθνικού οδικού δικτύου σε σχέση με την αύξηση της κυκλοφορίας οχημάτων,

- η ανεπάρκεια στις οδικές συνδέσεις της Δυτικής Ελλάδας με την Ανατολική Κεντρική και Βόρεια Ελλάδα,

- το πολύ χαμηλό επίπεδο υπηρεσιών των σιδηροδρόμων που οδηγεί σε συρρίκνωση του μεταφορικού τους έργου, τόσο λόγω ανεπαρκούς υποδομής όσο και οργάνωσης,

- η συνεχής κυκλοφοριακή επιδείνωση στα μεγάλα αστικά κέντρα και κυρίως στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη,

- οι πολύ χαμηλές συνθήκες εξυπηρέτησης στους κόμβους επιβίβασης επιβατών και φόρτωσης εμπορευμάτων (λιμάνια, αεροδρόμια, σιδηροδρομικοί σταθμοί, σταθμοί ΚΤΕΛ, κοκ),

Η ανάγκη αντιμετώπισης των προβλημάτων αυτών καθόρισε τις προτεραιότητες του Β΄ ΚΠΣ και του Ταμείου Συνοχής.

Στο Ε.Π. “Προσβάσεις και Οδικοί Άξονες”, το οποίο αποτελεί και τη σημαντικότερη παρέμβαση, από πλευράς πόρων, για τον τομέα των Οδικών και Θαλάσσιων Μεταφορών, τέθηκαν οι ακόλουθοι στόχοι.

Για τον τομέα των Οδικών Μεταφορών:

- η ολοκλήρωση του ΠΑΘΕ και ειδικότερα του Τμήματος Αθηνών-Θεσσαλονίκης-Ευζώνων, με εξαίρεση το τμήμα Αγ.Κων/νος-Καμμένα Βούρλα και το τμήμα των Τεμπών,

- η κατασκευή λειτουργικών τμημάτων της Εγνατίας από Ηγουμενίτσα έως τα ελληνοτουρκικά σύνορα,

- η κατασκευή της ζεύξης Ρίου-Αντιρρίου και ορισμένων Τμημάτων (παρακάμψεις πόλεων) του Δυτικού Άξονα Αντιρρίου-Ιωαννίνων,

- η αναβάθμιση σημαντικού αριθμού τμημάτων του Βόρειου Οδικού Άξονα Κρήτης,

- η κατασκευή του άξονα Τρίπολη-Καλαμάτα για την ολοκλήρωση του ήδη κατασκευασθέντος με το Α΄ ΚΠΣ άξονα Κορίνθου-Τρίπολης,

- η κατασκευή δύο τμημάτων της Αττικής Οδού (με εκ των υστέρων ένταξη στο ΚΠΣ), του τμήματος Σταυρού-Σπάτων και της Περιφερειακής Υμηττού.

Από τους ανωτέρω στόχους ικανοποιητική πρόοδος εμφανίζεται κυρίως στη κατασκευή του ΠΑΘΕ και του Βόρειου Άξονα Κρήτης. Οι λοιποί στόχοι θα προσεγγισθούν μερικώς, αφού οι αρχικές καθυστερήσεις δεν μπόρεσαν να καλυφθούν, παρά την σημαντική επιτάχυνση των εργασιών που σημειώθηκε κατά το τελευταίο έτος.

Σημαντικά επίσης οδικά έργα του εθνικού και περιφερειακού δικτύου προγραμματίστηκαν και υλοποιήθηκαν μέσω των ΠΕΠ, με κύριο στόχο τη βελτίωση της προσπελασιμότητας των αστικών κέντρων στους κύριους άξονες και στα σημεία εισόδου στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών.

Στο τομέα των Λιμανιών ως στόχοι τέθηκαν:

- η κατασκευή των νέων λιμένων Πατρών και Ηγουμενίτσας για την πλήρη αναβάθμιση των δυτικών πυλών,
- η αναβάθμιση και επέκταση των εμπορικών λιμένων της Αλεξανδρούπολης, του Βόλου και της Καβάλας (εκ των υστέρων απεντάχθηκε),
- η αναβάθμιση και επέκταση ενός αριθμού κύριων λιμένων ακτοπλοΐας όπως η Ρόδος, η Κέρκυρα, η Μύκονος κ.ά.
- η επέκταση και η ποιοτική βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών στις μεταφορές με τη βελτίωση των επιπέδων ασφάλειας της ναυσιπλοΐας.

Σε σχέση με τους τεθέντες στόχους, εμφανίζεται δυσκολία να ολοκληρωθούν τα μεγαλύτερα έργα που αφορούν στις δυτικές πύλες και στους εμπορικούς λιμένες στη διάρκεια του προγράμματος. Τα μικρότερα έργα που αφορούν στους λιμένες ακτοπλοΐας εξελίσσονται ικανοποιητικά και αναμένεται να ολοκληρωθούν κατά τη διάρκεια του προγράμματος. Σχετικά με τα έργα για την ασφάλεια ναυσιπλοΐας, η μεν αγορά του εξοπλισμού (ναυαγοσωστικά, ελικόπτερα) θα έχει ολοκληρωθεί, η ανάπτυξη όμως του VTΜIS θα απαιτήσει πρόσθετο χρόνο και πόρους.

Στον τομέα των Σιδηροδρόμων ως κύριος στόχος τέθηκε:

- η αναβάθμιση της σιδηροδρομικής γραμμής Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Ειδομένη για ταχύτητες κυκλοφορίας 200 χλμ/ώρα, πλην του τμήματος της Σήραγγας Δομοκού,
- η ανανέωση του τροχαίου υλικού με την προμήθεια συρμών Intercity και δηζελαμαξών,

ενώ το Ταμείο Συνοχής συμβάλλει χρηματοδοτικά:

- στην αναβάθμιση της γραμμής Παλαιοφάρσαλα-Καλαμπάκα
- στην ανακατασκευή της γραμμής Αθηνών-Κορίνθου, ως πρώτο τμήμα της συνολικής αναβάθμισης της γραμμής Αθήνας-Πατρών,
- στην κατασκευή του εμπορευματικού σταθμού του Θριασίου Πεδίου,
- στην ηλεκτροκίνηση στη γραμμή Αθήνα-Θεσ/νίκη-Ειδομένη,
- ενώ προβλέπεται επίσης η βελτίωση ορισμένων άλλων δευτερεύουσας σημασίας γραμμών καθώς και συμπληρωματικές δράσεις, όπως πληροφοριακά συστήματα, εγκαταστάσεις συντήρησης κοκ.

Η πρόοδος του προγράμματος σε χρηματοοικονομικούς όρους είναι ικανοποιητική, αλλά εμφανίζονται σημαντικές αποκλίσεις όσον αφορά το

εκτελεσμένο φυσικό αντικείμενο, λόγω της μεγάλης αρχικής υποεκτίμησης του πραγματικού κόστους των έργων από τον ΟΣΕ. Έτσι ενώ αναμένεται η πλήρης απορρόφηση των διαθέσιμων πόρων, μέρος μόνο των προαναφερθέντων στόχων μπορεί να ολοκληρωθεί στη διάρκεια ζωής του προγράμματος. Ειδικότερα εκτιμάται ότι ορισμένα τμήματα όπως το ορεινό Τιθορέα-Λιανοκλάδι, η γραμμή Ελευσίνα-Κόρινθος και η ηλεκτροκίνηση απαιτούν χρόνους μεγαλύτερους από τη διάρκεια του προγράμματος.

Στον τομέα των Αεροδρομίων η εφαρμογή του Τέλους Αναχωρούντων Επιβατών (Σπατόσημο) απέφερε πόρους ικανούς να χρηματοδοτήσουν σε ένα πρώτο στάδιο την αναβάθμιση των αεροδρομίων, που κατά συνέπεια δεν περιελήφθησαν στο Β' ΚΠΣ. Με εξαίρεση τη σημαντική ενίσχυση που παρέχει το Ταμείο Συνοχής για τον νέο αερολιμένα στα Σπάτα, οι λοιπές παρεμβάσεις είναι μικρής εμβέλειας και περιφερειακού χαρακτήρα.

Παρότι οι σχετικοί πόροι είναι συγκριτικά μικροί, σημαντική θεωρείται η παρέμβαση για την αναβάθμιση του Συστήματος Ελέγχου Εναερίου Κυκλοφορίας. Η προμήθεια των προβλεπομένων ραντάρ και του συνοδευτικού λογισμικού, εφόσον ολοκληρωθεί έγκαιρα, θα επιφέρει τον πλήρη εκσυγχρονισμό του συστήματος και την κάλυψη των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας.

Στο τομέα των Αστικών Μεταφορών, πέραν του περιφερειακού δακτυλίου της Αθήνας που προαναφέραμε, ως κύριος στόχος τέθηκε:

-η ολοκλήρωση της κατασκευής των δύο νέων γραμμών του Μετρό της Αθήνας που είχαν ήδη αρχίσει με το Α' ΚΠΣ,

-και η κατασκευή της πρώτης γραμμής του Μετρό της Θεσσαλονίκης.

Με εξαίρεση το τελευταίο τμήμα της γραμμής Πεντάγωνο-Κεραμεικός, το προγραμματισμένο φυσικό αντικείμενο του Μετρό της Αθήνας, (καθώς και ορισμένες πρόσθετες επεκτάσεις) θα ολοκληρωθεί με το Β' ΚΠΣ. Αντίθετα, δεν έχει αρχίσει ακόμα η κατασκευή του Μετρό της Θεσσαλονίκης και το πιθανότερο είναι ότι το έργο θα υλοποιηθεί εκτός των χρονικών ορίων του προγράμματος.

Οι κύριες αδυναμίες που διαπιστώθηκαν κατά την υλοποίηση των μεγάλων έργων του τομέα μεταφορών αποδίδονται τόσο στον αρχικό σχεδιασμό όσο και στους μηχανισμούς εφαρμογής τους. Η μη έγκαιρη έναρξη των μελετών, απαλλοτριώσεων και γενικά η καθυστέρηση στην ολοκλήρωση των προκαταρκτικών σταδίων ωρίμανσης των έργων, που από τη μέχρι τώρα εμπειρία συχνά υπερβαίνουν την τετραετία, σε συνδυασμό με την ανετοιμότητα τόσο των επιχειρήσεων του κατασκευαστικού κλάδου, όσο και των εποπτικών μηχανισμών των αρμοδίων φορέων, αποτέλεσαν τα κύρια αίτια του προβλήματος. Οι αυστηρότερες προδιαγραφές που εφαρμόστηκαν μετά από συμφωνία των Εθνικών και Κοινοτικών αρχών (π.χ. περιβαλλοντικές μελέτες, έλεγχος ποιότητας, απόρριψη υπερβολικών εκπτώσεων) και ο τριπλασιασμός των διατιθέμενων πόρων, μετέβαλε την κλίμακα της προσπάθειας μετατοπίζοντας το κέντρο βάρους της αδυναμίας ολοκλήρωσης της υποδομής

μεταφορών από την ανεπάρκεια των πόρων στην ανεπάρκεια των μηχανισμών σχεδιασμού - εφαρμογής.

Ένας άλλος βασικός στόχος, ειδικότερα του προγράμματος Οδικών Αξόνων ήταν η αξιοποίηση συστημάτων αυτοχρηματοδότησης με την προσέλκυση ιδιωτών επενδυτών μέσω συμβάσεων παραχώρησης της εκμετάλλευσης (σύστημα BOT). Ο στόχος αυτός υπακούει στη γενικότερη τάση της μείωσης του ρόλου του κράτους από εκείνον του παραγωγού αγαθών και υπηρεσιών σε εκείνον του ρυθμιστή, που χαράσσει την πολιτική και διασφαλίζει την παροχή αγαθών ή υπηρεσιών μέσω της συνεργασίας ιδιωτικών και δημόσιων φορέων σε ένα ανώτερο επίπεδο οικονομικής αποτελεσματικότητας. Το Β΄ΚΠΣ προέβλεπε στον τομέα των μεταφορών συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων περίπου ενός τρις δρχ. Οι μέχρι σήμερα κινητοποιηθέντες ιδιωτικοί πόροι είναι περίπου 830 δισ. δρχ. (συμπεριλαμβανομένου του Αεροδρομίου των Σπάτων). Η -σχετικά μικρή- απόκλιση οφείλεται στο ότι δεν κατέστη ως τώρα δυνατή η κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων στους άξονες ΠΑΘΕ και Εγνατία. Αυτό θα αποτελέσει μια σημαντική πρόκληση για τη νέα προγραμματική περίοδο.

Νέες Προκλήσεις – Στόχοι

Η πιο πάνω παρουσίαση των στόχων και αποτελεσμάτων του Β΄ ΚΠΣ αναδεικνύει ότι ιδιαίτερα μεγάλη προσπάθεια απαιτείται και από το Γ΄ ΚΠΣ για την κάλυψη των τεθέντων στόχων. Σύμφωνα με προκαταρκτικές εκτιμήσεις, η ολοκλήρωση των ενταγμένων στο Β΄ ΚΠΣ έργων και η ανάπτυξη των αναγκαίων λειτουργικών συμπληρώσεών τους θα απαιτήσει πόρους που προσεγγίζουν εκείνους που διατέθηκαν στο Β΄ΚΠΣ. Καθίσταται λοιπόν σαφές ότι τα περιθώρια για επέκταση σε νέους στόχους είναι περιορισμένα. Τα περιθώρια αυτά μπορούν να αυξηθούν σημαντικά μέσα από μια συστηματική προσπάθεια ενίσχυσης της δημόσιας δαπάνης με ιδιωτικούς επενδυτικούς πόρους.

Στη διαμόρφωση της στρατηγικής και των προτεραιοτήτων για τις μεταφορές στο Γ΄ ΚΠΣ, αναμένεται να συμβάλλουν αποφασιστικά και οι εξελίξεις που σημειώθηκαν ή απέκτησαν πρόσθετη βαρύτητα στην περίοδο που ακολούθησε την κατάρτιση του Β΄ΚΠΣ.

Επιγραμματικά, οι εξελίξεις αυτές σχετίζονται κυρίως με τις διαρθρωτικής φύσεως μεταβολές που σημειώθηκαν στο διεθνή και εθνικό χώρο, τις τεχνολογικές εξελίξεις, την αυξημένη ευαισθητοποίηση για θέματα περιβάλλοντος, εξοικονόμησης ενέργειας, περιορισμού των ατυχημάτων, καθώς και με έκτατα γεγονότα που δημιουργούν πρόσθετες ανάγκες.

Τη διεύρυνση της ΕΕ , το άνοιγμα των αγορών της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης και κυρίως της Βαλκανικής και των Παρευξείνιων χωρών στις οποίες παρατηρείται ήδη σημαντική δραστηριοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων καθώς και το άνοιγμα της ΕΕ για συνεργασίες στη Μεσόγειο και Μέση

Ανατολή. Δημιουργούνται έτσι νέοι προσανατολισμοί μεταφορικών αναγκών και νέες δυνατότητες αξιοποίησης της γεωγραφικής θέσης της Ελλάδας.

Τις τεχνολογικές εξελίξεις που αφορούν τόσο την παραγωγή των έργων υποδομής, όσο και την παραγωγή/ προμήθεια των μεταφορικών μέσων (π.χ. νέοι τύποι αεροσκαφών, πλοίων, τραινών υψηλών ταχυτήτων, συνδυασμένες μεταφορές), οι οποίες με τη σειρά καθιστούν αναγκαία νέες απαιτήσεις υποδομής. Πέρα τούτου, οι μεταφορές επηρεάζονται από τις εξελίξεις που σημειώνονται στις τεχνολογίες της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών.

Την Ανάλυση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Η ανάλυση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, σε συνδυασμό με τις δυσχερείς κυκλοφοριακές συνθήκες της πρωτεύουσας και τη λειτουργία του νέου αεροδρομίου στα Σπάτα, σίγουρα δημιουργούν ανάγκες για μείζονες παρεμβάσεις στο σύστημα των αστικών και περιαστικών μεταφορών της πρωτεύουσας.

Τους δημοσιονομικούς περιορισμούς που επιβάλλονται από τη λειτουργία της ΟΝΕ, οι οποίοι μειώνουν τη δυνατότητα επιδοματικών και σωστικών παρεμβάσεων του κρατικού προϋπολογισμού για συγκοινωνιακούς φορείς ώστε να τίθεται συνεπώς θέμα για άμεσες επενδυτικές και οργανωτικές πρωτοβουλίες που θα οδηγούν στην εξυγίανση τους.

Με βάση την προηγηθείσα ανάλυση προκρίνονται οι εξής κύριοι στόχοι για την προγραμματική περίοδο 2000-2006:

-Η αποπεράτωση και λειτουργική ενσωμάτωση στην αναπτυξιακή διαδικασία των δικτύων και κόμβων που εκτελούνται αλλά δεν θα ολοκληρωθούν με το Β'ΚΠΣ.

-Η διασύνδεση των μεταφορικών δικτύων και κόμβων με τα μείζονα πολεοδομικά συγκροτήματα, τους πόλους οικονομικής ανάπτυξης και τις πύλες εισόδου στη χώρα.

-Η ποσοτική και ποιοτική βελτίωση των μέσων μαζικής μεταφοράς στα μεγάλα αστικά κέντρα, κυρίως στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη καθώς και η ενσωμάτωση στο σχεδιασμό των χωροταξικών επιπτώσεων στον αστικό και περιαστικό ιστό των μεγάλων έργων και των Ολυμπιακών αγώνων.

-Η ενίσχυση των σιδηροδρομικών μεταφορών, με στόχο την προσέλκυση μεταφορικού έργου από το οδικό δίκτυο.

-Η βελτίωση των προσβάσεων από και προς τη Δυτική Ελλάδα.

-Η ουσιαστική βελτίωση του επιπέδου υπηρεσιών που προσφέρουν οι κόμβοι επιβίβασης επιβατών και φόρτωσης εμπορευμάτων.

Ενέργεια: Ηλεκτρισμός - Φυσικό Αέριο

Παρούσα Κατάσταση - Αποτελέσματα Β'ΚΠΣ

Τα κύρια προβλήματα που αντιμετώπιζε η χώρα κατά το σχεδιασμό του Β'ΚΠΣ στο τομέα της ενέργειας ήταν :

-η γεωγραφική συγκέντρωση των μονάδων ηλεκτροπαραγωγής στα μεγάλα λιγνιτικά κέντρα, που βρίσκονται όμως σε μεγάλη απόσταση από τα κύρια κέντρα κατανάλωσης, με αποτέλεσμα να υπάρχουν σημαντικές απώλειες μεταφοράς και αστάθεια στο δίκτυο,

-η οριακή κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών σε ηλεκτρική ενέργεια από το υφιστάμενο παραγωγικό δυναμικό της ΔΕΗ και η μονοδιάστατη εξάρτηση από το λιγνίτη,

-ο χαμηλός βαθμός αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας παρά το υφιστάμενο δυναμικό,

-η σημαντική περιβαλλοντική επιβάρυνση που προκαλείται από την καύση λιγνίτη σε παλαιάς τεχνολογίας μονάδες ηλεκτροπαραγωγής,

-η μονοδιάστατη εξάρτηση από το πετρέλαιο για την κάλυψη των οικιακών και βιομηχανικών ενεργειακών αναγκών πέραν του ηλεκτρισμού.

Με βάση τις πιο πάνω διαπιστώσεις το Β' ΚΠΣ έθεσε τους ακόλουθους στόχους:

-Την αύξηση της εγχώριας ικανότητας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση λιγνίτη και φυσικού αερίου, με ταυτόχρονη βελτίωση της γεωγραφικής κατανομής του παραγωγικού δυναμικού. Ο στόχος αυτός εξυπηρετείται με την κατασκευή του νέου λιγνιτικού ατμοηλεκτρικού σταθμού Αγίου Δημητρίου, με ένα νέο ατμοηλεκτρικό σταθμό φυσικού αερίου στο Λαύριο και με το σταθμό συνδυασμένου κύκλου φυσικού αερίου στη Κομοτηνή.

-Την ενίσχυση της μεγαλύτερης διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό σύστημα της χώρας με την παροχή κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις σε αιολικά συστήματα, γεωθερμία, μικρούς υδροηλεκτρικούς σταθμούς και συστήματα αξιοποίησης της βιομάζας.

-Την ενίσχυση των ερευνητικών προγραμμάτων για την ανάδειξη νέων και εναλλακτικών ενεργειακών πηγών.

Με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Φυσικού Αερίου προωθείται:

-Η κατασκευή του βασικού αγωγού και των σχετικών εγκαταστάσεων για τη μεταφορά του ρωσικού αερίου από τα ελληνοβουλγαρικά σύνορα.

-Η ανάπτυξη των δικτύων ΦΑ σε πόλεις όπως η Θεσσαλονίκη, η Λάρισα, σε βιομηχανικές περιοχές όπως το Θριάσιο Πεδίο και σε μεγάλες μονάδες όπως η ΕΚΟ στη Θεσ/νίκη κ.ά.

-Η κατασκευή των δικτύων για τη διανομή του ΦΑ κυρίως για οικιακή και εμπορική χρήση στη περιοχή της Θεσσαλονίκης, στη Θεσσαλία (Λάρισα, Βόλος) και την Αττική.

Οι ατμοηλεκτρικοί σταθμοί του Αγ.Δημητρίου και του Λαυρίου έχουν ουσιαστικά αποπερατωθεί, ενώ η καθυστερημένη έναρξη του έργου της Κομοτηνής τοποθετεί την έναρξη λειτουργίας του μετά το πέρας του παρόντος προγράμματος. Σε συνδυασμό με το υπόλοιπο επενδυτικό πρόγραμμα της ΔΕΗ και με άλλες συναφείς δράσεις όπως το Interreg Καλώδιο Ελλάδας - Ιταλίας που προβλέπει την υποθαλάσσια διασύνδεση με την Ιταλία για τη μεταφορά ηλεκτρικού ρεύματος, κατά την έναρξη του Γ' ΚΠΣ ο στόχος της επάρκειας και ασφάλειας σε ηλεκτρική ενέργεια φαίνεται να επιτυγχάνεται.

Μεγαλύτερη βραδύτητα παρατηρείται σε σχέση με τους στόχους που αφορούν στη διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών και στην εξοικονόμηση ενέργειας. Σημαντικός χρόνος απαιτήθηκε για τη δημιουργία ενός ελκυστικού για ιδιωτικές επενδύσεις θεσμικού περιβάλλοντος και για την ευαισθητοποίηση και παρακίνηση του ιδιωτικού τομέα για την αξιοποίηση των παρεχομένων κινήτρων. Κατά το τελευταίο έτος οι προσπάθειες έφεραν αποτέλεσμα και υπάρχει πλέον ένας μεγάλος αριθμός ιδιωτικών επενδύσεων υπό υλοποίηση ή αξιολόγηση στους τομείς αυτούς. Όμως τόσο η αρχική καθυστέρηση, όσο και οι σχετικώς περιορισμένοι διαθέσιμοι πόροι δεν θα επιτρέψουν τελικά την κάλυψη παρά μέρους μόνο των αρχικών ποσοτικών στόχων για εξοικονόμηση ενέργειας και για υποκατάσταση συμβατικών ενεργειακών πηγών από Ανανεώσιμες Πηγές.

Με το πέρας του Β'ΚΠΣ αναμένεται η πλήρης κάλυψη των στόχων του Προγράμματος Φυσικού Αερίου με εξαίρεση την ανάπτυξη ορισμένων δικτύων όπου προβλέπεται η συμμετοχή ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων. Η αρχική καθυστέρηση

στην επίλυση θεσμικών προβλημάτων για τη λειτουργία των μικτών επιχειρήσεων εκμετάλλευσης και παροχής ΦΑ και την καταβολή των σχετικών κινήτρων μεταθέτουν την επίτευξη των σχετικών στόχων κατά μία διετία περίπου μετά το πέρας του προγράμματος 1993-1999 .

Νέες Προκλήσεις – Στόχοι

Ο Τομέας της ενέργειας, στις αρχές της νέας χιλιετηρίδας αναμένεται να επηρεασθεί από τους ακόλουθους παράγοντες:

Την παγκοσμιοποίηση των αγορών που εντείνει τον ανταγωνισμό σε τομείς που έως τώρα λειτουργούσαν ως “φυσικά μονοπώλια”. Στα πλαίσια της ΕΕ η πολιτική αυτή εφαρμόζεται με τις οδηγίες για την απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, του φυσικού αερίου και με την προώθηση των διευρωπαϊκών δικτύων για την ανάπτυξη διεθνών ενεργειακών διασυνδέσεων.

Την αύξηση της περιβαλλοντικής ευαισθησίας που έχει οδηγήσει στην ανάληψη διεθνών σχετικών δεσμεύσεων. Οι περιβαλλοντικοί όροι για τη μείωση των εκπομπών αερίων ρύπων καθίστανται διαρκώς αυστηρότεροι. Η χώρα μας έχει αναλάβει συγκεκριμένες δεσμεύσεις στη διάσκεψη του Κιότο που επηρεάζουν κυρίως τον ενεργειακό τομέα, δεδομένου ότι τίθεται ως στόχος ο περιορισμός της αύξησης εκπομπών CO₂ ως το κυριότερο αέριο υπαίτιο για το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω το Υπ.Ανάπτυξης εξέδωσε (3/7/98) τις “Κατευθύνσεις Ενεργειακής Πολιτικής” με χρονικό ορίζοντα το 2020. Η εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού, η ανταγωνιστική λειτουργία της ενεργειακής αγοράς, η συνδρομή του τομέα στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, η προστασία του περιβάλλοντος, ο ρόλος της χώρας στο

ενεργειακό σύστημα της Ν.Α.Μεσογείου, των Βαλκανίων και των Παρευξείνιων χωρών συνθέτουν τις μείζονες προτεραιότητες της ενεργειακής πολιτικής.

Με βάση τα επιτευγθέντα αποτελέσματα ως προς τους στόχους του Β'ΚΠΣ και την ανάγκη ανταπόκρισης στις πιο πάνω νέες προκλήσεις, αλλά λαμβάνοντας υπόψη και ότι η απελευθέρωση της ενεργειακής αγοράς θα περιορίσει την δυνατότητα παροχής κρατικών ενισχύσεων για την αύξηση του παραγωγικού δυναμικού της ΔΕΗ, προτείνονται οι ακόλουθοι κύριοι στόχοι για το Γ'ΚΠΣ:

-Η προώθηση των διεθνών ενεργειακών διασυνδέσεων της χώρας στον τομέα του ηλεκτρισμού, του φυσικού αερίου και του πετρελαίου και η δημιουργία εναλλακτικών δυνατοτήτων προμήθειας.

-Η εμμονή στο στόχο της μείωσης της ενεργειακής έντασης με επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας, τη μείωση των απωλειών των δικτύων μεταφοράς και την επέκταση της συμπαραγωγής θερμότητας και ενέργειας.

-Στην επέκταση της χρήσης του φυσικού αερίου σε όσο το δυνατόν περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες περιλαμβανομένων των αστικών μεταφορών.

Επικοινωνίες: Τηλεπικοινωνίες

Παρούσα Κατάσταση - Αποτελέσματα Β'ΚΠΣ

Ο εκσυγχρονισμός του τηλεπικοινωνιακού συστήματος της χώρας εξαρτάται περισσότερο από την πορεία υλοποίησης του γενικού αναπτυξιακού προγράμματος του ΟΤΕ και των προγραμμάτων των άλλων φορέων που δραστηριοποιούνται στο χώρο (π.χ. Panafon, Stet), και λιγότερο από την πορεία υλοποίησης των δράσεων που έχουν ενταχθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα των τηλεπικοινωνιών. Ο κύριος λόγος γι' αυτό, είναι το συγκριτικά - με το συνολικό πρόγραμμα- μικρό μέγεθος των δράσεων που έχουν ενταχθεί στο ΕΠ. Ως αποτέλεσμα του συνολικού αυτού προγράμματος κατά τα τελευταία χρόνια επήλθε μια θεαματική βελτίωση των τηλεπικοινωνιακών δεικτών όπως ο αριθμός τηλεφωνικών συνδέσεων, η ψηφιοποίηση του δικτύου, η εισαγωγή του ISDN, η μείωση του χρόνου αναμονής για νέες συνδέσεις, η μείωση της συχνότητας των βλαβών κοκ.

Στο χώρο της κινητής τηλεφωνίας σε διάστημα πέντε ετών οι χρήστες ξεπέρασαν τις 1.100 χιλιάδες και οι επενδύσεις τα 320 εκατ.δρχ. ενώ στον τομέα των υπηρεσιών προστιθεμένης αξίας, μεταφοράς δεδομένων και πρόσβασης στο Internet, όπου η αγορά έχει απελευθερωθεί, λειτουργούν άνω των 70 επιχειρήσεων. Επίσης η επιτυχής σταδιακή μετοχοποίηση του ΟΤΕ μέσω του χρηματιστηρίου εισάγει αυστηρότερα κριτήρια αποτελεσματικότητας στη διαχείριση του Οργανισμού.

Παρά την ικανοποιητική πιο πάνω εικόνα, το επίπεδο εξυπηρέτησης που απολαμβάνουν οι Έλληνες χρήστες υστερεί σε σύγκριση με εκείνο που απολαμβάνουν οι χρήστες των άλλων χωρών μελών της ΕΕ. Η υστέρηση αυτή επηρεάζει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, τις προοπτικές συμμετοχής στη παγκόσμια κοινωνία της πληροφορίας, την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων για παραγωγικές επενδύσεις, την περιφερειακή ανάπτυξη και γενικά την ποιότητα ζωής των ελλήνων πολιτών.

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, οι ειδικότεροι στόχοι που υιοθετούνται στο Β'ΚΠΣ είναι:

- ο εκσυγχρονισμός των τηλεπικοινωνιακών υποδομών με κύριο άξονα την ψηφιοποίηση του δικτύου,
- η αναβάθμιση και επέκταση των δικτύων προηγμένων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών,
- η επαγγελματική κατάρτιση σε νέες τεχνολογίες και μεθόδους διαχείρισης.

Νέες Προκλήσεις – Στόχοι

Η ανάγκη προσαρμογής στη σχετική με τις τηλεπικοινωνίες πολιτική της ΕΕ και ειδικότερα με την απελευθέρωση της αγοράς τηλεπικοινωνιών και την ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων, αποτελεί σημαντικό προσδιοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη του κλάδου στη χώρα.

Η διεύθυνση των ασύρματων κινητών επικοινωνιών και η ανάπτυξη δορυφορικών συστημάτων προσωπικής επικοινωνίας οδηγούν στην παγκοσμιοποίηση της τηλεπικοινωνιακής αγοράς με την πλήρη έννοια του όρου.

Η σύγκλιση αυτή στον ενιαίο κλάδο των τεχνολογιών της πληροφορίας, έχει ήδη αλλάξει τον παραδοσιακό τρόπο οργάνωσης της παραγωγής και διανομής των αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και της καθημερινής ζωής των πολιτών.

Η διαμόρφωση των στόχων για τις τηλεπικοινωνίες στην περίοδο 2000 - 2006 οριοθετείται από τις Κοινοτικές πολιτικές, τις τεχνολογικές αλλά και άλλες εξελίξεις που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια, από την αυξανόμενη σημασία των τηλεπικοινωνιών και της τηλεματικής στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη και φυσικά από τις επενδύσεις -συμπεριλαμβανομένων εκείνων εκτός του ΕΠ "Τηλεπικοινωνίες"- που έγιναν στον τομέα στην περίοδο 1994-1999.

Για την επόμενη προγραμματική περίοδο κύριοι στόχοι είναι:

- η ολοκλήρωση της εναρμόνισης του θεσμικού πλαισίου με το αντίστοιχο Κοινοτικό,
- η περαιτέρω ανάπτυξη των δικτυακών υποδομών, με έμφαση στις υποδομές που θα επιτρέπουν την παροχή νέων multimedia υπηρεσιών,
- η ανάπτυξη υποδομών σε γεωγραφικές περιοχές με ιδιαίτερη εθνική και κοινωνική σημασία (νησιά, ορεινές και απομονωμένες περιοχές),

- η ανάπτυξη διεθνών δικτύων, διασυνδέσεων και συνεργασιών με τις γειτονικές χώρες,
- η διασφάλιση της ανάπτυξης των υποδομών για την εξυπηρέτηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

3.3.3 Παραγωγικοί Τομείς:

Γεωργία, Μεταποίηση -Υπηρεσίες, Τουρισμός, Έρευνα & Τεχνολογία

Γεωργία

Παρούσα Κατάσταση - Αποτελέσματα Β' ΚΠΣ

Ο αγροτικός τομέας, απασχολώντας το 20,4% του συνολικού οικονομικού ενεργού πληθυσμού (έναντι 5-6% στην Ε.Ε) και συμβάλλοντας με 12-13% (έναντι 2-3% στην Ε.Ε) στο ΑΕΠ της χώρας, έχει μια ιδιαίτερη σημασία για την ελληνική οικονομία σε σύγκριση με τις άλλες χώρες-μέλη της ΕΕ. Ιδίως στις περιοχές όπου δεν υπάρχουν μεγάλα αστικά κέντρα ο τομέας αυτός παραμένει κυρίαρχος με ποσοστά μέχρι και 50% στο ΑΕΠ και στην απασχόληση. Πέραν της σημασίας των δεδομένων αυτών, ο αγροτικός τομέας υποστηρίζει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και έναν εκτεταμένο κοινωνικό-οικονομικό ιστό που βρίσκεται εγκατεστημένος στην ύπαιθρο. Έτσι ο αγροτικός τομέας αποτελεί το μοχλό για οποιαδήποτε προσπάθεια περιφερειακής ανάπτυξης στο μεγαλύτερο μέρος του ελλαδικού χώρου.

Το αγροτικό εισόδημα ανά μονάδα εργασίας πλήρους απασχόλησης αυξήθηκε με γοργούς ρυθμούς στη δεκαετία του 1980 ενώ εμφανίζει τάσεις σταθεροποίησης στη δεκαετία του 1990. Τα δεδομένα αυτά συμβαδίζουν με μία χρόνια στασιμότητα του τομέα ενώ οι διαρθρωτικές του αδυναμίες δεν έχουν μέχρι σήμερα αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά παρά τις προσπάθειες που έγιναν. Η ελληνική γεωργία δεν έχει καταφέρει παρά ανεπαίσθητα μόνο να βελτιώσει την προστιθέμενη αξία της και συνεπώς να συμβάλλει στη παραπέρα αύξηση του πλούτου της χώρας.

Αν και δεν θα πρέπει να υποτιμηθεί η σημασία των σημαντικών παραγωγικών επενδύσεων και των υποδομών που έχουν εκτελεστεί μέχρι σήμερα στον αγροτικό χώρο (π.χ. αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων κατά 45%, των ελκυστήρων κατά 60%, πολλαπλασιασμός και εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων πρώτης μεταποίησης) το πρόβλημα της φθίνουσας ανταγωνιστικότητας των αγροτικών προϊόντων παραμένει έντονο.

Η προσέγγιση του προβλήματος της ανταγωνιστικότητας αναδεικνύει την κρισιμότητα όχι μόνο του κόστους της παραγωγής, αλλά και της εμπορίας, της ποιότητας, της κατάλληλης οργάνωσης της προσφοράς και της ομαλής διακίνησης των αγροτικών προϊόντων. Η χώρα δεν έχει αξιοποιήσει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα στην παραγωγή φρούτων και λαχανικών εκτός

εποχής και δεν έχει οργανώσει ικανοποιητικά της συνθήκες τυποποίησης, μεταφοράς και εμπορίας, ιδιαίτερα των ευπαθών προϊόντων φυτικής παραγωγής. Η αύξηση της ζήτησης προϊόντων ζωικής παραγωγής είναι σημαντικά υψηλότερη από την αύξηση της παραγωγής και ο όγκος εισαγωγών έχει αυξηθεί σε βαθμό που η αξία τους αντιστοιχεί περίπου στο μισό της αξίας της συνολικής εγχώριας παραγωγής. Εξακολουθεί δε να παραμένει ακόμη σε δυσμενή αναλογία η σχέση μεταξύ ζωικής και φυτικής παραγωγής.

Οι ιδιωτικές επενδύσεις στην πρωτογενή παραγωγή παραμένουν σήμερα σε χαμηλά επίπεδα. Μέχρι πρόσφατα οι επενδύσεις αυτές εξυπνέτησαν κυρίως την αύξηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και της αποδοτικότητάς τους και την υποκατάσταση, μέσω της εκμηχάνισης, εργατικών χεριών. Αυτού του είδους η ανάπτυξη έφτασε στα όριά της και αυτός είναι και ο βασικός λόγος που οι σχετικές επενδύσεις εμφανίζουν στασιμότητα.

Πέραν των ανωτέρω, το δημογραφικό πρόβλημα της γήρανσης του αγροτικού πληθυσμού παραμένει σοβαρό και έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για ένα μεγάλο μέρος της ορεινής και νησιωτικής Ελλάδας.

Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος και η μη αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων παραμένει πρόβλημα σε έξαρση. Η διάβρωση των εδαφών, η εγκατάλειψη καλλιεργειών, η μη ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων, η μη ορθολογική χρήση των λιπασμάτων και γεωργικών φαρμάκων καθώς και οι δασικές πυρκαγιές αποτελούν τους κύριους παράγοντες που συμβάλλουν στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος υποθηκεύοντας τη γεωργική παραγωγική βάση της χώρας και το οικολογικό μέλλον του τόπου.

Κύριοι στόχοι του Β'ΚΠΣ για τη γεωργία είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας με παρεμβάσεις στο επίπεδο της παραγωγής καθώς και της εμπορίας και της μεταποίησης, ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών διαρθρώσεων συμπεριλαμβανομένης της υποδομής και των βασικών εξοπλισμών, η αγροτική ανάπτυξη με την αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών και τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και της αξιοποίησης των φυσικών πόρων, του περιβάλλοντος και του ενδογενούς δυναμικού. Οι ειδικότερες παρεμβάσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος για τη Γεωργία προβλέπουν:

- τη χορήγηση ενισχύσεων για επενδύσεις βελτίωσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων,
- τη χορήγηση ενισχύσεων για την εγκατάσταση νέων γεωργών,
- τη χορήγηση ετήσιας εξισωτικής αποζημίωσης για την αντιστάθμιση του μειωμένου εισοδήματος των γεωργών των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών,
- τη χορήγηση ενισχύσεων για επενδύσεις παραγωγής ζωοτροφών και βελτίωσης βοσκοτόπων,
- τη χορήγηση ενισχύσεων για επενδύσεις εκσυγχρονισμού μονάδων μεταποίησης, τυποποίησης και εμπορίας γεωργικών και δασικών προϊόντων,
- την κατασκευή συλλογικών εγγειοβελτιωτικών έργων για τη συγκράτηση και αξιοποίηση των επιφανειακών υδάτων,

- δράσεις για την προώθηση των εξαγωγών,
 - τη χρηματοδότηση και προστασία της γεωργικής έρευνας, την εκπαίδευση και ενημέρωση των αγροτών, τη στήριξη των υπηρεσιών γεωργικών εφαρμογών.
- Στην πραγματικότητα η αρχική κατανομή πόρων του Β' ΚΠΣ για το Πρόγραμμα ήταν μικρότερη των αναγκών με αποτέλεσμα οι διαθέσιμοι πόροι για ορισμένες δράσεις, κυρίως αυτές των επενδυτικών ενισχύσεων, να μην επαρκούν για την κάλυψη της ζήτησης. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίστηκε μερικώς με πρόσφατη απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΚΠΣ με την οποία μεταφέρθηκαν σημαντικοί πόροι υπέρ του προγράμματος γεωργίας.
- Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τον αλιευτικό τομέα, παρά τη μικρή του συμμετοχή στο ΑΕΠ (της τάξης του 3%), πρέπει να τονιστεί η ιδιαίτερη σημασία του για το νησιωτικό και παράκτιο χώρο. Μέσω του Β' ΚΠΣ έχει επιτευχθεί σε σημαντικό βαθμό η ικανοποίηση των προγραμματικών στόχων οι οποίοι ήταν:
- η βελτίωση της ποιότητας και ανταγωνιστικότητας των αλιευτικών προϊόντων
 - η αύξηση της παραγωγής ειδών εμπορικής αξίας
 - η ενίσχυση του δικτύου υποδομών και στήριξης του τομέα
 - η ορθολογική διαχείριση των αλιευτικών πόρων και των υδάτινων οικοσυστημάτων
 - η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αλιευτικού στόλου.

Ειδικότερα διαπιστώνεται η θετική πορεία της υλοποίησης των δράσεων που αφορούν στις υδατοκαλλιέργειες, γεγονός που διανοίγει νέες προοπτικές και ανάγκες περαιτέρω ενίσχυσής τους από το Γ' ΚΠΣ. Επισημαίνεται όμως παράλληλα ο μικρός μέχρι σήμερα βαθμός απορροφητικότητας των έργων υποδομής και των ερευνητικών προγραμμάτων, δεδομένα που θα πρέπει να αξιολογηθούν και να αντιμετωπιστούν έγκαιρα την επόμενη προγραμματική περίοδο.

Νέες Προκλήσεις – Στόχοι

Από την αρχή της δεκαετίας του '90, ο ελληνικός αγροτικός τομέας άρχισε να επηρεάζεται αρνητικά από το διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον. Ενόψει α) της ανασυγκρότησης της γεωργίας στην Αν. Ευρώπη και της διεύρυνσης της ΕΕ και β) της αυξημένης έμφασης σε περιβαλλοντικά θέματα και διασφάλισης της δημόσιας υγείας, καθίσταται φανερό ότι η ΕΕ θα προχωρήσει σε περαιτέρω προσαρμογές της υφιστάμενης ΚΑΠ. Προς την κατεύθυνση αυτή κινούνται οι προτάσεις της Agenda 2000 για την κοινοτική γεωργία:

- θα επιδιωχθεί η ταχύτερη σύγκλιση των τιμών της ΚΑΠ με τις διεθνείς τιμές,
- η στήριξη θα πάρει τη μορφή άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων για τους αγρότες που θα κριθεί απαραίτητο,
- θα δοθούν κίνητρα για εναλλακτική απασχόληση των αγροτών στους τομείς της προστασίας περιβάλλοντος, της ανάδειξης πολιτιστικών στοιχείων κοκ, επιδιώκοντας στόχους ολοκληρωμένης ανάπτυξης της υπαίθρου.

Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις στο γενετικό υλικό, στις τεχνικές παραγωγής, στη συντήρηση και τυποποίηση των γεωργικών προϊόντων, δημιουργούν νέες συνθήκες για τον διεθνή καταμερισμό της παραγωγής και σοβαρούς κινδύνους απώλειας ανταγωνιστικότητας σε όσους αδυνατούν ή καθυστερούν να τις ενσωματώσουν. Παράλληλα όμως διογκώνεται και ένα κίνημα καταναλωτών που αμφισβητούν τις μακροχρόνιες συνέπειες αυτών των τεχνολογικών εξελίξεων στην υγεία και το οικοσύστημα και αναζητούν τη διατήρηση “φυσικών” διαδικασιών παραγωγής, παραδοσιακού γενετικού υλικού κλπ. Η αντίπαλη αυτή εξέλιξη προσφέρει μεγάλες δυνατότητες στην Ελλάδα διείσδυσης σε μικρές εκλεκτικές αγορές με μια στρατηγική ποιότητας, παραδοσιακότητας και ανάδειξης του οικολογικού χαρακτήρα των προϊόντων της.

Όμως εκτός από τους πιο πάνω εξωγενείς παράγοντες νέες προκλήσεις δημιουργούνται από την ανάγκη αντιμετώπισης μιας σειράς δυσμενών εσωτερικών εξελίξεων. Για παράδειγμα σε μερικές περιοχές της χώρας το πρόβλημα της υφαλμύρωσης έχει πάρει τέτοιες διαστάσεις ώστε ο κίνδυνος μόνιμης υποβάθμισης μέρους του παραγωγικού εδάφους της χώρας είναι άμεσος. Επίσης σε ένα τμήμα της ορεινής και της νησιωτικής Ελλάδας την εγκατάλειψη της γεωργικής δραστηριότητας ακολούθησε η οικολογική υποβάθμιση και η αποδιάρθρωση του κοινωνικού ιστού σε βαθμό που πλησιάζει μη αναστρέψιμα επίπεδα.

Ανάλογης σημασίας ζητήματα, για τα οποία απαιτείται συστηματική αντιμετώπιση είναι τα φαινόμενα υπεραλίευσης σε ορισμένες θαλάσσιες περιοχές καθώς και ο πλημμελής έλεγχος αλιευτικών μεθόδων, με προφανείς κινδύνους για την προοπτική ανάπτυξης του κλάδου. Δεδομένου δε ότι διαπιστώνεται μια τάση εντατικότερης εκμετάλλευσης των ελληνικών θαλασσών και αποχώρηση από τις μακρινές θάλασσες, γίνεται φανερό η αυξημένη σπουδαιότητα που αποκτά η προσπάθεια διατήρησης της καλής κατάστασης και της αειφορίας των ελληνικών υδάτινων οικοσυστημάτων (εσωτερικών και θαλάσσιων). Αυτή η καλή κατάσταση θα εξασφαλίσει την ποσότητα, την ποιότητα και την υγιεινότητα της παραγωγής, χάρη στην οποία απολαμβάνει προτίμησης στην εγχώρια αγορά και έχει καταλάβει καλή θέση στις εξαγωγικές αγορές.

Στόχοι της πολιτικής για τον αγροτικό τομέα κατά τη προσεχή προγραμματική περίοδο είναι:

- η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας ενόψει των προκλήσεων ενός συνεχώς ανταγωνιστικότερου διεθνούς περιβάλλοντος,
- η βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου για την αποκατάσταση της διαταραγμένης κοινωνικής και περιβαλλοντικής ισορροπίας,
- η εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και προστασίας για όλο τον αγροτικό πληθυσμό.

Στον αλιευτικό τομέα ειδικότερα οι στόχοι μπορούν να συνοψιστούν στους άξονες ανταγωνιστικότητα –ποιότητα –προστασία των αλιευτικών πόρων-στήριξη του αντίστοιχου νησιωτικού και ηπειρωτικού χώρου.

Μεταποίηση – Υπηρεσίες

Παρούσα Κατάσταση - Αποτελέσματα Β'ΚΠΣ

Κατά την περίοδο 1980-95 η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιομηχανίας μειώθηκε και παρατηρήθηκαν έντονα φαινόμενα αποβιομηχάνισης της ελληνικής οικονομίας ανάλογα με αυτά που εμφανίστηκαν σε πολλές άλλες χώρες. Η βιομηχανική παραγωγή και οι επενδύσεις στη μεταποίηση εμφανίζουν στασιμότητα, το μερίδιο της βιομηχανίας στην ελληνική οικονομία φθίνει, παρατηρούνται σημαντικές απώλειες εξαγωγικών μεριδίων (κυρίως στον κλάδο ένδυσης-υπόδησης), καθώς και μεγάλη διείσδυση ξένων προϊόντων στην ελληνική αγορά.

Επίσης η Ελλάδα έχει περιορισμένο εύρος εξειδίκευσης κυρίως στα κλωστοϋφαντουργικά, την ένδυση-υπόδηση, τα τσιμέντα και τα μεταλλικά προϊόντα, ενώ χαρακτηρίζεται από την παραγωγή προϊόντων χαμηλής και μεσαίας τεχνολογίας.

Είναι όμως ιδιαίτερα ενθαρρυντικό και δηλωτικό της αναδιάρθρωσης και της εξυγίανσης που συντελέστηκε τα τελευταία χρόνια ότι μετά το 1991 ο λόγος κάλυψης των εισαγωγών μεταποιητικών προϊόντων από εξαγωγές έχει αρχίσει εκ νέου να αυξάνει.

Η βιομηχανική αναδιάρθρωση όμως, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη έχει πλήξει με ιδιαίτερη οξύτητα ορισμένες περιοχές, όπου χάθηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα σχετικά μεγάλος αριθμός θέσεων απασχόλησης. Πρόκειται για μια ακόμη διάσταση του φαινομένου της όχι ισόρροπης κατανομής της μεταποιητικής δραστηριότητας στο χώρο, το οποίο αποτελεί πηγή πολλών και σοβαρών προβλημάτων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι περιφέρειες όπως η Πελοπόννησος και η Ήπειρος ελάχιστο ύψος επενδύσεων προσέλκυσαν, παρά τους υφιστάμενους αναπτυξιακούς νόμους και τις δράσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος Βιομηχανίας.

Η ριζική αναθεώρηση της βιομηχανικής στρατηγικής αποτέλεσε κεντρικό στόχο του Β'ΚΠΣ. Η εγκατάλειψη κάθε μορφής προστατευτισμού εκ μέρους του κράτους και η τόνωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της ελληνικής βιομηχανίας ήταν η προκρινθείσα στρατηγική. Οι ειδικότεροι στόχοι που έθεσε το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για τη Βιομηχανία ήταν:

-Η παροχή προς τις επιχειρήσεις ενός σύγχρονου πλαισίου συνοδευτικών υπηρεσιών και βιομηχανικών υποδομών με άμεση επίπτωση στη ποιότητα των προϊόντων, στη μείωση του μοναδιαίου κόστους παραγωγής, στην στήριξη της

εξαγωγικής προσπάθειας και στη χωροταξική ανασυγκρότηση της βιομηχανικής βάσης.

-Η παροχή οικονομικών κινήτρων προώθησης των ιδιωτικών επενδύσεων στη μεταποίηση, για την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού δυναμικού, την υλοποίηση ολοκληρωμένων επιχειρηματικών σχεδίων, την ενσωμάτωση της καινοτομίας και της νέας τεχνολογίας στη παραγωγική διαδικασία, τη βελτίωση των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας.

-Τη χρηματοδότηση ορισμένων πολύ μεγάλων επενδυτικών σχεδίων.

-Τη βελτίωση των προοπτικών των ΜΜΕ με την παροχή νέων χρηματοδοτικών μέσων και εξειδικευμένων επενδυτικών κινήτρων για τον εκσυγχρονισμό της οργάνωσής τους, της παραγωγικής τους διαδικασίας και της προώθησης των προϊόντων τους στην αγορά.

-Την ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση των εργαζομένων.

Σε γενικές γραμμές η πλειοψηφία των δράσεων του προγράμματος ενεργοποιήθηκε ουσιαστικά από τα μέσα του 1997 και μετά. Άμεση εφαρμογή είχαν μόνο τα οικονομικά κίνητρα για επενδύσεις και αυτά στην πιο παραδοσιακή εκδοχή τους. Για πολλές από τις δράσεις, και κυρίως στο τομέα των συνοδευτικών υπηρεσιών και υποδομών όπως και στη περίπτωση των νέων χρηματοπιστωτικών μέσων, απαιτήθηκε η εξαρχής κατάρτιση νέου θεσμικού πλαισίου, η εκπόνηση εκτεταμένων μελετών εξειδίκευσης του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των δράσεων. Σε άλλες περιπτώσεις όπου η πρωτοβουλία ανήκε στον ιδιωτικό τομέα, όπως τα επιχειρηματικά σχέδια και ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός, χρειάστηκε σημαντικός χρόνος ενημέρωσης των επιχειρήσεων, ωρίμανσης των αποφάσεων αλλά και απόκτησης αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των επιχειρήσεων και του κράτους ως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Συμπερασματικά, με δεδομένο το βαθμό καινοτομίας του προγράμματος, η πρόσφατα σημειωθείσα πρόοδος κρίνεται ικανοποιητική. Αναπόφευκτα όμως μέχρι το πέρας του προγράμματος θα έχει υλοποιηθεί μέρος μόνο του αρχικώς προγραμματισθέντος έργου, αλλά αναμφισβήτητα θα έχουν τεθεί οι βάσεις για πολύ πιο άμεση απόδοση αποτελεσμάτων κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο.

Νέες Προκλήσεις – Στόχοι

Ούτε οι διεθνείς εξελίξεις ούτε οι εσωτερικές συνθήκες έχουν μεταβληθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να δικαιολογούν μια νέα ριζική αναθεώρηση στρατηγικής και μέσων παρέμβασης σε σχέση με το Β'ΚΠΣ. Πολύ περισσότερο που ορισμένες δράσεις του, λόγω της αρχικής καθυστέρησης, θα απαιτήσουν χρόνο και από τη νέα προγραμματική περίοδο για την πλήρη ολοκλήρωσή τους. Παρότι λοιπόν τόσο η βασική στρατηγική, όσο και οι επιμέρους στόχοι του Β'ΚΠΣ παραμένουν επίκαιροι, ορισμένες διεθνείς τάσεις -ορατές ήδη κατά το σχεδιασμό του Β'ΚΠΣ- έχουν γίνει πολύ πιο έντονες, ορισμένα εσωτερικά

διαρθρωτικά προβλήματα εμμένουν αμείωτα, αλλά και η εμπειρία από την έως τώρα εφαρμογή του προγράμματος προσφέρει χρήσιμα συμπεράσματα.

Εντούτοις η σημαντική επιτάχυνση των βιομηχανικών επενδύσεων κατά την τελευταία τριετία δεν ανέδειξε τάσεις κλαδικής διεύρυνσης και διαφοροποίησης της βιομηχανικής βάσης. Οι επενδύσεις συγκεντρώνονται στους ίδιους κλάδους που παραδοσιακά κυριαρχούν στην ελληνική βιομηχανία.

Μια σχετικά μακρά περίοδος ενισχύσεων προς τη βιομηχανική έρευνα για την ανάπτυξη καινοτομιών και νέων προϊόντων δεν έχει εμβολιάσει την ελληνική βιομηχανία με νέα προϊόντα ή μεθόδους παραγωγής προηγμένης τεχνολογίας. Ο εκσυγχρονισμός της ελληνικής μεταποίησης παραμένει σχεδόν απόλυτα εξαρτημένος από μεταφορά εξωγενούς τεχνολογίας.

Η μεγάλη πλειοψηφία επιχειρήσεων και απασχολούμενων στην ελληνική μεταποίηση δεν απαντάται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπως συχνά αναφέρεται, τουλάχιστον όχι με τους ορισμούς που επικρατούν στην ΕΕ και στη διεθνή βιβλιογραφία. Απαντάται στη κατηγορία των πολύ μικρών επιχειρήσεων, καθαρά οικογενειακού και βιοτεχνικού χαρακτήρα. Η παρανόηση αυτή ως προς τη μορφή, τις δυνατότητες και τις προοπτικές της μεγάλης αυτής πλειοψηφίας των επιχειρήσεων, έχει σημαντικές επιπτώσεις στους προγραμματικούς σχεδιασμούς. Πχ δύσκολα μπορούν να ανταποκριθούν σε προδιαγραφές και όρους για την αξιοποίηση επενδυτικών κινήτρων για ΜΜΕ που στην ουσία αναφέρονται σε πολύ μεγαλύτερα μεγέθη επιχειρήσεων.

Στη νέα προγραμματική περίοδο αναμένεται να ενταθεί ο “νέος ανταγωνισμός” στη βιομηχανία, ο οποίος βασίζεται στην ποιότητα και στα νέα επώνυμα προϊόντα και όχι τόσο στην τιμή.

Στην επόμενη δεκαετία αναμένεται η μεγάλη ανάπτυξη ορισμένων νέων τομέων και κλάδων της βιομηχανίας, όπως η βιομηχανία του περιβάλλοντος, η βιομηχανία των πολυμέσων, η βιοτεχνολογία, η βιομηχανία της υγείας, κλπ.

Οι εξελίξεις στην τεχνολογία θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη βιομηχανική δραστηριότητα. Η επανάσταση στις τηλεπικοινωνίες αναμένεται να διευκολύνει την εγκατάσταση της βιομηχανίας εκτός των μεγάλων αστικών και βιομηχανικών κέντρων.

Η προστασία του περιβάλλοντος θα αποτελέσει μεγάλη πρόκληση για τη βιομηχανία, που θα αντιμετωπίσει πιέσεις για περιορισμό της ρύπανσης σε εφαρμογή της Συμφωνίας του Κυότο και των σχετικών προδιαγραφών της ΕΕ. Επίσης η πιστοποίηση για συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και για οικολογικά προϊόντα (ecolabelling) αποτελεί συχνά προϋπόθεση για την πρόσβαση στις διεθνείς αγορές. Κατά συνέπεια η προστασία του περιβάλλοντος δεν περιορίζεται πλέον στην αντιρρύπανση, αλλά η περιβαλλοντική διάσταση πρέπει να ενσωματώνεται σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας ώστε να αποτρέπεται ή να μειώνεται η παραγωγή ρύπων στην πηγή τους και να γίνεται ορθολογική διαχείριση πόρων.

Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών στις εμπορικές συναλλαγές (πχ ηλεκτρονικό εμπόριο), η είσοδος στην ελληνική αγορά μεγάλων πολυεθνικών εμπορικών

επιχειρήσεων, η ανάπτυξη δικτυακών δομών εμπορίου (πχ franchising, συνεταιρισμοί), η εισαγωγή του κοινού ευρωπαϊκού νομίματος, αλλά και οι νέες δυνατότητες που προσφέρει η αναβάθμιση των υποδομών μεταφορών, οδηγούν σε βαθιές μεταβολές στο περιβάλλον λειτουργίας των εμπορικών επιχειρήσεων με άμεσες επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής μεταποίησης, στην απασχόληση, στη προστασία του καταναλωτή, στον έλεγχο του πληθωρισμού κλπ.

Στα πλαίσια των πιο πάνω εκτιμήσεων, κύριος στόχος κατά την νέα προγραμματική περίοδο είναι η εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την επιτυχή προσαρμογή της ελληνικής βιομηχανίας στη παγκοσμιοποιημένες συνθήκες ανοιχτών αγορών. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας όμως δεν μπορεί να αγνοήσει την ανάγκη προαγωγής της απασχόλησης, σεβασμού του περιβάλλοντος και ισόρροπης ανάπτυξης του ελληνικού χώρου.

Ως επιμέρους στόχοι για τη νέα προγραμματική περίοδο μπορούν συνεπώς να διατυπωθούν:

- Η αύξηση της παραγωγικότητας των μεταποιητικών επιχειρήσεων και της εξαγωγιμότητας των προϊόντων τους.
- Η επιτάχυνση της δημιουργίας νέων σταθερών θέσεων απασχόλησης.
- Η υποστήριξη της ανάπτυξης των ΜΜΕ σε ανταγωνιστική βάση.
- Η χρήση παραγωγικών μεθόδων και η παραγωγή προϊόντων φιλικότερων προς το περιβάλλον.
- Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, του εκσυγχρονισμού και της απασχόλησης στις εμπορικές επιχειρήσεις.

Τουρισμός

Παρούσα Κατάσταση - Αποτελέσματα Β'ΚΠΣ

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του Παγκοσμίου Συμβουλίου Τουρισμού και Ταξιδιών (WTTC) ο κλάδος του Τουρισμού αποτελεί τη μεγαλύτερη βιομηχανία στη διεθνή οικονομία. Στην Ελλάδα οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών τουριστών εμφανίζουν τα τελευταία χρόνια μια ασταθή τάση αυξομειώσεων, ενώ σταθερότερα αυξάνουν οι διανυκτερεύσεις ημεδαπών τουριστών. Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων μειώθηκε, ενώ ανάλογη ήταν η εξέλιξη και για το ταξιδιωτικό συνάλλαγμα.

Συνοπτικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι, όσον αφορά την Ελλάδα :

Τα τουριστικά έσοδα βασίζονται ακόμη σε μεγάλους αριθμούς τουριστικών αφίξεων των οποίων ο σύντομος χρόνος παραμονής συνδυάζεται με χαμηλή ημερήσια δαπάνη. Η εποχικότητα δεν βελτιώθηκε τόσο από πλευράς αφίξεων, όσο και από πλευράς διανυκτερεύσεων. Οι δύο μήνες, Ιούλιος και Αύγουστος, συνεχίζουν να έχουν την υψηλότερη ζήτηση με σημαντική διαφορά από τους υπολοίπους, και ακολουθούν ο Σεπτέμβριος και ο Ιούνιος. Η αύξηση των ξενοδοχειακών κλινών και η μείωση του χρόνου παραμονής είχε σαν

αποτέλεσμα να μειωθεί η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων. Η χαμηλή ποιοτική στάθμη της δημόσιας υποδομής των μεταφορών και άλλων κρίσιμων κατηγοριών, όπως των υπηρεσιών υγείας, καθαριότητας κοκ, οι αδυναμίες του χωροταξικού σχεδιασμού ως προς την οριοθέτηση χρήσεων γης και ο χαμηλός βαθμός εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού του τομέα, συνιστούν ισχυρά εμπόδια στην απεμπλοκή του ελληνικού τουρισμού από τις πιο πάνω καταστάσεις.

Δεδομένων των προβλημάτων αυτών το Β'ΚΠΣ έθεσε ως στόχους την βελτίωση της ποιότητας και την διαφοροποίηση του περιεχομένου του τουριστικού προϊόντος με:

- την ενίσχυση του εκσυγχρονισμού των υφισταμένων ξενοδοχειακών μονάδων, χωρίς την αύξηση του δυναμικού τους σε κλίνες και τη μετατροπή παραδοσιακών κτηρίων σε τουριστικές μονάδες,
- την ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων για ειδικές τουριστικές εγκαταστάσεις (πχ μαρίνες, γκολφ, συνεδριακά κέντρα κ.ά.),
- τις δημόσιες επενδύσεις σε υποδομές εξυπηρέτησης του θαλάσσιου, ορεινού, θεραπευτικού και άλλων κατηγοριών τουρισμού,
- την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού του τομέα.

Η καθυστέρηση στην έγκριση του προγράμματος από την ΕΕ, αλλά και σημαντικές δυσκολίες στο σχεδιασμό και τη διοικητική υποστήριξη των δράσεων οδήγησαν σε ένα περιορισμένο βαθμό προόδου. Η ολοκλήρωση ορισμένων δράσεων πιθανώς να απαιτήσει πόρους και χρόνο από την επόμενη προγραμματική περίοδο. Οι στόχοι του προγράμματος συνεπώς παραμένουν επίκαιροι, αλλά η εμπειρία από το Β'ΚΠΣ δείχνει ότι σε αρκετές περιπτώσεις απαιτείται διαφοροποίηση ως προς τα μέσα. Απαιτείται επίσης σημαντική αποκέντρωση προς την περιφέρεια όσων ενεργειών έχουν καθαρά τοπικό χαρακτήρα.

Νέες Προκλήσεις – Στόχοι

Η θεαματική μείωση του κόστους των αεροπορικών μεταφορών και η ταχεία βελτίωση των υποδομών και υπηρεσιών στους εκτός Ευρώπης προορισμούς έχει μειώσει το μερίδιο της Κοινοτικής Ευρώπης στο παγκόσμιο τουρισμό. Συνεπώς ο ενδοευρωπαϊκός ανταγωνισμός εντείνεται και τα περιθώρια μεγέθυνσης του ελληνικού τουριστικού μεριδίου στενεύουν. Τα περιθώρια αυτά θα εξαρτηθούν από την ταχύτητα εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης πολιτικής αναβάθμισης και εμπλουτισμού της τουριστικής προσφοράς.

Παράλληλα η ραγδαία εισαγωγή των νέων τεχνολογιών (χρήση INTERNET, εσωτερική μηχανοργάνωση των επιχειρήσεων) αναμένεται να συνεχιστεί οδηγώντας σε αυξανόμενη αγορά τουριστικών υπηρεσιών εξ αποστάσεως, σχετικό περιορισμό του ρόλου των λιανοπωλητών τουριστικών πακέτων, καθώς και στην επίτευξη μειωμένου λειτουργικού κόστους και καλύτερης οργάνωσης των επιχειρήσεων.

Παρατηρείται μια σταθερά αυξανόμενη ζήτηση προορισμών που προσφέρουν όχι μόνο παραθεριστικές δυνατότητες αλλά δυνατότητες απασχόλησης με τη μορφή του αθλητικού, οικολογικού, πολιτιστικού, αγροτικού και άλλων κατηγοριών ειδικού τουρισμού. Στις περισσότερες απ' αυτές η Ελλάδα διαθέτει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Παράλληλα η γενική αναβάθμιση της βασικής υποδομής και της κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού που επιτεύχθηκε από τα άλλα τομιακά και περιφερειακά προγράμματα του Β'ΚΠΣ, σε συνδυασμό με το σημαντικό εκσυγχρονισμό των ξενοδοχειακών μονάδων που προωθούν τα μέτρα του Επιχειρησιακού Προγράμματος Τουρισμός-Πολιτισμός, δημιουργούν ένα ευνοϊκότερο πλαίσιο για την επίτευξη των στόχων της τουριστικής πολιτικής κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο.

Σε γενικές γραμμές οι στόχοι δεν διαφοροποιούνται σε σχέση με το Β'ΚΠΣ αλλά η στρατηγική προσέγγισής τους περιλαμβάνει νέα στοιχεία.

Έρευνα & Τεχνολογία

Παρούσα Κατάσταση - Αποτελέσματα Β'ΚΠΣ

Βασικό χαρακτηριστικό του ελληνικού ερευνητικού συστήματος είναι το μικρό του μέγεθος, δηλαδή οι απόλυτα και συγκριτικά ανεπαρκείς πόροι που διατίθενται για Ε&Τ και ο μικρός πληθυσμός των ερευνητών. Ακόμα και για αυτούς τους περιορισμένους πόρους όμως συχνά εγείρονται αμφιβολίες για την αποτελεσματική τους χρήση ή δημιουργούνται προβλήματα απορρόφησης των υφιστάμενων πόρων. Αυτό συνδέεται με τη μικρή ζήτηση των αποτελεσμάτων της ερευνητικής δραστηριότητας από την ελληνική οικονομία και κοινωνία γενικότερα.

Δεύτερο βασικό χαρακτηριστικό του ελληνικού ερευνητικού συστήματος είναι η υψηλή συμμετοχή του δημόσιου τομέα τόσο στη χρηματοδότηση της έρευνας όσο και στο ερευνητικό προσωπικό (περίπου 80%). Όπως είναι αναμενόμενο η πολύ μικρή δαπάνη του ιδιωτικού τομέα για καινοτομική έρευνα οδηγεί σε χαμηλότατο βαθμό ενσωμάτωσης αυτόχθονης καινοτομίας στη παραγωγική διαδικασία.

Παρά τα προαναφερθέντα προβλήματα ο τομέας της Ε&Τ στην Ελλάδα διαθέτει επιστημονικό δυναμικό με σημαντικές διεθνείς επιτυχίες, παρουσιάζει συγκριτικά υψηλούς βαθμούς συμμετοχής στα ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ, ενώ μεγάλος αριθμός ελλήνων ερευνητών εργάζεται σε κορυφαία ερευνητικά κέντρα και πανεπιστήμια στο εξωτερικό.

Οι δύο κύριοι στόχοι τόσο στο Α' όσο και στο Β'ΚΠΣ υπήρξαν η ενίσχυση του ερευνητικού συστήματος της χώρας και η τεχνολογική αναβάθμιση των παραγωγικών διαδικασιών. Οι γενικοί αυτοί στόχοι στο ΕΠΕΤ-2 εξειδικεύονται με τις εξής δράσεις:

-την ενίσχυση της διαδικασίας μεταφοράς τεχνογνωσίας και καινοτομιών στις ελληνικές επιχειρήσεις με την στήριξη της ενδοεπιχειρησιακής έρευνας και την ανάπτυξη διασυνδέσεων μεταξύ επιχειρήσεων, ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων,

-την ενίσχυση των υποδομών, του εξοπλισμού και τη δικτύωση των ερευνητικών φορέων.

-την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού του ερευνητικού συστήματος με έμφαση στη κατάρτιση της διαχείρισης, της έρευνας και της αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

Μετά από μια αρχική περίοδο δύο περίπου ετών κατά τη διάρκεια των οποίων ολοκληρώθηκε η οργάνωση των διαδικασιών προκήρυξης, αξιολόγησης και παρακολούθησης των χρηματοδοτούμενων ενεργειών, το μεγαλύτερο μέρος του προγράμματος υλοποιείται με ικανοποιητικούς ρυθμούς. Τα μεγαλύτερα προβλήματα αντιμετωπίζονται στις δράσεις ενεργοποίησης του ιδιωτικού τομέα, τόσο ως προς την εκδήλωση ουσιαστικού ενδιαφέροντος, όσο και ως προς τα αποτελέσματα και το βαθμό αξιοποίησής τους στη παραγωγική διαδικασία που είναι και ο τελικά επιδιωκόμενος στόχος. Οι μηχανισμοί ενδιάμεσης παρακολούθησης και αποτίμησης των δράσεων, αλλά και επιλογής επιχειρήσεων με πραγματικό ενδιαφέρον και δυνατότητες αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων σαφώς επιδέχονται βελτίωσης.

Νέες Προκλήσεις – Στόχοι

Η ανάδειξη της τεχνογνωσίας, της ικανότητας για καινοτομία και της πρόσβασης σε υψηλής ειδίκευσης προσωπικό, ως τα κύρια ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των αναπτυσσόμενων οικονομιών, καθιστά την απόδοση του συστήματος E&T καθοριστική για το μέλλον της οικονομίας.

Ως κύριοι στόχοι προγραμματική περίοδο 2000-2006 αναδεικνύονται:

-η εμπέδωση στις ελληνικές επιχειρήσεις της αντίληψης ότι η δαπάνη για E&T δεν αποτελεί πολυτέλεια αλλά κρίσιμο παράγοντα επιβίωσης στο νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον,

-η βελτίωση της ικανότητας του ερευνητικού συστήματος για παραγωγή αποτελεσμάτων αξιοποιήσιμων από την παραγωγική διαδικασία,

-η δημιουργία αποτελεσματικών μηχανισμών διάχυσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις,

-η ανάδειξη ενός επαρκούς αριθμού νέων ερευνητών με άρτια επιστημονική γνώση, και δυνατότητες συνεχούς επικαιροποίησής της,

-η ενίσχυση του ερευνητικού ιστού στην περιφέρεια.

3.3.4 Βελτίωση ποιότητας ζωής *Υγεία Πρόνοια - Πολιτισμός – Περιβάλλον*

Υγεία – Πρόνοια

Παρούσα Κατάσταση - Αποτελέσματα Β' Κ.Π.Σ.

Οι σημαντικές επενδύσεις που έγιναν στο πλαίσιο του Β' ΚΠΣ στους τομείς Υγείας-Πρόνοιας, δημιουργούν αναμφισβήτητα τις προϋποθέσεις για αύξηση της ποσότητας και βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και θα συμβάλλουν σε ικανοποιητικό βαθμό στην πραγματοποίηση του κεντρικού στόχου της περιφερειακής οργάνωσης των υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας. Διαπιστώνεται όμως ταυτόχρονα ότι για την ολοκλήρωση του συστήματος απαιτούνται πρόσθετες παρεμβάσεις προκειμένου να διασφαλιστούν η υγειονομική και προνοιακή αυτοδυναμία των περιφερειών, η λειτουργικότητα της υπάρχουσας κτιριακής υποδομής, η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και η ισότητα στην πρόσβαση και τις παροχές.

Η έλλειψη εξειδικευμένων στελεχών και άλλων επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας επιτείνει το πρόβλημα της αποτελεσματικής λειτουργίας των υφισταμένων μονάδων.

Ειδικότερα στον τομέα της Πρόνοιας, παρά τις προσπάθειες που έγιναν, το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών παραμένει εξαιρετικά χαμηλό. Τούτο είναι ιδιαίτερα κρίσιμο αν ληφθούν υπόψη οι δυσμενείς εξελίξεις στα δημογραφικά δεδομένα (παλιννοστούντες, μετανάστες, χαμηλή γονιμότητα, γήρανση πληθυσμού, περιοχές στερούμενες νέων ηλικιών, μαζικοί δείκτες ανεργίας αποβιομηχανοποιημένων περιοχών κ.λ.π.).

Με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υγεία - Πρόνοια», το Β' Κ.Π.Σ. στόχευε κυρίως στην μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος Υγείας και Πρόνοιας, μέσω του εκσυγχρονισμού και της ανάπτυξης των κοινωνικών υποδομών.

Για τον τομέα της Υγείας οι επιμέρους στόχοι ήταν :

- η δημιουργία αυτοδύναμων υγειονομικά Περιφερειών,
- η διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας και,
- η βελτίωση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των Υπηρεσιών Υγείας.

Για τον τομέα της Πρόνοιας οι ειδικότεροι στόχοι ήταν :

- η βελτίωση του επιπέδου της κοινωνικής προστασίας των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού, ιδίως μέσω μηχανισμών πρόληψης, θεραπείας και αποκατάστασης,
- η άμβλυνση των περιφερειακών και κοινωνικών ανισοτήτων και η κοινωνική - οικονομική συνοχή, μέσω κυρίως της αποκέντρωσης των προνοιακών υπηρεσιών,

-η ενίσχυση του εθελοντισμού και της εταιρικής μεταξύ κεντρικής διοίκησης, τοπικών φορέων και κοινωνικών εταίρων.

Το μεγαλύτερο μέρος των πόρων του Β'Κ.Π.Σ. στον τομέα της Υγείας - Πρόνοιας είναι ο ιατρικός εξοπλισμός των νοσοκομείων (τα κτιριακά έργα των οποίων χρηματοδοτούνται από τα ΠΕΠ), η επείγουσα ιατρική φροντίδα και η ίδρυση / λειτουργία Κέντρων Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες.

Τα προβλήματα του προγράμματος και οι αδυναμίες εφαρμογής του οφείλονται κυρίως στον αρχικό σχεδιασμό και στην υπερεκτίμηση των δυνατοτήτων των μηχανισμών εφαρμογής και ελέγχου. Μία από τις πλέον σοβαρές διαστάσεις του τομέα της Υγείας - Πρόνοιας είναι το ζήτημα της διασφάλισης των όρων αποτελεσματικής λειτουργίας των δομών που δημιουργούνται, προκειμένου αυτές να ικανοποιήσουν τους επιδιωκόμενους στόχους, τις πραγματικές ανάγκες και να αποτελέσουν την έκφραση μιας επιτυχημένης πολιτικής υγείας.

Νέες Προκλήσεις – Στόχοι

Οι Τομείς της Υγείας και Πρόνοιας επηρεάζονται άμεσα από τις μεταβολές που επέρχονται τόσο στις κοινωνικές, δημογραφικές και πολιτισμικές δομές, όσο και στα οικονομικά δεδομένα. Οι μεταβολές στη δημογραφική δομή του πληθυσμού (γήρανση, μείωση γεννήσεων κ.λ.π.), η αλλαγή του επιδημιολογικού προτύπου με την αύξηση της σημασίας των χρόνιων και εκφυλιστικών νοσημάτων και οι θεαματικές αλλαγές στην τεχνολογία παραγωγής και διανομής των φροντίδων υγείας και πρόνοιας είναι οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα συστήματα Υγείας και Πρόνοιας σε πολλές χώρες. Η χώρα μας, όπως και η διεθνής κοινότητα, αναζητεί νέες στρατηγικές στην υγειονομική περίθαλψη και την κοινωνική φροντίδα, με στόχο τον έλεγχο και την μείωση των μεγάλων κινδύνων για την υγεία, την αποδοτική χρήση των πόρων και την διασφάλιση της ισότητας των πολιτών απέναντι στις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας.

Η ανάγκη αντιμετώπισης ευρύτερων οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών και η εξασφάλιση ολοκληρωμένης κοινωνικής προστασίας, κυρίως των ατόμων που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, αναδεικνύονται κρίσιμα στοιχεία της κοινωνικής συνοχής και επιβάλλουν την περαιτέρω αναβάθμιση των υπηρεσιών του Εθνικού Συστήματος Υγείας και Πρόνοιας. Επίσης οι ραγδαίες μεταβολές στη βιοϊατρική τεχνολογία και στην ανάπτυξη πληροφοριακών δικτύων, τηλεϊατρικής και διαδικτύων (που επηρεάζουν με όλο και μεγαλύτερους ρυθμούς το σύστημα Υγείας και Πρόνοιας στη χώρα μας) παρέχουν σημαντικές δυνατότητες εξυπηρέτησης των πολιτών και παροχής υπηρεσιών ακόμα και σε ευρύτερο γεωγραφικό χώρο.

Οι κύριοι στόχοι που τίθενται για τον τομέα στο πλαίσιο του Γ' Κ.Π.Σ. είναι :

-Η παράλληλη ενσωμάτωση σύγχρονης τεχνολογίας και η προσαρμογή των υπάρχουσών υποδομών στις νέες απαιτήσεις παροχής υψηλής ποιότητας υπηρεσιών υγείας σε δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο επίπεδο.

-Η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο των αναγκών δημιουργίας εξειδικευμένων στελεχών.

Πολιτισμός

Παρούσα Κατάσταση - Αποτελέσματα Β' ΚΠΣ

Ο Πολιτισμός αποτελεί ένα από τα βασικά συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ελλάδας, το κατ' εξοχήν επικοινωνιακό μέσο για την προβολή της χώρας διεθνώς. Μέσω πρωτοβουλιών που έχουν αναληφθεί (όπως π.χ. ο θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας κ.α.) αλλά και μέσω της δημιουργίας δικτύων (όπως τα Πολιτιστικά Δίκτυα Παραεξεινίων, Βαλκανικών και Μεσογειακών χωρών), η χώρα παίζει ένα σημαντικό ρόλο τόσο στα πολιτιστικά πράγματα της ευρύτερης περιοχής, όσο και στην Ευρώπη και σε άλλες Ηπείρους.

Παράλληλα είναι γνωστό ότι ο ελληνικός πολιτισμός και ειδικότερα η πολιτισμική κληρονομιά αποτελούν ένα από τους κυριότερους παράγοντες προσέλκυσης τουριστικού ενδιαφέροντος στη χώρα μας. Ο πλούτος των μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων και διαδρομών συνιστά αυτοτελές έρεισμα για την ανάπτυξη υψηλής ποιότητας και δωδεκάμηνης διάρκειας πολιτιστικού και συνεδριακού τουρισμού. Η διαφοροποίηση και ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, η ανάπτυξη ήπιων/εναλλακτικών μορφών τουρισμού για επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και την προσέλκυση επισκεπτών υψηλής εισοδηματικής τάξης, αποτελούν κατευθύνσεις που εμφανίζουν μεγάλες δυνατότητες και δεν έχουν επαρκώς αξιοποιηθεί.

Αν και η ελληνική δημιουργία στο χώρο του Πολιτισμού έχει πετύχει διεθνή αναγνώριση, οι σχετικά περιορισμένοι πόροι που διατίθενται στον τομέα του Πολιτισμού, οι περιορισμένες παρεμβάσεις για τη διάσωση, την ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, τη βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών, οι ελλείψεις υποδομών σύγχρονης πολιτισμικής δημιουργίας (Μουσεία Σύγχρονης Τέχνης, Όπερα, Ακαδημία Κινηματογράφου κ.λ.π.), περιορίζουν τις δυνατότητες ανάπτυξης του τομέα. Μεγάλο τμήμα των αναγκών δεν καλύπτεται και ο χώρος του Πολιτισμού παρουσιάζει μεγάλες και συσσωρευμένες ανάγκες.

Το Επιχειρησιακό Υποπρόγραμμα «Πολιτισμός» του Β' Κ.Π.Σ. αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια διαμόρφωσης μιας συγχρηματοδοτούμενης από την Ε.Ε. διαρθρωτικής παρέμβασης στον τομέα του Πολιτισμού σε εθνικό επίπεδο. Στόχευε κυρίως στη βελτίωση και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος και στην τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας μέσω της αξιοποίησης, αναβάθμισης και ορθολογικής διαχείρισης των πολιτιστικών υποδομών και δραστηριοτήτων. Προηγούμενες παρεμβάσεις στον Τομέα του Πολιτισμού, τόσο στο πλαίσιο των ΜΟΠ, όσο και του Α' Κ.Π.Σ. ήταν τοπικής σημασίας και περιορισμένης εμβέλειας σε σχέση με το συνολικό σχέδιο πολιτιστικής πολιτικής.

Με το Υποπρόγραμμα «Πολιτισμός», το Β'Κ.Π.Σ. έθεσε τους παρακάτω στόχους:

- Την προστασία, συντήρηση, ανάδειξη και αξιοποίηση των μνημείων και επιτευγμάτων του αρχαίου, βυζαντινού και νεώτερου ελληνικού πολιτισμού.
- Την ενίσχυση και αναβάθμιση της πολιτιστικής υποδομής, ώστε να υποστηριχθεί η σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία.
- Τη δημιουργία πολιτιστικών θεσμών
- που αποσαφηνίζουν την πολιτιστική ταυτότητα της χώρας και συμμετέχουν στη δημιουργία τουριστικής ζήτησης.
- Τη διάδοση και προβολή στο εξωτερικό του αρχαίου, βυζαντινού και νεώτερου ελληνικού πολιτισμού και της σύγχρονης ελληνικής δημιουργίας.
- Την αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών.
- Τη διάθεση πόρων σε μειονεκτούσες σχετικά περιοχές που διαθέτουν πολιτιστικό υπόβαθρο.

Η Ενοποίηση των Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας, η δημιουργία υποδομής σε πόλεις εκτός της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, η επέκταση/εκσυγχρονισμός Μουσείων, η βελτίωση της πολιτιστικής - τουριστικής υποδομής με την αναστήλωση και ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων και η ενίσχυση του συνεδριακού και πολιτιστικού τουρισμού με τη δημιουργία κατάλληλων χώρων στα Μέγαρα Μουσικής Αθήνας και Θεσσαλονίκης, είναι οι κύριες δράσεις του Β' Κ.Π.Σ. στον τομέα του Πολιτισμού.

Νέες Προκλήσεις-Στόχοι

Ο Πολιτισμός θα πρέπει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις που τίθενται από τα κορυφαία γεγονότα της επερχόμενης τετραετίας, την Πολιτιστική Ολυμπιάδα (2000 - 2004) και τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας (2004).

Οι εξελίξεις στην τεχνολογία προσφέρουν τη δυνατότητα στον ελληνικό πολιτισμό να άρει τα εμπόδια στην διάχυσή του, που επιβάλλει η γλώσσα, ενώ καθιστούν την πολιτιστική κληρονομιά σημαντική πλουτοπαραγωγική πηγή, καθώς η Ελλάδα και η Ιταλία κατέχουν και ελέγχουν το 30% των δικαιωμάτων της πολιτιστικής κληρονομιάς παγκοσμίως. Οι εφαρμογές που έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια (Internet, CD - ROM κ.ά.) μπορούν να αξιοποιηθούν για την προβολή του Ελληνικού Πολιτισμού, την εκπαίδευση των νέων και την ενημέρωση του ευρύτερου κοινού. Ταυτόχρονα η σύγχρονη τεχνολογική υποδομή δίνει τη δυνατότητα για αποτελεσματικότερη λειτουργία, τον διοικητικό - διαχειριστικό εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού, καθώς και για την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των λοιπών πόρων.

Η Πολιτιστική Πολιτική για την περίοδο 2000 - 2006 αναπτύσσεται σε δύο πεδία:

- Την προβολή και ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς
- Την ανάπτυξη του Σύγχρονου Ελληνικού Πολιτισμού.

Πολιτιστική Κληρονομιά

Στο χώρο των Μουσείων, στόχοι είναι η εμπέδωση μιας σύγχρονης μουσειολογικής αντίληψης, η οργάνωση διαδρομών επισκέψεων, η ανάδειξη της εκπαιδευτικής τους διάστασης και περιοδικών εκθέσεων τους.

Στο χώρο των Αρχαιολογικών Χώρων και των Μνημείων, στόχοι είναι η συνέχιση του επίπλου και χρονοβόρου προγράμματος στερέωσης και συντήρησης, η ανάδειξη των χώρων, η προσέλκυση επισκεπτών με την ένταξη χώρων και μνημείων σε πολιτιστικές διαδρομές, η οργάνωση διόδων επισκέψεων, η σήμανση των χώρων, η ένταξη ορισμένων μνημείων στη σύγχρονη πολιτιστική ζωή.

Άλλοι στόχοι της Πολιτιστικής Πολιτικής στον τομέα της Πολιτιστικής Κληρονομιάς είναι :

-Η καταγραφή κινητών και ακινήτων μνημείων της πολιτιστικής κληρονομιάς με την πλήρη ανάπτυξη του Εθνικού Αρχείου Μνημείων και του Αρχαιολογικού Κτηματολογίου.

-Η οικονομική αξιοποίηση των πνευματικών δικαιωμάτων του Κράτους επί της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σύγχρονος Ελληνικός Πολιτισμός

Στον τομέα αυτό η παρουσία του ελληνικού κράτους είναι καθοριστική σε ότι αφορά στη δημιουργία βασικής υποδομής και μεγάλων θεσμών, ενώ έχει επικουρικό ρόλο σε ότι αφορά στη σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία.

Η ενίσχυση των υποδομών του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού (Μουσεία Σύγχρονης Τέχνης, Όπερα, Ακαδημία Κινηματογράφου κ.λ.π.) και η δημιουργία νέων σημαντικών θεσμών -κυρίως στην περιφέρεια- είναι η κατεύθυνση στην οποία θα κινηθούν οι παρεμβάσεις στον τομέα αυτό.

Τα Εκπαιδευτικά Πολιτιστικά Δίκτυα και τα εκπαιδευτικά προγράμματα του ΥΠΠΟ για την προσέγγιση του ευρέως κοινού (και ιδίως των παιδιών) με διάφορες μορφές τέχνης, η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών, η δημιουργία του Πολιτιστικού Χάρτη της Ελλάδας, η διασύνδεση των πολιτιστικών θεσμών μεταξύ τους και η προβολή τους στο εξωτερικό, αποτελούν σημαντικές πρωτοβουλίες στο χώρο αυτό.

Ιδιαίτερα σημαντική επίσης είναι η διοργάνωση της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας τόσο ως ζήτημα θεσμού, με τη μορφή του Διεθνούς μη Κυβερνητικού Οργανισμού, όσο και της πράξης εφαρμογής του, με τη μορφή ενός μεγάλου και κατ' εξοχήν επικοινωνιακού γεγονότος, που θα διαρκέσει από το 2000 μέχρι το 2004.

Περιβάλλον

Παρούσα Κατάσταση- Αποτελέσματα Β'ΚΠΣ

Ο μεγάλος αριθμός και η ποικιλία ευαίσθητων και σπάνιας αξίας οικοσυστημάτων που χαρακτηρίζει το φυσικό περιβάλλον της Ελλάδας, σε συνδυασμό με ταχείες και ανεπαρκώς προγραμματισμένες πληθυσμιακές και οικονομικές συγκεντρώσεις, με απουσία περιβαλλοντικής συνείδησης και με επί δεκαετίες ελλειπείς κρατικές παρεμβάσεις πρόληψης, ελέγχου και επανόρθωσης, οδήγησε στη συσσώρευση πολλών και δυσεπίλυτων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ισορροπίας, στο βαθμό του εφικτού, απαιτεί πολυετείς, πολυδιάστατες και υψηλού κόστους παρεμβάσεις και δεν μπορεί να επιτευχθεί στο σύντομο χρονικό διάστημα μιας ή δύο προγραμματικών περιόδων.

Η ανάπτυξη δικτύων καταγραφής και ανάλυσης των περιβαλλοντικών εξελίξεων, καθώς και δικτύων ελέγχου της περιβαλλοντικής συμπεριφοράς εντάχθηκαν στο Β'ΚΠΣ καθώς αποτελούν επίσης βασικές προϋποθέσεις άσκησης αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής.

Οι -πilotικού χαρακτήρα για την Ελλάδα- παρεμβάσεις προστασίας και διαχείρισης ευαίσθητων, απειλούμενων βιοτόπων και οικοσυστημάτων εκτός του ότι αποτελούσαν υποχρεώσεις της χώρας στα πλαίσια Διεθνών Συνθηκών, προσέφεραν πολύ σημαντικά στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης, στην ανάπτυξη ειδικής τεχνογνωσίας και στην ανάδειξη των προϋποθέσεων για την αρμονική συμβίωση ανθρώπινων δραστηριοτήτων και ευαίσθητων οικοσυστημάτων.

Αντίθετα, ιδιαίτερα περιορισμένα και ανεπαρκή κρίνονται τα αποτελέσματα της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 στη διαχείριση των στερεών απορριμμάτων, στην εξοικονόμηση υδάτινων πόρων, στη προστασία των δασών, ενώ η καθυστέρηση στην έναρξη και στους ρυθμούς υλοποίησης των δράσεων επέτρεψε την περαιτέρω επιδείνωση του περιβάλλοντος.

Νέες Προκλήσεις –Στόχοι

Οι εξελίξεις στο περιβάλλον είναι σταδιακές και σπάνια αιφνιδιαζουν. Μια από τις κυριότερες προκλήσεις είναι η υπέρβαση των προβλημάτων συντονισμού, οργάνωσης και αποφασιστικότητας για την επιτάχυνση των δράσεων που προγραμματίζονται και την επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων. Αδικαιολόγητες κοινωνικές αντιδράσεις όπως αυτές που ουσιαστικά ανέστειλαν κάθε πρωτοβουλία επίλυσης του προβλήματος των αστικών απορριμμάτων, ή του εξορθολογισμού στη χρήση (αρδεύσεις) των υδάτινων πόρων, πρέπει να αντιμετωπισθούν στα πλαίσια του νέου προγράμματος.

Η περιβαλλοντική διάσταση της ανεξέλεγκτης εντατικοποίησης στη χρήση γεωργικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων αποκτά μεγάλη σοβαρότητα και απαιτεί επείγουσα αντιμετώπιση.

Η συνεχής καταστροφή του δασικού πλούτου από πυρκαγιές, με ρυθμούς ταχύτερους από τη φυσική και τεχνητή αναδάσωση πρέπει να αντιστραφεί. Τα μηχανικά μέσα, τα συστήματα εγκαίρου προειδοποίησης, οι υποδομές πρόσβασης και υποστήριξης πρέπει να φθάσουν στην κρίσιμη μάζα που θα είναι ικανή να επιτύχει αυτή την αντιστροφή.

3.4 Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

3.4.1 Η Πορεία προς την Κοινωνία της Πληροφορίας

Στις αρχές του 21ου αιώνα, η Κοινωνία της Πληροφορίας (ΚτΠ) δημιουργεί νέα δεδομένα και νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη, την ευημερία και την ποιότητα ζωής των Ελλήνων. Οι βάσεις πάνω στις οποίες αναπτύσσεται είναι η ραγδαία εξέλιξη των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας. Οι εφαρμογές που στηρίζονται σε αυτές αλλάζουν σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο επικοινωνίας και συναλλαγής των πολιτών. Με την κωδικοποίηση της πληροφορίας που επιτρέπουν, οι τεχνολογίες αυτές είναι εργαλείο για τον εκσυγχρονισμό του κράτους, την βελτίωση των σχέσεων κράτους / πολίτη, την ενδυνάμωση των θεσμών. Παράλληλα, οι νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας δίνουν την δυνατότητα παραγωγής νέων ή καλύτερων υπηρεσιών σε τομείς όπως η υγεία, η ασφάλεια, το περιβάλλον, η διαφύλαξη της γλώσσας και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στην Κοινωνία της Πληροφορίας, ο νέος οικονομικός ανταγωνισμός είναι βασισμένος πάνω στην τεχνολογία και την γνώση. Οι νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας, μαζί με την παγκοσμιοποίηση, εντείνουν τον διεθνή ανταγωνισμό και αλλάζουν τον ρυθμιστικό ρόλο του κράτους, αλλά ταυτόχρονα δίνουν νέες δυνατότητες συμμετοχής στη διεθνή οικονομική αγορά στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στις χώρες της περιφέρειας. Παράλληλα, οι νέες τεχνολογίες αλλάζουν τη μορφή της αγοράς εργασίας, δημιουργούν νέες δεξιότητες, την ανάγκη συνεχούς μάθησης, και επιβάλλουν τη μεταβολή του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και την αναδιοργάνωση και προσαρμογή των εργασιακών σχέσεων.

Οι ραγδαίες αυτές αλλαγές που συντελούνται σε παγκόσμιο επίπεδο εγκυμονούν και κινδύνους, και επιβάλλουν πολιτικές για την αντιμετώπισή τους. Δεν είναι νοητό οι νέες τεχνολογίες να δημιουργήσουν νέες διακρίσεις σε πληροφοριακά έχοντες και μη-έχοντες (έναν νέο αναλφαβητισμό), ούτε να οδηγήσουν στην περιθωριοποίηση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και εργαζομένων. Παράλληλα,

είναι απαραίτητο στην Κοινωνία της Πληροφορίας να συνεχίσουν να διαφυλάσσονται η προστασία του καταναλωτή, τα προσωπικά δεδομένα και η πνευματική ιδιοκτησία, καθώς και η ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης.

3.4.2 Οι Προκλήσεις και οι Ευκαιρίες για την Ελλάδα Σήμερα

Στην πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας, η Ελλάδα αντιμετωπίζει μια σειρά από προκλήσεις. Για να μπορέσει η χώρα να καρπωθεί τα οφέλη των εξελίξεων στην τεχνολογία, πρέπει να αντιμετωπιστούν οι σημερινές αδυναμίες που εμποδίζουν νέες επενδύσεις και την δημιουργία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι δυσλειτουργίες κρατικών υπηρεσιών και μηχανισμών πρέπει να ξεπεραστούν, ενώ χρειάζεται ταχύτερη ανάπτυξη τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών σε ένα περιβάλλον πλήρους απελευθέρωσης.

Η Κοινωνία της Πληροφορίας είναι πρωταρχικά μία κοινωνία της γνώσης, και η ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου πρέπει να αποτελεί κεντρικό άξονα μιας στρατηγικής παρεμβάσεων. Τα χαμηλά ποσοστά εργατικού δυναμικού με τις κατάλληλες δεξιότητες, η έλλειψη κινήτρων και διαδικασιών για μετεκπαίδευση και συνεχή μάθηση πρέπει να αντιμετωπιστούν. Προτεραιότητα επίσης είναι η προσαρμογή των παιδαγωγικών υποδομών (παιδαγωγική ύλη, προσωπικό, υλικός εξοπλισμός) σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης στα νέα δεδομένα της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Η Ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από παραδοσιακή δομή και χαμηλό ποσοστό διάχυσης νέων τεχνολογιών στην μεταποίηση και τις υπηρεσίες, καθώς και από ανεπαρκή έρευνα και επενδύσεις στις νέες τεχνολογίες. Ο γεωγραφικός κατακερματισμός και μια περιφερειακή ανάπτυξη βασισμένη συχνά σε βιομηχανικές "μονοκαλλιέργειες" σε ευάλωτους τομείς περιπλέκουν την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό του βιομηχανικού ιστού. Η ίδια η φύση όμως των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας, με τις δυνατότητες ανάπτυξης σε μικρή κλίμακα, και την έμφαση στην γνώση, την ευρηματικότητα και την προσαρμοστικότητα σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον, προσφέρουν την δυνατότητα για ξεπέραςμα αυτών των αδυναμιών. Χρειάζεται όμως και ένα συγκροτημένο αλλά και ευέλικτο πλέγμα κυβερνητικών πρωτοβουλιών, το οποίο να προσφέρει κίνητρα και να δημιουργεί το κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο.

3.4.3 Μια Συνολική Κυβερνητική Στρατηγική για την Κοινωνία της Πληροφορίας

Στην σημερινή εποχή, που χαρακτηρίζεται γενικά από την Ευρωπαϊκή ενοποίηση γενικότερα, είναι απαραίτητη μία συνολική κυβερνητική στρατηγική για την Κοινωνία της Πληροφορίας, με συγκεκριμένους στόχους και διαδικασίες εφαρμογής. Μία τέτοια στρατηγική στηρίζεται πάνω σε μερικές βασικές αρχές:

Ίσες ευκαιρίες: η Κοινωνία της Πληροφορίας πρέπει να δίνει πρόσβαση στις ευκαιρίες, την γνώση και τις αγορές που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες σε όλους τους πολίτες

Δημοκρατία και ατομικές ελευθερίες: η Κοινωνία της Πληροφορίας πρέπει να ενισχύει την δημοκρατία (ανοιχτή κυβέρνηση) και να διαφυλάσσει τα δικαιώματα των πολιτών

Επιχειρηματικότητα: η Κοινωνία της Πληροφορίας θα αναπτυχθεί με βάση τους μηχανισμούς της αγοράς, και η νομοθεσία και το θεσμικό πλαίσιο πρέπει να ενθαρρύνουν τις νέες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και την καινοτομία

Με βάση αυτές τις αρχές, η κυβερνητική πολιτική για την Κοινωνία της Πληροφορίας εκφράζεται από μια σειρά από γενικούς στόχους:

-Βελτίωση των υπηρεσιών στον πολίτη (εκσυγχρονισμός της λειτουργίας του κράτους μέσω των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας, μεγαλύτερη διαφάνεια, κλπ)

-Καλύτερη ποιότητα ζωής (εφαρμογές τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας στην υγεία, το περιβάλλον, μεταφορές, επικοινωνίες)

-Εύρωστη οικονομική ανάπτυξη (δημιουργία νέων επιχειρήσεων, ανάδυση νέων κλάδων, αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας)

-Αύξηση της απασχόλησης (βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, καλύτερη σχέση προσφοράς και ζήτησης δεξιοτήτων)

-Εμβάθυνση της δημοκρατίας, συμμετοχή και πληροφόρηση των πολιτών

-Ισχυρή Ελλάδα (καλύτερη ασφάλεια, άμυνα, προστασία της γλώσσας και του πολιτισμού)

Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι, χρειάζεται η συνεργασία και ενεργός συμμετοχή του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, ο καθένας με διακριτούς αλλά συμπληρωματικούς ρόλους, σε μία κοινωνία των πολιτών η οποία συμμετέχει και διαμορφώνει το χαρακτήρα της Κοινωνία της Πληροφορίας μέσω συλλογικών οργάνων και διαλόγου. Ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα είναι κεντρικός: οι νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας αλλά και οι εφαρμογές τους με νέα προϊόντα και υπηρεσίες, όπως και αυξανόμενο μέρος των βασικών υποδομών επικοινωνίας, αναπτύσσονται από ήδη υπάρχουσες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες αλλά και από επιχειρήσεις που δεν έχουν ακόμα δημιουργηθεί.

Στην πορεία για την Κοινωνία της Πληροφορίας, ο ρόλος της πολιτείας είναι να δίνει τις βασικές κατευθύνσεις, και να προωθεί τις προσαρμογές για την ΚτΠ, αξιοποιώντας το ρόλο του μεγαλύτερου χρήστη νέων τεχνολογιών. Εξασκεί τον ρυθμιστικό της ρόλο, δημιουργώντας ένα ευέλικτο και εξελισσόμενο ρυθμιστικό και κανονιστικό πλαίσιο, και διαφυλάσσοντας συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού. Προσφέρει υπηρεσίες στον πολίτη (με την προώθηση εφαρμογών πληροφορικής στις δημόσιες υπηρεσίες, την παιδεία, την υγεία, το περιβάλλον, τις μεταφορές, τον πολιτισμό), και εγγυάται την ασφάλεια, την λειτουργία της δημοκρατίας και τις συνταγματικές ελευθερίες (με εφαρμογές πληροφορικής στην ασφάλεια και την άμυνα, την πρόσβαση όλων των πολιτών

στα νέα μέσα επικοινωνίας και στις υπηρεσίες που προσφέρουν, την προστασία της ιδιωτικότητας του πολίτη στις συναλλαγές).

Για την εφαρμογή στην πράξη και την υλοποίηση της κυβερνητικής στρατηγικής για την ΚτΠ, είναι απαραίτητες μία σειρά μεταρρυθμίσεις. Οι θεσμικές και οργανωτικές μεταρρυθμίσεις συμπεριλαμβάνουν την αναδιοργάνωση των υπηρεσιών πληροφορικής στον δημόσιο τομέα, την αναβάθμιση υπηρεσιών εποπτείας, και τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου για δημόσια έργα πληροφορικής. Στις ρυθμιστικές και κανονιστικές πρωτοβουλίες ανήκουν η ενίσχυση κανονιστικών οργάνων, η συζήτηση για τον μελλοντικό τους ρόλο, και η επανεξέταση κινήτρων και μηχανισμών επιδοτήσεων (ποιος ενισχύεται και με τι μηχανισμούς). Προβλήματα συντονισμού σε ένα θέμα κατ'έξοχήν οριζόντιο όπως η ΚτΠ πρέπει επίσης να αντιμετωπιστούν. Τέλος, η πορεία για την ΚτΠ περνά από μία διαδικασία δημοσίου διαλόγου και μία μόνιμη συνεργασία με φορείς του ιδιωτικού τομέα.

3.5 Περιφερειακές Προτεραιότητες

3.5.1 Περιφερειακή Ανάπτυξη

Στόχοι και Στρατηγική

Βάσει των πλέον πρόσφατων διαθέσιμων στοιχείων ο βαθμός κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων μεταξύ περιφερειών στη χώρα ακολουθεί πτωτική πορεία και είναι χαμηλότερος από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο επίτευγμα αυτό συνετέλεσαν κύρια τρεις παράγοντες: η περιφερειακή πολιτική οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης που χρηματοδοτήθηκε από τα κοινοτικά Διορθωτικά Ταμεία και εθνικούς πόρους, η Κοινή Αγροτική Πολιτική στήριξης τιμών και εισοδημάτων, και η ταχεία ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας.

Σε συγκεκριμένες κατηγορίες υποδομών όπως η υγεία, η εκπαίδευση, τα δίκτυα ύδρευσης-αποχέτευσης, οι αρδεύσεις, η επαρχιακή οδοποιία, τα αποτελέσματα του Β' ΚΠΣ είναι πολύ σημαντικά και οδηγούν σε κάλυψη σε μεγάλο βαθμό των πιο άμεσων αναγκών. Καταγράφεται έτσι αξιοσημείωτη σύγκλιση στα επίπεδα υποδομής σε σχέση με παλαιότερες περιόδους. Τα μεγάλα οδικά και σιδηροδρομικά έργα του Β' ΚΠΣ οδηγούν σε ριζική σμίκρυνση των χρονοαποστάσεων μεταξύ των περιφερειών και συντείνουν σε σταδιακή μεταβολή του καταμερισμού οικονομικών δραστηριοτήτων και προοπτικών στον ελλαδικό χώρο.

Όμως η άμβλυνση των ανισοτήτων σε επίπεδο περιφερειών εξακολουθεί να υποκρύπτει ανισότητες μέσα σε κάθε περιφέρεια με ιδιαίτερη έμφαση σε ορισμένες ορεινές, παραμεθόριες και νησιωτικές περιοχές. Παράλληλα, η οικονομική βάση ορισμένων περιφερειών παραμένει ασθενής και με ασαφείς δυνατότητες αντιμετώπισης ενός πύο ανταγωνιστικού περιβάλλοντος. Η

διαπιστούμενη αύξηση των εισοδημάτων είχε, εν μέρει τουλάχιστον, τη μορφή μεταβιβαστικών πληρωμών είτε στα πλαίσια της ΚΑΠ, είτε στα πλαίσια των δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, των ΔΕΚΟ και άλλων κατηγοριών δαπάνης του δημόσιου τομέα. Έτσι ο σημερινός παραγωγικός ιστός παρουσιάζει ελλείμματα ανταγωνιστικότητας και ικανότητας προσαρμογής στις εξελίξεις της παγκόσμιας οικονομίας και της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης προς την οποία ταχύτατα ενσωματώνονται οι ελληνικές περιφέρειες.

Οι ανωτέρω εκτιμήσεις συνιστούν τη βάση για το σχεδιασμό των προτεραιοτήτων και της στρατηγικής της περιφερειακής πολιτικής της προγραμματικής περιόδου 2000-2006. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περιφέρειας προσδιορίζουν φυσικά τους επιμέρους στόχους. Μπορούμε όμως να διατυπώσουμε ορισμένες κοινές προτεραιότητες που διέπουν τον περιφερειακό σχεδιασμό:

Προγραμματισμός δράσεων που αξιοποιούν τα έργα που χρηματοδότησε το τομεακό σκέλος του Β'ΚΠΣ και το Ταμείο Συνοχής. Δράσεις που ολοκληρώνουν τα λειτουργικά χαρακτηριστικά των έργων αυτών και τα ενσωματώνουν στο παραγωγικό δυναμικό της αντίστοιχης περιφέρειας.

Παρεμβάσεις που ενισχύουν τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της οικονομικής βάσης των περιφερειών, αναδεικνύουν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα και τονώνουν την εξωστρέφεια του παραγωγικού δυναμικού.

Παρεμβάσεις για τη μείωση της απομόνωσης, την πληθυσμιακή τόνωση και τον παραγωγικό εμπλουτισμό των ορεινών, νησιωτικών και παραμεθωρίων περιοχών.

Διαμόρφωση μιας περιφερειακής στρατηγικής για διάχυση της καινοτομίας, ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στην έρευνα και τεχνολογία, βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, εκσυγχρονισμό και προσαρμογή των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.

Παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών αποθεμάτων κάθε περιφέρειας ως στοιχείων με μείζονα αναπτυξιακή σημασία.

Κατά τη προγραμματική περίοδο 2000-2006 η δευτεροβάθμια και πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση διαθέτει ιδιαίτερα σημαντικούς πόρους από μεταβίβαση φορολογικών εσόδων οι οποίοι προσεγγίζουν το 4% των συνολικών φορολογικών εσόδων του Ελληνικού Δημοσίου. Εκτιμάται ότι οι πόροι αυτοί θα καλύψουν σε μεγάλο βαθμό τα μικρά έργα τοπικής εμβέλειας που αφορούν στη ποιότητα ζωής. Κατά συνέπεια τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα συγκεντρώνονται στην ικανοποίηση των πιο πάνω προτεραιοτήτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

- ◆ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1994-1999
- ◆ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ – Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ – Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

4.1 Συνοπτική επισκόπηση της εξέλιξης του θεσμού.

Το 1970 με νόμο ορίστηκε ότι οι διανομαρχιακές υπηρεσίες κάθε υπουργείου δεν μπορεί να είναι περισσότερες από επτά σε όλη την επικράτεια.

Με τη ρύθμιση αυτή δημιουργήθηκαν 7 μείζονες περιφέρειες.

Α)Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης

Β)Μακεδονίας

Γ)Ηπείρου

Δ)Θεσσαλίας

Ε)Πελοποννήσου

ΣΤ)Αττικής και Νήσων

Ζ)Κρήτης

Το 1973 καταργούνται οι περιφερειακές διοικήσεις, δεν θίγονται όμως οι διανομαρχιακού επιπέδου υπηρεσίες των υπουργείων, που τις συγκροτούσαν, ανάλογα με τις λειτουργικές τους ανάγκες.

Η κατάργηση αυτή είχε σαν αποτέλεσμα να εγκαταλειφθεί η ενιαία διαίρεση της Επικράτειας σε περιφέρειες διανομαρχιακών υπηρεσιών.

Ο Ν. 1622/86 προέβλεπε τη χωροταξική διαίρεση της χώρας σε 13 περιφέρειες.

Οι περιφέρειες αυτές είναι:

1. Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης
2. Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας
3. Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
4. Περιφέρεια Ηπείρου
5. Περιφέρεια Θεσσαλίας
6. Περιφέρεια Ιονίων Νήσων
7. Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
8. Περιφέρεια Αττικής
9. Περιφέρεια Πελοποννήσου
- 10.Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
- 11.Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου
- 12.Περιφέρεια Κρήτης
- 13.Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Σκοπός της διοικητικής αυτής διαίρεσης είναι η διευκόλυνση του σχεδιασμού, προγραμματισμού και συντονισμού της περιφερειακής Ανάπτυξης.

Με αυτή τη νέα διαίρεση αναδιαρθρώθηκαν οι υπηρεσίες διανομαρχιακού επιπέδου και οι αρμοδιότητες τους πέρασαν στον «Γραμματέα της περιφέρειας».

4.2 Όργανα της Περιφέρειας

4.2.1. Γενικός Γραμματέας

Ο Γενικός Γραμματέας είναι μετακλητό πρόσωπο και άμεσος εκπρόσωπος της κυβέρνησης στην περιφέρεια. Προϊσταται όλων των πολιτικών, αστυνομικών και λιμενικών υπηρεσιών διανομαρχιακού επιπέδου. Διορίζεται με Προεδρικό διάταγμα.

4.2.2. Περιφερειακό Συμβούλιο

Το περιφερειακό συμβούλιο ενισχύει τον προγραμματικό ρόλο της περιφέρειας. Σύμφωνα με το Ν. 1622/86 σε κάθε περιφέρεια συνίσταται Περιφερειακό Συμβούλιο που αποτελείται:

- Α) το Γενικό Γραμματέα της περιφέρειας ως πρόεδρο
- Β) τους νομάρχες των Νομαρχιών της περιφέρειας
- Γ) έναν εκπρόσωπο των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων από κάθε Νομό της Περιφέρειας
- Δ) έναν εκπρόσωπο Περιφερειακής Οργάνωσης (επιμελητηρίων κ.λ.π.)

4.3 Οι Αρμοδιότητες της Περιφέρειας.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο αποφασίζει για την κατανομή πιστώσεων του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για έργα Νομαρχιακής και τοπικής σημασίας.

Οι αρμοδιότητες του σύμφωνα με το Ν. 1622/86 είναι:

1. Διατυπώνει προτάσεις προς τους Κεντρικούς φόρους για έργα και μέτρα πολιτικής, εθνικής σημασίας, που αφορούν την περιφέρεια αλλά εντάσσονται στο Μεσοχρόνιο εθνικό αναπτυξιακό Πρόγραμμα.
2. Καταρτίζει μετά από προτάσεις των Νομαρχιακών Συμβουλίων το Μεσοχρόνιο Περιφερειακό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα.
3. Διαμορφώνει τα πλαίσια για την κατάρτιση των Μεσοχρόνιων Νομαρχιακών Αναπτυξιακών προγραμμάτων της Περιφέρειας και τα εγκρίνει.
4. Καταρτίζει προγράμματα στα πλαίσια του αντίστοιχου εθνικού αναπτυξιακού προγράμματος και του Μεσοχρόνιου περιφερειακού αναπτυξιακού προγράμματος.

Κατανέμει τις πιστώσεις του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για έργα νομαρχιακής και τοπικής σημασίας.

Το θετικό γεγονός της δημιουργίας είναι:

A) Η ενιαιοποίηση των διανομαρχιακών υπηρεσιών υπό το Γενικό Γραμματέα.

B) Η θέσπιση ενός μόνιμου οργάνου διανομαρχιακής συνεργασίας, το περιφερειακό συμβούλιο, χώρος συνάντησης της κρατικής διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον αναπτυξιακό τομέα.

Η περιφέρεια συνεπώς, με τα όργανά της και τη συγκρότηση που περιγράφηκε έχει σαν σκοπό να καλύψει το κενό που υπήρχε στο σχεδιασμό, προγραμματισμό και συντονισμό της ανάπτυξης με βάση γεωγραφικές ενότητες, οι οποίες είναι μεγαλύτερες από εκείνες των νομών και παράλληλα να αποτελέσει υποδομή για ορθολογική οργάνωση και εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών της δημόσιας διοίκησης, ενισχύοντας την επιρροή του Κεντρικού Κράτους και θέτοντας τις αποσυγκεντρωμένες υπηρεσίες του υπό τον άμεσο έλεγχό του.

Οι περιφέρειες είναι σαφές ότι αποτελούν ξεχωριστό επίπεδο της κρατικής διοίκησης που παρεμβάλλεται μεταξύ του κεντρικού και του Νομαρχιακού επιπέδου.

Η παρεμβολή όμως του περιφερειακού επιπέδου διοίκησης έχει την ιδιομορφία ότι το Νομαρχιακό επίπεδο διοίκησης διατηρεί την αυτοτέλεια του, δεν υπάγεται στο Περιφερειακό, δηλ. οι νομάρχες δεν υπάγονται στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Μεταξύ δηλαδή των γενικών γραμματέων των περιφερειών και των νομαρχών δεν υπάρχει ιεραρχική σχέση ή εξάρτηση. Οι γενικοί γραμματείς περιφερειών και οι νομάρχες προΐστανται δύο ανεξάρτητων επιπέδων διοίκησης και συνεπώς δεν υπάρχει δικαίωμα εποπτείας και ελέγχου στις πράξεις των νομαρχών από τους Γ. Γραμματείς.

Χρειάστηκε να περάσει σχετικά ικανό διάστημα για να ολοκληρωθεί η θεσμική προσπάθεια που επιχειρήθηκε με το Ν. 1622/86 και η περιφέρεια από βαθμίδα προγραμματισμού να αποκτήσει διοικητική υπόσταση.

Ο Ν. 2218/94 αναγνωρίζει τις περιφέρειες ως διοικητικές περιφέρειες που αποτελούν μονάδα διοίκησης του κράτους.

Με τη έννοια αυτή η περιφέρειες εντάσσονται στο αποκεντρωτικό σύστημα διοίκησης της χώρας.

Το νέο και ενδιαφέρον νομικό σχήμα, από θεσμικής απόψεως, που ιδρύεται στην περιφέρεια είναι το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης. Αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου που συνίσταται στην έδρα κάθε περιφέρειας και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εσωτερικών.

Οι χρηματοπιστωτικές, διαχειριστικές, επιτελικού χαρακτήρα σχεδιασμού και προγραμματισμού αρμοδιότητες το καθιστούν καίριας σημασίας όργανο για το συντονισμό και την υλοποίηση των αναπτυξιακών πρωτοβουλιών της περιφέρειας.

Το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης καλείται να διαμορφώσει ουσιαστική Αναπτυξιακή πολιτική, να συνθέσει και να αξιολογήσει προτάσεις για χρηματοδότηση, να υλοποιήσει Ευρωπαϊκά προγράμματα, να ασκήσει οικονομική πολιτική και να υποστηρίξει συνολικά την περιφέρεια.

Όλα τα παραπάνω τα υλοποιεί σε ένα ευνοϊκό νομικό πλαίσιο, σαν Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, που σημαίνει ότι δεν ακολουθεί τους κανόνες του Δημοσίου Λογιστικού και των ειδικών κανόνων για αναθέσεις έργων, μελετών προμηθειών κ.λ.π.

Οι αρμοδιότητες που καλείται να ασκήσει το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης είναι:

Α) Διαχειρίζεται τις πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π. Δ. Ε.) και τις χρηματοδοτήσεις από φορείς του δημοσίου τομέα, από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Β) συμμετέχει σε προγράμματα της Ε. Έ.

Γ) ασκεί την ταμειακή διαχείριση της περιφέρειας

Δ) επιβάλλει, βεβαιώνει και εισπράττει μετά από έγκριση του περιφερειακού συμβουλίου τέλη, δικαιώματα και έσοδα

Ε) συνάπτει δάνεια με χρηματοδοτικούς φορείς του εσωτερικού ή του εξωτερικού

Στ) ενισχύει το επιτελικό έργο της περιφέρειας στο στρατηγικό σχεδιασμό, στη χάραξη και την αξιολόγηση της πολιτικής στους τομείς ευθύνης της

Ζ) διεξάγει έρευνες, παρέχει υπηρεσίες, εκπονεί τεχνικοοικονομικές, οργανωτικές κ.τ.λ. μελέτες.

Με βάση τα παραπάνω φαίνεται ότι η χρηματοπιστωτική διαχείριση της περιφέρειας περνά από το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης.

Για την εκπλήρωση δε των αρμοδιοτήτων του θεσπίζονται πόροι, οι οποίοι εκτός από τις δωρεές, επιχορηγήσεις, κληροδοτήματα, δάνεια, περιουσία του ταμείου, προβλέπονται έσοδα από τη συμμετοχή σε προγράμματα της Ε. Έ., την παροχή υπηρεσιών, εκτέλεση εργασιών, ερευνών και από την επιβολή τελών δικαιωμάτων και εισφορών.

Το Δ. Σ. αποτελείται: α) το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας,

ως Πρόεδρο,

β) έναν εκπρόσωπο της τοπικής αυτοδιοίκησης
πρώτης βαθμίδας,

γ) έναν εκπρόσωπο της τοπικής αυτοδιοίκησης
δεύτερης βαθμίδας,

δ) έναν εκπρόσωπο των εργοδοτικών οργανώσεων,

ε) έναν εκπρόσωπο των εργατικών οργανώσεων,

στ) δύο προϊστάμενους υπηρεσιών της Περιφέρειας
που ορίζεται με απόφαση του Γ. Γραμματέα.

Σύμφωνα με το Νόμο και τα υπόλοιπα μέλη του Δ. Σ. ορίζονται με απόφαση του Γ. Γραμματέα της περιφέρειας και πρέπει να ανήκουν στο Περιφερειακό Συμβούλιο.

Οι αλλαγές που επήλθαν με την καθιέρωση του νέου θεσμικού πλαισίου (Ν.1222/94,2240/94) στο διοικητικό σύστημα της χώρας και η ανάγκη για εκσυγχρονισμό και αναβάθμισή του οδήγησαν το Υπουργείο Εσωτερικών να ετοιμάσει ένα σχέδιο νόμου, στο οποίο περιγράφεται η οργάνωση, η στελέχωση και διοίκηση της Περιφέρειας.

Στο συγκεκριμένο σχέδιο Νόμου η Περιφέρεια θεσπίζεται ως ενιαία διοικητική μονάδα του Κράτους και συνεπώς ενοποιούνται οι διανομαρχιακές υπηρεσίες των υπουργείων σε ενιαία οργανωτική δομή με στόχο τη βελτίωση του συντονιστικού και προγραμματικού ρόλου της περιφέρειας. Επίσης διαμορφώνεται ένα ενιαίο οργανωτικό πλαίσιο για την αποτελεσματική άσκηση των μεταβιβαζομένων αρμοδιοτήτων από την Κεντρική Διοίκηση στην Περιφέρεια, γεγονός που συμβάλει στην αποσυγκέντρωση των λειτουργιών του κράτους.

Σύμφωνα με το σχέδιο Νόμου μπορούμε να συμπεράνουμε:

1. Η περιφέρεια από μονάδα προγραμματισμού μετατρέπεται σε διοικητική μονάδα του Κράτους που σημαίνει Γενικές Διευθύνσεις, Διευθύνσεις υπηρεσιών. Υιοθετείται δηλ. η οργανωτική δομή της κεντρικής διοίκησης και διασφαλίζεται ο ενιαίος χαρακτήρας της διοικητικής περιφερειακής οργάνωσης. Αυτό σημαίνει οργανωτική και λειτουργική διάρθρωση όλων των περιφερειακών υπηρεσιών και αποδέσμευση από τις κεντρικές υπηρεσίες των αντίστοιχων υπουργείων.
2. Αναβάθμιση του πολιτικού ρόλου του Γ. Γραμματέα της περιφέρειας και των αρμοδιοτήτων του.
3. Προβλέπεται η θέση του Αναπληρωτή Γ. Γραμματέα ο οποίος είναι μετακλητός υπάλληλος.
4. Το Περιφερειακό Συμβούλιο διατηρεί τον αναπτυξιακό του ρόλο χωρίς να γίνεται όργανο διοίκησης. Οι αλλαγές ως προς τη σύνθεση περιφερειακού συμβουλίου είναι η συμμετοχή του Αναπληρωτή Γ. Γραμματέα και προϊστάμενο της Γ. Διεύθυνσης Σχεδιασμού Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οργάνωσης χωρίς δικαίωμα ψήφου.
5. Προβλέπεται η σύσταση Υπηρεσίας Περιφερειακής Διοίκησης Νομού, στην οποία προΐστανται οι Αναπληρωτές Γενικοί Διευθυντές. Αναβαθμίζεται η Γενική Διεύθυνση Σχεδιασμού Περιφερειακής Ανάπτυξης και Οργάνωσης και δημιουργείται ομάδα Διοικητικού Έργου.

4.4 Ο Νόμος 2503/97

Η Περιφερειακή Ανασυγκρότηση της χώρας είναι γεγονός, από το Σεπτέμβριο του 1997 το κράτος έχει έρθει πιο κοντά στον πολίτη. Οι υπηρεσίες και οι

αρμοδιότητες που μέχρι τώρα ανήκαν στα υπουργεία αποκεντρώθηκαν στην περιφέρεια με το Ν.2503/97.

Η περιφέρεια προγραμματίζει την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη εντός των γεωγραφικών ορίων της. Οι 13 περιφέρειες της χώρας συγκροτούνται σε αυτοτελείς, ενιαίες, αποκεντρωμένες διοικητικές μονάδες με δικό τους προσωπικό και προϋπολογισμό.

Η δομή των υπηρεσιών που ασχολούνται με τον προγραμματισμό, τη μελέτη, τη διαχείριση και την εκτέλεση των έργων της Περιφέρειας, προκύπτει από τον ίδιο Νόμο που δίνει όμως τη δυνατότητα προσαρμογών με Προεδρικά Διατάγματα στο μέλλον. Σήμερα οι γνωστές Διευθύνσεις Δ. Ε. Κ. Ε. – Δ. Ε. Σ. Ε. έχουν αρμοδιότητα στη μελέτη – κατασκευή – συντήρηση των έργων συνεργαζόμενες με άλλες Διευθύνσεις, όπως τη Διεύθυνση Σχεδιασμού και Ανάπτυξης, τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος αλλά και παραλλήλων δομών που έχουν σχέση με την υλοποίηση του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης(Γραμματεία Π. Ε. Π., Μ. Ε. Κ., κ.λ.π.). Η εσωτερική δομή των Διευθύνσεων Δ. Δ. Ε. – Δ. Ε. Κ. Ε. – Δ. Ε. Σ. Ε. είναι περίπου αυτή που προϋπήρχε του Ν.2503/97, με αναγκαία προσωρινή διαφοροποίηση σε πολλές περιπτώσεις, οι οποίες δεν ήταν λειτουργικές.

Η σύσταση των οργανισμών των περιφερειών και των Περιφερειακών Ταμείων Ανάπτυξης σε συνδυασμό με τη μεταφορά σε αυτές του συνόλου των επιτελικής φύσεως αρμοδιοτήτων και λειτουργιών στοχεύει να διαμορφώσει ένα άλλο πρόσωπο του κράτους για τον πολίτη. Να εξαλείψει την τριτοκοσμική εικόνα της ταλαιπωρίας των πολιτών στους διαδρόμους των υπουργείων και να αποσυγκεντρώσει το ισχυρό, Αθηνοκεντρικό, για πολλούς κράτος δυνάστη και εμπόδιο των αναπτυξιακών δυνάμεων της περιφέρειας.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο, με τις νέες αρμοδιότητες και τον κανονισμό λειτουργίας του καλείται πλέον να αποτελέσει χώρο σύνθεσης των απόψεων της πολιτείας, της αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού, καθώς και συντονισμού και εποπτείας της αναπτυξιακής πολιτικής.

Το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης.

Το Π. Τ. Α. είναι ένας σύγχρονος και ευέλικτος μηχανισμός ταμειακής διαχείρισης που έρχεται να βοηθήσει στην περιφερειακή ανασυγκρότηση της χώρας. Είναι ο οργανισμός στον οποίο μπορεί να παράγεται σημαντική τεχνογνωσία εκπόνησης μελετών, ερευνών και εφαρμογής προγραμμάτων σύμφωνα με τις αποφάσεις των περιφερειακών οργάνων.

Οι αρμοδιότητες του Π. Τ. Α. είναι η διαχείριση σύμφωνα με τις αποφάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου, του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, η διαχείριση χρηματοδοτήσεων φορέων προερχόμενων από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών. Το ταμείο έχει τους δικούς του πόρους ενώ για τη στελέχωσή του έγιναν αποσπάσεις υπαλλήλων του Δημοσίου ή Προσώπων του Δημόσιου Τομέα.

Τακτικός προϋπολογισμός περιφέρειας. (οικονομικό έτος 1998)

Για πρώτη φορά στην ιστορία της χώρας η περιφέρεια έχει το δικό της Τακτικό Προϋπολογισμό. Στο Γ. Προϋπολογισμό του κράτους περιλαμβάνεται και ο Τακτικός Προϋπολογισμός της Περιφέρειας το έτος 1998, που έρχεται τις λειτουργικές δαπάνες των υπηρεσιών και τη μισθοδοσία των υπαλλήλων (μέχρι σήμερα η κάλυψη των δαπανών αυτών καθοριζόταν από τα αρμόδια υπουργεία). Από την 1/1/1998 η περιφέρεια έχοντας συγκεκριμένο Τακτικό Προϋπολογισμό έχει την οικονομική βάση για να στηρίξει την αναπτυξιακή πολιτική που καταρτίζει με τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων.

4.5 Ο προγραμματισμός σε επίπεδο Περιφέρειας και η σύνδεση επιπέδου με το εθνικό και αυτοδιοικητικό προγραμματισμό.

Ο προγραμματισμός της Περιφέρειας συνδέεται με τον κοινοτικό έμμεσα (μέσω του εθνικού) αλλά και άμεσα. Η βασική άμεση σχέση αφορά τη συμμετοχή της περιφέρειας, ως τρίτου εταίρου στη διαπραγμάτευση και οριστικοποίηση των Π. Ε. Π.

Όσον αφορά το εθνικό επίπεδο, οι σχέσεις της περιφέρειας αφορούν τη συμμετοχή στη διαμόρφωση του μεσοχρόνιου εθνικού αναπτυξιακού προγράμματος. Η περιφέρεια συμμετέχει με προτάσεις και γνωμοδοσίες για εθνικής κλίμακας παρεμβάσεις των κεντρικών φορέων που την ενδιαφέρουν. Ουσιαστικά οι σχέσεις εθνικού – περιφερειακού επιπέδου περιορίζονται στην κοινή επεξεργασία (μέσω Σ. Π. Α.) του Κ. Π. Σ. που υποβάλλεται στην κοινότητα.

Ειδικότερα σε ότι αφορά τις σχέσεις του με το νομαρχιακό επίπεδο τα περιφερειακά συμβούλια κατ' αρχήν καταρτίζουν τα μεσοχρόνια περιφερειακά αναπτυξιακά προγράμματα λαμβάνοντας υπόψη, τις προτάσεις των Νομαρχιακών Συμβουλίων. Τα περιφερειακά συμβούλια επίσης διαμορφώνουν το πλαίσιο για την κατάρτιση των μεσοχρόνιων νομαρχιακών προγραμμάτων, κατανέμουν τις πιστώσεις του Π. Δ. Ε. για έργα νομαρχιακής σημασίας και αποφασίζουν για τα ετήσια νομαρχιακά προγράμματα, σε περίπτωση που υπάρχουν αποκλίσεις από το πλαίσιο που αυτά έχουν καθορίσει.

Στην πραγματικότητα η σχέση νομαρχιακού και περιφερειακού προγραμματισμού τόσο στο μεσοχρόνιο όσο και στο ετήσιο επίπεδο, παραμένει τυπική όσον αφορά τα εκτός κοινοτικών κατευθύνσεων και χρηματοδοτήσεων μέτρα και έργα. Παρ' όλα αυτά όμως για τα εκτός κοινοτικού πλαισίου έργα και μέτρα η σχέση περιφερειακού – νομαρχιακού προγραμματισμού γίνεται ουσιαστική. Έτσι τα Σχέδια Περιφερειακών Προγραμμάτων (Σ. Π. Α.) καταρτίζονται από το Περιφερειακό Συμβούλιο με βάση τις προτάσεις του νομαρχιακού συμβουλίου. Αυτό βέβαια δεν εξασφαλίζει τη συνοχή και τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα του Σ. Π. Α. αφού οι προτάσεις του νομαρχιακού επιπέδου, δεν αφορούν συνήθως ένα συνεκτικό πρόγραμμα.

Σε ετήσια βάση οι σχέσεις νομαρχιακού – περιφερειακού προγραμματισμού είναι ανάλογες. Περιορίζονται δηλαδή σε καθαρά τυπικές σε ότι αφορά τη Σ. Α. Ν. Α. και γίνονται ουσιαστικές σε ότι αφορά το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Π. Ε. Π.).

Με βάση τα θεσμικά και πραγματικά δεδομένα, το περιφερειακό επίπεδο προγραμματισμού αποτελεί κρίσιμο κόμβο τόσο για την ενοποίηση των εθνικών τομεακών προτεραιοτήτων σε ολοκληρωμένα προγράμματα, όσο και για την ολοκλήρωση αυτή σε συνάρτηση με τις ειδικότερες χωρικές περιφερειακές ανάγκες.

Η προσέγγιση στο σύστημα αυτό του Περιφερειακού και Νομαρχιακού Προγραμματισμού μπορεί να επιτευχθεί σε σχέση με το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (Π. Δ. Ε.) γιατί αυτό αποτελεί το οργανικό μέρος της προγραμματικής διαδικασίας.

Η ανάλυση της διαδικασίας του περιφερειακού και νομαρχιακού προγραμματισμού δεν μπορεί να επιτευχθεί αν δεν γίνει σαφής ο ρόλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π. Δ. Ε.).

Η όλη ποιότητα του περιφερειακού προγραμματισμού φαίνεται να εξαρτάται τόσο από τους όρους που αφορούν το περιφερειακό επίπεδο όσο και από τον προγραμματισμό στο νομαρχιακό επίπεδο στον οποίο ουσιαστικά στηρίζεται. Διαπιστώνεται εδώ επομένως η ανάγκη ενίσχυσης των όρων προγραμματισμού μέσω συνεργασιών σε νομαρχιακό και περιφερειακό επίπεδο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

- ◆ Η εξέλιξη και οι προοπτικές της περιφερειακής πολιτικής στην Ελλάδα
Νικ. Κονσόλας
Οικονομικός ταχυδρόμος, 17/02/2000

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

5.1 Γεωγραφικά – μορφολογικά στοιχεία

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος βρίσκεται στο κέντρο της χώρας, συνορεύει προς Βορρά με Θεσσαλία, προς δυσμάς με τη Δυτική Ελλάδα και προς νότο με την Αττική. Βρέχεται ανατολικά από το Αιγαίο Πέλαγος και τον Ευβοϊκό Κόλπο, ενώ νότια βρέχεται από τον Κορινθιακό Κόλπο. Αποτελείται από τους νομούς **Βοιωτίας, Ευβοίας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας και Φωκίδας**. Καταλαμβάνει συνολική έκταση 15.549 τ.χλμ. (ποσοστό 11,8% της συνολικής έκτασης της χώρας). Έχει έδρα τη Λαμία, πρωτεύουσα του νομού Φθιώτιδας. Η Στερεά Ελλάδα διαθέτει αναπτυγμένη γεωργία, κτηνοτροφία και τουριστικούς πόρους που προσφέρονται για συνδυασμό χειμερινού, θαλασσινού, ιαματικού και αγροτουρισμού.

Το μεγαλύτερο τμήμα της Περιφέρειας είναι ορεινό ή ημιορεινό (ποσοστό 47,4% και 31,8% αντίστοιχα της συνολικής έκτασης) ενώ το πεδινό είναι μόνο το 20,8% της έκτασης. **Οι ορεινές περιοχές είναι από τις πιο μειονεκτικές της χώρας.**

Το υπέδαφος της Στερεάς Ελλάδας είναι πλούσιο σε κοιτάσματα μετάλλου (μαγνησίτης, σιδηρονικέλιο, βωξίτης, δολομίτης), σε μάρμαρο και χρώμιο, τα οποία δεν αξιοποιούνται επαρκώς. Αξίζει να σημειωθεί ότι, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι η τέταρτη πλουσιότερη σε μεταλλεύματα περιφέρεια της χώρας.

5.2 Πληθυσμός

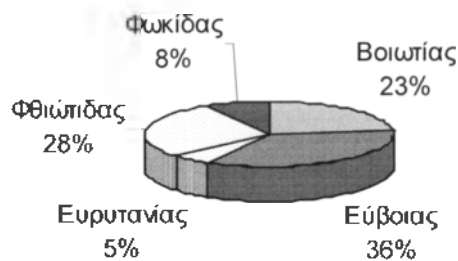
Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ανέρχεται σε 662.802 κατοίκους σύμφωνα με την εκτίμηση της ΕΣΥΕ για το 1998, αντιστοιχεί στο 6,3% του συνολικού πληθυσμού της χώρας.

Ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού της Περιφέρειας είναι υψηλότερος από τον ρυθμό αύξησης του πληθυσμού της χώρας τη περίοδο 1993-98 (7,54% έναντι 1,56% της χώρας).

Ο αστικός πληθυσμός ανέρχεται στο 25% του συνολικού πληθυσμού (1991) και παρουσιάζει αυξητικές τάσεις (διαχρονικά σε σχέση με το 1981). Ο αγροτικός πληθυσμός ανέρχεται στο 45% του συνολικού και παρουσιάζει

πτώση ενώ ο ημιαστικός πληθυσμός σταδιακά αυξάνεται και ανέρχεται στο 30% του συνόλου.

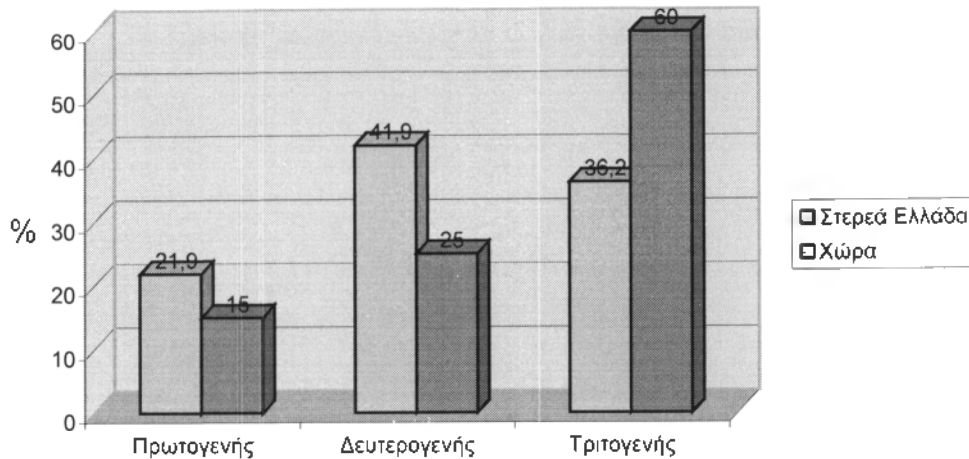
Κατανομή πληθυσμού Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας στους Νομούς

5.3 Περιφερειακό ΑΕΠ

Η Περιφέρεια παράγει το 6,3% του συνολικού Ακαθαρίστου Εγχωρίου Προϊόντος της χώρας. Στο πρωτογενή τομέα παράγεται το 21,9%, στο δευτερογενή το 41,9% και στο τριτογενή τομέα το 36,2% του περιφερειακού Ακαθαρίστου Εγχωρίου Προϊόντος. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τη χώρα είναι 15% για το πρωτογενή τομέα, 25% για το δευτερογενή και 60% για τον τριτογενή.

Ποσοστιαία κατανομή ΑΕΠ, 1994

Διαχρονικά, παρατηρείται μικρή τάση στροφής της περιφερειακής οικονομίας προς τον τριτογενή τομέα, αφού αυξάνεται η συμμετοχή του τομέα αυτού στο συνολικό περιφερειακό ΑΕΠ, μικρή αύξηση του πρωτογενή και μείωση του δευτερογενή τομέα.

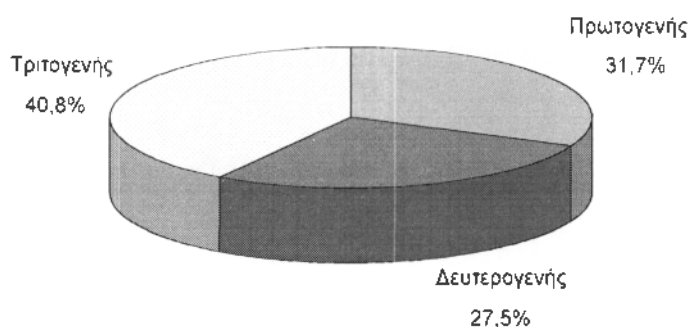
Όσον αφορά την παραγωγικότητα, η Περιφέρεια βρίσκεται σταθερά σε υψηλότερο επίπεδο από τη χώρα. Μάλιστα, καταλαμβάνει τη πρώτη θέση ανάμεσα στις Περιφέρειες της χώρας από πλευράς παραγωγικότητας, ενώ σε σχέση με τη Ευρωπαϊκή Ένωση η παραγωγικότητα της Περιφέρειας έχει ξεπεράσει το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.4 Απασχόληση

Το εργατικό δυναμικό της Στερεάς Ελλάδος ανέρχεται σε 184,8 χιλ. άτομα ενώ οι απασχολούμενοι είναι 161,2 χιλ. (1997). Η διαχρονική εξέλιξη του ενεργού πληθυσμού και της απασχόλησης τα τελευταία χρόνια (1993-97) παρουσιάζεται φθίνουσα και έρχεται σε αντίθεση με την αύξηση του πληθυσμού της Περιφέρειας.

Το 1997 το 31,7% των απασχολουμένων εργαζόταν στον πρωτογενή τομέα, το

Κατανομή Απασχόλησης κατά τομέα παραγωγής στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

27,5% στο δευτερογενή τομέα και το 40,8% στο τριτογενή τομέα (αντίστοιχα εθνικά ποσοστά 19,8%, 22,5% και 57,7%). Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1993-1997 παρατηρήθηκε αύξηση των ποσοστών απασχόλησης του τριτογενή και του πρωτογενή τομέα ενώ το ποσοστό απασχόλησης του δευτερογενή μειώθηκε.

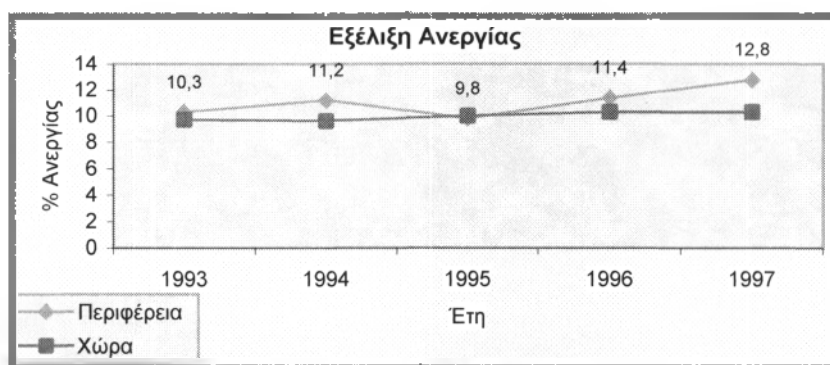
5.5 Ανεργία

Το ποσοστό ανεργίας στη Περιφέρεια φθάνει το 12,8% και είναι το υψηλότερο από το αντίστοιχο εθνικό, που ανέρχεται στο 10,25% (1997). Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας στην Στερεά Ελλάδα διαφέρουν από τα εθνικά. Έτσι το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας το 1997 ήταν 61,6% ενώ στη χώρα 57,1%. Αντιστοίχως, το ποσοστό ανεργίας στους νέους και στις γυναίκες είναι 43,5% και 23,4% στη Περιφέρεια και 32,3% και 15,9% στη χώρα.

Ποσοστό ανεργίας κατά βασική κατηγορία, 1997

Κατηγορίες ανέργων	Περιφέρεια Ελλάδας	Στερεάς	Σύνολο Χώρας
Νέοι άνεργοι	43,5%		32,3%
Μακροχρόνια άνεργοι	61,6%		57,1%
Ανεργία γυναικών	23,4%		15,9%
Ανεργία ανδρών	6,7%		6,6%

Η διαχρονική εξέλιξη της ανεργίας τα τελευταία χρόνια δείχνει τάσεις αύξησης. Συγκεκριμένα, το 1993 το ποσοστό ανεργίας ήταν 10,3% του εργατικού δυναμικού και το 1997 διαμορφώθηκε σε 12,8%. Ενδιάμεσα μόνο το 1995 έπεσε στο 9,8% αλλά αυτό ήταν εντελώς προσωρινό.

5.6 Επίπεδο Εκπαίδευσης

Για το έτος 1997 το εργατικό δυναμικό με εκπαίδευση μέχρι και το Δημοτικό καλύπτει το 48,6% του συνόλου. Το εργατικό δυναμικό Γυμνασιακής εκπαίδευσης αποτελεί το 12,8% ενώ το εργατικό δυναμικό Λυκειακής εκπαίδευσης καλύπτει το 24,8% του συνόλου. Το εργατικό δυναμικό με ανώτερη και ανώτατη μόρφωση ανέρχεται στο 13,7% του συνόλου του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας.

Τα ποσοστά αυτά διαμορφώνουν ένα επίπεδο εκπαίδευσης που υστερεί έναντι του εθνικού επιπέδου. Χαρακτηριστικό είναι ότι το ποσοστό με ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση της Περιφέρειας υπολείπεται κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου εθνικού.

5.7 Οι τομείς παραγωγής

Πρωτογενής τομέας

Ο πρωτογενής τομέας διαδραμάτισε και φαίνεται ότι θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει και στο μέλλον σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία. Η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικές εκτάσεις που αντιστοιχούν στο 10,6% των εκτάσεων της χώρας. Σε αυτή, σύμφωνα με τα στοιχεία του 1995, παράγεται το 23,2% της εγχώριας παραγωγής τομάτας, το 15% της εγχώριας παραγωγής βαμβακιού, το 15,2% της παραγωγής κρέατος. Σημαντικά προϊόντα για τη πρωτογενή παραγωγή αποτελούν ακόμη ο καπνός (8,8% της εγχώριας παραγωγής), τα γεώμηλα (9,3%), το μαλακό τυρί (9,3%) και τα αυγά (8,3%), ενώ σημαντικό προϊόν είναι η ελιά στους Νομούς Φωκίδας, Φθιώτιδας, Εύβοιας και Βοιωτίας.

Η κτηνοτροφία διαδραματίζει δευτερεύοντα, αλλά σημαντικό ρόλο στην Περιφερειακή Οικονομία, καθώς αντιπροσωπεύει το 35% περίπου της αγροτικής παραγωγής. Σημαντικές είναι οι δραστηριότητες οι οποίες συνδέονται με το δασικό πλούτο της περιοχής, αφού σε αυτόν, το 1991 απασχολούνται περίπου 8.000 άτομα. Οι ορεινοί όγκοι της Ευρυτανίας, της Φωκίδας, της Φθιώτιδας και της Βόρειας Εύβοιας προσφέρονται για πολλές εκμεταλλεύσεις (στρογγυλή ξυλεία, ρητίνη, καυσόξυλα, πολλαπλασιασμό ειδών, ελεγχόμενη θήρα), εν τούτοις, η αξιοποίησή τους είναι περιορισμένη.

Η αλιεία ανοικτής θάλασσας στη Περιφέρεια είναι περιορισμένη, παρά τις δυνατότητες που έχουν οι κόλποι του Ευβοϊκού, του Μαλιακού και του

Κορινθιακού, λόγω μη ορθολογικής διαχείρισης των αλιευτικών πόρων και ελλιπούς προστασίας τους από τα αστικά και βιομηχανικά κέντρα. Σημαντική είναι η ανάπτυξη των ιχθυοκαλλιεργειών, που αποτελεί δυναμικό αναπτυσσόμενο κλάδο τα τελευταία χρόνια.

Ο πρωτογενής τομέας της Περιφέρειας αντιμετωπίζει ορισμένα σημαντικά προβλήματα μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται:

- Ελλείψεις σε βασικές υποδομές παραγωγής και διακίνησης των προϊόντων
- Προβλήματα ποιότητας των προϊόντων και χαμηλής ανταγωνιστικότητας
- Μη ορθολογική διάθεση των υδάτινων διαθεσίμων της περιοχής
- Κατακερματισμός του γεωργικού κλήρου
- Αυξημένοι κίνδυνοι καταστροφής δασών από πυρκαγιές
- Χαμηλή επαγγελματική εξειδίκευση των απασχολουμένων στον πρωτογενή τομέα και έλλειψη δεξιοτήτων
- Υποβάθμιση του περιβάλλοντος

Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις έχουν παραμείνει σταθερές, ενώ έχει αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό των αρδευόμενων καλλιεργειών. Ωστόσο, σημαντική υστέρηση παρατηρείται στην αναδιάρθρωση των καλλιεργειών.

Δευτερογενής τομέας

Η Περιφέρεια διαθέτει μεγάλες βιομηχανικές μονάδες επεξεργασίας ορυκτών πόρων (Αλουμίνιο της Ελλάδος, ΕΛΒΑΛ, Τσιμεντοβιομηχανίες, κλπ.) και μεγάλο αριθμό μεταποιητικών μονάδων εγκατεστημένων κυρίως στον άξονα Χαλκίδας – Θήβας. Ωστόσο, τη προηγούμενη 10ετία τα φαινόμενα βιομηχανικής παρακμής ήταν έντονα στη Περιφέρεια (Θήβα, Χαλκίδα, ΒΚ Εύβοια) και πολλές μονάδες σταμάτησαν την λειτουργία τους. Οι νομοί Βοιωτίας, Φθιώτιδας και Εύβοιας υφίστανται σήμερα τις αρνητικές επιπτώσεις της βιομηχανικής παρακμής, αποτέλεσμα του ευκαιριακού χαρακτήρα της βιομηχανικής ανάπτυξης κατά τη 10ετία του 1970 αλλά και της απουσίας παρεμβάσεων με στόχο την οργανωμένη βιομηχανική ανάπτυξη σε μεγάλη, μεσαία και μικρή κλίμακα. Οι περιοχές αυτές είχαν χαρακτηριστεί και ενταχθεί στις φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές για την εφαρμογή των κινήτρων του Αναπτυξιακού Νόμου.

Από το σύνολο των κλάδων της βιομηχανίας, οι κλάδοι των Αγροτικών Βιομηχανιών, Ειδών Διατροφής, Κλωστοϋφαντουργίας, Μη Μεταλλικών Ορυκτών, Μεταλλικών Προϊόντων και Ηλεκτρικών Μηχανών, συγκεντρώνουν

περίπου το 80% του συνολικού αριθμού των βιομηχανικών καταστημάτων στη Περιφέρεια (225 επιχειρήσεις).

Τριτογενής τομέας

Το εμπόριο στη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας παρουσιάζει τάσεις αύξησης τα τελευταία χρόνια. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση των καταστημάτων χονδρικού και λιανικού εμπορίου συναντάται κύρια στα αστικά κέντρα (Λαμία, Χαλκίδα, Λιβαδειά και Θήβα).

Μέσω των λιμανιών Στυλίδας, Κύμης, Ιτέας, Αγ. Κων/νου και Λάρυμνας, εξάγονται γεωργικά μεταποιημένα προϊόντα, μεταλλεύματα και σιτηρά.

Το 1995 στους νομούς της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ενεργοποιούνται συνολικά 426 επιχειρήσεις εκ των οποίων οι 73 (ποσοστό 17,13%) ανήκουν στον τομέα της παροχής υπηρεσιών.

Η ανάπτυξη της Ε&Τ στη Περιφέρεια βρίσκεται σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Η Στερεά Ελλάδα στερείται κάποιου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος αλλά διαθέτει Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Λαμία, Χαλκίδα, με παραρτήματα Άμφισσα και Καρπενήσι).

Στη τουριστική δραστηριότητα, η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από σημαντικές ανομοιομορφίες και ανισότητες. Υπάρχει μια τουριστική ζώνη έντονα αναπτυγμένη κατά μήκος του Εθνικού οδικού δικτύου των ακτών του Μαλιακού Κόλπου και του Βορείου Ευβοϊκού σε αντίθεση με τις υπόλοιπες περιοχές που δεν είναι τουριστικά ανεπτυγμένες στον ίδιο έντονο βαθμό.

Ωστόσο, η Περιφέρεια έχει δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης που οφείλονται στην ύπαρξη σημαντικών αρχαιολογικών βυζαντινών χώρων, τη φυσική ομορφιά που χαρακτηρίζει ιδιαίτερα τους νομούς Ευρυτανίας και Φωκίδας, την ελλιπή μέχρι τώρα εκμετάλλευση των ιαματικών πηγών και λουτροπόλεων που διαθέτει και τη γεωγραφική της θέση. Τουριστικά αξιοποιήσιμες περιοχές της Περιφέρειας αποτελούν:

- **Παραθαλάσσιες περιοχές:** Όλες σχεδόν οι παραλίες της Εύβοιας και ιδιαίτερα της Β. Εύβοιας ,οι περιοχές Καμμένων Βούρλων – Αρκίτσας – Θεολόγου και Ραχών – Γλύφας, ολόκληρη η παραλία του Ν. Φωκίδας από την Ιτέα μέχρι τις εκβολές του Μόρνου καθώς και τμήματα της Εύβοιας
- **Ορεινές περιοχές:** Σχεδόν ολόκληρη η Ευρυτανία, τμήματα των Νομών Βοιωτίας, Φωκίδας και Φθιώτιδας που βρίσκονται στους ορεινούς όγκους του Παρνασσού, της Γκιόνας, των Βαρδουσιών και της Οίτης, καθώς και τμήματα της Εύβοιας

Αμφισσας και Λαμίας., Φρούριο Χαλκίδος

- **Περιοχές Ιαματικών πηγών:** Αιδηψού, Καμμένων Βούρλων, Θερμοπυλών, Πλατύστομου και Λουτρών Υπάτης.
- **Χιονοδρομικά Κέντρα:** Σημαντικό παράγοντα τουριστικής έλξης αποτελούν και τα χιονοδρομικά Κέντρα Παρνασσού και Βελουχιού.

Οι δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης του κλάδου είναι πολύ μεγάλες. Ο συνδυασμός και η αξιοποίηση τουριστικών πόρων μπορεί να δημιουργήσει ένα ισχυρό πλέγμα για την οικονομική ανάπτυξη. Ανασταλτικός παράγοντες για την ανάπτυξη του τουρισμού σε βασικό κλάδο ανάπτυξης είναι η έλλειψη βασικών έργων υποδομής (οδικοί άξονες, δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης), η μικρή διάρκεια της τουριστικής περιόδου, η έλλειψη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού και η απουσία ολοκληρωμένων σχεδίων αξιοποίησης των δυνατοτήτων της Περιφέρειας για προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού (ιαματικός, αγροτουρισμός, συνεδριακός).

5.8 Μεταφορές

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας διασχίζεται από τον αυτοκινητόδρομο ΠΑΘΕ, καθώς και από τη κύρια σιδηροδρομική γραμμή της χώρας. Αυτό το στοιχείο αποτελεί σημαντικό παράγοντα ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας σε εθνικό επίπεδο και προσδίδει αντίστοιχα χαρακτηριστικά στις επιχειρήσεις που λειτουργούν στο χώρο της.

Το Εθνικό δίκτυο που διασχίζει την Περιφέρεια ανέρχεται σε 1191 χλμ. ενώ το επαρχιακό καλύπτει 3473 χλμ. Το ενδονομαρχιακό οδικό δίκτυο παρουσιάζει προβλήματα, ιδιαίτερα στις ορεινές προβληματικές περιοχές, με αποτέλεσμα το χειμώνα η οδική επικοινωνία να είναι δύσκολη.

Τα λιμάνια Κύμης, Στυλίδας, Αγ. Κων/νου, Λάρυμνας, Σκύρου – Ιτέας – Μαρμαρίου, Καρύστου, Χαλκίδας, εξυπηρετούν εμπορικούς και επιβατικούς σκοπούς της Περιφέρειας.

Το μοναδικό αεροδρόμιο της Περιφέρειας είναι στη νήσο Σκύρο και συνδέεται με την Αττική μέσω της Γραμμής Σκύρος – Αθήνα.

5.9 Υγεία – Πρόνοια

Στον τομέα των υπηρεσιών και των υποδομών της υγείας η Περιφέρεια βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο από τη χώρα. Ειδικότερα, το έτος 1997 ο δείκτης κλίνες/1000 κατοίκους ήταν 1,6 ενώ ο αντίστοιχος δείκτης για το σύνολο της χώρας ήταν 5,0. Επίσης, ο δείκτης ιατρού/1000 κατοίκους ήταν 1,6 με τον δείκτη για τη χώρα να φτάνει το 4,0. Τα τελευταία χρόνια αν και έχουν γίνει σημαντικές βελτιώσεις, το επίπεδο των υπηρεσιών υγείας-πρόνοιας εξακολουθεί να είναι χαμηλό με αποτέλεσμα ο τομέας αυτός να χρειάζεται επιπλέον ενίσχυση, κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο.

5.10 Εκπαίδευση

Στη Περιφέρεια για το σχολικό έτος 1996-97, φοιτούσαν 66.556 μαθητές κατανομημένοι σε 3.540 τμήματα. Στη δημοτική εκπαίδευση η αναλογία των μαθητών ανά αίθουσα (βλέπε παρακάτω Πίνακα) είναι 15,7 και η Περιφέρεια βρίσκεται σε καλύτερη θέση από τη χώρα όπου η αναλογία είναι 17,3. Επίσης, το 99,6% των Δημοτικών σχολείων λειτουργούν αποκλειστικά πρωί, χωρίς διπλοβάρδιες (το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της χώρας είναι 81,4%). Στα Γυμνάσια, η αναλογία μαθητών ανά αίθουσα είναι 23,9 και βρίσκεται πάλι σε καλύτερο επίπεδο από τη χώρα, όπου η αντίστοιχη αναλογία είναι 25,4. Το 99% των Γυμνασίων λειτουργούν αποκλειστικά πρωί (χώρα: 69,4%). Όσον αφορά τέλος, τα Γενικά Λύκεια, ο λόγος μαθητές ανά αίθουσα είναι 22,6 (χώρα: 24,4). Επίσης, το 99% των Λυκείων λειτουργούν αποκλειστικά πρωί (χώρα: 66,9%).

Πίνακας 3

Συγκριτική κατάσταση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη Στερεά Ελλάδα

	Αναλογία μαθητών ανά αίθουσα	
	Στερεά Ελλάδα	Χώρα
Δημοτικά	15,7	17,3
Γυμνάσια	23,9	25,4
Γενικά Λύκεια	22,6	24,4
	Ποσοστό σχολείων που λειτουργούν αποκλειστικά πρωί	
	Στερεά Ελλάδα	Χώρα
Δημοτικά	99,6	81,4
Γυμνάσια	99	69,4
Γενικά Λύκεια	99	66,9

5.11 Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον

Τα προβλήματα της ρύπανσης από τον αγροτικό – γεωργικό τομέα εστιάζονται κυρίως στη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων. Οι εντατικές καλλιέργειες στον αγροτικό τομέα με τη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων είναι μια βασική αιτία για τη ρύπανση των υδάτινων αποδεκτών.

Στη Περιφέρεια είναι συγκεντρωμένος μεγάλο αριθμός βιομηχανικών και μεταποιητικών μονάδων. Σήμερα, οι περισσότερες έχουν εκπονήσει μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και έχουν άδειες διάθεσης αποβλήτων. Ωστόσο, πολλές από αυτές τις μονάδες δεν τηρούν τους περιβαλλοντικούς όρους με συνέπεια οι παρακείμενοι φυσικοί αποδέκτες να ρυπαίνονται και να υποβαθμίζονται συνεχώς. Ακόμη, σημαντικά προβλήματα προκαλούνται από τη μη οργανωμένη αστική εξάπλωση και τις αυθαίρετες οικοδομικές κατασκευές για πρώτη και δεύτερη κατοικία, οι οποίες κυριαρχούν ιδιαίτερα στη Βοιωτία και την Εύβοια. Τέλος, το πρόβλημα της περιβαλλοντικής υποβάθμισης της Περιφέρειας που προκαλείται από τη διεκδίκηση και απορρόφηση από το λεκανοπέδιο της Αττικής ολόενα και περισσότερων πολύτιμων υδάτινων πόρων (λίμνη Υλίκης, πηγές Μόρνου) δεν έχει αντιμετωπιστεί μέχρι σήμερα.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το περιβάλλον στη Περιφέρεια είναι ιδιαίτερα υποβαθμισμένο και ιδίως στις περιοχές με έντονη παραγωγική δραστηριότητα. Οι σημαντικές ελλείψεις της Περιφέρειας σε βασικές υποδομές όπως υδρεύσεις, αποχετεύσεις, βιολογικοί καθαρισμοί, διάθεση-διαχείριση απορριμμάτων, παρά

τις παρεμβάσεις που έγιναν από προηγούμενα προγράμματα και εθνικές χρηματοδοτήσεις καθιστούν αναγκαία την εντατικοποίηση της προσπάθειας και κατά τη νέα προγραμματική περίοδο.

5.12 Διανομαρχιακές ανισότητες

Η Περιφέρεια είναι μια από τις παραγωγικότερες της χώρας σε όλους τους τομείς, αλλά διακρίνεται από μεγάλη γεωγραφική οικονομική και κοινωνική ανομοιογένεια. Έτσι μπορεί να χωριστεί στις ακόλουθες τρεις ζώνες:

- **Οι ανεπτυγμένες περιοχές κατά μήκος του άξονα ανάπτυξης (Εθνική οδός, Οινόφυτα, Σχηματάρι, Χαλκίδα, Λαμία)**
- **Οι προβληματικές περιοχές κυρίως στις ορεινές ζώνες**
- **Τμήματα ορισμένων νομών με άμεση εξάρτηση από τη Περιφέρεια της Πρωτεύουσας**

Ο πιο ανεπτυγμένος νομός είναι η Βοιωτία, ενώ ακολουθεί η Εύβοια. Σημαντικά χαμηλό είναι το επίπεδο ανάπτυξης των νομών Ευρυτανίας και Φωκίδας. Το κατά κεφαλή ΑΕΠ του Ν. Βοιωτίας υπερβαίνει κατά πολύ το μέσο κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας, παρά τη μείωση που παρουσίασε τα τελευταία χρόνια. Σημαντική μείωση στο κατά κεφαλή ΑΕΠ έχουν παρουσιάσει και οι υπόλοιποι νομοί. Αυτό σημαίνει ότι έχει επιδεινωθεί η θέση της Περιφέρειας στη χώρα, όσον αφορά το κατά κεφαλή ΑΕΠ.

Επίσης, στη Περιφέρεια υπάρχουν έντονες ενδομαρχιακές ανισότητες, κυρίως λόγω της ύπαρξης πολλών ορεινών και απομονωμένων περιοχών.

Ορεινός όγκος / Εσωτερικές ζώνες

Οι ορεινές εκτάσεις καταλαμβάνουν το 47,3% των συνολικών εκτάσεων της Περιφέρειας. Ο αριθμός των ορεινών ΟΤΑ είναι 269 επί συνόλου 597 (45,1% του συνόλου των ΟΤΑ), ενώ ο πληθυσμός τους ανέρχεται σε 105.962 καλύπτοντας το 18,2% του συνολικού πληθυσμού.

Μεγάλα τμήματά της όπως το μεγαλύτερο μέρος της Ευρυτανίας, το ορεινό τμήμα της Φωκίδας και το Νότιο τμήμα της Εύβοιας, βρίσκονται απομακρυσμένα από τα βασικά οδικά δίκτυα, ενώ η κατάσταση των οδικών δικτύων χαρακτηρίζεται από μέτρια ως κακή. Το χειμώνα η οδική επικοινωνία με τις περιοχές αυτές είναι τις περισσότερες φορές αδύνατη.

Νησιωτικός χώρος

Τα νησιά της Περιφέρειας είναι η Εύβοια, η οποία είναι κατά μεγάλο μέρος ενσωματωμένη στον ηπειρωτικό χώρο και η Σκύρος. Απαιτείται η ενίσχυση της

ολοκληρωμένης ανάπτυξης της Σκύρου και η στενότερη διασύνδεσή της με την Εύβοια.

Αστικά κέντρα

Ο αστικός πληθυσμός της Στερεάς Ελλάδας καταλαμβάνει το 25% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας. Τα αστικά κέντρα και οι κυριότεροι οικισμοί της Περιφέρειας σύμφωνα με την απογραφή του 1991 είναι η Χαλκίδα (51.646 κατ.), η Λαμία (44.084 κατ.), η Θήβα (19.509 κατ.), η Λιβαδειά (19.295 κατ.) ενώ ακολουθούν η Άμφισσα και το Καρπενήσι (με 7.189 και 6.178 κατ. αντίστοιχα).

ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΟΥ "ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ"

	ΔΕΙΚΤΗΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
1	Ποσοστό ενεργού πληθυσμού (%)	48%
2	Ποσοστό ανεργίας(%)	11,98%
3	Κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Προϊόν(χιλ. δρχ.)	1.260
4	Πυκνότητα πληθυσμού (κάτοικοι ανά τ. χλμ.)	37,4
5	Κατανομή του ενεργού πληθυσμού(1992) -στον πρωτογενή τομέα(%) -στον δευτερογενή τομέα(%) -στον τριτογενή τομέα(%)	37,3% 28,1% 34,1%
6	Συμμετοχή των τριών τομέων στο Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν(%) -Πρωτογενής τομέας (%) -Δευτερογενής τομέας(%) -Τριτογενής τομέας(%)	23,0% 42,3% 34,7%
7	Χωρητικότητα του Συστήματος Εκπαίδευσης-επαγγελματικής κατάρτισης(αριθμός καταρτιζομένων ανά 1000 κατοίκους)	143
8	Αριθμός γιατρών ανά 1000 κατοίκους	1,4
9	Κατά κεφαλήν κατανάλωση ενέργειας Kwh/έτος	688
10	Συμμετοχή των Ιδιωτικών Επενδύσεων στο σύνολο της χώρας(%)	8,2%
11	Συμμετοχή των Δημοσίων Επενδύσεων στο σύνολο της χώρας(%)	4,4%
12	Ποσοστό του πληθυσμού που εξυπηρετείται από δίκτυα: -Διανομής νερού -Υπονόμων -Επεξεργασίας Αστικών Λυμάτων	87,4% 45% 45%

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

- Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας 1994-1999
- Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας 2000-2006

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 1994 – 1999

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 **ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 1994-1999**

6.1 Στόχοι – Αναπτυξιακή Στρατηγική

Η αναπτυξιακή στρατηγική του Β΄ Κ Π Σ ήταν βασισμένη κυρίως στους εξής στόχους:

α) Άρση της γεωγραφικής απομόνωσης των περισσότερο προβληματικών περιοχών (Ευρυτανία, Εύβοια, εσωτερικές ζώνες της Φωκίδας).

β) Βελτίωση των συγκοινωνιών και ενίσχυση της οικονομίας με στόχο την καταπολέμηση των αρνητικών επιπτώσεων της βιομηχανικής παρακμής σε ορισμένες περιοχές της περιφέρειας.

γ) Ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα. Ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων.

δ) Αναβάθμιση του περιβάλλοντος και των συνθηκών ζωής των κατοίκων.

6.2 Δομή του ΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Συνοπτικά στοιχεία Ε. Π.

Τίτλος Ε. Π.	: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
Διάρκεια	: από 1994 έως 1999
Κράτος – Μέλος	: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τύπος Ε. Π. :Περιφερειακό

Εθνική αρχή υπεύθυνη
για την υλοποίηση του Ε. Π. :ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ημερομηνία υποβολής
του Ε. Π. :30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1994

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

-Συνολικό κόστος (MECU)	:623.000 ECU
-Δημόσιες Δαπάνες (% συνολικού κόστους)	:495.670 ECU (80%)
-Κοινοτική Χρηματοδότηση (% συνολικού κόστους)	:371.753 ECU (60%)
-Ιδιωτικές Δαπάνες (% συνολικού κόστους)	:127.329 ECU (20%)

ΩΣ ΤΙΜΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ ECU ΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ:
1 ECU: 290 δ ρ χ.

6.3 Συνοπτική παρουσίαση Υποπρογραμμάτων και Μέτρων

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1: Ειδικό ολοκληρωμένο πρόγραμμα στήριξης των προβληματικών περιοχών

ΜΕΤΡΟ 1 :Διαμόρφωση σχεδίου στήριξης

(Σύνταξη των αναγκαίων μελετών και συνοδευτικές ενέργειες για τη διαμόρφωση του ολοκληρωμένου προγράμματος στήριξης και ανάπτυξης των προβληματικών περιοχών).

ΜΕΤΡΟ 2 :Βασικές υποδομές

(Συμπλήρωση των βασικών υποδομών).

ΜΕΤΡΟ 3 :Στήριξη παραγωγικού περιβάλλοντος

(Αναγνώριση συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών, ενίσχυση και ευρεία προβολή τους ώστε να καταστούν ευκρινείς οι ελκυστικές προϋποθέσεις που υφίστανται για την ανάπτυξη νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων).

ΜΕΤΡΟ 4 :Ανθρώπινο δυναμικό

(Ενέργειες προσαρμογής των διαθέσιμων ανθρώπινων πόρων στις υπάρχουσες ανάγκες και ανάπτυξη ευκαιριών αυτοαπασχόλησης).

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2:Αγροτική ανάπτυξη

ΜΕΤΡΟ 1 :Αγροτική υποδομή και υποστηρικτικές ενέργειες

(Εγγειοβελτιωτικά έργα, Αντιπλημμυρικά έργα, Αγροτική οδοποιία, κ.λ.π.)

ΜΕΤΡΟ 2 :Ανάπτυξη και προστασία δασών

(Προστασία και αξιοποίηση δασών, Κατασκευές δασικών δρόμων, κ.λ.π.)

ΜΕΤΡΟ 3 :Υποστήριξη κτηνοτροφίας

ΜΕΤΡΟ 4 :Μετεγκατάσταση κτηνοτροφικών μονάδων και επεξεργασία αποβλήτων κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων

ΜΕΤΡΟ 5 :Ανάπτυξη αγροτουρισμού

ΜΕΤΡΟ 6 :Συμπληρωματικές ενέργειες

(Υποδομές ενεργειών αγροτικής ανάπτυξης)

ΜΕΤΡΟ 7 :Κατάρτιση

(Ενέργειες προσαρμογής του ανθρώπινου δυναμικού στις σύγχρονες μεθόδους αγροτικών εκμεταλλεύσεων)

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 3:Στήριξη επιλεγμένων παραγωγικών τομέων-Μεταφορές

ΜΕΤΡΟ 1 :Μεταφορές

(Οδικό δίκτυο, Λιμάνια, κ.λ.π.)

ΜΕΤΡΟ 2 :Ενίσχυση ΜΜΕ

(Ενέργειες ανάπτυξης ΜΜΕ, Βιοτεχνικά Πάρκα, Έρευνα, Τεχνολογία, κ.λ.π.)

ΜΕΤΡΟ 3 :Τουρισμός

(Ενίσχυση ειδικών μορφών τουρισμού όπως Ιαματικός, Ορεινός Χιονοδρομικός, Αρχαιολογικός – Ιστορικός, Αθλητικός)

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 4: Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού

ΜΕΤΡΟ 1 :Υποδομές αξιοποίησης ανθρώπινου δυναμικού

(Τεχνικές υποδομές και εξοπλισμός δομών αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και αξιοποίησης ανθρώπινου δυναμικού καθώς και υποδομές ενεργειών Κοινωνικού Αποκλεισμού και συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης)

ΜΕΤΡΟ 2 :Συνεχιζόμενη εκπαίδευση

(Ενέργειες συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης που θα αφορούν συνοδευτικά μέτρα των άλλων τομέων του ΠΕΠ)

ΜΕΤΡΟ 3 :Καταπολέμηση κοινωνικού αποκλεισμού

(Ενέργειες καταπολέμησης της ανεργίας και του Κοινωνικού Αποκλεισμού οι οποίες εκτός από προγράμματα κατάρτισης θα περιέχουν μια δέσμη συγκεκριμένων ενεργειών)

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 5:Περιβάλλον και ποιότητα ζωής**ΜΕΤΡΟ 1 :Υποδομές ύδρευσης-αποχέτευσης-αποβλήτων**

(Υδρεύσεις-Αποχετεύσεις και Συστήματα επεξεργασίας και διάθεσης λυμάτων)

ΜΕΤΡΟ 2 :Κοινωνικές υποδομές

(Υγεία, Πρόνοια, κ.λ.π.)

ΜΕΤΡΟ 3 :Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος

(Εργα προστασίας και αποκατάστασης περιβάλλοντος – διάθεση απορριμμάτων – χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός, κ.λ.π.)

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 6:Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης(ΕΑΠΤΑ)**ΜΕΤΡΟ 1 :Βασικές υποδομές****ΜΕΤΡΟ 2 :Ποιότητα ζωής****ΜΕΤΡΟ 3 :Ενίσχυση τοπικής οικονομίας****ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 7:Συμπλήρωση λειτουργικών χαρακτηριστικών έργων ΠΕΠ 1989-93****ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 8:Εφαρμογή****ΜΕΤΡΟ 1 :Στήριξη περιφερειακής ανάπτυξης****ΜΕΤΡΟ 2 :Στήριξη ενεργειών ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού**

6.4 ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1 :Ειδικό ολοκληρωμένο πρόγραμμα στήριξης προβληματικών περιοχών

Συνοπτικά χρηματοοικονομικά στοιχεία:

Συνολικό κόστος:	109.185.000 ECU
Δημόσια Δαπάνη:	79.823.000 ECU
Συμμετοχή ΕΤΠΑ:	58.540.000 ECU(53,61%)
Συμμετοχή ΕΚΤ:	1.327.000 ECU(1,21%)
Ιδιωτική συμμετοχή:	29.362.000 ECU(26,89%)

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Υφιστάμενη κατάσταση

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας διακρίνονται 2 κατηγορίες προβληματικών περιοχών:

Α)περιοχές όπου η κάμψη στις εξορυκτικές δραστηριότητες(κυρίως Μαντούδι – Βορειοκεντρική Εύβοια, Βοιωτία και Φωκίδα) λόγω μείωσης της ζήτησης βωξίτη από την πρώην Σοβιετική Ένωση και η συρρίκνωση των βιομηχανικών μονάδων(κυρίως Οινόφυτα – Βοιωτία) λόγω μείωσης της βιομηχανικής παραγωγής, δημιουργούν οξυμένα προβλήματα ανεργίας.

Β)Περιοχές που, λόγω της μορφολογίας του εδάφους, της έλλειψης βασικών έργων υποδομής και λόγω της ανύπαρκτης ανάπτυξης δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα, υφίστανται σταδιακή εγκατάλειψη από τον παραγωγικό πληθυσμό, ενώ διαθέτουν προοπτικές ανάπτυξης(Ευρυτανία, Εύβοια, Φωκίδα).

Τα κοινά χαρακτηριστικά των περιοχών αυτών είναι:

-αυξανόμενη ανεργία

-γήρανση πληθυσμού

-μη ορθολογική εκμετάλλευση τοπικών παραγωγικών πόρων

Πρόσθετο κοινό χαρακτηριστικό για τις περιοχές της β) κατηγορίας είναι η κακή οδική επικοινωνία και η ελλιπής κοινωνική υποδομή.

Στόχοι υποπρογράμματος

Α) Για τις περιοχές που πλήττονται από τη βιομηχανική παρακμή, κύριος στόχος ήταν η μείωση της ανεργίας με:

Α1. Ανάπτυξη νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων της οικονομίας και κυρίως στον τριτογενή τομέα.

Α2. Παροχή κινήτρων στις μικρομεσαίες μονάδες και η υποστήριξή τους ώστε να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες παραγωγής, στα νέα συστήματα και στις νέες τεχνολογίες.

A3. Διευκόλυνση της κινητικότητας των εργαζομένων(γεωγραφικής και επαγγελματικής)

B) Για τις άλλες φθίνουσες περιοχές κύριος στόχος ήταν η δημιουργία συνθηκών για τη συγκράτηση του πληθυσμού με:

B1. Προώθηση ευκαιριών απασχόλησης(τουριστική ανάπτυξη, μεταποίηση και προώθηση τοπικών προϊόντων).

B2. Εκσυγχρονισμό και καθετοποίηση της παραγωγής και ανάπτυξη εξορυκτικών και μεταλλευτικών δραστηριοτήτων.

B3. Βελτίωση των δεικτών ευημερίας και ποιότητας ζωής.

Παρόλο που οι περιοχές αυτές έχουν έντονα τα χαρακτηριστικά προβληματικών περιοχών, εντούτοις, οι δυνατότητες ανάπτυξής τους υπάρχουν, αν γίνει ορθολογική αξιοποίηση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών τους, με παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος που για ορισμένες περιοχές αποτελεί παράγοντα ανάπτυξης.

6.5 ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2:Αγροτική ανάπτυξη

Συνοπτικά χρηματοοικονομικά στοιχεία:

Συνολικό κόστος:	106.340.000ECU
Δημόσια δαπάνη:	98.879.000ECU
Συμμετοχή ΕΤΠΑ:	19.831.000ECU(18,6%)
Συμμετοχή ΕΚΤ:	1.328.000ECU(1,2%)
Συμμετοχή ΕΓΤΠΕ:	53.000.000ECU(49,8%)
Ιδιωτική συμμετοχή:	7.461.000ECU(7,0%)

Προβλήματα

Μεταξύ των βασικών προβλημάτων του αγροτικού χώρου της Περιφέρειας περιλαμβάνονται:

- Γήρανση και επικίνδυνη έξοδος αγροτικού πληθυσμού – ερήμωση των ορεινών περιοχών.
- Μη ορθολογική διάρθρωση των καλλιεργειών και λοιπών κλάδων γεωργικής παραγωγής. Ελλείψεις σε βασικές υποδομές οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα.
- Ελλείψεις σε δομές εμπορίας και μεταποίησης γεωργικών προϊόντων.
- Προβλήματα ποιότητας των προϊόντων και χαμηλής ανταγωνιστικότητας.
- Μη ορθολογική διάθεση των υδάτινων αποθεμάτων και συνεχώς αυξανόμενη απορρόφηση των πολύτιμων υδάτινων πόρων της Περιφέρειας από τα αστικά κέντρα.
- Σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ ορεινών/μειονεκτικών και λοιπών περιοχών

- Κατακερματισμός του γεωργικού κλήρου.
- Κατεστραμμένα δάση από πυρκαγιές.
- Υποβαθμισμένο οικιστικό περιβάλλον στο χώρο της υπαίθρου. Χαμηλή επαγγελματική εξειδίκευση του αγροτικού εργατικού δυναμικού, έλλειψη δεξιοτήτων.
- Αναξιοποίητες φυσικές καλλονές, ελλιπής τουριστική ανάπτυξη στον αγροτικό χώρο.
- Υποβάθμιση του περιβάλλοντος από ορισμένες δραστηριότητες και πρόκληση κινδύνων στη δημόσια υγεία.

Αναπτυξιακή Στρατηγική – Στόχοι Υποπρογράμματος

Η αναπτυξιακή στρατηγική για τον ενιαίο αγροτικό χώρο επικεντρώνεται στο ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 1994-1999 στην επίλυση των προβλημάτων που εντοπίζονται στον χώρο αυτό ώστε να αναβαθμιστούν οι λειτουργίες του και να γεφυρωθεί το χάσμα πόλης-υπαίθρου.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ιεράρχησε τους στόχους της σε σχέση με την ένταση των προβλημάτων και καθόρισε προτεραιότητες λαμβάνοντας υπόψη:

- ✓ Τους περιορισμούς στους διαθέσιμους πόρους.
- ✓ Την ανάγκη συγκέντρωσης των πόρων σε παρεμβάσεις που εξασφαλίζουν τη μέγιστη συνεργία και πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις στους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας.
- ✓ Την ανάγκη προσφοράς ενός ελαχίστου κοινωνικών και λοιπών γενικών υπηρεσιών στον πληθυσμό της υπαίθρου.
- ✓ Την ανάγκη αποκατάστασης ισορροπίας μεταξύ ορεινών/μειονεκτικών και λοιπών περιοχών.

Με βάση αυτή τη στρατηγική, οι αναπτυξιακοί στόχοι της Περιφέρειας για τον αγροτικό χώρο διαμορφώθηκαν ως εξής:

- ◆ Συγκράτηση του πληθυσμού.
- ◆ Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών προϊόντων.
- ◆ Αποκατάσταση της διαταραγμένης ισορροπίας των λειτουργιών στον αγροτικό χώρο.
- ◆ Προστασία του αγροτικού περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της δημόσιας υγείας.

Ειδικότερα οι επιδιώξεις ήταν:

Στην γεωργία: Η βελτίωση της αγροτικής υποδομής με την εκτέλεση αντιπλημμυρικών έργων, εγγειοβελτιωτικών έργων, αρδευτικών έργων, έργων αγροτικής οδοποιίας. Επίσης, στόχος ήταν η ανάπτυξη του

αγροτουρισμού και η βελτίωση της τυποποίησης και του ποιοτικού ελέγχου των αγροτικών προϊόντων.

Στην κτηνοτροφία: Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας των κτηνοτρόφων, η μετεγκατάσταση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, η προστασία του περιβάλλοντος από τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις και η διαφύλαξη της δημόσιας υγείας με τον εκσυγχρονισμό των σφαγείων.

Στα δάση: Η βελτίωση των υποβαθμισμένων δασών, η προστασία του δασικού περιβάλλοντος, η ορθολογική εκμετάλλευση και αξιοποίηση των δασών και η αναβάθμιση του αισθητικού κάλους των δασών. Για την επίτευξη των στόχων αυτών απαιτείται η εκτέλεση δασικών έργων που αφορούν αναδάσωσης, αντιπυρική προστασία, δασικοί δρόμοι, έργα αναψυχής κλπ.

6.6 ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 3:Στήριξη επιλεγμένων παραγωγικών τομέων – Μεταφορές

Συνοπτικά χρηματοοικονομικά στοιχεία:

Συνολικό κόστος:	196.538.000ECU
Δημόσια Δαπάνη:	106.052.000ECU
Συμμετοχή ΕΤΠΑ:	79.539.000ECU(40,4%)
Ιδιωτική Συμμετοχή:	90.486.000ECU(46,0%)

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Υφιστάμενη κατάσταση

Μεταφορές

Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας περιλαμβάνει, το τμήμα της Εθνικής οδού Αθηνών – Θεσσαλονίκης, τρεις βασικούς διαπεριφερειακούς άξονες (Αντίρριο – Ιτέα – Λαμία, Λαμία – Καρπενήσι – Αγρίνιο και Δομοκό – Περιφέρεια Θεσσαλίας), τρεις σημαντικούς εσωτερικούς άξονες (Ιτέα – Λειβαδιά – Εθνική οδός, Χαλκίδα – Εθνική οδός και Ιστιαία – Χαλκίδα – Κάρυστος) και αρκετούς άλλους επαρχιακούς και αγροτικούς δρόμους.

Η βατότητα αυτού του δικτύου δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις. Υπάρχουν μεγάλα περιθώρια και ανάγκες βελτιώσεων ιδιαίτερα σε ότι αφορά τη βατότητα και την οδική ασφάλειά του.

Οι Θαλάσσιες μεταφορές γίνονται από τα λιμάνια της Χαλκίδας, της Στυλίδας και της Ιτέας. Η υπάρχουσα υποδομή κρίνεται ανεπαρκής για την

κάλυψη της αυξανόμενης μεταφορικής ζήτησης. Νέοι έξοδοι των προϊόντων θα πρέπει να αναζητηθούν κυρίως προς την πλευρά του Αιγαίου με την αναβάθμιση του λιμανιού της Κύμης.

Βιομηχανία – Βιοτεχνία

Οι μεγαλύτερες βιομηχανικές συγκεντρώσεις στην Περιφέρεια βρίσκονται στα ανατολικά όρια του Νομού Βοιωτίας με το Νομό Αττικής (περιοχή Οινοφύτων – Σχηματάρι) και στις ευρύτερες περιοχές Χαλκίδας, Θήβας και Λαμίας.

Η δυνατότητα ανάπτυξης της βιομηχανίας διαφαίνεται, μόνο μέσα από την οριοθέτηση των υπάρχουσών βιομηχανικών συγκεντρώσεων, την οργάνωση νέων βιομηχανικών περιοχών την προώθηση νέων παραγωγικών επενδύσεων, τον εντοπισμό, επιλογή και στήριξη επιχειρήσεων ικανών να αναπτυχθούν σε ανταγωνιστικό περιβάλλον.

Τέλος, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι από τις πιο ευνοημένες από τη φύση περιοχές της χώρας σε μεταλλευτικές συγκεντρώσεις.

Τουρισμός

Οι περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζονται στην Στερεά Ελλάδα είναι:

- ❖ Οι παραθαλάσσιες περιοχές της Ν. Εύβοιας, το νότιο τμήμα της Βοιωτίας, της Φθιώτιδας και της Φωκίδας.
- ❖ Οι ορεινές περιοχές των Νομών Ευρυτανίας, Φωκίδας(Παρνασσός), Φθιώτιδας(Οίτη) και Εύβοιας.
- ❖ Τα ιαματικά κέντρα Λ.Αιδηψού, Λ.Υπάτης, Θερμοπυλών, Καμμένων Βούρλων,κ.λ.π.
- ❖ Οι ιστορικοί-πολιτιστικοί χώροι των Δελφών, Ερέτριας, Θήβας, Ορχομενού, Οσίου Λούκα, Κάστρα Άμφισσας και Λαμίας, Βυζαντινά μνημεία Αγράφων.

Τα σοβαρότερα προβλήματα παρουσιάζονται από τη μη ικανοποιητική κατάσταση του οδικού δικτύου, την περιορισμένη προσπελασιμότητα ορισμένων περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, την άναρχη δόμηση των περισσότερων παραλιακών οικισμών και την έλλειψη επαρκών σταθμών ελλιμενισμού και ανεφοδιασμού τουριστικών σκαφών.

Στόχοι Υποπρογράμματος

✚ Μεταφορές

- Σύνδεση της Περιφέρειας με το διευρωπαϊκό δίκτυο.
- Άρση υπάρχόντων γεωγραφικών περιορισμών για τη γρήγορη και ασφαλή επικοινωνία της Στερεάς με όμορες Περιφέρειες καθώς και

άρση της απομόνωσης ζωτικών γεωγραφικών τμημάτων της Περιφέρειας.

↓ **Βιομηχανία - Βιοτεχνία**

- Εντοπισμός, επιλογή και στήριξη επιχειρήσεων ικανών να αναπτυχθούν σε ανταγωνιστικό περιβάλλον.
- Δημιουργία ή επέκταση της αναπτυξιακής υποδομής για τις ΜΜΕ.
- Αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου και διαχείριση των υδάτινων πόρων.

↓ **Τουρισμός**

- Αναβάθμιση της τουριστικής προσφοράς (υποδομή και υπηρεσίες).
- Αναζήτηση νέων αγορών και ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

6.7 ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 4: Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού

Συνοπτικά χρηματοοικονομικά στοιχεία:

Συνολικό κόστος:	44.395.000ECU
Δημόσια Δαπάνη:	44.395.000ECU
Συμμετοχή ΕΤΠΑ:	21.780.000ECU
Συμμετοχή ΕΚΤ:	11.516.000ECU

Στόχοι Υποπρογράμματος

Οι κατευθύνσεις με βάση τις οποίες διαρθρώθηκε το Υποπρόγραμμα ήταν οι εξής:

- ◆ ένταξη σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα περιφερειακής αναπτυξιακής, στρατηγικής και κοινωνικής πολιτικής,
- ◆ συγκέντρωση πόρων σε περιορισμένο αριθμό ενεργειών για την επίτευξη πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων,
- ◆ συντονισμός των αρμόδιων φορέων μέσα στο πλαίσιο της αποκέντρωσης και των αναγκών προγραμματισμού, ελέγχου και παρακολούθησης,
- ◆ αυστηρή τήρηση των κριτηρίων επιλογής προγραμμάτων και φορέων,
- ◆ ιεράρχηση και σαφήνεια στον προσδιορισμό των στόχων, διαδικασία που πρέπει να συνδυάζει αξιολόγηση των ενεργειών του προηγούμενου ΠΕΠ και αξιοποίηση τεκμηριωμένων στοιχείων που προκύπτουν από έρευνες αγοράς εργασίας,
- ◆ ποσοτικοποίηση των στόχων με βραχυπρόθεσμους και μεσοπρόθεσμους αριθμητικούς δείκτες, προκειμένου να παρακολουθείται η πορεία των ενεργειών και να ελέγχεται η επίτευξη των στόχων.

Για την επιτυχία αυτών των στόχων υπήρχε συγκεκριμένο πλαίσιο λειτουργίας των κατάλληλων δομών και μηχανισμών παρακολούθησης, αξιολόγησης, ελέγχου, πιστοποίησης φορέων επαγγελματικής κατάρτισης και προγραμμάτων σπουδών.

Η εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή του πρώτου ΠΕΠ οδηγεί στο συμπέρασμα ότι για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των ενεργειών ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού σε περιφερειακό επίπεδο απαιτείται:

- ◆ η συγκέντρωση και εξειδίκευση των περιφερειακών δράσεων σε ενέργειες που συνδέονται άμεσα με τις ανάγκες των τοπικών αγορών εργασίας,
- ◆ η διασφάλιση της συσσώρευσης και διατήρηση της εμπειρίας και του δυναμικού που αναπτύσσεται διαχρονικά από την εφαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων,
- ◆ η ανάπτυξη των απαραίτητων διαχειριστικών δομών και αρμοδιοτήτων για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό, προγραμματισμό και έλεγχο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε περιφερειακό επίπεδο.

Με βάση τις παραπάνω αρχές, οι δράσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού σε περιφερειακό επίπεδο στηρίζονταν στις παρακάτω βασικές αρχές:

- ⊕ αναφέρονταν αποκλειστικά στις περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες που προκύπτουν από την ανάλυση των αναγκών των περιφερειακών ή τοπικών αγορών εργασίας,
- ⊕ οι εκπαιδευτικές ενέργειες υλοποιήθηκαν κατά κανόνα από ένα ορισμένο αριθμό αναγνωρισμένων περιφερειακών ή τοπικών εκπαιδευτικών κέντρων σύμφωνα με κριτήρια και διαδικασίες αξιολόγησης που καθορίζονταν από κοινού για όλες τις Περιφέρειες,
- ⊕ η λήψη αποφάσεων για την ένταξη δράσεων στα περιφερειακά προγράμματα έγινε από τις αρμόδιες περιφερειακές αρχές με βάση τις περιφερειακές ή τοπικές προτεραιότητες, στα πλαίσια των ισχυόντων κανονισμών και κατευθύνσεων σε Κοινοτικό και Εθνικό επίπεδο, με αυστηρή τήρηση των κριτηρίων επιλογής ενεργειών και φορέων υλοποίησης.

6.8 ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 5: Περιβάλλον και ποιότητα ζωής

Συνοπτικά χρηματοοικονομικά στοιχεία:

Συνολικό κόστος	51.207.000 ECU
Δημόσια Δαπάνη	51.207.000 ECU
Συμμετοχή ΕΤΠΑ	38.405.000 ECU (75%)

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Υφιστάμενη κατάσταση

A. Περιβαλλοντικές Υποδομές:

Τα κύρια χαρακτηριστικά της Περιφέρειας στον τομέα των υποδομών περιβάλλοντος είναι τα εξής:

- Ελλιπή δίκτυα ύδρευσης σε πολλούς δήμους και κοινότητες της Περιφέρειας.
- Εμφανής έλλειψη αποχετευτικών δικτύων σε αστικά κέντρα και λοιπές ημιαστικές και αγροτικές περιοχές.
- Έλλειψη οργανωμένων χώρων ασφαλούς εναπόθεσης απορριμμάτων και στερεών αποβλήτων.
- Υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος από εξορυκτικές δραστηριότητες.

B. Κοινωνικές Υποδομές:

Τα κύρια χαρακτηριστικά της Περιφέρειας στον τομέα των κοινωνικών υποδομών είναι τα εξής:

Η Περιφέρεια διαθέτει 1.227 νοσοκομειακές κλίνες από τις οποίες 1.023 δημόσιες και 254 ιδιωτικές. Αυτό αντιστοιχεί σε 2,4 κλίνες ανά 1.000 κατοίκους όταν σε όλη τη χώρα αντιστοιχούν 5,1 κλίνες ανά 1.000 κατοίκους. Είναι επομένως προφανές ότι απαιτούνται νέοι πρόσθετοι χώροι και σύγχρονος εξοπλισμός.

Σημαντικές είναι οι ελλείψεις σε παιδικούς σταθμούς. Από τους υπάρχοντες Βρεφονηπιακούς σταθμούς, 46 είναι μισθωμένοι και μόνο 27 ιδιόκτητοι. Ελλείψεις υπάρχουν και σε μονάδες για κάλυψη αναγκών ειδικών ομάδων ατόμων (άτομα με ειδικές ανάγκες, άτομα με χρόνιες παθήσεις κ. λ. π.).

Στόχοι Υποπρογράμματος

Να συμπληρωθεί η υποδομή δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης καθώς και εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων στους δήμους και κοινότητες για την καλύτερευση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων.

- ❖ Να προωθηθεί η επίλυση του οξύτατου προβλήματος διάθεσης απορριμμάτων.
- ❖ Να αποκατασταθεί το φυσικό περιβάλλον όπου έχει υποβαθμιστεί από εξορυκτικές δραστηριότητες.
- ❖ Να προωθηθεί η κατασκευή έργων υποδομής στους τομείς υγείας και πρόνοιας.

6.9 ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 6:Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ε Α Π Τ Α)

Συνοπτικά χρηματοοικονομικά στοιχεία:

Συνολικά χρηματοοικονομικά στοιχεία:

Συνολικό κόστος: 57.667.000 ECU

Δημόσια Δαπάνη: 57.667.000 ECU

Συμμετοχή Ε Τ Π Α 43.250.000 ECU (75%)

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Γενικά

Το Ε Α Π Τ Α υπαγορεύθηκε με κύριο κεντρικό στόχο την οικονομική και οργανωτική στήριξη των θεσμών της Τ. Α για την υλοποίηση έργων και σχεδίων αναπτυξιακού χαρακτήρα, συμπληρωματικών των λοιπών επενδύσεων στη περιφέρεια και για τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την ενδογενή τοπική ανάπτυξη.

Οι νέες πολιτικές κατευθύνσεις προέβλεπαν ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και ίδρυση του θεσμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και οδήγησαν στην ανάγκη να ενισχυθεί το Ε Α Π Τ Α, τόσο από άποψη στόχων και πόρων όσο και από άποψη ενεργειών που θα περιλαμβάνει.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αποτελείται από 5 νομούς με διαφορετική κατανομή πληθυσμού και πόρων. Έχει 32 Δήμους, 565 Κοινότητες και 597 οικισμούς.

Από τους 32 Δήμους, 4 (12,5%) μόνο έχουν πληθυσμό από 10.000 έως 50.000 κατοίκους, 19 Δήμοι (59,3%) έχουν πληθυσμό από 1.000 έως 5.000 κατοίκους και οι υπόλοιποι 9 (28,1%) έχουν πληθυσμό από 5.000 έως 10.000 κατοίκους.

Από τις 565 Κοινότητες μόνο 79 (13,9%) διαθέτουν 1.000 έως 5.000 κατοίκους στην επαρχία.

Στόχοι Υποπρογράμματος

Οι Βασικοί Στόχοι του Ε Α Π Τ Α ήταν:

- Η ενίσχυση της Αποκέντρωσης με την ίδρυση του θεσμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και ο εξοπλισμός της με αρμοδιότητες, πόρους, υλικοτεχνική υποδομή και κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, ώστε να αναλάβει με τρόπο αποτελεσματικό και αποδοτικό τον προγραμματισμό και την υλοποίηση των Προγραμμάτων Περιφερειακής Ανάπτυξης και κοινωνικής πολιτικής σε νομαρχιακό επίπεδο.

- Η ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την αναδιάρθρωση της δομής της, τον εξοπλισμό της με πρόσθετες αρμοδιότητες, πόρους και τεχνικά μέσα, την οργάνωση των λειτουργιών της και την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της (αιρετών και υπηρεσιακών).

Συμπληρωματικά, αλλά και ως συνέπεια των βασικών στόχων οι επιδιώξεις ήταν:

- Η αναβάθμιση του αναπτυξιακού ρόλου της Τ. Α. στο πλαίσιο της γενικότερης εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής.
- Η κατοχύρωση του ρόλου της Τ. Α. σε Περιφερειακό και Τοπικό επίπεδο, στο πλαίσιο του ενιαίου εθνικού συστήματος προγραμματισμού ανάπτυξης.
- Η διεύρυνση του ρόλου της Τ. Α. και η συμμετοχή της σε δράσεις για την αντιμετώπιση νέων προβλημάτων στο τοπικό επίπεδο (ανεργία, υποστήριξη τοπικών επιχειρήσεων κ. λ. π.)
- Η ενίσχυση της διακοινοτικής συνεργασίας, των μηχανισμών τοπικού προγραμματισμού και των αναπτυξιακών θεσμών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

6.10 ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 7: Συμπλήρωση λειτουργικών χαρακτηριστικών έργων Π Ε Π 1989 – 93

Συνοπτικά χρηματοοικονομικά στοιχεία:

Συνολικό κόστος:	52.742.000 ECU
Δημόσια Δαπάνη:	52.742.000 ECU
Συμμετοχή Ε Τ Π Α:	39.568.000 ECU (75%)

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Γενικά

Στα πλαίσια της κατάρτισης του Π Ε Π 1994 – 99 προβλεπόταν το Υποπρόγραμμα 7 το οποίο θα συνεχίσει τη χρηματοδότηση των έργων και ενεργειών του Π Ε Π 1989 – 93 της Περιφέρειας μέχρι την ολοκλήρωσή τους. Το Υποπρόγραμμα αυτό αφορούσε ενέργειες που συγχρηματοδοτούνται από το Ε Τ Π Α.

Το άθροισμα των Δημοσίων Δεσμεύσεων των Υποπρογραμμάτων 1, 4, 6, και 7 του Π Ε Π 1989 – 93, (που συγχρηματοδοτούνται από το Ε Τ Π Α), όπως είχαν διαμορφωθεί ανέρχονταν σε 213.911.322 ECU δηλαδή υπέρβαση κατά 30.595.000 ECU των διαθέσιμων Δεσμεύσεων.

Πέρα από αυτή την υπέρβαση, για τη συμπλήρωση λειτουργικών φάσεων των ενταγμένων έργων του Π Ε Π 1989 – 93, απαιτήθηκαν επιπλέον άλλα 22.099.000 ECU.

Το πρόσθετο λοιπόν ποσό των 52.694.000 ECU που απαιτούνταν για τη συμπλήρωση των έργων του Π Ε Π 1989 – 93 έπρεπε να εξασφαλιστεί από το Π Ε Π 1994 – 1999.

Το Υποπρόγραμμα περιελάμβανε αφενός μεν ορισμένα Νομαρχιακά έργα που η έναρξή τους είχε καθυστερήσει και αφορά σε αποπληρωμές ολοκληρωμένων συμβάσεων αφετέρου ορισμένα σημαντικά έργα στα οποία εκκρεμούσε η συμπλήρωση λειτουργικής φάσης.

Στόχοι Υποπρογράμματος

Το Υποπρόγραμμα περιελάμβανε τη συμπλήρωση λειτουργικών φάσεων έργων καθοριστικής σημασίας για την ολοκλήρωση των παρεμβάσεων του Π Ε Π 1989 – 93 (π.χ. Σήραγγα Τυμφρηστού).

Ο κύριος στόχος του Υποπρογράμματος ήταν η συμπλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου των έργων του Π Ε Π 1989 – 93 όπως αυτό είχε οριστικοποιηθεί μέσω των διαδικασιών και τροποποιήσεων που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια εφαρμογής του.

6.11 ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ8:Εφαρμογή

Συνοπτικά χρηματοοικονομικά στοιχεία:

Συνολικό κόστος:	4.955.000 ECU
Δημόσια Δαπάνη:	4.955.000 ECU
Συμμετοχή Ε Τ Π Α:	2.787.000 ECU (56,24%)
Συμμετοχή Ε Κ Τ:	929.000 ECU (18,74%)

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Υποπρόγραμμα περιλαμβάνει τις ενέργειες κατάρτισης των στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης, που έχουν την ευθύνη του σχεδιασμού και της εφαρμογής του προγράμματος. Το Υποπρόγραμμα “Εφαρμογή” αποτελούσε θεμελιακό

στοιχείο του όλου Επιχειρησιακού Προγράμματος καθώς διασφάλιζε την ομαλή υλοποίηση όλων των άλλων Υποπρογραμμάτων.

Με το Υποπρόγραμμα αυτό γινόταν πρόβλεψη για την έγκαιρη αντιμετώπιση των παραγόντων εκείνων που ήταν δυνατόν να επηρεάσουν αρνητικά την πορεία του Προγράμματος και συγχρόνως ενισχυόταν η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων του Ε Π υπό το πρίσμα της ολοκληρωμένης ανάπτυξης.

Ακόμα περιελάμβανε ενέργειες ενίσχυσης νέων θεσμών Αυτοδιοίκησης και του συντονισμού της με οριζόντιες παρεμβάσεις.

Αποτελούνταν από τα ακόλουθα 2 αλληλοσυμπληρούμενα Μέτρα:

1. Στήριξη Μέτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης Περιφερειακού Προγράμματος

(Τεχνικός εξοπλισμός, Σύνταξη μελετών, Δημοσιότητα, Μηχανισμοί Παρακολούθησης και Αξιολόγησης, Λειτουργικές Δαπάνες κ.λ.π.)

2. Στήριξη Μέτρων Ανάπτυξης Ανθρώπινων Πόρων

(Ανάπτυξη δομών Παρακολούθησης και Αξιολόγησης, Σύνταξη προκαταρκτικών ερευνών, Διεύρυνση τοπικής αγοράς εργασίας, Αναγνώριση των κοινωνικών ομάδων που υφίστανται αποκλεισμό, δημοσιότητα, οργάνωση συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης στην Περιφέρεια κ.λ.π.).

Το Υποπρόγραμμα “Εφαρμογή” τελικά απέβλεπε στη βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων από τη συντονισμένη δράση των δύο Διαρθρωτικών Ταμείων μέσω του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Όσον αφορά την καλή λειτουργία των Επιτροπών Παρακολούθησης των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων θα εξασφαλιζόταν με τη συνέχιση των δραστηριοτήτων τεχνικής βοήθειας που χρηματοδοτούνταν στο Κ Π Σ 1989-1993 μέχρι 31-12-1994.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

- ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 1994-1999

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

**ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
1994 – 1999**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 1994-1999

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.1 : Υποπρογράμματα ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας

Α/ Α	Υποπρογράμματα ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας	Αρχικές Δεσμεύσεις		Τροποποίηση Προγράμματος	
		Συνολικό Κόστος	(%) στο Συνολικό Κόστος	Συνολικό Κόστος	(%) στο Συνολικό Κόστος
1.	ΕΟΠ Στήριξης Μειονεκτικών Περιοχών	109,2	17,5	85,7	15,8
2.	Αγροτική Ανάπτυξη	106,3	17,1	96,2	17,7
3.	Στήριξη Επιλεγμένων Παραγωγικών Τομέων	217,4	34,9	181,8	33,6
4.	Αξιοποίηση Ανθρώπινου Δυναμικού	44,4	7,1	37,9	7
5.	Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής	51,2	8,2	55,8	10,3
6.	ΕΑΠΠΑ	57,7	9,3	50,9	9,4
7.	Συμπλήρωση Έργων ΠΕΠ 1989-93	31,9	5,1	26,8	4,9
8.	Εφαρμογή	5	0,8	4,9	0,9
9.	Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης			0,8	0,1
	ΣΥΝΟΛΟ	623	100	541	100

Ο Πίνακας 7.1 αναδεικνύει το Υποπρόγραμμα 3 «Στήριξη Επιλεγμένων Παραγωγικών Τομέων» ως το πλέον σημαντικό Υποπρόγραμμα του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας. Το Υποπρόγραμμα δομείται από τρία (3) Μέτρα που εστιάζονται :

- Στις μεταφορές (Μέτρο 3.1), που αποτελούσαν το 27,6% του συνολικού κόστους του υποπρογράμματος, και αποτελούν το 44,2%,
- στις ΜΜΕ(Μέτρο 3.2), που αποτελούσαν το 57,14% του συνολικού κόστους του Υποπρογράμματος, και αποτελούν το 47,5%,
- στον Τουρισμό (Μέτρο 3.3), που αποτελούσε το 15,6% του συνολικού κόστους του Υποπρογράμματος, και αποτελεί 8,3%.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί η σύνθεση του Υποπρογράμματος³, όσον αφορά στην έμφαση που τοποθετεί το ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας τις Μεταφορές, συναρτήσει της «Στήριξης Επιλεγμένων Παραγωγικών Τομέων», καθώς επίσης και το ποιους παραγωγικούς τομείς επιλέγει να υποστηρίξει.

Οι παραπάνω κατευθύνσεις είναι εμφανείς σε όλο το ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας και τα οκτώ Υποπρογράμματά του, τα οποία περιλαμβάνουν συνολικά είκοσι εννέα (29) Μέτρα και προσανατολίζονται στην στήριξη και ανάπτυξη :

- των υποδομών,
- του παραγωγικού τομέα,
- του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής,
- της υγείας και πρόνοιας,
- του ανθρώπινου δυναμικού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.2: Μέτρα ανάπτυξης υποδομών

Α/Α	Περιγραφή Μέτρων	Αρχικές Δεσμεύσεις		Τροποποίηση Προγράμματος	
		Συνολικό Κόστος	(%) στο Συνολικό Κόστος	Συνολικό Κόστος	(%)στο Συνολικό Κόστος
1.	1.2 : Βασικές Υποδομές	52.054	8,4	84.000	15,5
2.	2.1: Αγροτική Υποδομή και υποστηρικτικές Ενέργειες	45.188	7,3	44.484	8,1
3.	2.6:Συμπληρωματικές Ενέργειες	26.442	4,2	20.888	3,7
4.	3.1: Μεταφορές	59.623	9,6	80.457	14,8
5.	6.1: βασικές Υποδομές (ΕΑΠΤΑ)	26.891	4,3	28.194	5,1
6.	7.1: Συμπλήρωση Υποδομών ΕΤΠΑ 1989-93	26.813	4,3	21.435	4
7.	7.2: Συμπλήρωση ΕΑΠΤΑ 1989-93	1.754	0,3	1.056	0,2
8.	7.3: Συμπλήρωση ΕΑΠ Ευρυτανίας 1989-93	579	0,1	642	0,1
9.	7.4:Συμπλήρωση ΕΑΠ Φωκίδας 1989-93	2.753	0,4	3.682	0,5
	ΣΥΝΟΛΟ	242.097	38,9	284.838	52

Η δεύτερη βασική κατεύθυνση του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας είναι η ενίσχυση του παραγωγικού περιβάλλοντος. Ο τομέας αυτός κάλυπτε το 38% του συνολικού κόστους του Προγράμματος, και καλύπτει το 20,8%. Στο πλαίσιο αυτής της κατεύθυνσης, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενίσχυση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων, αφού το αντίστοιχο μέτρο καλύπτει 15,9% του συνολικού κόστους του Προγράμματος και είναι ταυτόχρονα, από την άποψη του προϋπολογισμού το σημαντικότερο Μέτρο του Προγράμματος.

Η μείωση που παρατηρείται, στο Μέτρο 3.2, μετά την τροποποίηση, οφείλεται στην ένταξη στο Μέτρο των δύο ΒΙΟΠΑ (Χαλκίδας, Άμφισσας), και την αντίστοιχη μείωση των ιδιωτικών δεσμεύσεων.

Επιπλέον, στον ίδιο Πίνακα παρατηρείται ο μηδενισμός των δεσμεύσεων του Μέρους 1.3, μιας και δεν είναι δυνατόν να υλοποιηθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.3 : Μέτρα υποστήριξης παραγωγικού περιβάλλοντος

Α/Α	Περιγραφή Μέτρων	Αρχικές Δεσμεύσεις		Τροποποίηση Προγράμματος	
		Συνολικό Κόστος	(%)στο Συνολικό Κόστος	Συνολικό Κόστος	(%) στο Συνολικό Κόστος
1.	1.3: Στήριξη Παραγωγικού Περιβάλλοντος	54.475	8,7		
2.	2.3 :Υποστήριξη Κτηνοτροφίας	3.389	0,5	1.091	0,2
3.	2.4: Μετεγκατάσταση Κτηνοτροφικών Μονάδων και Επεξεργασία Αποβλήτων Κτηνοτροφικών Εκμεταλλεύσεων	6.318	1,0	2.336	0,3
4.	2.5: Ανάπτυξη Αγροτουρισμού	9.333	1,5	2.222	0,3
5.	3.2: Ενίσχυση ΜΜΕ	123.757	19,9	86.178	15,9
6.	3.3: Τουρισμός	34.001	5,5	15.248	2,7
7.	6.3: Ενίσχυση Τοπικής Οικονομίας	5.460	0,9	6.324	1,1
8.	2.8: Αξιοποίηση Ήπιων Μορφών Ενέργειας			2.668	0,3
	ΣΥΝΟΛΟ	236.733	38,0	113.399	20,8

Τρίτη βασική κατεύθυνση του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας είναι η προστασία του περιβάλλοντος και η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής. Τα μέτρα του Πίνακα 7.4 αποτελούν 12% του συνολικού κόστους του Προγράμματος. Η τροποποίηση του Προγράμματος ενίσχυσε το ποσοστό παρέμβασης της κατεύθυνσης. Ο χαρακτηρισμός τους, ως μέτρα που απευθύνονται στην προστασία του περιβάλλοντος και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως απόλυτος, καθώς μέρος του συνολικού κόστους τους απευθύνεται σε ανάπτυξη υποδομών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.4 : Μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος

ΠΟΣΑ ΣΕ '000 ECU					
Α/Α	Περιγραφή Μέτρων	Αρχικές Δεσμεύσεις		Τροποποίηση Προγράμματος	
		Συνολικό Κόστος	(%)στο Συνολικό Κόστος	Συνολικό Κόστος	(%)στο Συνολικό Κόστος
1.	2.2: Ανάπτυξη και Προστασία Δασών	13.900	2,2	20.774	3,6
2.	5.1 : Υποδομές Ύδρευσης-Αποχέτευσης Αποβλήτων	18.463	3,0	28.500	5,1
3.	5.3: Προστασία και Ανάδειξη Φυσικού Περιβάλλοντος	2.124	0,3	2.794	0,3
4.	6.2 :Ποιότητα Ζωής	25.316	4,1	16.387	3
	Σ Υ Ν Ο Λ Ο	59.803	9,6	68.455	12

Τέταρτη βασική επιδίωξη του ΠΕΠ, είναι η ανάπτυξη των υποδομών υγείας, με στόχο την προσέγγιση με τους εθνικούς δείκτες. Οι δράσεις στον τομέα υγείας και πρόνοιας καλύπτουν το 4,4% του ΠΕΠ(πίνακας 3.5).

Οι διαμορφωμένες δεσμεύσεις επαρκούν για την ολοκλήρωση των υπογεγραμμένων συμβάσεων των έργων του μέτρου, (Νοσοκομεία Λαμίας και Θήβας).

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.5 : Μέτρα Υγείας – Πρόνοιας

ΠΟΣΑ ΣΕ '000 ECU					
Α/Α	Περιγραφή Μέτρων	Αρχικές Δεσμεύσεις		Τροποποίηση Προγράμματος	
		Συνολικό Κόστος	(%)στο Συνολικό Κόστος	Συνολικό Κόστος	(%)στο Συνολικό Κόστος
1.	5.2 :Κοινωνικές Υποδομές	30.620	4,9	24.561	4,4
	ΣΥΝΟΛΟ	30.620	4,9	24.561	4,4

Τέλος, πέμπτη βασική κατεύθυνση του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας αποτελεί η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού που αντιστοιχεί σε 7,2% του συνολικού κόστους του Προγράμματος(πίνακας 7.6).

Ο περιορισμός του Μέτρου 4.1 υποδείχτηκε λόγω του ότι επαρκεί για την υλοποίηση του Μέτρου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.6 : Μέτρα ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού

ΠΟΣΑ ΣΕ '000 ECU

Α/Α	Περιγραφή Μέτρων	Αρχικές Δεσμεύσεις		Τροποποίηση Προγράμματος	
		Συνολικό Κόστος	(%)στο Συνολικό Κόστος	Συνολικό Κόστος	(%)στο Συνολικό Κόστος
1.	1.4: Ανθρώπινο Δυναμικό	1.770	0,3	1.770	0,2
2.	2.7: Κατάρτιση	1.770	0,3	1.770	0,2
3.	4.1: Υποδομές Αξιοποίησης Ανθρώπινου Δυναμικού	29.041	4,7	22.562	4
4.	4.2: Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση	13.053	2,1	13.054	2,4
5.	4.3:Καταπολέμηση Κοινωνικού Αποκλεισμού	2.301	0,4	2.300	0,3
6.	9.1: Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης Ν.Βοιωτίας			838	0,1
	ΣΥΝΟΛΟ	47.935	7,8	42.294	7,2

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.7 : Μέτρα υποστήριξης του Προγράμματος

ΠΟΣΑ ΣΕ '000 ECU

Α/Α	Περιγραφή Μέτρων	Αρχικές Δεσμεύσεις		Τροποποίηση Προγράμματος	
		Συνολικό Κόστος	(%)στο Συνολικό Κόστος	Συνολικό Κόστος	(%)στο Συνολικό Κόστος
1.	1.1 : Διαμόρφωση Σχεδίου Στήριξης	886	0,14		
2.	8.1 : Στήριξης Μέτρων Περιφερειακής Ανάπτυξης Περιφ/κού Προγρ/τος	3.716	0,59	3.716	0,5
3.	8.2: Στήριξη Μέτρων Ανάπτυξης Ανθρώπινων Πόρων	1.239	0,19	1.239	0,2
	Σ Υ Ν Ο Λ Ο	5.841	0,93	4.955	0,7

Το Μέτρο 1.1 αποτελούσε υποστηρικτικό Μέτρο, το οποίο είχε στόχο την εξειδίκευση του Υποπρογράμματος 1. Η δράση που προβλεπόταν θα υλοποιηθεί από το Μέτρο 8.1. Τα Μέτρα 8.1 και 8.2 έχουν σχεδιαστεί για να καλύψουν τις λειτουργικές ανάγκες και να διευκολύνουν την εφαρμογή του Προγράμματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.8 : Κυριότερα προβλήματα Περιφέρειας

Α/Α	Κυριότερα προβλήματα	Συμμετοχή των στόχων στην επίλυση των προβλημάτων			
		ΣΤΟΧΟΣ 1	ΣΤΟΧΟΣ 2	ΣΤΟΧΟΣ 3	ΣΤΟΧΟΣ 4
1.	Αύξηση ανεργίας, λόγω κυρίως της έντονης αποβιομηχάνισης αλλά και της μείωσης των απασχολούμενων του πρωτογενή τομέα.	II	III	III	II
2.	Δίκτυο συγκοινωνιών μη ανταποκρινόμενο στις σύγχρονες ανάγκες.	III	III	I	I
3.	Χαμηλή ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων, έλλειψη αγροτικών υποδομών και υποδομών διαχείρισης υδάτινων πόρων	I	III	III	I
4.	Βιομηχανική παρακμή ορισμένων περιοχών.	I	III	I	I
5.	Γεωγραφική απομόνωση ορισμένων περιοχών	III	III	I	I
6.	Έλλειψη τουριστικών υποδομών για την ανάδειξη των ιδιαίτερων περιοχών	I	III	I	I
7.	Έλλειψη υποδομών στους τομείς υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης	I	I	I	III
8.	Σημαντικές ελλείψεις αποχετευτικών δικτύων, συστημάτων	I	I	I	III

	επεξεργασίας λυμάτων και χώρων διάθεσης απορριμμάτων- Άναρχη δόμηση				
		XIII	XX	XII	XII

I:Μικρή Συμμετοχή, II: Μεσαία Συμμετοχή, III : Σημαντική Συμμετοχή,

Στον παραπάνω Πίνακα (7.8), φαίνεται ότι οι στόχοι του Προγράμματος είναι προσανατολισμένοι προς την κατεύθυνση επίλυσης των παρουσιαζόμενων προβλημάτων της Περιφέρειας.

Ο στόχος 1 αντιμετωπίζει κυρίως τις απομονωμένες γεωγραφικά περιοχές της Περιφέρειας αλλά και συμβάλλει στη βελτίωση των συγκοινωνιών της.

Ο στόχος 2 αντιμετωπίζει τα περισσότερα προβλήματα της Περιφέρειας. Έτσι, καλύπτει τη βελτίωση των συγκοινωνιών της Περιφέρειας και συμβάλλει προς την άρση της απομόνωσης των γεωγραφικά απομονωμένων περιοχών της Περιφέρειας. Ενισχύει το παραγωγικό περιβάλλον του δευτερογενούς τομέα, ενισχύει τον αγροτικό τομέα με τη βελτίωση της προσπελασιμότητας των αγροτικών περιοχών και αναδεικνύει περαιτέρω τις δυνατότητες ανάπτυξης του τουριστικού τομέα.

Ο στόχος 3 αντιμετωπίζει κυρίως τα προβλήματα του πρωτογενούς τομέα.

Ο στόχος 4 αντιμετωπίζει τις ελλείψεις υποδομών στους τομείς υγείας, πρόνοιας, εκπαίδευσης και περιβάλλοντος.

Τέλος, και οι τέσσερις στόχοι του Προγράμματος ενισχύουν σημαντικά την απασχόληση στην Περιφέρεια.

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι τόσο η στρατηγική όσο και οι στόχοι του Προγράμματος είναι προσανατολισμένοι κυρίως στην αντιμετώπιση των αναγκών της Περιφέρειας, και λιγότερο στις δυνατότητες ή τις ευκαιρίες ανάπτυξής της. Μόνο στα βαθμό που βελτιώνεται ικανοποιητικά διάφοροι οικονομικοί τομείς μπορούν να αποτελέσουν μοχλοί ανάπτυξης της Περιφέρειας.

Στην Περιφέρεια όμως εξακολουθεί να υφίστανται τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν και το ΠΕΠ 94-99 θα αντιμετωπίσει μέρος των αναγκών.

Στόχοι του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας και συνάφεια μεταξύ

Υποπρογραμμάτων και στόχων

Το Πρόγραμμα αποτελούνταν αρχικά από οκτώ (8) Υποπρογράμματα που περιγράφονται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Υποπρογράμματα ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας

Α/ Α	Υποπρογράμματα ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας	Συνολικό Κόστος σε MECU	% Συμμετοχή	Συμμετοχή των στόχων Στην επίλυση των προβλημάτων			
				ΣΤΟΧΟΣ 1	ΣΤΟΧΟΣ 2	ΣΤΟΧΟΣ 3	ΣΤΟΧΟΣ 4
1.	ΕΟΠ Στήριξης Μειονεκτικών Περιοχών	109,2	17,5	III	II	I	I
2.	Αγροτική Ανάπτυξη	106,3	17,1	II	I	III	II
3.	Στήριξη Επιλεγμένων Παραγωγικών Τομέων	196,5/ 217,4	31,5/34, 9	II	III	I	I
4.	Αξιοποίηση Ανθρώπινου Δυναμικού	44,4	7,1	II	III	II	II
5.	Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής	51,2	8,2	I	I	I	III
6.	ΕΑΠΤΑ	57,7	9,3	II	II	I	II
7.	Συμπλήρωση Έργων ΠΕΠ 1989-93	52,7/ 31,9	8,5/ 5,1	II	III	I	I
8.	Εφαρμογή	6	0,8	II	II	II	II
	ΣΥΝΟΛΟ	623	100	XVI	XVII	XII	XIV

I : Μικρή Συμμετοχή, II: Μεσαία Συμμετοχή, III: Σημαντική Συμμετοχή,

Η συνάφεια μεταξύ των Υποπρογραμμάτων και των στόχων του Προγράμματος, δηλαδή η συμμετοχή του κάθε Υποπρογράμματος στην υλοποίηση του κάθε στόχου του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας περιγράφεται στον Πίνακα. Από την ανάλυση που γίνεται στον Πίνακα, φαίνεται ότι όλα τα υποπρογράμματα έχουν συνάφεια με τους στόχους του ΠΕΠ και ότι ο βαθμός συμμετοχής του κάθε Υποπρογράμματος στην υλοποίηση του κάθε στόχου είναι διαφορετικός.

Το Υποπρόγραμμα 1- ΕΟΠ Στήριξης Μειονεκτικών Περιοχών – συμμετέχει στην υλοποίηση όλων των στόχων του Υποπρογράμματος με διαφορετικό όμως βαθμό συμμετοχής. Στο στόχο 1 έχει σημαντική συμμετοχή, στο στόχο 2 μεσαία συμμετοχή, και στους στόχους 3 και 4 μικρή συμμετοχή.

Οι δράσεις που περιλάμβανε αρχικά το Υποπρόγραμμα είναι :

- Οδικοί άξονες περιφερειακού και επαρχιακού δικτύου
- Λιμάνια –Μαρίνες
- Μικρά επενδυτικά σχέδια
- Προγράμματα κατάρτισης

Το Υποπρόγραμμα 2- Αγροτική Ανάπτυξη – έχει σημαντική συμμετοχή στο στόχο 3, μεσαία συμμετοχή στους στόχους 1 και 4 και μικρή συμμετοχή στο στόχο 2.

Οι δράσεις που περιλάμβανε αρχικά το Υποπρόγραμμα είναι :

- Εγγειοβελτικά – Αντιπλημμυρικά έργα
- Αγροτικά δίκτυα
- Εξηλεκτρισμός αγροτικών εκτάσεων
- Δασικά έργα (δρόμοι, αναδασώσεις κ.λ.π.)
- Ενέργειες βελτίωσης αποδοτικότητας ζώων
- Μετεγκαταστάσεις αγροτικών εκμεταλλεύσεων
- Έργα τυποποίησης προϊόντων
- Αλιευτικά καταφύγια
- Προγράμματα κατάρτισης.

Το Υποπρόγραμμα 3- Στήριξη Επιλεγμένων Παραγωγικών Τομέων- έχει σημαντική συμμετοχή στο στόχο 2, μεσαία συμμετοχή στο στόχο 1 και μικρή συμμετοχή στους στόχους 3 και 4.

Οι δράσεις που περιλάμβανε αρχικά το Υποπρόγραμμα είναι :

- Οδικοί άξονες εθνικού, περιφερειακού και επαρχιακού δικτύου
- Λιμάνια – Μαρίνες
- Επενδυτικά σχέδια – ΒΙΟΠΙΑ
- Δράσεις στον τουρισμό (μουσεία, αναστήλωση ιστορικών κτιρίων, ανάπλαση χώρων παραλιών, πολιτιστικά κέντρα).

Το Υποπρόγραμμα 4- Αξιοποίηση Ανθρώπινου Δυναμικού – έχει σημαντική συμμετοχή στο στόχο 2 και μεσαία συμμετοχή στους στόχους 1,3 και 4.

Οι δράσεις που περιλάμβανε αρχικά το Υποπρόγραμμα είναι :

- Αίθουσες εκπαίδευσης
- Προγράμματα κατάρτισης

- Ενέργειες κοινωνικού αποκλεισμού.

Το Υποπρόγραμμα 5 – Περιβάλλον και Ποιότητα ζωής – έχει σημαντική συμμετοχή στο στόχο 4 και μικρή συμμετοχή στους άλλους στόχους.

Οι δράσεις που περιλάμβανε αρχικά το Υποπρόγραμμα είναι :

- Υδρεύσεις – Αποχετεύσεις
- Βιολογικοί καθαρισμοί
- Χώροι διάθεσης απορριμμάτων
- Κατασκευή νοσοκομείων βρεφονηπιακών σταθμών.

Το Υποπρόγραμμα 6 –ΕΑΠΠΑ- έχει μεσαία συμμετοχή στους στόχους 1,2 και 4 και μικρή συμμετοχή στο στόχο 3.

Οι δράσεις που περιλάμβανε αρχικά το Υποπρόγραμμα είναι :

- Οδικοί άξονες επαρχιακού και τοπικού δικτύου
- Υδρεύσεις – Αποχετεύσεις
- Βιολογικοί καθαρισμοί
- Χώροι διάθεσης απορριμμάτων
- Ενέργειες αστικής ανάπτυξης
- Δράσεις στον τουρισμό και στον πολιτισμό.

Το Υποπρόγραμμα 7 – Συμπλήρωση Έργων ΠΕΠ 1989-93 – έχει σημαντική συμμετοχή στο στόχο 2, μεσαία συμμετοχή στο στόχο 1 και μικρή συμμετοχή στους στόχους 3 και 4. Οι δράσεις που περιέχονται στο Υποπρόγραμμα αφορούσαν την ολοκλήρωση ενεργειών του Α΄ΚΠΣ.

Τέλος το Υποπρόγραμμα 8 – Εφαρμογή- έχει μεσαία συμμετοχή και στους τέσσερις στόχους. Από το σύνολο της συμμετοχής όλων των Υποπρογραμμάτων στην υλοποίηση των στόχων προκύπτει, ότι μεγαλύτερη συμμετοχή παρουσιάζεται στο στόχο 2, που αφορά την ενίσχυση της οικονομίας (Μ.Μ.Ε)

και τη βελτίωση των συγκοινωνιών και αποτελεί την πρώτη προτεραιότητα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται ο αρχικός σχεδιασμός των Υποπρογραμμάτων και η τελική τους διαμόρφωση μετά την τροποποίηση του Προγράμματος.

A/A	Υποπρογράμματα ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας	Συνολικό Κόστος σε MECU	% Συμμετοχή	Τροποποιημένο Συνολικό κόστος Σε MECU	% Συμμετοχή
1.	ΕΟΠ Στήριξης Μειονεκτικών Περιοχών	109,2	17,5	85,7	15,8
2.	Αγροτική Ανάπτυξης	106,3	17,1	96,2	17,7
3.	Στήριξη Επιλεγμένων Παραγωγικών Τομέων	217,4	34,9	181,8	33,6
4.	Αξιοποίηση Ανθρώπινου Δυναμικού	44,4	7,1	37,9	7
5.	Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής	51,2	8,2	55,8	10,3
6.	ΕΑΠΤΑ	57,7	9,3	50,9	9,4
7.	Συμπλήρωση Έργων ΠΕΠ 1989-93	31,9	5,1	26,8	4,9
8.	Εφαρμογή	5	0,8	4,9	0,9
9.	Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης			0,8	0,1
	Σ Υ Ν Ο Λ Ο	623	100	541	100

Η τροποποίηση του Προγράμματος προέκυψε λαμβάνοντας υπόψη την εξέταση των ενταγμένων έργων, την πορεία υλοποίησης του Προγράμματος, αλλά και τις εκτιμήσεις για την περαιτέρω πρόοδο του Προγράμματος.

Στον Πίνακα αυτό, παρατηρείται ο περιορισμός των δεσμεύσεων του Υποπρογράμματος 1.

Η μείωση των δεσμεύσεων του Υποπρογράμματος 1 εξαιτίας της μη υλοποίησης των δράσεων για τις ΜΜΕ που αρχικά προβλεπόταν, είχε ως αποτέλεσμα την περιορισμένη ενίσχυση των προβληματικών περιοχών της Περιφέρειας.

Επιπλέον, οι οδικοί άξονες που θα υλοποιήθηκαν από το Μέτρο 1.2, του ιδίου Υποπρογράμματος, θα είχαν θετικές επιπτώσεις στις ευρύτερες περιοχές παρέμβασης του στόχου 1, δεν αντιμετωπίζουν όμως τα τοπικά προβλήματα επικοινωνίας των περιοχών αυτών.

Οι μεταβολές των δεσμεύσεων που γίνονται σε επίπεδο Μέρου, δεν επιδρούν στους διαμορφωμένους φυσικούς στόχους του Προγράμματος, αλλά συμβάλουν στην οικονομική τους ολοκλήρωση. Οι μεταβολές αυτές σχολιάζονται στην ανάλυση σε επίπεδο Μέρου που γίνεται σε επόμενη παράγραφο.

Το Υποπρόγραμμα «Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης» αποφασίστηκε για την ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης στην Περιφέρεια και οι δράσεις που υλοποιήθηκαν αφορούν το Νομό Βοιωτίας.

Συμπερασματικά :

- Οι στόχοι 3 και 4 επιτεύχθηκαν σύμφωνα με το αρχικό σχεδιασμό,
- Ο στόχος 2 επιτεύχθηκε σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό πλην της περιορισμένης ενίσχυσης των προβληματικών περιοχών,
- Ο στόχος 1 δεν επιτεύχθηκε σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, καλύφθηκε όμως σημαντικά από την υλοποίηση του Μέρου 1.2, αλλά και την υλοποίηση ορισμένων δράσεων άλλων Μέρων του Προγράμματος.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 7.9: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 1994-99**

ΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΓΡ/ΤΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗ ΣΤΟΧΟΙ		ΕΤΟΣ 31.12.98	ΕΤΟΣ 2001
	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ 1.Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν ή διατηρήθηκαν κατά την εφαρμογή του Προγράμματος μέχρι 31-3-98			1.532	1.935
ΣΤΟΧΟΣ 1	ΣΤΟΧΟΣ 1				
Άρση της γεωγραφικής απομόνωσης των περισσότερων προβληματικών περιοχών(Ευρυτανία, Εύβοια, εσωτερικές ζώνες της Φωκίδας)	1.Ποσοστό πληθυσμού επί των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών που ωφελείται από τις ενέργειες του Προγράμματος.	85000	75%	37%	75%
	2.Αύξηση αριθμού επιβατών ή όγκου εμπορευμάτων.		20%	-	12%
	3.Αύξηση τουριστικής κίνησης στις περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.	178000	25%	-	12%
ΣΤΟΧΟΣ 2	ΣΤΟΧΟΣ 2				
Βελτίωση των συγκοινωνιών και ενίσχυση της οικονομίας με στόχο την καταπολέμηση των αρνητικών επιπτώσεων της βιομηχανικής παρακμής σε ορισμένες περιοχές της Περιφέρειας.	1.Μείωση της χρονικής διάρκειας των μεταφορών.	90min	78min	-	78min
	2.Ποσοστό καλής βατότητας επαρχιακού δικτύου(3.447χλμ.)	69%	77%	74%	77%
	3.Αριθμός παραγωγικών επενδύσεων που υποστηρίζονται.	536	661	45	105
	4.Αριθμός/ποσοστό επιχειρήσεων που θα επωφεληθούν από τα δίκτυα υποδομής.		7%	-	-
	5.Αύξηση αριθμού επιβατών ή όγκου εμπορευμάτων(ποσοστό).		15%	-	8%
	6.Αύξηση τουριστικής κίνησης.		5%	-	1,5%
	7.Όγκος πωλήσεων ως προς το σύνολο της περιφερειακής παραγωγής(εκ.δρχ.)		3,8%	-	1,5%
	8.Αριθμός ανέργων που εκπαιδεύεται/καταρτίζεται.	261.000			
	9.Ποσοστό ενεργού πληθυσμού που ωφελείται από τις ενέργειες κατάρτισης.		6.870		4.190
	10.Ποσοστό μακροχρόνιων ανέργων (σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος).	11%	3,6%	2%	3,6%
	57,8%	30%	36%	30%	

ΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΓΡ/ΤΟΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΤΙΜΗ		ΕΤΟΣ 31.12.98	ΕΤΟΣ 2001
		ΒΑΣΗ	ΣΤΟΧΟΙ		
ΣΤΟΧΟΣ 3	ΣΤΟΧΟΣ 3				
Ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα.	1.Ποσοστό εξυπηρετούμενων γεωργικών εκμεταλλεύσεων από αγροτικό δίκτυο.	70%	78%	76%	78%
Ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων.	2.Ποσοστό προστατευομένων στρεμμάτων(πλημμύρες).	8%	60%	33%	60%
	3.Εκμεταλλεύσεις στις ζώνες των έργων.		13.688	5.600	13.688
	4.Ποσοστό αύξησης των δασικών εκτάσεων.	1%	1,1%	1,04%	1,1%
	5.Ποσοστό κτηνοτροφικών μονάδων που ωφελούνται.	8%	14%	-	-
	6.Βελτίωση του δυναμικού ιχθυοπαραγωγής από τα βελτιωτικά έργα (τόνοι).	450	480	-	480
	7.Ποσοστό αγροτικού πληθυσμού που ωφελείται από τις ενέργειες του προγράμματος.	264.000	52.947	30.120	52.947
ΣΤΟΧΟΣ 4	ΣΤΟΧΟΣ 4				
Αναβάθμιση του περιβάλλοντος και των συνθηκών ζωής των κατοίκων.	➤ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ				
	1.Ποσοστό πληθυσμού που εξυπηρετείται:				
	-από τα δίκτυα διανομής νερού	87,4%	93%	91,3%	92%
	-από τα δίκτυα αποχέτευσης	45%	60%	53,5%	57%
	-από δίκτυα επεξεργασίας αστικών λυμάτων	25%	34%	29%	32%
	-από διάθεση των απορριμμάτων	37%	45%	42,5%	45%
	2.Ποσοστό πληθυσμού των αστικών κέντρων που καλύπτονται από το πολεοδομικό σχέδιο.	90%	95%	92,5%	95%
	➤ ΥΓΕΙΑ				
	3.Νοσοκομειακές κλίνες ανά 1000 κατοίκους.	1,9	3,3	-	-
	4.Γιατροί ανά 1000 κατοίκους.	1,6	1,8	-	-
	5.Δυνατότητα εξυπηρέτησης νοσηλευομένων.	10.603	18.000	-	18.000
	6.Ποσοστό ασθενών που κατευθύνονται εκτός Περιφέρειας.	17%	5%	-	-
	➤ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ				
	7.Αύξηση δυναμικότητας του συστήματος εκπαίδευσης επαγγελματικής κατάρτισης.		+7,5%	+2%	5%
	8.Ποσοστό κάλυψης αιθουσών διδασκαλίας(Γυμνάσια/Λύκεια).	77%	91%	83%	91%
	9.Μαθητές Γυμνασίων/Λυκείων ανά αίθουσα.	24,3	20,64	22	20,64

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

- ◆ Απολογιστική Έκθεση ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 1994-1999
Σύμβουλος Αξιολόγησης ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας
Ιούνιος 1999

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2000-2006

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2000-2006

8.1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2000 – 2006

Συγκριτικά πλεονεκτήματα – Προβλήματα

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Στερεάς Ελλάδας είναι:

- Η δυνατότητα αξιοποίησης ανεπτυγμένων μεταφορικών υποδομών (ΠΑΘΕ, σιδηρόδρομος)
- Η γειτνίαση με τη μεγάλη αγορά της Αττικής και η εύκολη πρόσβαση στις σημαντικές υποδομές της (Νέο Αεροδρόμιο, χρηματοοικονομικές εξυπηρετήσεις, κλπ.)
- Η συνεπαγόμενη υποδοχή της διάχυσης των δραστηριοτήτων της Αττικής
- Η ύπαρξη μεγάλων βιομηχανικών συγκεντρώσεων
- Οι σημαντικοί φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι
- Η συγκέντρωση της πεδινής γεωργίας – κτηνοτροφίας
- Οι επιπτώσεις από την διοργάνωση της Ολυμπιάδας
- Οι δυνατότητες που προκύπτουν από τη διοργάνωση της Ολυμπιάδας.

Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια είναι:

- Οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες με έντονα χαρακτηριστικά δυαδικής οικονομίας
- Ο ορεινός χαρακτήρας
- Η ύπαρξη θυλάκων ανεργίας
- Η περιβαλλοντική υποβάθμιση σε ορισμένες περιοχές

Στρατηγικοί στόχοι

Ο Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος που τίθεται στο Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006 για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι η αξιοποίηση των νέων μεταφορικών υποδομών, της γειτνίασης με το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας και της βιομηχανικής βάσης για την μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και την αύξηση της απασχόλησης κυρίως μέσω της ανάπτυξης μιας ανταγωνιστικής οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό, το προτεινόμενο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας δομείται σε έξι (6) Βασικούς Άξονες Προτεραιότητας.

Ως στρατηγικοί στόχοι της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας προσδιορίζονται οι εξής:

- ***Ο εκσυγχρονισμός της παραγωγικής δραστηριότητας, η διασύνδεσή της με τη τοπική οικονομία και η προσαρμογή της στις απαιτήσεις της νέας οικονομίας***

Η ενθάρρυνση ανάληψης επενδύσεων εκσυγχρονισμού για την ενίσχυση της εξωστρέφειας και της ανταγωνιστικότητας των μεγάλων παραγωγικών μονάδων της Περιφέρειας. Η προώθηση δικτυώσεων με τις τοπικές ΜΜΕ με στόχο τη προώθηση της ευελιξίας και παράλληλο όφελος την αύξηση της απασχόλησης. Η στήριξη της καινοτομίας και της αξιοποίησης ερευνητικών αποτελεσμάτων. Η βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος.

- ***Η ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων***

Η λειτουργική διασύνδεση των μεγάλων έργων που εκτελούνται από το 2^ο ΚΠΣ και όσων προγραμματίζονται από το 3^ο. Η προώθηση δικτυώσεων, ιδιαίτερα με την πρωτεύουσα αλλά και τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας. Η λειτουργική διασύνδεσή τους με τα διευρωπαϊκά δίκτυα. Η αναβάθμιση του αναπτυξιακού περιβάλλοντος των αστικών κέντρων. Η ανάπτυξη καινοτομικού και τεχνολογικού περιβάλλοντος. Η ενίσχυση των αναπτυξιακών και επιχειρηματικών υποδομών των αστικών κέντρων. Η ανάδειξη της Λαμίας σε κόμβο μεταφορών και εμπορίου με την αξιοποίηση της ζεύξης Ρίου-Αντιρρίου, της οδού Αντιρρίου-Θερμοπυλών, του νέου Αεροδρομίου, του ΠΑΘΕ και των προτεινομένων συνδέσεων Θερμοπυλών-Εγνατίας (Ε65) και Λαμίας-Αγρινίου.

- ***Η μείωση των έντονων φαινομένων δυϊσμού με έμφαση στις ορεινές και αγροτικές περιοχές***

Η άρση της απομόνωσης των ορεινών περιοχών. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου και η εξισορρόπηση των χωρικών ανισοτήτων. Η ολοκληρωμένη ανάπτυξη της Υπαίθρου. Η βελτίωση της πρόσβασης στα αστικά κέντρα και τις υπόλοιπες περιοχές της Περιφέρειας. Η ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού. Η συγκράτηση του πληθυσμού.

- ***Η προστασία, αποκατάσταση και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος. Αξιοποίηση των πολιτιστικών-ιστορικών πλεονεκτημάτων***

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων από τις αστικές και βιομηχανικές συγκεντρώσεις, ιδίως όσον αφορά τα στερεά και υγρά απόβλητα. Η διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και η σύνδεσή τους με τον τουρισμό. Η προστασία και ανάδειξη των φυσικών οικοσυστημάτων και των περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Η ορθολογική διαχείριση του υδατικού περιβάλλοντος. Η δημόσια δαπάνη για το σύνολο των δράσεων περιβάλλοντος στους άξονες προτεραιότητας 2 και 3 ανέρχεται σε 65,72 εκατ. ΕΥΡΩ.

Ειδικότεροι στόχοι κατά τομέα παραγωγής

Οι στόχοι κατά τομέα παραγωγής διαμορφώνονται ως εξής:

- **Πρωτογενής τομέας**

Η ενίσχυση των υποδομών του αγροτικού τομέα. Η ενίσχυση της συμπληρωματικής απασχόλησης στην ύπαιθρο. Η ανάπτυξη της ορεινής γεωργίας και κτηνοτροφίας. Ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός επιλεγμένων κλάδων και η ενίσχυση της Γεωργικής Έρευνας. Η βελτίωση των δομών μεταποίησης, εμπορίας και διακίνησης των προϊόντων. Η προώθηση των προϊόντων ονομασίας προέλευσης και των επωνύμων προϊόντων. Η αξιοποίηση του δασικού πλούτου και η ανάπτυξη της αλιείας και των ιχθυοκαλλιεργειών. Η ανάπτυξη της μελισσοκομίας.

- **Μεταποίηση και ΜΜΕ**

Η συμπλήρωση και επέκταση των βιομηχανικών και βιοτεχνικών υποδομών. Η προσέλκυση επενδύσεων. Η μείωση του κόστους παραγωγής και η βελτίωση της διακίνησης των προϊόντων. Η μείωση της ανεργίας κυρίως στους θύλακες αυτής. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ.

- **Τριτογενής τομέας**

Η ανάπτυξη των παραγωγικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών στις επιχειρήσεις. Η βελτίωση και προβολή της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος μέσω του εκσυγχρονισμού των τουριστικών καταλυμάτων, της βελτίωσης των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου και της ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού με έμφαση στον ορεινό, τον πολιτιστικό και τον θεραπευτικό τουρισμό .

Ειδικοί τύποι δράσεων

Οι στρατηγικοί στόχοι του Σχεδίου Ανάπτυξης 2000-2006 σε συνδυασμό με την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης και της αξιολόγησης του 2ου ΚΠΣ, οδήγησαν στην υποστήριξη ενεργειών μέσω ειδικών τύπων δράσεων, όπως περιγράφονται στο ΚΠΣ και αποσκοπούν:

- Σε ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την ενίσχυση της Υπαιθρου, σε περιοχές που θα προσδιορισθούν ως ειδικές ζώνες παρέμβασης συγκεντρώνοντας τις δράσεις σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση επίλυσης των προβλημάτων των περιοχών αυτών.

Οι δράσεις αυτές αποτελούν αντικείμενο ειδικού σχεδιασμού του προγράμματος του άξονα προτεραιότητας για τις ορεινές και μειονεκτικές αγροτικές περιοχές, με στόχο οικονομική, κοινωνική πολιτιστική αναβίωση της Υπαίθρου ώστε να εξασφαλίζεται η οικονομική αυτοδυναμία της. Προτεραιότητα της παρέμβασης αποτελεί η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών περιοχών, μέσω της διαφοροποίησης της οικονομικής βάσης, της παροχής υπηρεσιών που σχετίζονται με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των αγροτικών περιοχών και την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στον Ευρωπαϊκό χώρο. Τα ειδικά μέτρα για τις περιοχές αυτές εξειδικεύονται και υλοποιούνται από την Επιτροπή Παρακολούθησης.

Στην ενίσχυση δράσεων στο τύπο ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών με έμφαση σε αστικές περιοχές που επιδεικνύουν υψηλό βαθμό ομοιογένειας ως προς τα λειτουργικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά της και το είδος των προβλημάτων όπου το αστικό περιβάλλον είναι υποβαθμισμένο ή και όπου υπάρχει συγκέντρωση κοινωνικών ομάδων που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Οι δράσεις αυτές προβλέπονται στο πλαίσιο ειδικού μέτρου και θα προταθούν με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση αντιμετώπισης των προβλημάτων από τις τοπικές αρχές σε συνεργασία με τις εθνικά και Περιφερειακές αρχές και τους κοινωνικούς εταίρους.

➤ Στη Διαμόρφωση Στρατηγικής για την καινοτομία και την Κοινωνία της Πληροφορίας:

Η στρατηγική της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την καινοτομία μπορεί να αποτυπωθεί σε πέντε κύριους στρατηγικούς στόχους:

1. Στήριξη της δημιουργίας και της λειτουργίας ειδικών περιοχών υποδοχής και ανάπτυξης καινοτόμων και τεχνολογικών δραστηριοτήτων όπως Τεχνολογικά Πάρκα, Πάρκα Υπηρεσιών κ.λπ. Αυτοί οι οργανωμένοι χώροι θα φιλοξενούν: Επιχειρήσεις Υψηλής Τεχνολογίας, Ερευνητικά Κέντρα και Ειδικές Χρηματοδοτικές Υπηρεσίες (Venture Capital), καθώς και υποστηρικτικές λειτουργίες (διαμονής, αναψυχής κ.λπ.). Η παρέμβαση της Περιφέρειας πρέπει να σχεδιασθεί συστηματικά, δεδομένου του ρόλου του ιδιωτικού τομέα που διασφαλίζεται θεσμικά και σε συνεργασία με τους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς (Υπουργείο Ανάπτυξης, ΟΤΑ κ.λπ.).
2. Ενίσχυση της Έρευνας και Ανάπτυξης
3. Στήριξη της Συνέργειας και της Δικτύωσης μεταξύ Ερευνητικών Κέντρων και Επιχειρήσεων (Σύνδεση Έρευνας και Παραγωγής, Ενίσχυση Δικτύωσης). Ο στρατηγικός αυτός στόχος θα ενισχυθεί ιδιαίτερα και με την πολιτική των κινήτρων.

4. Ενίσχυση του τομέα Τεχνολογία – Καινοτομία που ενσωματώνεται στις πολιτιστικές δραστηριότητες όπως π.χ. η αξιοποίηση κλάδων Η/Υ, Πολυμέσων, Ήχου και Εικόνας και προώθηση της διασύνδεσής τους με την λειτουργία αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, βιβλιοθηκών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.
5. Προώθηση και ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας.,

Οι προτεραιότητες του προγράμματος

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας δομείται σε έξι (6) Βασικούς Άξονες Προτεραιότητας, οι οποίοι είναι οι ακόλουθοι:

1^{0Σ} ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: Μείωση των έντονων φαινομένων δυϊσμού με έμφαση στις ορεινές – αγροτικές περιοχές

2^{0Σ} ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: Προστασία Περιβάλλοντος . Αξιοποίηση των πολιτιστικών – ιστορικών πλεονεκτημάτων και του τουριστικού προϊόντος

3^{0Σ} ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: Βασικές και κοινωνικές υποδομές. Ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων.

4^{0Σ} ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: Ενίσχυση – εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων και διασύνδεση με την τοπική οικονομία.

5^{0Σ} ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: Ανθρώπινο Δυναμικό

6^{0Σ} ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: Τεχνική Βοήθεια

8.2 Άξονες Προτεραιότητας

8.2.1 1^{ος} Άξονας Προτεραιότητας: Μείωση των έντονων φαινομένων δυϊσμού με έμφαση στις ορεινές – αγροτικές περιοχές

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αντιμετωπίζει ακόμη σημαντικά προβλήματα στις προβληματικές και κυρίως ορεινές περιοχές. Οι διανομαρχιακές ανισότητες όπως σε συνδυασμό με τη χαμηλή παραγωγικότητα του αγροτικού τομέα της Περιφέρειας λόγω μη εισαγωγής νέων τεχνολογιών, έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνική συνοχή και ομαλή λειτουργία του συνόλου της Περιφέρειας. Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και η εξισορρόπηση των χωρικών ανισοτήτων από περιοχή σε περιοχή αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την αναπτυξιακή διαδικασία.

Ο Ορεινός χώρος στη Περιφέρεια καταλαμβάνει έκταση 7.356 km² (47,3%) και πληθυσμό 105.962 ποσοστό 11,3%.

Ο πρωτογενής τομέας είναι πλέον σημαντικός για τον ορεινό χώρο ενώ στην Ευρυτανία τα τελευταία τρία έτη σημαντικό ρόλο έχει και ο τριτογενής, .Ο ενεργός πληθυσμός παρουσιάζει φθίνουσα πορεία.

Όσον αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, οι Νομοί Ευρυτανίας και Φθιώτιδας υπολείπονται του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας περίπου στο 53% .

Είναι γεγονός βέβαια ότι λόγω της διάρθρωσης του στατιστικού συστήματος υπάρχει αντικειμενική αδυναμία να προσδιοριστούν οι εξελίξεις στα βασικά οικονομικά μεγέθη στον ορεινό χώρο.

Η εσωτερική μετανάστευση προς τα πεδινά και κυρίως προς τα αστικά κέντρα οδήγησε στη μεγάλη μείωση του ορεινού πληθυσμού και ανέτρεψε ολοκληρωτικά την ηλικιακή πυραμίδα.

Το σύνολο των αγροτικών εδαφών της περιφέρειας είναι 14.544 χιλ. στρέμματα, από τα οποία η χρησιμοποιούμενη αγροτική έκταση είναι 10.606 χιλιάδες στρέμματα, δηλαδή ποσοστό 68% έναντι 70% σε εθνικό επίπεδο, και τα δάση 4.000 χιλ. στρέμματα δηλαδή ποσοστό 25% έναντι 22% σε εθνικό επίπεδο.

Από την χρησιμοποιούμενη αγροτική έκταση τα καλλιεργούμενα εδάφη και οι αγραναπαύσεις είναι 4.035 χιλ. στρεμ. ποσοστό 26% έναντι 30% σε εθνικό επίπεδο, και οι βοσκότοποι 6.659 χιλ. στρεμ. Ποσοστό 42% έναντι 40%.

Η περιφέρεια λοιπόν χαρακτηρίζεται σε εθνικό επίπεδο από μικρότερο ποσοστό καλλιεργούμενων εκτάσεων, αλλά από μεγαλύτερο ποσοστό δασικών εκτάσεων και βοσκοτόπων.

Σε συνδυασμό με το πιο δυσμενές ποσοστό πεδινών εδαφών (21% έναντι 28% σε εθνικό επίπεδο) και του μεγάλου ποσοστού καλλιεργούμενων πεδινών εδαφών

στη περιφέρεια (56,6%) φαίνεται ότι η καλλιεργούμενη γη είναι είδος «εν σπάνει» και χρειάζεται προστασία στο σύνολό της και ιδιαίτερα στα πεδινά.

Οι μόνιμα αρδευόμενες εκτάσεις είναι 840,5 χιλ. στρεμ. Και σε σχέση με την πεδινή καλλιεργούμενη γη αντιπροσωπεύουν ποσοστό 46%, σε σχέση δε με το σύνολο της καλλιεργούμενης γης ποσοστό 20,8%.

Η αναλογία του συνόλου των αρδευόμενων/ καλλιεργούμενων εκτάσεων κατά ΕΣΥΕ στη Περιφέρεια είναι ικανοποιητική (31,89%) και είναι περίπου ίδια με αυτή της χώρας (33,59%).

Ενδοπεριφερειακά το μικρότερο ποσοστό αρδευόμενων καλλιεργούμενων εκτάσεων βρίσκεται στην Εύβοια (13%).

Οι κλιματολογικές συνθήκες ευνοούν τις μεσογειακές καλλιέργειες των σποροκηπευτικών, βαμβακιού, ελιάς, καπνού, αμπελώνες, καθώς και την εκτατική κτηνοτροφία.

Οι περισσότερες καλλιεργούμενες εκτάσεις βρίσκονται στους Νομούς Φθιώτιδας, Βοιωτίας και Εύβοιας, έτσι ώστε αθροιστικά οι τρεις Νομοί κατέχουν το 92% (3.268 χιλ. στρέμματα) της συνολικής γεωργικής γης της Περιφέρειας.

Η αγρανάπαυση είναι αντίστοιχα για τους παραπάνω νομούς 17%, 12%, και 7%.

Μεγάλες σχολάζουσες γεωργικές εκτάσεις έχουμε στην Ευρυτανία.

Γενικά η αγρανάπαυση στις μεγάλες εκτάσεις της Κωπαΐδας και της ευρύτερης Θήβας, καθώς ολόκληρης της Εύβοιας είναι από τις μικρότερες στη χώρα.

Όσον αφορά τη διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μεσαίου μεγέθους της Περιφέρειας, παρατηρείται ότι αυτές υπερβαίνουν τον μέσο όρο της χώρας. Εντός της περιφέρειας υπερτερούν οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις των Νομών Βοιωτίας και Φθιώτιδας όπου υπάρχουν και οι περισσότερες αρδευόμενες εκτάσεις.

Οι ετήσιες καλλιέργειες αντιπροσωπεύουν το 57% της καλλιεργούμενης γης και μαζί με τις δενδρώδεις καλλιέργειες (26%) αποτελούν τις κυρίαρχες καλλιέργειες της Στερεάς Ελλάδας.

Η κατανομή και εξέλιξη της κτηνοτροφικής παραγωγής δείχνει τη ραγδαία εξέλιξη στη παραγωγή χοιρινού, λευκού κρέατος και αυγών καθώς και την αύξουσα σημασία που καταλαμβάνει η παραπάνω παραγωγή σε εθνικό επίπεδο (ποσοστό 22-23% της εθνικής παραγωγής).

Η παραγωγή κρέατος προβάτων, κατσικιών και γάλακτος αυξάνει με μικρότερους ρυθμούς και κρατά σταθερή θέση με 10% στην εθνική παραγωγή.

Εντυπωσιακή μείωση (50 έως 60%) τη τελευταία δεκαετία παρουσιάζει η αιγοπροβατοτροφία στην Ευρυτανία και εντυπωσιακή αύξηση (15%) η αιγοτροφία στη Βοιωτία.

Η δασική παραγωγή δεν είναι σήμερα ιδιαίτερα δυναμική μετά το κλείσιμο και της μονάδας (ΔΑΒΙΕ) στο τομέα στο Νομό Ευρυτανίας.

Αξιόλογη συμπληρωματική παραγωγή είναι η συλλογή σε ρετσίνι στα δάση της Βόρειας Εύβοιας.

Κύρια Προϊόντα και εξειδικεύσεις της Περιφέρειας

Από τη σύγκριση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων των παραπάνω γίνεται φανερό ότι η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από την κτηνοτροφική παραγωγή των εντατικών ενσταυλισμένων πτηνοτροφικών και χοιροτροφικών εκμεταλλεύσεων.

Χαρακτηρίζεται επίσης από την καθετοποίηση της παραγωγής στο τομέα αυτό συγκεντρώνοντας μερικές και από τις μεγαλύτερες μονάδες του κλάδου.

Η σημερινή μορφή της φυτικής παραγωγής, της Περιφέρειας, αφορά τους τομείς των ετήσιων καλλιεργειών που συνδέονται με την κλωστοϋφαντουργία (βαμβάκι) και την παραγωγή τροφίμων (σιτάρι – λάδι – τομάτα), τη παραδοσιακή μεταποιητική δραστηριότητα των κυριότερων στεριανών πόλεων της Περιφέρειας, και το τομέα παραγωγής ειδών φυτικής διατροφής συνδεδεμένων με την τροφοδοσία των ημερήσιων λιανικών αγορών της Αθήνας.

Ανερχόμενη εντυπωσιακά δραστηριότητα είναι τα αλιευτικά και ιδίως οι ιχθυοκαλλιέργειες και οι επιχειρήσεις συσκευασίας και μεταποίησής τους, αλλά και των ιχθυοτροφών και ζωοτροφών που συνδέονται μ' αυτές. Η περιφέρεια έχει εξειδίκευση στη παραγωγή και επεξεργασία Σολωμού.

Ειδικότερα, διαπιστώνεται κατ' αρχήν ότι η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας συμμετέχει με σημαντικά ποσοστά (υψηλότερα του 10%) στις ετήσιες και δενδρώδεις καλλιέργειες της χώρας.

Αντίθετα, οι καλλιέργειες αμπελιών και σταφυλιών έχουν μικρότερη σημασία για τη φυσιογνωμία της περιφερειακής γεωργίας.

Ενδοπεριφερειακά, υπάρχουν σαφείς διαφοροποιήσεις ως προς τη συμμετοχή κάθε Νομού στη γεωργία της Περιφέρειας.

Οι νομοί Βοιωτίας και Φθιώτιδας κατέχουν το πρωτεύοντα ρόλο στη διαμόρφωση των ετήσιων καλλιεργειών της Περιφέρειας (37,49% και 43,91% αντίστοιχα), οι οποίες με τη σειρά τους κατέχουν ηγεμονικό ρόλο στη γεωργία των εν λόγω νομών (73,36% και 68,54% αντίστοιχα).

Στις δενδρώδεις καλλιέργειες κυριαρχούν οι Νομοί Εύβοιας και Φθιώτιδας (30,98% και 38,01% αντίστοιχα), ενώ στις λοιπές καλλιέργειες κυρίαρχη θέση κατέχει η Εύβοια (62,75%).

Στην Εύβοια οι ετήσιες, οι δενδρώδεις και οι λοιπές καλλιέργειες έχουν την ίδια σημασία αποδεικνύοντας την ισόρροπη διάρθρωση της γεωργίας της.

Στη Φωκίδα βαρύνουσα σημασία έχει η καλλιέργεια ελιάς (34,25%).

Το ζωικό κεφάλαιο της περιφέρειας αποτελεί σημαντικό τμήμα του αντίστοιχου της χώρας (προβατοειδή 10%, αιγοειδή 12%, χοίροι 22%, πουλερικά 23%).

Τη πρώτη και κυρίαρχη θέση στη σύνθεση του περιφερειακού ζωικού κεφαλαίου κατέχει η Εύβοια σε όλες τις κατηγορίες με έξαρση στις κατηγορίες χοίροι – πουλερικά με ποσοστά υψηλότερα του 50% της παραγωγής.

Τα προβλήματα της ρύπανσης από τον αγροτικό – γεωργικό τομέα εστιάζονται, στις κτηνοτροφικές δραστηριότητες και στη χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων.

Με την έκπλυση των φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων επιβαρύνονται οι υπόγειοι υδροφορείς και τα επιφανειακά νερά (χείμαρροι, θάλασσα, λίμνες). Γενικά υπολογίζεται ότι το 20% της ποσότητας του αζώτου και το 5% του φωσφόρου που υπάρχει στα λιπάσματα που χρησιμοποιούνται από τη γεωργία καταλήγει στους υδάτινους αποδέκτες, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται φαινόμενα ευτροφισμού (Νομοί Εύβοιας, Βοιωτίας και Φθιώτιδος).

Στα βοοειδή παρουσιάζουν ενδιαφέρουσα παραγωγή οι Νομοί Φωκίδας και Ευρυτανίας αλλά και ο νομός Βοιωτίας.

Τα ανωτέρω αποτελούν το πλαίσιο που τίθενται οι βασικοί στόχοι του 1^{ου} Άξονα οι οποίοι είναι:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας
- Βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου
- Εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής και προστασίας του αγροτικού πληθυσμού

Αναλυτικότερα:

Κύριοι στόχοι

- Η άρση της απομόνωσης των ορεινών περιοχών.
- Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου και η εξισορρόπηση των χωρικών ανισοτήτων.
- Η βελτίωση της πρόσβασης κυρίως προς τα αστικά κέντρα και τους τοπικούς πόλους Ανάπτυξης της Περιφέρειας .
- Η ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού.
- Η συγκράτηση του πληθυσμού.
- Η προστασία του Περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.

Ειδικοί στόχοι του αγροτικού τομέα:

- Η ενίσχυση των υποδομών του αγροτικού τομέα.
- Η ενίσχυση της συμπληρωματικής απασχόλησης στην ύπαιθρο.
- Η ανάπτυξη της ορεινής γεωργίας και κτηνοτροφίας.

- Ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός επιλεγμένων κλάδων και η ενίσχυση της Γεωργικής Έρευνας.
- Η προσαρμογή και αναδιάρθρωση των κλάδων παραγωγής
- Η βελτίωση των δομών μεταποίησης, εμπορίας και διακίνησης των προϊόντων.
- Η προώθηση των προϊόντων ονομασίας προέλευσης και των επώνυμων προϊόντων.
- Η αξιοποίηση των δασικών πόρων, η ανάπτυξη της αλιείας και των ιχθυοκαλλιεργειών.
- Η ανάπτυξη της μελισσοκομίας.

Η επίτευξη των ανωτέρω στόχων επιδιώκεται στο παρόν πρόγραμμα με τα ακόλουθα μέτρα:

Μέτρο : **Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις**
1.1

Μέτρο : **Ορθολογική αξιοποίηση υδάτινων πόρων**
1.2

Μέτρο : **Αναδασμοί – Παράλληλα έργα**
1.3

Μέτρο : **Λοιπές υποδομές σχετικά με την ανάπτυξη της γεωργίας**
1.4

Μέτρο : **Βασικές υπηρεσίες στην αγροτική οικονομία**
1.5

Μέτρο : **Εμπορία Προϊόντων ποιότητας**
1.6

Μέτρο : **Δασοκομία**
1.7

Μέτρο : **Προστασία του περιβάλλοντος σε συνδυασμό με την δασοκομία, τη γεωργία, τη διατήρηση του τοπίου καθώς και την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ζώων**
1.8

Μέτρο : **Ανακαίνιση χωριών**
1.9

Μέτρο : **Ενθάρρυνση των τουριστικών και Βιοτεχνικών δραστηριοτήτων**
1.10

Μέτρο : **Άρση της απομόνωσης των Ορεινών Περιοχών**

1.11

Μέτρο : Υγεία – Πρόνοια

1.12

Μέτρο : Ενίσχυση – Βελτίωση Υποδομών Αλιείας (ΕΤΠΑ)

1.13

Μέτρο : Παρεμβάσεις ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού για την ανάπτυξη της υπαίθρου

1.14

Εκείνο όμως που αποτελεί πλέον κοινή πεποίθηση είναι ότι οι δράσεις για τον ορεινό χώρο, δεν μπορούν μεμονωμένα να επιτύχουν τους προαναφερθέντες στόχους. Μόνο αθροιστικά, συντονισμένα και στα πλαίσια συγκεκριμένων περιοχών προγραμματισμού μπορούν να υπάρξουν επιτυχή αποτελέσματα. Συνεπώς η ολοκληρωμένη προσέγγιση αποτελεί βασική προϋπόθεση.

Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη έμφαση θα δίδεται στην ανάπτυξη ειδικών περιοχών της υπαίθρου που αντιμετωπίζουν προβλήματα που προέρχονται είτε από οικονομική και κοινωνική ανισότητα είτε από δυσκολίες προσαρμογής στην ΚΑΠ. Οι τοπικές αυτές ζώνες, που θα υποβοηθηθούν μέσω ολοκληρωμένων αναπτυξιακών παρεμβάσεων με συγκροτημένες και συνεκτικές δράσεις, θα επιλεγούν με συνεργασία εθνικών, περιφερειακών, τοπικών αρχών και κοινωνικών εταίρων.

Τα ειδικά μέτρα για τις περιοχές αυτές εξειδικεύονται και υλοποιούνται από την Επιτροπή Παρακολούθησης.

Ο 1^{ος} άξονας χρηματοδοτείται με 208,215 εκατ. ΕΥΡΩ (ποσοστό 29,38% της δημόσιας δαπάνης του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας). Οι ειδικού σχεδιασμού ολοκληρωμένες δράσεις για τις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές θα απορροφήσουν τουλάχιστο 45 εκατ. ΕΥΡΩ δημόσιας δαπάνης.

Άξονας 1: Μείωση των εντόνων φαινομένων δυϊσμού με έμφαση στις ορεινές και αγροτικές περιοχές

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ – ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (ΠΕΠ 94-99)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2006	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ – ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (ΠΕΠ 94-99)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2006
1. Ποσοστό του συνολικού επαρχιακού δικτύου που έχει καλή βατότητα	77%	86%	7. Θέσεις εργασίας ανά έτος που δημιουργούνται ή διατηρούνται κατά την υλοποίηση των έργων		850
2. Ποσοστό υδάτινων πόρων (επιφανειακών ή υπογείων) που ανακτώνται ή εξοικονομούνται	2,1%	4%	8. Θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται ή διατηρούνται κατά τη λειτουργία των έργων		554
3. Ποσοστό της συνολικής καλλιεργήσιμης έκτασης στην οποία γίνονται παρεμβάσεις	34,9%	38,8%	9. Ποσοστό του πληθυσμού των περιοχών που ωφελείται από τις δράσεις του άξονα.	75%	87%
4. Αριθμός αγροτικών εκμεταλλεύσεων που ενισχύονται		900	10. Ποσοστό αγροτικού πληθυσμού που οφείλεται από τις δράσεις του άξονα	44%	55%
5. Ποσοστό του συνόλου των δασικών εκτάσεων που προστατεύονται αναδασώνονται διαμορφώνονται κλπ.	66,8%	69,78%			
6. Μονάδες βιοτεχνίας, οικοτεχνίας, αγροτουρισμού κλπ. που ενισχύονται		120			

8.2.2 2^{ος} Άξονας Προτεραιότητας: Προστασία περιβάλλοντος. Αξιοποίηση των πολιτιστικών – ιστορικών πλεονεκτημάτων και του τουριστικού προϊόντος

Περιβάλλον

Το περιβάλλον αποκτά όλο και μεγαλύτερη διάσταση στις παρεμβάσεις των διαρθρωτικών ταμείων. Η «Πολιτική Συνοχής και Περιβάλλον» δίνει μεγάλη σημασία στα περιβαλλοντικά ζητήματα κατά τη προετοιμασία νέων προγραμμάτων και τονίζει την ανάγκη λήψης προληπτικών μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος, ιδίως στους τομείς της μεταποίησης, των υπηρεσιών, των τεχνολογιών και της κατάρτισης που συνδέονται με το περιβάλλον.

Η προστασία του περιβάλλοντος για τη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας πρέπει να αναδειχθεί σε βασικό παράγοντα ανταγωνιστικότητας. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η προστασία του περιβάλλοντος στις παραγωγικές επενδύσεις αποτελεί όλο και μεγαλύτερο πλεονέκτημα για τις παραγωγικές επιχειρήσεις που επιθυμούν να διευρύνουν τις αγορές τους. Η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς της Περιφέρειας πρέπει να εξασφαλίσει ευνοϊκό πλαίσιο περιφερειακής εμβέλειας για την αειφόρο ανάπτυξη. Ειδικότερα, το περιβάλλον στην Περιφέρεια είναι ιδιαίτερα υποβαθμισμένο και ιδίως στις περιοχές με έντονη παραγωγική δραστηριότητα. Επίσης, στη Περιφέρεια είναι συγκεντρωμένος μεγάλος αριθμός βιομηχανικών και μεταποιητικών μονάδων με συνέπεια οι παρακείμενοι φυσικοί αποδέκτες να ρυπαίνονται και να υποβαθμίζονται συνεχώς. Σημαντικά προβλήματα προκαλούνται από τη μη οργανωμένη αστική εξάπλωση και τις αυθαίρετες οικοδομικές κατασκευές για πρώτη και δεύτερη κατοικία, οι οποίες κυριαρχούν ιδιαίτερα στη Βοιωτία και την Εύβοια. Τέλος, το πρόβλημα της περιβαλλοντικής υποβάθμισης της Περιφέρειας που προκαλείται από τη διεκδίκηση και απορρόφηση από το λεκανοπέδιο της Αττικής ολόενα και περισσότερων πολύτιμων υδάτινων πόρων (λίμνη Υλίκης, πηγές Μόρνου) δεν έχει αντιμετωπιστεί μέχρι σήμερα. Ο εξυπηρετούμενος πληθυσμός των οικισμών πάνω από 2000 κατ. που καλύπτεται από Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων (Ε.Ε.Λ.) σήμερα, ανεξάρτητα αδειοδοτήσεων, είναι κατά νομό: Νομός Βοιωτίας 34%, Νομός Εύβοιας 47%, Νομός Ευρυτανίας 95%, Νομός Φθιώτιδας 55%, Νομός Φωκίδας 67%.

Βασική προτεραιότητα για την περίοδο 2000- 2006 αποτελεί η εναρμόνιση της Περιφέρειας και της χώρας. Η σχετική παρέμβαση αφορά τόσο την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά όσο και το δομημένο περιβάλλον, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά συγκροτήματα.

Το πρόβλημα της ανεξέλεγκτης διάθεσης των στερεών αποβλήτων εκτός μεγάλων αστικών κέντρων, εμφανίστηκε στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες, με τη μετάβαση από τον αγροτικό χαρακτήρα στον ημιαστικό.

Οι αρνητικές επιπτώσεις των χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης είναι γνωστές για τη δημόσια υγεία, τα υπόγεια νερά, την αισθητική του τοπίου, τις πυρκαγιές, και την δυσσομία.

Οι επενδύσεις στον τομέα των υποδομών θα στηρίζονται σε μια ολοκληρωμένη εθνική περιβαλλοντική πολιτική η οποία θα έχει σαν πρακτική εφαρμογή την αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει". Η αρχή αυτή εφαρμόζεται κατ' εξοχήν στις περιβαλλοντικές υποδομές και τις υποδομές μεταφορών και ενέργειας. Η συνδρομή των διαρθρωτικών ταμείων στις εν λόγω υποδομές πρέπει ως εκ τούτου να αντανakλά την εφαρμογή της ως άνω αρχής.

Οι δομές λειτουργίας και διαχείρισης των περιβαλλοντικών υποδομών (διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων, κλπ) αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του προγραμματισμού και της μελέτης του έργου. Η εξασφάλιση λειτουργίας του έργου είναι ένα από τα κριτήρια επιλογής του.

Στη στρατηγική διαχείρισης στερεών αποβλήτων συμπεριλαμβάνεται προληπτική δράση για τη μείωση του όγκου των αποβλήτων και την ενθάρρυνση της ανάκτησης και της ανακύκλωσης. Όλες οι δράσεις που αφορούν τα στερεά απόβλητα θα βασίζονται στον νομαρχιακό/περιφερειακό σχεδιασμό ο οποίος θα είναι σύμφωνος με τον εθνικό σχεδιασμό διαχείρισης των στερεών αποβλήτων.

Τουρισμός – Πολιτισμός

Ο Τουρισμός στη Περιφέρεια αποτελεί δευτερεύουσα αλλά ανερχόμενη δραστηριότητα και έχει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- ◆ Παραδοσιακός τουρισμός, στην Βόρεια Εύβοια και στη Φθιώτιδα κατά μήκος του Σπερχειού, συνδεδεμένος με τις θερμομεταλλικές πηγές και τα Ιαματικά Υδροθεραπευτήρια.
- ◆ Αρχαιολογικός τουρισμός, συνδεδεμένος σχεδόν αποκλειστικά με το Διεθνή χώρο των Δελφών.
- ◆ Τουρισμός, συνδεδεμένος με τον ελεύθερο χρόνο και την έξοδο των κατοίκων της Αθήνας, αλλά και των πόλεων της Περιφέρειας και της Θεσσαλίας «προς χώρους δεύτερης κατοικίας». Ο τουρισμός αυτός δεν είναι ιδιαίτερα συνδεδεμένος με την τοπική ανάπτυξη και αναπτύσσεται κυρίως στα παράλια του Ευβοϊκού και του Μαλιακού.
- ◆ Παραθαλάσσιος τουρισμός, κυρίως στην Εύβοια αλλά και στα νότια παράλια της Φωκίδας.
- ◆ Χιονοδρομικός τουρισμός, στα Κέντρα Παρνασσού και Τυμφρηστού (Βελούχι).
- ◆ Αγροτουρισμός και οικολογικός τουρισμός συνδεδεμένους με τα αυθεντικά ορεινά τοπία και τη φύση, κυρίως στην Ευρυτανία, που αποτελεί και την νέα ανερχόμενη τάση στη περιφέρεια.

- ◆ Η παραλιακή ζώνη, που εκτείνεται κατά μήκος του Ευβοϊκού κόλπου και του Μαλιακού και από την άλλη πλευρά κατά μήκος του Κορινθιακού δεν έχει ιδιαίτερα μεγάλη χωρητικότητα και ταυτόχρονα αποτελεί ζωτικό χώρο σημαντικών «ενδογενών παραγωγικών» δραστηριοτήτων ή αστικών σχηματισμών αποτελώντας έτσι πεδίο συγκρουόμενων συμφερόντων.
 - ◆ Η εύκολη προσπελασιμότητα των πόρων της και η γειτνίαση της με το μεγάλο αστικό κέντρο της Αθήνας αποτελούν τους βασικούς παράγοντες της ανάπτυξης ενός πραγματικά επικερδούς τουρισμού για την Περιφέρεια.
 - ◆ Έμφαση δίδεται στην βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας και στην περαιτέρω βελτίωση των τουριστικών υπηρεσιών.
 - ◆ Τα προβλήματα που εμποδίζουν την πιο πέρα εξέλιξη του τουρισμού στην Περιφέρεια είναι:
 - ◆ Η υποβάθμιση των περιορισμένων αξιοποιήσιμων τουριστικά παραλιών της τόσο από τις αυθαίρετες ή αδιάφορες παραθεριστικές κατοικίες στις παράλιες περιοχές όσο και τα μεγάλα οδικά έργα στον ευαίσθητο χώρο τους.
 - ◆ Η εξέλιξη του αρχαιολογικού τουρισμού σε τουρισμό μιας μέρας λόγω της εύκολης προσπελασιμότητας και της μη αναδιοργάνωσης του τουρισμού με διάχυση των ενδιαφερόντων σε νέους χώρους και ενδιαφέροντα.
 - ◆ Η μη ενεργοποίηση του ιαματικού τουρισμού προς νέες κατευθύνσεις και υπηρεσίες.
 - ◆ Η σχετική στασιμότητα του χιονοδρομικού τουρισμού και η μονομέρεια της ανάπτυξης του μέσα σ' ένα πολυδύναμο περιβάλλον.
- Οι δυνατότητες εντοπίζονται:
- ◆ Στην αναδιάρθρωση της κατανομής των υποδομών στο χώρο χωρίς σημαντική όμως αύξηση και έλεγχο του περισσότερο αναπτυγμένου χώρου (Δελφοί, Καμένα Βούρλα, ευρύτερη περιοχή Χαλκίδας κ.λ.π.) και στην ποιοτική τους αναβάθμιση.
 - ◆ Στην αξιοποίηση των φυσικών μεγάλων ορεινών συμπλεγμάτων για εναλλακτικές μορφές ποιοτικού τουρισμού με περιφερειακό σχεδιασμό και αξιοποίηση των αποθεμάτων σε κατοικίες των ορεινών παραδοσιακών οικισμών.
 - ◆ Στην ισόρροπη ανάπτυξη τουρισμού – γεωργίας στις μικρό – περιοχές με ενδογενή ανάπτυξη (αντοχής των φυσικών υποδοχέων).
 - ◆ Στην αξιοποίηση των θερμομεταλλικών πηγών με νέες υπηρεσίες ποιοτικά υψηλού χαρακτήρα.
- Ο Πολιτισμός στην Περιφέρεια είναι στενά συνδεδεμένος με το τουριστικό προϊόν αυτής. Τα πολιτιστικά μνημεία αποτελούν κεφάλαιο προς περαιτέρω αξιοποίηση. Ταυτόχρονα με την συντήρηση και ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου, υπάρχει ανάγκη προβολής του

χρησιμοποιώντας καινοτόμες ενέργειες και νέα τεχνολογία με στόχο μια ολοκληρωμένη προσέγγιση.

Στα πλαίσια αυτά οι βασικοί στόχοι του άξονα (σύμφωνα με το Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006) είναι οι εξής:

Βασικοί στόχοι

- Η αντιμετώπιση των προβλημάτων από την αστική ρύπανση
- Η Βελτίωση της ποιότητας ζωής με δράσεις περιβάλλοντος
- Η διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και η σύνδεση τους με τον τουρισμό.
- Η προστασία και ανάδειξη των φυσικών οικοσυστημάτων και των περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Ειδικοί στόχοι τομέα τουρισμού:

- Η ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού με έμφαση στο ορεινό, τον πολιτιστικό και τον θεραπευτικό τουρισμό.
- Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Η επίτευξη των ανωτέρω στόχων επιδιώκεται στο παρόν πρόγραμμα με τα ακόλουθα μέτρα:

Μέτρο 2.1	:	Υδατικό περιβάλλον, Στερεά απόβλητα, Υγρά απόβλητα.
Μέτρο 2.2	:	Αξιοποίηση – Προστασία φυσικών πόρων.
Μέτρο 2.3	:	Δράσεις ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού.
Μέτρο 2.4	:	Ανάδειξη και προβολή των τουριστικών πόρων – αναβάθμιση, βελτίωση τουριστικής υποδομής.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι συμπληρωματικές δράσεις υπέρ του Τουρισμού που στοχεύουν ειδικότερα στον εκσυγχρονισμό των τουριστικών καταλυμάτων περιέχονται και στον άξονα προτεραιότητας 4

Εκτός από τις δράσεις του Περιφερειακού σκέλους, αντίστοιχες δράσεις – οι οποίες θα ληφθούν υπόψη από το παρόν ΠΕΠ μέσα στα πλαίσια ενός συντονισμού - θα χρηματοδοτηθούν και από το Εθνικό σκέλος του Τομεακού Προγράμματος.

Όσον αφορά στις δράσεις ύδρευσης, διαχείριση υγρών αποβλήτων, διαχείρισης στερεών αποβλήτων το περιβάλλον, το μέτρο 2.1 του Άξονα έχει δεσμεύσει το ποσό των 57,5 εκατομμυρίων ΕΥΡΩ, ποσοστό πάνω από 87% του διατιθέμενου συνολικού για το περιβάλλον ποσού (65,72 εκατ. ΕΥΡΩ).

Ο 2^{ος} άξονας χρηματοδοτείται με 101,699 Εκατ. ΕΥΡΩ (ποσοστό 14,34% της δημόσιας δαπάνης του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας).

Άξονας 2: Προστασία περιβάλλοντος – αξιοποίηση των πολιτιστικών - ιστορικών πλεονεκτημάτων και του τουριστικού προϊόντος

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (ΠΕΠ 94-2006 99)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ
1. Ποσοστό κατοίκων συνδεδεμένων αποχετευτικό σύστημα	με	31%	47%
2. Ποσοστό χρησιμοποιούμενων υδάτων που υφίστανται επεξεργασία	που	58%	65%
3. Ποσοστό στερεών αποβλήτων που ενταφιάζονται		20%	24,60%
4. Ποσοστό στερεών αποβλήτων που ανακυκλώνονται	που	0%	2%
5. Ποσοστό πόλεων (άνω των 1000 κατοίκων) που επωφελούνται από ενέργειες ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς	που	48%	50%
6. Αναμενόμενη εξυπηρέτηση επισκεπτών ανά έτος από την ανάδειξη πολιτιστικών πόρων (εισιτήρια εισόδου)			30.000
7. Επεμβάσεις σε βιότοπους			3
8. Αριθμός αποκαθισταμένων χώρων ανεξέλεγκτης απόρριψης απορριμμάτων			5
9. Αριθμός σταθμών βιολογικών καθαρισμών		29	35
10. Αριθμός διανυκτερεύσεων από 1 ^η Οκτωβρίου έως 30 Απριλίου		423.865	445.060
11. Ποσοστό «ισοδύναμου» πληθυσμού που εξυπηρετείται από δίκτυα αποχέτευσης αστικών λυμάτων	που	31%	52%
12. Ποσοστό «ισοδύναμου» πληθυσμού που εξυπηρετείται από εγκαταστάσεις βιολογικών καθαρισμών	που	58%	68%
13. Θέσεις εργασίας ανά έτος που δημιουργούνται ή διατηρούνται κατά την υλοποίηση των έργων			240
14. Θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται ή διατηρούνται κατά τη λειτουργία των έργων			167

8.2.3 3^{ος} Άξονας Προτεραιότητας: Βασικές και κοινωνικές υποδομές. Ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων

Οι διαρθρωτικής φύσης μεταβολές που σημειώθηκαν στον διεθνή και εθνικό χώρο, οι τεχνολογικές εξελίξεις, η αυξημένη ευαισθητοποίηση για θέματα περιβάλλοντος, εξοικονόμησης ενέργειας, περιορισμού των ατυχημάτων καθώς και έκτακτα γεγονότα, δημιουργούν πρόσθετες ανάγκες. Οι εξελίξεις αφορούν:

Μεταφορές

- Τις πολιτικές στον τομέα των μεταφορών που υιοθετούνται στο επίπεδο της Ε.Ε. και ιδίως οι διαρθρωτικές μεταβολές που σημειώνονται (π.χ. απελευθέρωση αγορών, αυτοχρηματοδότηση και διαδικασίες κατασκευής δημοσίων έργων) καθώς και η ένταξη στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα μεταφορών.
- Την διεύρυνση της Ε.Ε., το άνοιγμα των αγορών της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης και κυρίως της Βαλκανικής και των Παρευξινίων χωρών.
- Τις πολιτικές για τη προστασία του περιβάλλοντος, της εξοικονόμησης ενέργειας και τη περιφερειακή πολιτική που επηρεάζουν άμεσα τις μεταφορές.
- Την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 και το αεροδρόμιο των Σπάτων δημιουργούν ανάγκες για μείζονες παρεμβάσεις στο σύστημα των αστικών και περιαστικών μεταφορών για τη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.
- Την ανάδειξη της κομβικής θέσης της Περιφέρειας (ΠΑΘΕ, ζεύξη Ρίου-Αντιρρίου, οδός Αντιρρίου-Θερμοπυλών, κατασκευή του κύριου άξονα Ε65 (Λαμία- Παναγιά), οδική σύνδεση Λαμίας-Καρπενησίου- Αργινίου.
- Την ουσιώδη βελτίωση του επιπέδου υπηρεσιών που προσφέρουν οι κόμβοι επιβίβασης επιβατών και φόρτωσης εμπορευμάτων
- Την οδική ασφάλεια και σήμανση.
- Την βελτίωση του Επαρχιακού-αστικού –τοπικού δικτύου Μεταφορών

Περιγραφή του περιφερειακού οικιστικού δικτύου

Σήμερα το αστικό σύστημα εμφανίζει τάσεις εξισορρόπησης που κύρια οφείλονται στη θετική σταδιακή μετεξέλιξη της ευρύτερης πόλης της Λαμίας, συνεπικουρούμενης από τις παραλιακές πόλεις της Στυλίδας και

των Καμένων Βούρλων, σε ένα σύνθετο παραγωγικό κέντρο που διαχέει προηγμένες αστικές λειτουργίες στο κεντρικό κορμό του Στερεοελλαδικού χώρου.

Στην αντίθετη κατεύθυνση στα νότια, η δυναμική πόλη της Χαλκίδας, αν και συγκρατεί δυναμικά αστικά κέντρα στη νήσο Εύβοια δεν ελέγχει τις τάσεις οικιστικής αναρχίας στη βιομηχανική περιοχή της ευρύτερης ενδοχώρας της.

Η Χαλκίδα έχει ένα καλό μέγεθος που όμως έχει πλαφόν λόγω της ιδιαιτερότητας της θέσης της και της άμεσης γειτνίασής της με την Αθήνα. Όμως ο δομικός ρόλος της Χαλκίδας στο αστικό σύστημα της Περιφέρειας είναι καίριος και καθοριστικός για την δυναμική «ενδοχώρα» της νήσου Εύβοιας.

Ο ρόλος της Θήβας είναι διπλός, αφενός συνδέεται με την παραδοσιακή της ενδοχώρα του αγροτικού Θηβαϊκού πεδίου και κάτω ρου του Ασωπού, αφετέρου είναι ο δίδυμος αστικός πόλος της Χαλκίδας στον οικιστικό χώρο της βιομηχανικής ανάπτυξης Οινοφύτων – Σχηματαρίου – Θήβας – Χαλκίδας.

Η Λιβαδειά είναι το αντιπροσωπευτικότερο παραδοσιακό αστικό κέντρο του Ελληνικού περιφερειακού χώρου.

Όλα τα παραπάνω αστικά κέντρα για να προσφέρουν εξυπηρετήσεις και αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, που είναι πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα μεγαλύτερου μεγέθους αστικών σχηματισμών πρέπει να αξιοποιήσουν συνεργίες «ενδοπεριφερειακά» και «εξωτερικά» με την μορφή άτυπων δικτύων.

Η μεγέθυνση της τάξης τους μπορεί να προέλθει μόνο από «τοπικά, περιφερειακά, διαπεριφερειακά δίκτυα», που μπορούν να εξασφαλίσουν «τοπικές αστικές συγκεντρώσεις» ή αστικές συνεργίες και να τους επιτρέπουν την απαραίτητη αστική υποστήριξη για ενδογενή ανάπτυξη.

Στην περίπτωση της Άμφισσας, και λόγω της ζωντανής και βιώσιμης ενδοχώρας της, η δικτύωσή της με το Γαλαξίδι και την Ιτέα και η συνεργασία με τους Δελφούς και την Αράχοβα, θα της επιτρέψει να εξασφαλίσει, στις αδύναμες νότιες ακτές της Περιφέρειας ένα αξιόλογο δυναμικό αστικό πόλο.

Έτσι το Καρπενήσι μπορεί να αποτελέσει πολωμένο οικιστικό κέντρο που θα εντάσσεται σε περιφερειακά δίκτυα πόλεων για την ενδυνάμωσή του και την βελτίωση της αστικής διάχυσης με προτεραιότητα στην ευρύτερη περιοχή της Φραγκίστας. Ο οικισμός Φουρνάς έχει δυνατότητες εξέλιξης λόγω της δασικής του εξειδίκευσης.

Στρατηγική για την ενίσχυση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων και την αστική ανάπτυξη

Τα αστικά κέντρα σε διεθνές επίπεδο αναλαμβάνουν καθοριστικό ρόλο στην αναπτυξιακή διαδικασία, είτε στο πλαίσιο των Διευρωπαϊκών

Δικτύων, είτε στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης των οικονομιών και στη Τεχνολογική Ανάπτυξη και συνεργασία. Σκόπιμη κρίνεται η διαμόρφωση ειδικής πολιτικής για τα Αστικά Κέντρα και στη Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας.

Ειδικά για την ανάπτυξη των αστικών κέντρων η Περιφέρεια μέσω του Συμπληρώματος Προγραμματισμού και σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς θα προχωρήσει στην υλοποίηση των τριών βασικών κατευθύνσεων που έχει θέσει και οι οποίες είναι:

- Η ανάδειξη συγκεκριμένου και διακριτού αναπτυξιακού ρόλου των αστικών της κέντρων.
- Η ενίσχυση των επιχειρηματικών και αναπτυξιακών υποδομών των αστικών κέντρων, που έχουν στρατηγική αναπτυξιακή σημασία γι' αυτά.
- Η στήριξη, ανάδειξη και ενίσχυση «Προωθητικών Δραστηριοτήτων» που μπορούν να αναδειχθούν ως βασικές κινητήριες δυνάμεις στην ανάπτυξη της οικονομίας των αστικών κέντρων της Στερεάς Ελλάδας.

Οι ανωτέρω παράγοντες λαμβάνονται υπόψη στον προσδιορισμό των στόχων της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας.

Αστικά Κέντρα	Αναπτυξιακός ρόλος	Επιχ/κές και Αναπτυξιακές υποδομές	Προωθητικές δραστηριότητες
Λαμία	Περιφερειακός Πόλος Ανάπτυξης Κόμβος Συνδυασμένων Μεταφορών	ΒΙΠΕ Άξονας ΠΑΘΕ Σιδηροδρομικό Δίκτυο	Περιφερειακές Υπηρεσίες Βιομηχανία-Βιοτεχνία Μεταφορές
Χαλκίδα	Νομαρχιακός Πόλος Ανάπτυξης	Σιδηροδρομικό Δίκτυο Σύνδεση με ΠΑΘΕ	Βιομηχανία-Βιοτεχνία Τουρισμός
Λιβαδειά	Νομαρχιακός Πόλος Ανάπτυξης	Σιδηροδρομικό Δίκτυο Σύνδεση με ΠΑΘΕ	Βιομηχανία-Βιοτεχνία
Θήβα	Νομαρχιακό Κέντρο Ανάπτυξης	Σιδηροδρομικό Δίκτυο Σύνδεση με ΠΑΘΕ	Βιομηχανία-Βιοτεχνία
Λοιπά Κέντρα			
Αμφισσα	Νομαρχιακό Κέντρο Ανάπτυξης	Σύνδεση με Αρχαιολογικούς χώρους Σύνδεση με	Αγροτικός τομέας Τουρισμός

		Χιονοδρομικό κέντρο	
Καρπενήσι	Νομαρχιακό Κέντρο Ανάπτυξης	Χιονοδρομικό κέντρο	Αγροτικός τομέας Τουρισμός

Για την ενίσχυση του στρατηγικού αυτού ρόλου των αστικών κέντρων και την συνολική αναβάθμισή τους θα δοθεί επίσης ιδιαίτερη σε ολοκληρωμένες και συνεκτικές δράσεις αστικής ανάπτυξης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών, που επιδεικνύουν υψηλό βαθμό ομοιογένειας ως προς τα λειτουργικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά και το είδος των προβλημάτων όπου το αστικό περιβάλλον είναι υποβαθμισμένο ή και όπου υπάρχει συγκέντρωση κοινωνικών ομάδων που αντιμετωπίζουν προβλήματα. Οι δράσεις θα στοχεύουν στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και στην αναβάθμιση της λειτουργικότητας των περιοχών, καθώς και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκαλούνται από την σημαντική υποβάθμιση και επιβάρυνση του οικιστικού ιστού.

Οι δράσεις αυτές προβλέπονται στο πλαίσιο ειδικού μέτρου και θα προταθούν με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση αντιμετώπισης των προβλημάτων από τις τοπικές αρχές σε συνεργασία με τις εθνικές και Περιφερειακές αρχές και τους κοινωνικούς εταίρους.

Υγεία – Πρόνοια

Οι μεταβολές που επέρχονται στις κοινωνικές δημογραφικές και πολιτισμικές δομές, επηρεάζουν άμεσα και τους τομείς Υγείας – Πρόνοιας.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας στα πλαίσια μιας εθνικής στρατηγικής, πρέπει να υιοθετήσει δράσεις υποστήριξης της υγειονομικής περίθαλψης και της κοινωνικής φροντίδας με στόχο τον έλεγχο και τη μείωση των μεγάλων κινδύνων για την υγεία των πολιτών, την αποδοτική χρήση των πόρων και τη διασφάλιση της ισότητας των πολιτών απέναντι στις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας. Οι ραγδαίες μεταβολές στη βιοϊατρική τεχνολογία και στην ανάπτυξη πληροφοριακών δικτύων, τηλεϊατρικής και διαδικτύου θα επηρεάσουν σημαντικά το ΕΣΥ και θα παρέχουν σημαντικές δυνατότητες εξυπηρέτησης των πολιτών και παροχής υπηρεσιών ακόμη και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι μεταβολές στο χώρο της Βαλκανικής δημιουργούν και στη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας έντονες απαιτήσεις ιατροκοινωνικής κάλυψης μεγάλων ομάδων μεταναστευτικού πληθυσμού.

Στα πλαίσια αυτά, οι στόχοι που τίθενται για τον 3ο άξονα είναι:

Βασικοί στόχοι

Η βελτίωση και επέκταση των βασικών και κοινωνικών υποδομών.

Η λειτουργική διασύνδεση των μεγάλων έργων που εκτελούνται από το 2ο ΚΠΣ και όσων προγραμματίζονται από το 3ο.

Η προώθηση δικτυώσεων, ιδιαίτερα με την Πρωτεύουσα αλλά και τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας.

Η λειτουργική διασύνδεση τους με τα διευρωπαϊκά δίκτυα.

Η ενίσχυση των αναπτυξιακών και κοινωνικών υποδομών των αστικών κέντρων.

Η ανάδειξη της Λαμίας σε κόμβο μεταφορών και εμπορίου με την αξιοποίηση της Ζεύξης Ρίου-Αντιρρίου, της οδού Αντιρρίου-Θερμοπυλών, του νέου Αεροδρομίου, του ΠΑΘΕ και των προτεινόμενων συνδέσεων Θερμοπυλών – Εγνατίας και Λαμίας – Αργινίου.

Η επίτευξη των ανωτέρω στόχων επιδιώκεται στο παρόν πρόγραμμα με τα ακόλουθα μέτρα:

Μέτρο
3.1	∴	Ενίσχυση μεταφορών.
Μέτρο
3.2	∴	Ενίσχυση υπηρεσιών υγείας.
Μέτρο
3.3	∴	Ενίσχυση υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας.
Μέτρο
3.4	∴	Αναβάθμιση υποδομών και εξοπλισμού στην Εκπαίδευση.
Μέτρο
3.5	∴	Χωροταξία – Πολεοδομία
Μέτρο
3.6	∴	Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες μικρής κλίμακας.
Μέτρο
3.7	∴	Παρεμβάσεις ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού σε τοπικές ζώνες αστικών και ημιαστικών κέντρων.

Στο σύνολο των μέτρων, ποσό 125 εκατ. ΕΥΡΩ αφορά ευρύτερες παρεμβάσεις προς όφελος των αστικών κέντρων, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 17,6 % του προγράμματος και ποσό 28 εκατ. ΕΥΡΩ ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε αστικά κέντρα ποσοστό 4% του προγράμματος

Ο 3ος άξονας χρηματοδοτείται με 295,095 Εκατ. ΕΥΡΩ (ποσοστό 41,64 % της δημόσιας δαπάνης του ΠΕΠ).

Άξονας 3: Βασικές και κοινωνικές υποδομές – Ενίσχυση του ρόλου των αστικών κέντρων

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ – ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (ΠΕΠ 94-99)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2006	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ – ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (ΠΕΠ 94-99)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2006
1. Μήκος κύριων οδικών αξόνων της Περιφέρειας (χλμ.)	2.076	2.196	9. Θέσεις εργασίας ανά έτος που δημιουργούνται ή διατηρούνται κατά την υλοποίηση των έργων		1.360
2. Μήκος επαρχιακού δικτύου της Περιφέρειας	2.990	3.220	10. Θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται ή διατηρούνται κατά τη λειτουργία των έργων		300
3. Ποσοστό αύξησης της δυναμικότητας κατάρτισης/ εκπαίδευσης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (αριθμός μαθητών)	39.400	+9,4%	11. Μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά αίθουσα	20,62	17
4. Ποσοστό αύξησης της δυναμικότητας κατάρτισης / εκπαίδευσης σε ΤΕΙ & ΑΕΙ (αριθμός φοιτητών)	2.950	+23%	12. Ποσοστό πληθυσμού των αστικών κέντρων που καλύπτεται από το πολεοδομικό σχέδιο	95%	97%
5. Ποσοστό κάλυψης αναγκών σε αιθουσών διδασκαλίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	91%	98%			
6. Ποσοστό κάλυψης αναγκών σε ειδικά εξοπλισμένων αιθουσών στη	56%	80%			

δευτεροβάθμια εκπαίδευση					
7. Εκπόνηση μελετών πολεοδομικής / χωροταξικής ανασυγκρότησης	46	75			
8. Ειδικές νοσηλευτικές μονάδες		4			

8.2.4 4^{ος} Άξονας Προτεραιότητας: Ενίσχυση – εκσυγχρονισμός των Επιχειρήσεων και διασύνδεση με την τοπική οικονομία

Η πορεία προς την ONE συνδυάζεται με την επιτάχυνση στη μείωση των επιτοκίων, με τη μείωση του πληθωρισμού, με την απόσυρση του κράτους από στρεβλωτικές για τον ανταγωνισμό παρεμβάσεις, με τη διασφάλιση της συναλλαγματικής σταθερότητας και της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Παράλληλα, διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας βελτιώνουν την ευελιξία και τη προσαρμοστικότητά της. Οι εν λόγω εξελίξεις έχουν σημαντικά επηρεάσει την ελληνική βιομηχανία. Η επιτάχυνση των βιομηχανικών επενδύσεων τα τελευταία χρόνια δεν ανέδειξε τάσεις κλαδικής διεύρυνσης και διαφοροποίησης της βιομηχανικής βάσης. Οι επενδύσεις συγκεντρώνονται στους ίδιους κλάδους που παραδοσιακά κυριαρχούν στην ελληνική βιομηχανία. Παρά τις ενισχύσεις προς τη βιομηχανική έρευνα για την ανάπτυξη καινοτομιών και νέων προϊόντων, δεν κατέστη δυνατό η ελληνική βιομηχανία να αποκτήσει νέα προϊόντα ή μεθόδους παραγωγής προηγμένης τεχνολογίας. Επίσης, οι ελληνικές ΜΜΕ δεν μπορούν να ανταποκριθούν σε προδιαγραφές και όρους για την αξιοποίηση επενδυτικών κινήτρων. Λόγω της μετακύλισης σημαντικών επενδύσεων προς την Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη, το περιβάλλον δράσης των ελληνικών ΜΜΕ έχει αρχίσει να γίνεται αρκετά ανταγωνιστικό και ο «νέος ανταγωνισμός» θα βασίζεται στη ποιότητα και στα νέα επώνυμα προϊόντα και όχι στη τιμή.

Στην επόμενη δεκαετία θα αναπτυχθούν σημαντικά νέοι τομείς και κλάδοι της βιομηχανίας όπως:

- Η βιομηχανία περιβάλλοντος
- Η βιομηχανία πολυμέσων
- Η βιοτεχνολογία
- Η βιομηχανία υγείας

οι δε εξελίξεις στη τεχνολογία (π.χ. τηλεπικοινωνίες) θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις σε όλη τη βιομηχανική δραστηριότητα.

Η προστασία του περιβάλλοντος θα αποτελέσει μεγάλη πρόκληση για τη βιομηχανία που θα αντιμετωπίσει πιέσεις για περιορισμό της ρύπανσης με εφαρμογή της Συμφωνίας του Κιότο και των σχετικών προδιαγραφών της Ε.Ε. Η δε πρόσβαση στις διεθνείς αγορές συχνά προϋποθέτει πιστοποίηση σε συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Τη περίοδο 2000-2006 αναμένεται να ενταθεί ο μετασχηματισμός και η διεύρυνση της βιομηχανίας με τη σύζευξη μεταποίησης και υπηρεσιών. Θα υπάρξει μεγάλη αλληλεξάρτηση μεταξύ αυτών των δύο τομέων της οικονομικής δραστηριότητας που θα οφείλεται στην αναδιάρθρωση των μεταποιητικών επιχειρήσεων και θα προωθήσει νέες δραστηριότητες στον τομέα των υπηρεσιών.

Η τεχνολογία στις εμπορικές συναλλαγές, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη διαδικτυακών δομών εμπορίου (π.χ. Franchising, συνεταιρισμοί) και την εισαγωγή του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος, έχουν επιφέρει σημαντικές αλλαγές στο περιβάλλον λειτουργίας των εμπορικών επιχειρήσεων.

Η ανάδειξη της τεχνογνωσίας, της ικανότητας για καινοτομία και της πρόσβασης σε υψηλής ειδίκευσης προσωπικό, ως τα κύρια ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των αναπτυγμένων οικονομιών, καθιστά την απόδοση του συστήματος καθοριστική για το μέλλον της οικονομίας. Είναι σημαντικό να αναπτυχθεί ένα επαρκές σύστημα βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας και διάδοσης των αποτελεσμάτων ώστε να διαφοροποιηθεί η παραγωγική βάση με την ανάπτυξη νέων κλάδων έντασης τεχνογνωσίας

Η Περιφέρεια διαθέτει μεγάλες βιομηχανικές μονάδες επεξεργασίας ορυκτών πόρων (Αλουμίνιο της Ελλάδος, ΕΛΒΑΛ, τσιμεντοβιομηχανίες κλπ.) και μεγάλο αριθμό μεταποιητικών μονάδων εγκατεστημένων κυρίως στον άξονα Χαλκίδας – Θήβας. Ωστόσο, την προηγούμενη δεκαετία τα φαινόμενα βιομηχανικής παρακμής ήταν έντονα στην Περιφέρεια (Θήβα, Χαλκίδα, Βόρεια και Κεντρική Εύβοια) και πολλές μονάδες σταμάτησαν την λειτουργία τους. Οι Νομοί Βοιωτίας, Φθιώτιδας και Εύβοιας υφίστανται σήμερα τις αρνητικές επιπτώσεις της βιομηχανικής παρακμής, αποτέλεσμα; του ευκαιριακού χαρακτήρα της βιομηχανικής ανάπτυξης κατά τη δεκαετία του '70, αλλά και της απουσίας παρεμβάσεων με στόχο την οργανωμένη βιομηχανική ανάπτυξη σε μεγάλη, μεσαία και μικρή κλίμακα. Οι περιοχές αυτές είχαν χαρακτηριστεί και ενταχθεί στις φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές για την εφαρμογή των κινήτρων του Αναπτυξιακού Νόμου.

Επίσης σημαντικός στόχος του άξονα είναι η ενίσχυση δράσεων Καινοτομίας. Όπως επίσης και η ενίσχυση δράσεων της Κοινωνίας της Πληροφορίας συμπληρωματικά στον εθνικό σχεδιασμό για την Κοινωνία της Πληροφορίας.

Το ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας προωθεί:

- Την μεταφορά τεχνογνωσίας.
- Την συνέργια με άλλες ευρωπαϊκές Περιφέρειες.
- Την ενίσχυση της συνέργιας μεταξύ ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων.
- Την ενίσχυση της ιδέας του καινοτομικού εκσυγχρονισμού στις ΜΜΕ.
- Την δημιουργία συναίνεσης στην ανάπτυξη καινοτομικού περιβάλλοντος

Πιο συγκεκριμένα, το περιφερειακό επιχειρησιακό σχέδιο δράσης για την προώθηση και ανάπτυξη της Κοινωνίας της Πληροφορίας προβλέπει

δράσεις συμπληρωματικές προς αυτές του αντίστοιχου εθνικού προγράμματος, που αποσκοπούν στην επαρκή αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών της περιφέρειας ως προς την επίτευξη των ακόλουθων στρατηγικών στόχων:

α) εκσυγχρονισμός του εκπαιδευτικού συστήματος και των δράσεων επαγγελματικής κατάρτισης με την εισαγωγή και χρήση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας.

β) οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας με την προώθηση και χρήση των νέων αυτών τεχνολογιών στις ΜΜΕ, καθώς και των αντίστοιχων νέων μεθόδων λειτουργίας, π.χ. ηλεκτρονικό εμπόριο.

γ) κοινωνική ανάπτυξη με την προώθηση και χρήση των νέων τεχνολογιών και εφαρμογών αυτών στην παροχή υπηρεσιών της τοπικής δημόσιας αυτοδιοίκησης προς τους πολίτες και στην παροχή υπηρεσιών κοινωφελούς σκοπού.

δ) κοινωνική συνοχή και καταπολέμηση φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού με την ανάπτυξη δράσεων κατάρτισης στις νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας για μειονεκτικές ομάδες ατόμων π.χ. άνεργων, άπορων, γυναικών κ.λ.π.

Στα πλαίσια αυτά, ο 4ος Άξονας Προτεραιότητας έχει τις εξής βασικές κατευθύνσεις (και σύμφωνα με το Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006 για την Στερεά Ελλάδα):

Βασικοί στόχοι

- Η συμπλήρωση και επέκταση των βιομηχανικών και βιοτεχνικών υποδομών.
- Η προσέλκυση επενδύσεων.
- Η μείωση του κόστους παραγωγής και η βελτίωση της διακίνησης των προϊόντων.
- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ.
- Η αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός των τουριστικών καταλυμάτων της Περιφέρειας
- Η ανάπτυξη των παραγωγικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών στις επιχειρήσεις.
- Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των Περιφερειακών Μ.Μ.Ε.
- Η ενθάρρυνση της καινοτομίας και η ενίσχυση της κοινωνίας της Πληροφορίας

Η επίτευξη των ανωτέρω στόχων επιδιώκεται στο παρόν πρόγραμμα με τα ακόλουθα μέτρα:

- Μέτρο 4.1 : **Ενίσχυση – εκσυγχρονισμός υποδομών.**
- Μέτρο 4.2 : **Κίνητρα για παραγωγικές επενδύσεις.**
- Μέτρο 4.3 : **Ενίσχυση μικρομεσαίων και πολύ μικρών επιχειρήσεων.**
- Μέτρο 4.4 : **Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός τουριστικών καταλυμάτων**
- Μέτρο 4.5 : **Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών Μ.Μ.Ε.**
- Μέτρο 4.6 : **Διεύρυνση και εκσυγχρονισμός του μεταποιητικού τομέα και της επιχειρηματικής και Εξαγωγικής δραστηριότητας**
- Μέτρο 4.7 : **Ενίσχυση δράσεων της καινοτομίας και της κοινωνίας της πληροφορίας**

Στο μέτρο 4.7 ποσό 5 Εκατ. ΕΥΡΩ αναφέρεται σε δράσεις για τη κοινωνία της πληροφορίας.

Για τη καινοτομία το ποσό που διατίθεται μόνο από τα μέτρα 4.5 και 4.6 του άξονα φθάνει τα 6,5 εκατ. ΕΥΡΩ. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο συνολικός προϋπολογισμός για την καινοτομία όλων των αξόνων του ΠΕΠ υπερβαίνει τα 20 εκατ. ΕΥΡΩ (εξαιρώντας τα προαναφερθέντα 5 εκατ. ΕΥΡΩ της Κοινωνίας της Πληροφορίας).

Ο 4^{ος} άξονας χρηματοδοτείται με 59,490 Εκατ. ΕΥΡΩ (ποσοστό 8,39 % της δημόσιας δαπάνης του ΠΕΠ).

Άξονας 4: Ενίσχυση - εκσυγχρονισμός των Επιχειρήσεων και διασύνδεση με την τοπική οικονομία

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ – ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (ΠΕΠ 94-99)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2006	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ – ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (ΠΕΠ 94-99)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2006
1. Αύξηση του αριθμού των ΜΜΕ στην Περιφέρεια	661	+15%	8. Θέσεις εργασίας ανά έτος που δημιουργούνται ή διατηρούνται κατά την υλοποίηση των		380

			έργων		
2. Ποσοστό ΜΜΕ που θα ενισχυθούν		8%	9. Θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται ή διατηρούνται κατά τη λειτουργία των έργων		1.200
3. Αριθμός ΜΜΕ εγκατεστημένες σε ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ	20	+130%	10. Αύξηση αριθμού διανυκτερεύσεων των τουριστών εκτός των μηνών Ιουλίου - Αυγούστου		10%
4. Ποσοστό ξενοδοχειακών κλινών που εκσυγχρονίζονται		20%			
5. Ποσοστό άλλων τουριστικών καταλυμάτων που εκσυγχρονίζονται		10%			
6. Αριθμός παραγωγικών επενδύσεων που υποστηρίζονται		130			
7. Αριθμός επιχειρήσεων που θα επωφεληθούν από δράσεις έρευνας και καινοτομίας		80			

8.2.5 5^{ος} Άξονας Προτεραιότητας: Ανθρώπινο Δυναμικό

Η πρόκληση της παγκοσμιοποίησης με την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, την ταχύτατη εξέλιξη της γνώσης και της κοινωνίας της πληροφορίας έχουν σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία κοινωνικών ανισοτήτων με την αύξηση της ανεργίας και την περιθωριοποίηση ειδικών πληθυσμιακών ομάδων. Η νέα πραγματικότητα επιβάλλει μια νέα προσέγγιση στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού που θα στηρίζεται στη γνώση μέσα από καινοτόμες και ολοκληρωμένες παρεμβάσεις που θα έχουν σαν στόχο την βελτίωση της απασχολησιμότητας, την προώθηση της απασχόλησης και την ισότητα ευκαιριών στην περιφέρειά μας.

Σημαντικό πρόβλημα για την Περιφέρεια αποτελεί το υψηλό ποσοστό ανεργίας, Ειδικότερα, το ποσοστό ανεργίας στην Περιφέρεια φθάνει το 12,8% και είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο εθνικό, που ανέρχεται στο 10,25% (1997). Παράλληλα, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανεργίας στη Στερεά Ελλάδα διαφέρουν από τα εθνικά. Έτσι το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας το 1997 ήταν 61,1%, έναντι 57,1% της χώρας. Το ποσοστό ανεργίας στις γυναίκες και στους νέους είναι 43,5% και 23,4% στην Περιφέρεια, και 15,9% και 32,3% αντίστοιχα στη χώρα.

Τα υψηλά ποσοστά ανεργίας οφείλονται αφενός στο κλείσιμο αρκετών Επιχειρήσεων στην Περιφέρεια κατά έτη 1991-1998 καθώς και στην ανεπαρκή ευελιξία και προσαρμοστικότητα του εργατικού δυναμικού, που με την σειρά τους σχετίζεται με την έλλειψη εξειδικευμένης κατάρτισης και δεξιοτήτων του ενεργού πληθυσμού. Εξάλλου η “γήρανση” των βιομηχανικών δραστηριοτήτων καθώς και οι ανεπαρκείς υποδομές συμβάλλουν στην αύξηση της ανεργίας.

Σύμφωνα με τις αναπτυξιακές δυνατότητες της Περιφέρειας και σύμφωνα με τις πρόσφατες στρατηγικές κατευθύνσεις της Ε.Ε, πρόκειται να δημιουργηθούν νέες οικονομικές δραστηριότητες ιδίως στον τομέα των υπηρεσιών που προσφέρει όλο και περισσότερες προοπτικές απασχόλησης.

Οι προβλεπόμενες δράσεις στον συγκεκριμένο Άξονα προτεραιότητας είναι απόλυτα συναφείς με το Εθνικό σχέδιο δράσης για την Απασχόληση. Οι βασικοί στόχοι του άξονα συμβάλλουν :

- Στην διατήρηση και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης
- Στην ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων οι οποίες είναι συναφείς με τις προοπτικές απασχόλησης της Περιφέρειας
- Στις παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος τις απασχόλησης σε περιοχές και κλάδους υψηλής ανεργίας
- Στα άτομα που υφίστανται κοινωνικό αποκλεισμό και τις γυναίκες

- Στη προώθηση των ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- Στη προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης ειδικών πληθυσμιακών ομάδων

Παράλληλα ο 5ος άξονας είναι σε συνάφεια με τον 6ο άξονα του συνολικού ΣΠΑ αφού οι δράσεις του συμβάλλουν σημαντικά στην Περιφερειακή ανάπτυξη στο σύνολό της, αξιοποιώντας παράλληλα όλες τις υπόλοιπες δράσεις που υλοποιούνται στη Περιφέρεια.

Ειδικότεροι στόχοι

- Κατάρτιση ανέργων και απασχολούμενων για την ανάπτυξη και απόκτηση δεξιοτήτων
- Άρση υποκειμενικών και αντικειμενικών συνθηκών αποκλεισμού από την αγορά εργασίας των κοινωνικά αποκλεισμένων
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τις γυναίκες
- Δημιουργία θέσεων εργασίας στο κοινωνικό τομέα
- Ενίσχυση ανέργων σε περιοχές και τομείς υψηλής ανεργίας..
- Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού σε ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές.
- Προώθηση των τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης.

Η επίτευξη των παραπάνω στόχων επιδιώκεται με τα ακόλουθα μέτρα :

Μέτρο 5.1	:	Ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων στους τομείς Προτεραιότητας του ΠΕΠ
Μέτρο 5.2	:	Υπηρεσίες Φροντίδας για την προώθηση των ίσων ευκαιριών
Μέτρο 5.3	:	Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης

Ο 5ος άξονας χρηματοδοτείται με 50,4 Εκατ. ΕΥΡΩ (ποσοστό 7,92% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας).

Άξονας 5: Ανθρώπινο Δυναμικό

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ – ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ		ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2006
1	Αριθμός ατόμων που θα καταρτιστούν	4.200
2	Αριθμός ωφελουμένων από δράσεις προώθησης ίσων ευκαιριών	2.600
3	Αριθμός ωφελουμένων από τοπικές πρωτοβουλίες απασχόλησης	4.600

8.2.6 6^{ος} Άξονας Προτεραιότητας: Τεχνική βοήθεια

Ο 6ος Άξονας Προτεραιότητας αναφέρεται στην απαραίτητη τεχνική βοήθεια για την αποτελεσματική εφαρμογή, παρακολούθηση, αξιολόγηση και δημοσιοποίηση του προγράμματος. Ειδικότερα, ο άξονας αυτός αφορά την απαραίτητη τεχνική βοήθεια που παρέχεται από τα επιμέρους Διαρθρωτικά Ταμεία της Ένωσης.

Ειδικότερα, ο 6ος άξονας αποτελείται από τα ακόλουθα μέτρα:

- Μέτρο 6.1 : **Τεχνική βοήθεια ΕΤΠΑ.**
- Μέτρο 6.2 : **Τεχνική βοήθεια ΕΓΤΠΕ.**
- Μέτρο 6.3 : **Τεχνική βοήθεια ΕΚΤ.**

Ο 6ος αυτός άξονας χρηματοδοτείται με 7,35 Εκατ. ΕΥΡΩ (ποσοστό 1,04% της δημόσιας δαπάνης του ΠΕΠ).

8.3 Συνολική εικόνα προόδου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 2000-2006

Την Άνοιξη του 2002 συμπληρώθηκε ένας περίπου χρόνος από την έγκριση των Επιχειρησιακών προγραμμάτων του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Μετά τις συνεδριάσεις των επί μέρους Επιτροπών Παρακολούθησης, τις εγκρίσεις των Συμπληρωμάτων Προγραμματισμού, των κριτηρίων επιλογής πράξεων και την πλήρη ενεργοποίηση του διοικητικού μηχανισμού διαχείρισης των Προγραμμάτων, το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης βρίσκεται σε πλήρη ανάπτυξη και ώριμη φάση υλοποίησης. Από τα μέχρι σήμερα στοιχεία σημειώνουμε τα παρακάτω:

Έχει ενταχθεί στα Επιχειρησιακά Προγράμματα και έχει καταχωρηθεί μεγάλος αριθμός έργων, ο οποίος υπερβαίνει τα 1.100 ενώ βρίσκονται σε τελικό στάδιο έκδοσης αποφάσεων ένταξης 400 ακόμη έργα. Ο συνολικός προϋπολογισμός των που έχουν ενταχθεί στα Επιχειρησιακά Προγράμματα ανέρχεται σε 8,7 εκ. ευρώ και πλησιάζει το 30% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, στοιχείο που υποδηλώνει τη δυναμικότητα των Προγραμμάτων και αναμένεται να δώσει άμεση κινητοποίηση στο παραγωγικό δυναμικό της χώρας.

Τη χρονική περίοδο των τελευταίων οκτώ μηνών έχει ενεργοποιηθεί το 60% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Το στοιχείο αυτό κατά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο παρουσιάζει τις προκλήσεις που έχουν εκδοθεί από επί μέρους Μέτρα των Προγραμμάτων προκειμένου να υποβληθούν προτάσεις έργων, δείχνει το βαθμό ετοιμότητας του κάθε Προγράμματος για την ένταξη έργων σε αυτό.

Μέχρι σήμερα, μετά τις εγκρίσεις των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και την διαπίστωση της διαχειριστικής επάρκειας των συστημάτων του Γ΄ ΚΠΣ, έχουν εισπραχθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πόροι ύψους 2.360 εκ. ευρώ ενώ με βάση τις δαπάνες που έχουν υλοποιηθεί, έχουν υποβληθεί αιτήσεις και αναμένονται προς είσπραξη πρόσθετοι πόροι ύψους 587,72 εκ. ευρώ. Με βάση τις εκτιμήσεις οικονομικής προόδου των επί μέρους Προγραμμάτων και τις πρόσθετες αιτήσεις που αναμένεται να υποβληθούν στην Επιτροπή εντός του έτους, εκτιμάται ότι μέχρι τέλος του 2002 οι κοινοτικοί πόροι που θα εισρεύσουν στη χώρα θα ανέλθουν συνολικά σε 5.234 εκ. ευρώ.

Με βάση τα προηγούμενα στοιχεία εκτιμάται ότι μέχρι τέλος του έτους, θα έχει υπερκαλυφθεί η δέσμευση του 2001 (το αναμενόμενο ποσοστό κάλυψης των δεσμεύσεων του 2001 ανέρχεται στο 168%) απαλείφοντας τον κίνδυνο αποδέσμευσης των πιστώσεων του 2001 ενώ θα έχει καλυφθεί το 60% των δεσμεύσεων του 2002 δημιουργώντας θετική προοπτική για την οικονομική πρόοδο του τρέχοντος έτους.

ΝΟΜΙΣΜΑ.

EURO

ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΠΟ Ε.Ε. ΚΠΣ 2000-2006

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΕΤΟΣ			
	ΤΑΜΕΙΟ	2001	2002	Γενικό Σύνολο
Ε.Π ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ				
	1. ΕΤΠΑ	700.000,00		700.000,00
	2. ΕΚΤ	201.688.343,86	37.089.993,29	238.778.337,15
Ε.Π ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ Σύνολο		202.388.343,86	37.089.993,29	239.478.337,15
Ε.Π ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ				
	1. ΕΤΠΑ	26.770.538,00	7.143.776,92	33.914.314,92
	2. ΕΚΤ	128.190.438,11	77.590.573,39	205.781.011,50
Ε.Π ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Σύνολο		154.960.976,11	84.734.350,31	239.695.326,42
Ε.Π ΥΓΕΙΑΣ - ΠΡΟΝΟΙΑΣ				
	1. ΕΤΠΑ	11.529.000,00		11.529.000,00
	2. ΕΚΤ	15.419.600,00		15.419.600,00
Ε.Π ΥΓΕΙΑΣ - ΠΡΟΝΟΙΑΣ Σύνολο		26.948.600,00		26.948.600,00
Ε.Π ΑΛΙΕΙΑ				
	1. ΕΤΠΑ	1.784.702,00		1.784.702,00
	4. ΧΜΠΑ	14.777.000,00		14.777.000,00
Ε.Π ΑΛΙΕΙΑ Σύνολο		16.561.702,00		16.561.702,00
Ε.Π. ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ				
	1. ΕΤΠΑ		3.346.317,00	3.346.317,00
	2. ΕΚΤ		1.114.692,39	1.114.692,39
Ε.Π. ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ Σύνολο			4.461.009,39	4.461.009,39
Π.Ε.Π ΑΤΤΙΚΗΣ				
	1. ΕΤΠΑ	72.328.179,00	53.579.616,83	125.907.795,83
	2. ΕΚΤ	4.760.022,00		4.760.022,00
	3. ΕΓΤΠΕ	1.308.973,00		1.308.973,00
Π.Ε.Π ΑΤΤΙΚΗΣ Σύνολο		78.397.174,00	53.579.616,83	131.976.790,83
Π.Ε.Π ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΟΥ				
	1. ΕΤΠΑ	24.955.000,00	5.945.966,39	30.900.966,39
	2. ΕΚΤ	1.484.022,00		1.484.022,00
	3. ΕΓΤΠΕ	6.030.839,00	1.191.039,00	7.221.878,00

Π.Ε.Π ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΣΟΥ Σύνολο	32.469.861,00	7.137.005,39	39.606.866,39
Π.Ε.Π ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ			
1. ΕΤΠΑ	25.942.000,00	13.928.202,02	39.870.202,02
2. ΕΚΤ	2.229.591,00		2.229.591,00
3. ΕΓΤΠΕ	5.496.383,00	2.180.443,00	7.676.826,00
Π.Ε.Π ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ Σύνολο	33.667.974,00	16.108.645,02	49.776.619,02
Π.Ε.Π ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ			
1. ΕΤΠΑ	28.372.119,00	9.756.806,90	38.128.925,90
2. ΕΚΤ	2.982.021,00		2.982.021,00
3. ΕΓΤΠΕ	9.912.147,00	1.281.441,00	11.193.588,00
Π.Ε.Π ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Σύνολο	41.266.287,00	11.038.247,90	52.304.534,90
Π.Ε.Π ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ			
1. ΕΤΠΑ	28.077.000,00	2.235.329,99	30.312.329,99
2. ΕΚΤ	2.975.021,00		2.975.021,00
3. ΕΓΤΠΕ	8.384.923,00		8.384.923,00
Π.Ε.Π ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ Σύνολο	39.436.944,00	2.235.329,99	41.672.273,99
Π.Ε.Π ΗΠΕΙΡΟΥ			
1. ΕΤΠΑ	22.729.000,00	8.259.772,82	30.988.772,82
2. ΕΚΤ	2.233.022,00		2.233.022,00
3. ΕΓΤΠΕ	6.102.207,00	240.677,00	6.342.884,00
Π.Ε.Π ΗΠΕΙΡΟΥ Σύνολο	31.064.229,00	8.500.449,82	39.564.678,82
Π.Ε.Π ΚΡΗΤΗΣ			
1. ΕΤΠΑ	23.610.647,00	10.766.762,31	34.377.409,31
2. ΕΚΤ	2.972.226,00		2.972.226,00
3. ΕΓΤΠΕ	6.487.355,00	9.539.163,00	16.026.518,00
Π.Ε.Π ΚΡΗΤΗΣ Σύνολο	33.070.228,00	20.305.925,31	53.376.153,31
Π.Ε.Π ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
1. ΕΤΠΑ	19.824.000,00	4.173.265,18	23.997.265,18
2. ΕΚΤ	2.379.462,00		2.379.462,00
3. ΕΓΤΠΕ	3.107.973,00	297.331,00	3.405.304,00
Π.Ε.Π ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ Σύνολο	25.311.435,00	4.470.596,18	29.782.031,18
Π.Ε.Π ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ			
1. ΕΤΠΑ	21.014.000,00	16.048.774,60	37.062.774,60
2. ΕΚΤ	2.525.649,00		2.525.649,00

	3. ΕΓΤΠΕ	3.225.410,00		3.225.410,00
Π.Ε.Π ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ Σύνολο		26.765.059,00	16.048.774,60	42.813.833,60
Π.Ε.Π ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ				
	1. ΕΤΠΑ	13.650.000,00	9.148.308,02	22.798.308,02
	2. ΕΚΤ	1.638.021,00		1.638.021,00
	3. ΕΓΤΠΕ	1.839.923,00		1.839.923,00
Π.Ε.Π ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ Σύνολο		17.127.944,00	9.148.308,02	26.276.252,02
Π.Ε.Π ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ & ΘΡΑΚΗΣ				
	1. ΕΤΠΑ	36.041.250,00	20.132.217,79	56.173.467,79
	2. ΕΚΤ	4.458.322,00		4.458.322,00
	3. ΕΓΤΠΕ	11.819.076,00	2.516.249,00	14.335.325,00
Π.Ε.Π ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔ & ΘΡΑΚΗΣ Σύνολο		52.318.648,00	22.648.466,79	74.967.114,79
Π.Ε.Π ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ				
	1. ΕΤΠΑ	18.718.000,00	3.087.982,03	21.805.982,03
	2. ΕΚΤ	1.635.991,00		1.635.991,00
	3. ΕΓΤΠΕ	6.191.542,00	384.490,00	6.576.032,00
Π.Ε.Π ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ Σύνολο		26.545.533,00	3.472.472,03	30.018.005,03
Π.Ε.Π ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ				
	1. ΕΤΠΑ	63.692.830,00	7.627.701,61	71.320.531,61
	2. ΕΚΤ	4.907.932,00		4.907.932,00
	3. ΕΓΤΠΕ	9.731.163,00		9.731.163,00
Π.Ε.Π ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ Σύνολο		78.331.925,00	7.627.701,61	85.959.626,61
Ε.Π ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ				
	1. ΕΤΠΑ	194.872.353,50	13.728.041,92	208.600.395,42
	2. ΕΚΤ	10.500.000,00		10.500.000,00
Ε.Π ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ Σύνολο		205.372.353,50	13.728.041,92	219.100.395,42
Ε.Π ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ				
	1. ΕΤΠΑ	102.812.688,00		102.812.688,00
Ε.Π ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ Σύνολο		102.812.688,00		102.812.688,00
Ε.Π Οδικοί άξονες, λιμάνια, αστ. αναπ.				
	1. ΕΤΠΑ	512.353.735,00	354.823.429,60	867.177.164,60
Ε.Π Οδικοί άξονες, λιμάνια, αστ. αναπ. Σύνολο		512.353.735,00	354.823.429,60	867.177.164,60
Ε.Π ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ				

3. ΕΓΤΠΕ	181.478.386,00	32.201.993,00	213.680.379,00
Ε.Π ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ Σύνολο	181.478.386,00	32.201.993,00	213.680.379,00
Ε.Π ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ			
1. ΕΤΠΑ	88.622.380,00	14.687.471,66	103.309.851,66
2. ΕΚΤ	30.530.486,00	5.627.905,08	36.158.391,08
Ε.Π ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ Σύνολο	119.152.866,00	20.315.376,74	139.468.242,74
Ε.Π ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ			
1. ΕΤΠΑ	29.001.000,00	28.686.396,83	57.687.396,83
Ε.Π ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ Σύνολο	29.001.000,00	28.686.396,83	57.687.396,83
Ε.Π ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ			
1. ΕΤΠΑ	22.470.000,00	13.204.547,62	35.674.547,62
Ε.Π ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ Σύνολο	22.470.000,00	13.204.547,62	35.674.547,62
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΚΠΣ 2000-2006	2.089.273.891,47	771.566.678,19	2.860.840.569,66

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

- ◆ Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας
2000-2006

Συμπεράσματα-Προτάσεις

Η ενεργοποίηση των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το Γ΄ ΚΠΣ τόσο ως προς τον σχεδιασμό όσο και ως προς την υλοποίηση, φαίνεται να αντιμετωπίζει πολλαπλά προβλήματα που μπορούν να εμποδίσουν την προσπάθεια για ισόρροπη ανάπτυξη και να επηρεάσουν αρνητικά την περιφερειακή οικονομία της χώρας. Με δεδομένο:

- Πρώτον, ότι τα χρήματα του ΕΠΤΑ για έργα προέρχονται μόνο από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους(ΚΑΠ) και ότι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση δεν διαθέτει επαρκείς πόρους για έργα,
- Δεύτερον, ότι η μεγάλη πτώση του χρηματιστηρίου έχει οδηγήσει σε σοβαρή οικονομική κρίση τα νοικοκυριά και τους επαγγελματίες της περιφέρειας (έκρηξη πλειστηριασμών, αύξηση αιτημάτων δανεισμού κ.λ.π.) τότε μπορούμε να διαπιστώσουμε την ανάδειξη ενός τεραστίου προβλήματος που απαιτεί άμεσους και συστηματικούς χειρισμούς για αποφυγή επιδείνωσης της κατάστασης.

Το γεγονός επίσης ότι οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στερούνται ειδικευμένου στελεχιακού δυναμικού σε συνδυασμό με το ότι έχουν έλλειψη πληροφόρησης οι αιρετοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κάνει ακόμα πιο επιτακτική την αντιμετώπιση του προβλήματος με ρεαλιστικά και δραστικά μέτρα.

Στόχος είναι η διατήρηση της τάσης για ισόρροπη ανάπτυξη και η τόνωση της περιφερειακής οικονομίας. Τα δεδομένα είναι τα εξής:

- Υπάρχει ένα σφιχτό σχέδιο διαχείρισης των πόρων με ανατρεπτικές προθεσμίες απορρόφησης και μεγάλη γραφειοκρατία.
- Ο ρόλος των πολιτικών οργάνων προδιαγράφεται ασθενέστερος σε σχέση με το ρόλο των υπηρεσιακών (ρόλοι επιτροπών διαχείρισης κλπ)
- Υπάρχει έλλειψη τεχνογνωσίας σε όλο το φάσμα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού, με λίγες εξαιρέσεις.
- Οι χρόνοι πιέζουν.
- Η διακριτικότητα του εργασιακού καθεστώτος και των αμοιβών των "ειδικευμένων" στελεχών σε σύγκριση με το λοιπό ανθρώπινο δυναμικό των ΟΤΑ και της διοίκησης, προκαλεί καχυποψίες, περιθωριοποιήσεις, αμφισβήτηση, τριβές και συγκρούσεις, σε βάρος της ταχύτητας και του παραγόμενου έργου.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες οι λύσεις-προτάσεις που μπορεί να διατυπώσει κανείς για να μην υποστεί καθίζηση η περιφερειακή Ελλάδα και χάσει η χώρα μας σημαντικούς πόρους είναι οι εξής:

- Ο κάθε ΟΤΑ πρώτου και δευτέρου βαθμού θα πρέπει να μπορεί να προκηρύσσει διαγωνισμό και ακολούθως να επιλέγει εταιρείες της ιδιωτικής ή και της κοινωνικής οικονομίας που θα πληρούν τις τυπικές και ουσιαστικές προϋποθέσεις ανάληψης σύνθετων έργων ενόψει του Γ΄ ΚΠΣ. Οι εταιρείες αυτές μπορούν να έχουν οποιαδήποτε νομική μορφή (Αμιγείς επιχειρήσεις, κοινοπραξίες κλπ).

Έργο τους θα είναι εφόσον επιλεγούν να ετοιμάσουν φακέλους των προτάσεων του κάθε έργου του ΟΤΑ, να παράσχουν πλήρη τεχνικοεπιστημονική κάλυψη, να αναλάβουν πλήρως την ευθύνη ωρίμανσης των έργων, ως προς το σκέλος της διεκπεραίωσης να είναι φορείς υλοποίησης των έργων και να εκθέτουν στα προβλεπόμενα χρονικά διαστήματα την πρόοδο του οικονομικού και φυσικού αντικειμένου του κάθε έργου.

Οι εταιρείες αυτές θα μπορούν, εφόσον προβλέπεται στην προκήρυξη, να συνεισφέρουν και με δικά τους χρήματα στο κόστος κατασκευής του έργου.

- Τέλος εκ παραλλήλου ο κάθε ΟΤΑ θα πρέπει να μπορεί να συμβάλλεται με ειδικευμένους επιστήμονες καλύπτοντας σχετικές με το Γ΄ ΚΠΣ ανάγκες. Το Γ΄ ΚΠΣ (τεχνική βοήθεια) παρέχει του πόρους γι' αυτό. Επιπλέον, Η Αυτοδιοίκηση με δική της ευθύνη(ΚΕΔΚΕ) καταρτίζει με ταχύρυθμα προγράμματα τα στελέχη αυτά σ' όλη τη χώρα και το κόστος εξυπηρετεί το Γ΄ ΚΠΣ (τεχνική βοήθεια).Ο ρόλος των στελεχών αυτών μπορεί να είναι ανάλογα, τεχνικοεπιστημονικός, όπως και των εταιρειών που αναφέρθηκαν παραπάνω.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ 1994-1999

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1: ΕΟΠ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

ΦΥΣΙΚΟΙ ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ- ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΓ/ΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΥΛΟΠ/ΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔ.
		1	2	3=1/2
ΜΕΤΡΟ 1				
1. Μελέτες που υλοποιούνται (ECU)/Μελετη	Κόστος	327.868	313.333	1.04
ΜΕΤΡΟ 2				
1. Μήκος των κυρίων οδικών αξόνων της Περιφέρειας - Κόστος (ECU)/Km		840.098	400.000	2.1
2. Μήκος επαρχιακού δικτύου της Περιφέρειας - Κόστος (ECU)/Km		277.020	140.300	1.97
3. Οδική Σήραγγα Τυμφορηστού Κόστος (ECU)/m		28.965		
4. Μήκος κρηπιδημάτων Λιμανιών (Μ)-Κόστος (ECU)/m		13.565		
5. Μήκος αγωγών ύδρευσης - Κόστος (ECU)/Km		31.973	26.600	1.20
ΜΕΤΡΟ 4				
1. Αριθμός ατόμων που καταρτίζονται (ECU)/Καταρτιζόμενο	Κόστος	1.900	2.685	0,70

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2: ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

ΦΥΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ-ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΓ/ΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΥΛΟΠ/ΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔ.
	1	2	3=1/2
ΜΕΤΡΟ 1			
1.Μήκος Αγροτικού Δικτύου-Κόστος (ECU)/Km	11.252	10.300	1.09
2. Μήκος αρδευτικού δικτύου – Κόστος (ECU)/Km	38.000	32.500	1.16
3.Στρέμματα που αρδεύονται – Κόστος (ECU)/Στρέμμα	92	78	1.17
4.Φράγμα Σέττα- Μανίκια /Αποθήκευση νερού Κόστος (ECU)/Τκ.μ.	3,23		
5.Αναδασμός γεωργικών εγκαταστάσεων – Κόστος (ECU)/Στρέμμα	27	18	1.5
6.Στρέμματα που προστατεύονται από πλημμύρες – Κόστος (ECU)/Στρέμμα	150		
7. Εγκαταστάσεις εξηλεκτρισμού που δημιουργούνται –Κόστος (ECU)/Εγκατάστασης	2.072		
ΜΕΤΡΟ 2			
1.Μήκος δασικών δρόμων-Κόστος (ECU)/Km	21.766	19.000	1.14
2. Εκτάσεις που αναδασώνονται ή διαμορφώνονται - Κόστος (ECU)/Στρέμμα 1.	121	107	1.13

ΜΕΤΡΟ 3			
1. Αριθμός κτηνιατρικών εργαστηρίων – Κόστος (ECU)/εργαστήριο	400.000		
ΜΕΤΡΟ 4			
1. Αριθμός κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που ενισχύονται – Κόστος (ECU)/Εκμετάλλευση	147.540	117.125	1,25
ΜΕΤΡΟ 5			
1. Αριθμός έργων που παράγουν μη Γεωργικό εισόδημα – Κόστος (ECU)/Έργο	131.147		
ΜΕΤΡΟ 6			
1. Στρέμματα που προστατεύονται από πλημμύρες – Κόστος (ECU)/Στρέμμα	151		
2. Αριθμός έργων προώθησης προϊόντων που ενισχύονται – Κόστος (ECU)/Έργο	1.311.475		
3. Αριθμός Αλιευτικών Καταφυγίων – Κόστος (ECU)/Έργο	375.147	330.200	1,13
ΜΕΤΡΟ 7			
1. Αριθμός ατόμων που καταρτίζονται	1.900	2.717	0,69

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 3: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ

ΦΥΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ-ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΓ/ΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΥΛΟΠ/ΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔ.
	1	2	3=½
ΜΕΤΡΟ 1			
1. Μήκος των κυρίων οδικών αξόνων της Περιφέρειας - Κόστος (ECU)/Km	441.975	250.509	1.764
2. Μήκος Επαρχιακού δικτύου της Περιφέρειας - Κόστος (ECU)/Km	152.010	115.500	1.32
3. Αποβάθρες λιμανιών - Κόστος (ECU)/m	13.893		

ΜΕΤΡΟ 2			
1. Αριθμός των παραγωγικών επενδύσεων που υποστηρίζονται – Κόστος (ECU)/Επένδυση.	786.885	743.752	1.05
2. Αριθμός και επιφάνεια (στρέμματα) ζωνών βιομηχανικής δραστηριότητας – Κόστος (ECU)/ Στρέμμα	20.510		
ΜΕΤΡΟ 3			
1. Μήκος μαρινών (σε m)- Κόστος (ECU)/m	19.661		
2. Ιαματικά Κέντρα – Κόστος (ECU)/ Κέντρο	378.125	367.828	1.03
3. Αριθμός αναστηλωμένων ιστορικών κτιρίων-χώρων- Κόστος (ECU)/Κτίριο	627.322		
4. Κέντρο προετοιμασίας Αθλητών – Κόστος (MECU)/Κέντρο	6		
5. Μουσεία – Κόστος (MECU)/Μουσείο	2		
6. Αναπλάσεις παραλιών – Κόστος (ECU)/Παρέμβαση	555.000	420.200	1.30

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 4 : ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

ΦΥΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ- ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΓ/ΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΥΛΟΠ/ΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔ.
	1	2	3=1/2
ΜΕΤΡΟ 1			
1. Αριθμός σχολικών αιθουσών – Κόστος (ECU)/Αίθουσα	74.579	63.000	1.18
2. Αριθμός ειδικά εξοπλισμένων αιθουσών –Κόστος (ECU)/Ειδική Αίθουσα	80.000	67.000	1.19

ΜΕΤΡΟ 2			
1.Ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 15 και 19 ετών (εκπαιδευόμενοι και κατάρτιζόμενοι)-Κόστος (ECU)/Κατάρτιζόμενο	1.800	2.626	0.68
2. Αριθμός ειδικά εξοπλισμένων αιθουσών – Κόστος (ECU)/Κατάρτιζόμενο	1.800	2.626	0.68
3. Αριθμός εκπαιδευμένων εκπαιδευτών – Κόστος(ECU)/- Κόστος (ECU)/Υποστηριζόμενο	2.000	2.626	1.313
ΜΕΤΡΟ 3			
1.Αριθμός ατόμων που υποστηρίζονται στα πλαίσια των δράσεων καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού – Κόστος (ECU)/Υποστηριζόμενο	3.000	2.588	1.15

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 5 : ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

ΦΥΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ-ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΓ/ΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΥΛΟΠ/ΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔ
	1	2	3=1/2
ΜΕΤΡΟ 1			
1.Μήκος αγωγών ύδρευσης – Κόστος(ECU)/Km	57.252	47.300	1.21
2.Μήκος αγωγών αποχέτευσης – Κόστος (ECU)/Km	125.495	105.200	1.19
3.Βιολογικοί καθαρισμοί(Αριθμός) Κόστος (ECU)/Εγκατάσταση	1.004.786		
ΜΕΤΡΟ 2			
1.Αριθμός κλινών(Νέες/βελτιωμένες) – Κόστος (ECU)/Κλίνη	116.429		
2.Υποδομής προστασίας παιδιών – Κόστος (ECU)/τ.μ.	575	355	1.61
ΜΕΤΡΟ 3			
1.Χωρητικότητα χώρων διάθεσης απορριμμάτων	960.937	770.000	1.24

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 6 : ΕΑΠΤΑ

ΦΥΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ-ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΓ/ΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΥΛΟΠ/ΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔ.
	1	2	3=1/2
ΜΕΤΡΟ 1			
1. Μήκος επαρχιακού δικτύου της περιφέρειας – Κόστος (ECU)/Km	101.000	83.000	1.21
2. Μήκος δικτύων ύδρευσης-Κόστος (ECU)/Km	52.000	45.000	1.15
3. Μήκος δικτύων αποχέτευσης –Κόστος (ECU)/Km	85.000	73.000	1.16
4. Βιολογικοί καθαρισμοί (αριθμός)-Κόστος (ECU)/Εγκατάσταση	283.000	259.090	1.12
5.Αριθμός ΟΤΑ που κάνουν διάθεση απορριμμάτων κατά αποδεκτό τρόπο –Κόστος (ECU)/Ενέργεια	190.000	170.000	1.11
6. Αριθμός αναστηλωμένων ιστορικών κτιρίων-χώρων-Κόστος (ECU)/Παρέμβαση	444.285	370.000	1.20
7. πολιτιστικά κέντρα (αριθμός)-Κόστος (ECU)/Κέντρο	400.000	250.000	1.37
8. Αριθμός παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης –Κόστος (ECU)/Ανάπλαση	180.000	153.846	1.17
9. Αναπλάσεις περιοχών (αριθμό/τ.μ.)-Κόστος (ECU)/Ανάπλαση	200.000	180.300	1.11
10. Εκπόνηση μελετών πολεοδομικές ανασυγκρότησης –Κόστος (ECU)/Μελέτη	194.523	210.000	0.92

ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 7 : ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΠΕΠ 1989-93

ΦΥΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ- ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΓ/ΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΥΛΟΠ/ΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔ.
	1	2	3=1/2
ΜΕΤΡΟ 1			
1.Μήκος των κύριων οδικών αξόνων της Περιφέρειας – Κόστος (ECU)/Km	285.000	285.000	1
2. Αριθμός σχολικών αιθουσών –Κόστος (ECU)/Αίθουσα	88.000	88.000	1
3. Μήκος των ασφαλτοστρωμένων κοινοτικών οδών-Κόστος (ECU)/Km	100.000	100.000	1
4. Μήκος δικτύων ύδρευση-Κόστος (ECU)/Km	57.000	57.000	1
5. Μήκος δικτύων αποχέτευσης –Κόστος (ECU)/Km	105.000	105.000	1
ΜΕΤΡΟ 2			
1. Μήκος των ασφαλτοστρωμένων κοινοτικών οδών σε χιλιόμετρα –Κόστος (ECU)/Km	100.000	100.000	1
2.Μήκος δικτύων αποχέτευσης –Κόστος (ECU)/Km	105.000	105.000	1
ΜΕΤΡΟ 3			
1. Μήκος των κύριων οδικών αξόνων της Περιφέρειας – Κόστος (ECU)/Km	285.000	285.000	1
ΜΕΤΡΟ 3			
1.Μήκος των κύριων οδικών αξόνων της Περιφέρειας – κόστος (ECU)/Km	285.000	285.000	1
ΜΕΤΡΟ 4			
1. Μήκος των κύριων οδικών αξόνων της Περιφέρειας – Κόστος (ECU)/Km	285.000	285.000	1
2.Αποβάθρες λιμανιών-Κόστος (ECU)/m	10.100	10.100	1

ΥΠΟΠΟΓΡΑΜΜΑ 8 : ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΦΥΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ-ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΓ/ΜΟΥ	ΜΟΝΑΔΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΥΛΟΠ/ΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΔ.
	1	2	3=½
ΜΕΤΡΟ 1			
1. Αριθμός ατόμων που προσλαμβάνονται με σύμβαση για την παρακολούθηση του Προγράμματος -Κόστος (εκιού)/Ατομο/Ετος	12.500	20.090	62
2.Αριθμός μελετών που συγχρηματοδοτούνται ή χρηματοδοτούνται 100% - Κόστος (εκιού)/Μελέτη	50.000	49.000	1.02
3.Αριθμός πρωτοβουλιών πληροφόρησης -Κόστος (εκιού)/Πρωτοβουλία	50.000		
4.Αριθμός αξιολογήσεων - Κόστος (εκιού)/Αξιολόγηση	20.000		
5. Αριθμός ενεργειών δημοσιότητας -Κόστος (εκιού)/Ενέργεια	20.000		